

**cyprus energy
regulatory authority**
ρυθμιστική αρχή
ενέργειας κίπρου

ΡΑΕΚ 2013

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
2013 ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΔΣΜΚ)

Ετήσια Έκθεση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2013

Έκδοση
Ιούλιος 2014

Εκτύπωση & Παραγωγή Έκδοσης
Δ.Σ. Χρώμασυν Λτδ

ISSN 1450-2186

**Εξοχότατο Πρόεδρο
της Κυπριακής Δημοκρατίας
κ. Νίκο Αναστασιάδη**

19 Σεπτεμβρίου 2014

Εξοχότατε κ. Πρόεδρε

Έχουμε την τιμή να σας υποβάλουμε τη 10η Ετήσια Έκθεση και τους Λογαριασμούς της ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ, που περιλαμβάνει και την Ετήσια Έκθεση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, για το χρόνο που τελείωσε στις 31 Δεκεμβρίου 2013, καθώς επίσης και την Έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Η Έκθεση αυτή και οι Λογαριασμοί υποβάλλονται σε σας σύμφωνα με τα Άρθρα 18(1), 19(3), 61(3) και 62(3) των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003-2012.

Με τιμή

Γιώργος Σιαμμάς
Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος
Αντιπρόεδρος

Κύπρος Κυπριανίδης
Μέλος

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	6
1.1	Ηλεκτρική Ενέργεια- Αρμοδιότητες/Εξουσίες/Υποχρεώσεις ΡΑΕΚ	6
1.2	Φυσικό Αέριο- Αρμοδιότητες/Εξουσίες/Υποχρεώσεις ΡΑΕΚ	7
2	Διοικητική Οργάνωση	8
3	Εισαγωγικό Σημείωμα	10
4	Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική - Νομοθετικές Ρυθμίσεις	13
4.1	Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική	13
4.1.1	Οδηγίες/ Κανονισμοί/ Αποφάσεις/ Έγγραφα COM/ Έγγραφα SEC και SWD	13
4.1.2	Έργα κοινού ενδιαφέροντος	14
4.2	Εθνικά Σχέδια Δράσης και Μέτρα	17
4.3	Νόμοι και Κανονισμοί	18
4.4	Νομοσχέδια και Κανονισμοί σε εξέλιξη	19
4.5	Ρυθμιστικές Αποφάσεις και Σημαντικές Αποφάσεις ΡΑΕΚ κατά το 2013	21
4.5.1	Ρυθμιστικές Αποφάσεις	21
4.5.2	Αποφάσεις	21
4.6	Κανόνες Αγοράς	26
4.7	Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής	26
4.8	Πρόγραμμα Οικονομικής Στήριξης της Κυπριακής Δημοκρατίας	27
5	Διεθνείς Δραστηριότητες	29
5.1	Διεθνή Συλλογικά Όργανα	29
5.2	Άλλες Διεθνείς Δραστηριότητες	31
5.3	Ομιλίες και Παρουσιάσεις ΡΑΕΚ εκτός Κύπρου	31
6	Τοπικές Δραστηριότητες	32
6.1	Σημαντικές Δραστηριότητες	32
6.2	Επικοινωνία της ΡΑΕΚ με Οργανωμένους Φορείς	33
6.3	Ομιλίες και Παρουσιάσεις ΡΑΕΚ στην Κύπρο	34
7	Εκπόνηση Σημαντικών Μελετών σε συνεργασία με Εξωτερικούς Συμβούλους και Συγχρηματοδοτούμενα Έργα	35
7.1	Εκπόνηση Σημαντικών Μελετών σε συνεργασία με Εξωτερικούς Συμβούλους	35
7.2	Συγχρηματοδοτούμενα Έργα	39

8	Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας	40
8.1	Αδειοδοτήσεις Ηλεκτροπαραγωγής	40
8.1.1	Στοιχεία Αιτήσεων και Αδειοδοτημένης Ηλεκτροπαραγωγής	40
8.1.1.1	Συμβατικές Μονάδες	40
8.1.1.2	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	41
8.1.1.3	Σχέδιο ΝΕΡ 300 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	43
8.1.1.4	Αρχείο Αιτήσεων Αδειοδότησης και Εκδοθεισών Αδειών	43
8.1.2	Εξαιρέσεις από Άδεια Κατασκευής και Λειτουργίας Μονάδας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας	45
8.1.2.1	Μονάδες Παραγωγής από Συμβατικά Καύσιμα	45
8.1.2.2	Μονάδες Παραγωγής Ηλεκτρισμού από Φωτοβολταϊκά Πλαίσια	46
8.1.2.2.1	Εντός Σχεδίου Χορηγιών του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ (21-150kW)	46
8.1.2.2.2	Εντός Σχεδίου Χορηγιών του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ (151kW-10MW) (Μειοδοτικός Διαγωνισμός)	47
8.1.2.2.3	Εντός των Σχεδίων της ΡΑΕΚ για ευρεία εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών με τη μέθοδο Συμψηφισμού μετρήσεων και σε εμπορικά και βιομηχανικά υποστατικά με την μέθοδο της Αυτοπαραγωγής	48
8.2	Εγκατεστημένη Ικανότητα Σταθμών Παραγωγής και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013	49
8.2.1	Εγκατεστημένη Ικανότητα Συμβατικών Μονάδων και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013	49
8.2.2	Εγκατεστημένη Ικανότητα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013	50
8.3	Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας	50
8.3.1	Μέγιστη Συνολική Παραγωγή Ισχύος και Παραγωγή Ενέργειας κατά το 2013	50
8.3.2	Πρόγνωση Ετήσιας Παραγωγής για τη Δεκαετία 2014-2023	53
8.4	Ασφάλεια Εφοδιασμού σε Ηλεκτρική Ενέργεια	53
8.4.1	Η Αντιμετώπιση της Ενεργειακής Κρίσης κατά το υπό Επισκόπηση Έτος	53
8.4.2	Επάρκεια Ηλεκτρικής Ενέργειας	54
9	Αγορά Φυσικού Αερίου	55
9.1	Υποχρεώσεις και Καθήκοντα ΡΑΕΚ που απορρέουν από τον τροποποιητικό Νόμο Ν.219(Ι)/2012	55
9.2	Πλαίσιο Σχεδιασμού και Λειτουργίας της Αγοράς Φυσικού Αερίου στην Κύπρο	55
9.3	Ενδιάμεση Λύση Προμήθειας Φυσικού Αερίου	56
10	Προστασία Καταναλωτών και Επίλυση Παραπόνων	59
10.1	Εισαγωγή	59
10.2	Ηλεκτρική Ενέργεια	60
10.3	Φυσικό Αέριο	61
11	Έκθεση και Οικονομικές Καταστάσεις ΡΑΕΚ	63
12	Ετήσια Έκθεση ΔΣΜΚ	97

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου εγκαθιδρύθηκε δια Νόμου το 2003 σύμφωνα με Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι ανεξάρτητη Αρχή δημοσίου δικαίου με βασικό σκοπό τη ρύθμιση και επίβλεψη της Αγοράς Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου. Επιπλέον, στόχος της είναι να διασφαλίσει μια ανταγωνιστική, ασφαλή και περιβαλλοντικά βιώσιμη εσωτερική αγορά ενέργειας, με κύριο μέλημα την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

Παράλληλα, ευθύνη της ΡΑΕΚ είναι να συμβουλεύει τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε όλα τα θέματα που αφορούν στην Αγορά Ενέργειας.

Η παρούσα σύνθεση της ΡΑΕΚ είναι: Γιώργος Σιαμμάς (Πρόεδρος), Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος (Αντιπρόεδρος) και Κύπρος Κυπριανίδης (Μέλος).

Η παρούσα Ετήσια Έκθεση πεπραγμένων της ΡΑΕΚ καλύπτει το 2013 και είναι η δέκατη που εκδίδεται. Με βάση τον πιο πάνω Νόμο (Άρθρο 18), η ΡΑΕΚ υποβάλλει, μέχρι το τέλος Ιουνίου κάθε έτους, Ετήσια Έκθεση των Δραστηριοτήτων της στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και καταθέτει αντίγραφο της Έκθεσης στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Στην Ετήσια Έκθεση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου είναι ενσωματωμένη και η Έκθεση Δραστηριοτήτων του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ), όπως προνοεί ο Νόμος Ν.122(Ι)/2003 (Άρθρο 62, Εδάφιο (3)).

1.1 Ηλεκτρική Ενέργεια - Αρμοδιότητες / Εξουσίες / Υποχρεώσεις ΡΑΕΚ

- Ενθαρρύνει και διευκολύνει τον ουσιαστικό ανταγωνισμό στην Αγορά Ηλεκτρισμού αποφεύγοντας δυσμενείς διακρίσεις, με απώτερο στόχο τη μείωση των τιμών.
- Προάγει την ανάπτυξη μιας οικονομικά βιώσιμης και αποδοτικής Αγοράς Ηλεκτρισμού.
- Διασφαλίζει την επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας για ικανοποίηση όλων των εύλογων αναγκών και απαιτήσεων για ηλεκτρισμό.
- Εξασφαλίζει τη Συνέχεια, Ποιότητα, Αξιοπιστία και Ασφάλεια της παροχής ηλεκτρισμού.
- Ενθαρρύνει την αποδοτική χρήση και παραγωγή ηλεκτρισμού.
- Χορηγεί, ελέγχει, επιβάλλει, τροποποιεί, ανακαλεί Άδειες ή παρέχει Εξαίρεση από Άδειες.
- Διασφαλίζει ότι οι κάτοχοι Αδειών λειτουργούν αποδοτικά και έχουν την ικανότητα χρηματοδότησης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων για τις οποίες είναι αδειούχοι.
- Καθορίζει, δημοσιεύει και επιβάλλει επίπεδα ποιότητας με τα οποία θα συμμορφώνονται οι κάτοχοι αδειών.
- Ρυθμίζει τις διατιμήσεις, χρεώσεις και άλλους όρους και προϋποθέσεις που εφαρμόζονται από τους αδειούχους για οποιεσδήποτε υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με τους όρους των αδειών τους.
- Προωθεί την ανάπτυξη περιφερειακών αγορών εντός της Κοινότητας, με τρόπο ώστε να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα για την επίτευξη της ασφάλειας εφοδιασμού.
- Προωθεί την κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλου διασυνοριακού δυναμικού μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης και την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών αγορών .
- Διασφαλίζει, όπως οι Κανονισμοί οι οποίοι διέπουν τη λειτουργία των δικτύων ηλεκτρισμού και της αγοράς (Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής και Κανόνες Αγοράς Ηλεκτρισμού) ετοιμάζονται και εγκρίνονται σύμφωνα με το Νόμο.
- Καθορίζει τους κανόνες ή τις διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες εξετάζονται παράπονα που αφορούν τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους κατόχους αδειών, περιλαμβανομένης, όπου το θεωρεί αναγκαίο, της διεξαγωγής έρευνας και της λήψης αποφάσεων για τέτοια παράπονα.

- Διεξάγει έρευνες είτε αυτεπάγγελα, είτε μετά από υποβολή παραπόνων.
- Επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβάσεων.
- Πρωθυε τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
- Ενθαρρύνει την Έρευνα και Ανάπτυξη στον τομέα.
- Καταρτίζει και εφαρμόζει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό αναφορικά με το δυναμικό παραγωγής, μεταφοράς και διανομής σε μακροπρόθεσμη βάση, προκειμένου να καλύπτεται η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα και να εξασφαλίζεται ο εφοδιασμός των πελατών και περιλαμβάνει την ασφάλεια εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/ διαχείριση της ζήτησης και την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων που αφορούν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

1.2 Φυσικό Αέριο - Αρμοδιότητες / Εξουσίες / Υποχρεώσεις ΠΑΕΚ

- Προάγει την ανάπτυξη μιας οικονομικά εύρωστης και αποτελεσματικής αγοράς φυσικού αερίου.
- Διασφαλίζει την ασφάλεια, συνέχεια στην παροχή, ποιότητα και αποτελεσματικότητα στην παροχή φυσικού αερίου.
- Παρακολουθεί τα θέματα της ασφάλειας της προμήθειας και ιδιαίτερα το ισοζύγιο προμήθειας/ ζήτησης στην αγορά, το επίπεδο της αναμενόμενης μελλοντικής ζήτησης και των διαθέσιμων προμηθειών, καθώς και το επίπεδο ανταγωνισμού της αγοράς.
- Δημοσιοποιεί μέτρα, τα οποία δυνατό να ληφθούν σε περίπτωση απρόβλεπτης κρίσης στην αγορά ενέργειας ή όταν απειλείται η ασφάλεια προσώπων, έργων ή εγκαταστάσεων ή και η ακεραιότητα των δικτύων.
- Ετοιμάζει και δημοσιεύει τους Τεχνικούς Κανόνες που ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις τεχνικού σχεδιασμού και λειτουργίας για τη σύνδεση με το δίκτυο εγκαταστάσεων υδροποιημένου Φυσικού Αερίου, εγκαταστάσεων αποθήκευσης, άλλων δικτύων μεταφοράς ή διανομής και απευθείας αγωγών Φυσικού Αερίου.
- Λαμβάνει κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για τον έλεγχο και τη διαφάνεια, ώστε να αποφεύγεται τυχόν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδιαίτερα σε βάρος των καταναλωτών.
- Προστατεύει τα συμφέροντα των τελικών καταναλωτών.
- Πρωθυε την ανάπτυξη περιφερειακών αγορών εντός της Ένωσης με τρόπο ώστε να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα για την επίτευξη της ασφάλειας εφοδιασμού.
- Πρωθυε την κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο Φυσικού Αερίου μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλου διασυννοριακού δυναμικού μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης και την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών αγορών.
- Διασφαλίζει ως αρμόδια αρχή την εφαρμογή των μέτρων που ορίζονται στον Κανονισμό 994/2010 σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Ενθαρρύνει την έρευνα και ανάπτυξη σε σχέση με τη μεταφορά, διανομή, προμήθεια, αποθήκευση και χρήση του φυσικού αερίου.
- Επιλύει διαφορές για την πρόσβαση σε ανάντη δίκτυα αγωγών, σε σχέση με διαπραγματεύσεις για πρόσβαση στο δίκτυο.
- Διεξάγει έρευνες είτε αυτεπάγγελα, είτε μετά από υποβολή παραπόνων.
- Επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβάσεων.
- Καθορίζει τους κανόνες διαχείρισης και κατανομής του δυναμικού διασύνδεσης, σε συνεννόηση με την ή τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών με τα οποία υπάρχει διασύνδεση.
- Καταρτίζει και εφαρμόζει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό αναφορικά με τον προγραμματισμό του εφοδιασμού και της μεταφορικής δυναμικότητας των επιχειρήσεων φυσικού αερίου πάνω σε μακροπρόθεσμη βάση με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιείται η ζήτηση σε φυσικό αέριο του συστήματος, να επιτυγχάνεται η διαφοροποίηση των πηγών και να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός των πελατών και περιλαμβάνει την ασφάλεια του εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/ διαχείριση της ζήτησης και την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων που αφορούν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

2. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΜΕΛΗ ΡΑΕΚ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γ. Σιαμμάς

Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
(από 02/02/2010)

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κ. Ηλιόπουλος

Μηχανολόγος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
(από 02/02/2010)

ΜΕΛΟΣ

Κ. Κυπριανίδης

Ηλεκτρολόγος Μηχανολόγος Μηχανικός
(από 21/01/2004 μέχρι 20/01/2010 και
από 02/02/2010)

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Το Δικηγορικό Γραφείο Ορφανίδης, Χριστοφίδης & Συνεργάτες Δ.Ε.Π.Ε είναι από τις 17 Ιανουαρίου 2011, και κατόπιν διαγωνισμού, οι Νομικοί Σύμβουλοι της ΡΑΕΚ.

ΛΟΓΙΣΤΕΣ

Η Εταιρεία Nexia Rojiadjis ανέλαβε, κατόπιν διαγωνισμού, τον έλεγχο της τήρησης των λογιστικών βιβλίων της ΡΑΕΚ από τις 19 Μαρτίου 2004.

ΤΕΧΝΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Από την 1η Οκτωβρίου 2010 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2013 η Exergia ΑΕ ήταν οι Τεχνοοικονομικοί Σύμβουλοι της ΡΑΕΚ.

Από τον Απρίλιο του 2013 το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) ανέλαβε την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, τη διεξαγωγή μελετών και ερευνητικών εργασιών και την ανάπτυξη λογισμικού με το γενικό τίτλο «Τεχνοοικονομικές Μελέτες του Ηλεκτρικού Συστήματος της Κύπρου».

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

στεγάζεται στο Μέγαρο Ιακωβίδη, στη Λευκωσία.

Λεωφόρος Γρίβα Διγενή 81-83

Μέγαρο Ιακωβίδη

3ος Όροφος

1080 Λευκωσία

Ταχ. Θυρ. 24936

1305 Λευκωσία

Τηλέφωνο: + 357 22 66 63 63

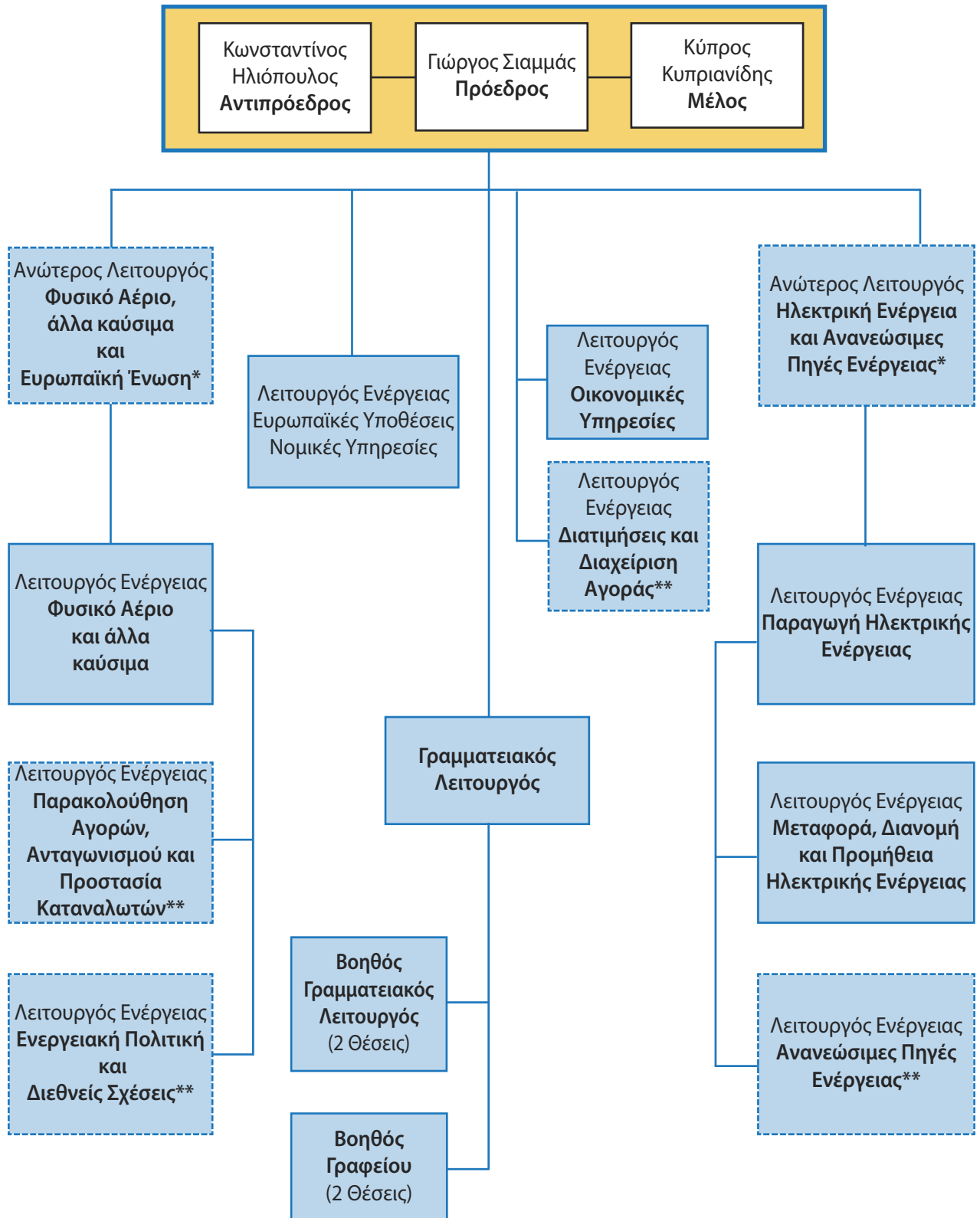
Τηλεμοιότητα: + 357 22 66 77 63

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: info@cera.org.cy

Ιστοσελίδα: www.cera.org.cy

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΡΑΕΚ

* οι προαγωγές δεν έχουν πραγματοποιηθεί

** κενές θέσεις

3. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΡΑΕΚ

Η ενέργεια αποτελεί έναν πολύ κρίσιμο τομέα για κάθε Κράτος, αλληλένδετο με την οικονομία, που επηρεάζει την ευημερία ανθρώπων, επιχειρήσεων αλλά και του περιβάλλοντος σε μεγάλο βαθμό. Το 2013 ήταν μια σημαντική χρονιά που σηματοδεύτηκε από μια σειρά σημαντικών οροσήμων τόσο σε επίπεδο ευρωπαϊκής όσο και εθνικής πολιτικής, που επηρέασε, και αναμένεται να αναδιαμορφώσει, το ενεργειακό σκηνικό του τόπου μας αλλά και της Ευρώπης γενικότερα.

Η ενεργειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ'επέκταση των κρατών μελών έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα γύρω από έναν κοινό στόχο: τη διασφάλιση του απρόσκοπτου εφοδιασμού της αγοράς με ενεργειακά προϊόντα και υπηρεσίες σε κόστος που θα μπορούν να καλύψουν όλοι οι καταναλωτές, ιδιώτες και επιχειρήσεις, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των ευρύτερων κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων της Ένωσης.

Βασικό χαρακτηριστικό της δράσης της ΡΑΕΚ τη χρονιά που πέρασε ήταν η λήψη μιας σειράς σημαντικών αποφάσεων που θα δημιουργήσουν τις βάσεις και τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας με έμφαση στην ασφάλεια του εφοδιασμού, την προστασία των καταναλωτών και τη διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού μέσα από την ανάπτυξη μιας οικονομικά βιώσιμης και αποδοτικής αγοράς ενέργειας.

Η κατακύρωση προσφοράς σε διεθνή οίκο για τη μελέτη και υποβολή εισήγησης για αναδιάρθρωση της αγοράς με τρόπο που να διευκολύνεται η ενεργοποίηση του υγιούς ανταγωνισμού και η ένταξη και συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην ανταγωνιστική αγορά ήταν η πιο σημαντική εξέλιξη στον τομέα της αγοράς ηλεκτρισμού. Η εναρμόνιση της Νομοθεσίας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο εισήγαγε νέες πρόνοιες που αφορούν την αύξηση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων, καθώς και την ενδυνάμωση των εξουσιών των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών, την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού και του ανταγωνισμού, καθώς και την ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

Δρομολογήθηκαν, επίσης, δράσεις σχετικά με την εφαρμογή του λειτουργικού και λογιστικού διαχωρισμού των δραστηριοτήτων της ΑΗΚ, τη δημιουργία ρυθμιζόμενης βάσης αξιών παγίων και τη θεώρηση της ενδεικνυόμενης απόδοσης επί του απασχολούμενου κεφαλαίου στην ΑΗΚ. Η ΡΑΕΚ θεωρεί πολύ σημαντική τη δημιουργία της ρυθμιζόμενης βάσης αξιών παγίων, αφού αυτή αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τον υπολογισμό των Επιτρεπόμενων Εσόδων της ΑΗΚ για σκοπούς θέσπισης διατιμήσεων. Επίσης, ο Λειτουργικός και Λογιστικός Διαχωρισμός των Δραστηριοτήτων της ΑΗΚ είναι πολύ σημαντικός για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των προνοιών των Άρθρων των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, καθώς και για τη διευκόλυνση του εποπτικού και ελεγκτικού ρόλου της ΡΑΕΚ.

Παράλληλα, η ΡΑΕΚ προχώρησε σε διεξαγωγή μελετών με σκοπό από τη μια πλευρά να προετοιμαστεί κατάλληλα για να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στα καθήκοντα και υποχρεώσεις που απορρέουν από την τροποποιητική εναρμονιστική Νομοθεσία του Φυσικού Αερίου Ν.219(Ι)/2012 και από την άλλη να σχεδιάσει το Πλαίσιο της Αγοράς φυσικού αερίου, καλύπτοντας το κενό που υπάρχει στον προσδιορισμό των βασικών παραμέτρων της αγοράς φυσικού αερίου τόσο στη μόνιμη και ώριμη εκδοχή της, όσο και κατά τη φάση εκκίνησης και ανάπτυξής της.

Πέρα από τη δρομολόγηση δράσεων για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε κατά το υπό επισκόπηση έτος η διαχείριση της ενεργειακής κρίσης που προέκυψε από την έκρηξη στο Μαρί και την καταστροφή του μεγαλύτερου, νεότερου και αποδοτικότερου δυναμικού ηλεκτροπαραγωγής στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού. Η ΡΑΕΚ, ως αρμόδια αρχή του κράτους που είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση απρόσκοπτου εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας, έλαβε και κατά το 2013 όλες τις απαιτούμενες αποφάσεις για περιορισμό των επιπτώσεων της καταστροφής. Το έργο της αποκατάστασης των Μονάδων της ΑΗΚ στο Βασιλικό ολοκληρώθηκε με βάση το πρόγραμμα εντός του 2013 και έτσι η ΡΑΕΚ εισηγήθηκε στον Υπουργό την έκδοση διατάγματος για κήρυξη της λήξης της ενεργειακής κρίσης.

Περαιτέρω η ΡΑΕΚ έλαβε σειρά αποφάσεων, που αφορούσαν τη διαφοροποίηση της ρήτηρας καυσίμων της ΑΗΚ, την αφαίρεση της έκτακτης προσαύξησης και την επιβολή μείωσης επί των βασικών διατιμήσεων της ΑΗΚ, που είχαν ως αποτέλεσμα την ουσιαστική μείωση του κόστους ηλεκτρισμού.

Η ΡΑΕΚ είχε επίσης ενεργό ρόλο στις συναντήσεις του Κράτους με την Τρόικα στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις πρόνοιες του Μνημονίου και σχετίζονται με τα θέματα ενέργειας.

Με βάση τα δεδομένα και τις εξελίξεις του 2013 στον τομέα της ενέργειας και της αειφόρου ανάπτυξης, η ΡΑΕΚ θα συνεχίσει να εκτελεί τα καθήκοντά της έχοντας ως κορυφαία προτεραιότητα τη διαμόρφωση μιας ανθρωποκεντρικής και έξυπνης ενεργειακής στρατηγικής με επίκεντρο τον καταναλωτή. Η σωστή λειτουργία των Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου είναι κρίσιμη για την οικονομία και τη σταθερότητα του Κράτους, ως επίσης και την ευημερία των πολιτών του. Σοβαρό εμπόδιο στην εκτέλεση των καθηκόντων της ΡΑΕΚ με το αναγκαίο επίπεδο επαγγελματικής επάρκειας, είναι η σοβαρή υποστελέχωση του Γραφείου της ΡΑΕΚ και η παγοποίηση της δυνατότητας πλήρωσης ήδη εγκεκριμένων θέσεων. Το θέμα ευρίσκεται υπό παρακολούθηση και από το κλιμάκιο της Τρόικας και ειδικά τους εκπροσώπους της ΕΕ.

Τέλος, εκφράζονται ιδιαίτερες ευχαριστίες στα μέλη του προσωπικού για την ευσυνειδησία και την επιμέλεια που επέδειξαν αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις που προέκυψαν κατά το 2013.

*Παράδοση της Ετήσιας Έκθεσης ΡΑΕΚ για το 2012 στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
Πηγή: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας*

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

4.1 Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική

4.1.1 Οδηγίες/ Κανονισμοί / Αποφάσεις/ Έγγραφα COM / Έγγραφα SEC και SWD

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές για την έγκαιρη ανάπτυξη και διαλειτουργικότητα των διαδρόμων και ζωνών προτεραιότητας των διευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών. Γενικότερα ορίζει ένα νέο πλαίσιο για το σχεδιασμό των υποδομών και την εκτέλεση των έργων για την περίοδο έως το 2020 και μετέπειτα. Ορίζει εννέα στρατηγικούς γεωγραφικούς διαδρόμους προτεραιότητας για τις υποδομές στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας, του φυσικού αερίου και του πετρελαίου, καθώς και τρεις ζώνες προτεραιότητας σε ενωσιακή κλίμακα για υποδομές λεωφόρων ηλεκτρικής ενέργειας, έξυπνων ηλεκτρικών δικτύων και δικτύων μεταφοράς διοξειδίου του άνθρακα. Παράλληλα, προβλέπει διαφανή διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς για τον προσδιορισμό συγκεκριμένων έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ/PCI). Τα έργα που χαρακτηρίζονται ΕΚΕ θα επωφεληθούν από ταχείες και απλοποιημένες διαδικασίες χορήγησης αδειών, καλύτερη κανονιστική ρύθμιση και —κατά περίπτωση— χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Ειδικότερα ο κανονισμός:

- α) Προβλέπει τον προσδιορισμό των απαραίτητων έργων κοινού ενδιαφέροντος για την υλοποίηση των διαδρόμων και ζωνών προτεραιότητας, τα οποία εμπίπτουν στις κατηγορίες ενεργειακών υποδομών ηλεκτρισμού, αερίου, πετρελαίου και διοξειδίου του άνθρακα που καθορίζονται στο παράρτημα II («κατηγορίες ενεργειακών υποδομών»)
- β) Διευκολύνει την έγκαιρη υλοποίηση των έργων κοινού ενδιαφέροντος με τον εξορθολογισμό, τον στενότερο συντονισμό και την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και με την αύξηση της συμμετοχής των πολιτών·
- γ) Προβλέπει κανόνες και καθοδήγηση για το διασυννοριακό επιμερισμό του κόστους και κίνητρα σχετικά με τον κίνδυνο σε ό,τι αφορά τα έργα κοινού ενδιαφέροντος·
- δ) Καθορίζει τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των έργων κοινού ενδιαφέροντος για χρηματοδοτική στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι προτάσεις έργων που υποβλήθηκαν προς εγγραφή στον πρώτο ενωσιακό κατάλογο ΕΚΕ αξιολογήθηκαν από τις περιφερειακές ομάδες που έχουν συσταθεί βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 και απαρτίζονται από αντιπροσώπους των κρατών μελών, των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών, των Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (ΔΣΜ), καθώς και της Επιτροπής, του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ο Οργανισμός) και του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου (ΕΔΔΣΜ ηλεκτρισμού και ΕΔΔΣΜ αερίου).

Τα σχέδια περιφερειακών καταλόγων εγκρίθηκαν στις 13 Ιουλίου 2013, κατά τη διάρκεια συνεδρίασης, σε τεχνικό επίπεδο, αντιπροσώπων της Επιτροπής και των αντίστοιχων κρατών μελών. Μετά τη γνωμοδότηση του Οργανισμού σχετικά με τα σχέδια περιφερειακών καταλόγων, που υποβλήθηκε στις 17 Ιουλίου 2013, τα όργανα λήψης αποφάσεων των περιφερειακών ομάδων ενέκριναν τους τελικούς περιφερειακούς καταλόγους στις 24 Ιουλίου 2013. Όλα τα προταθέντα έργα εγκρίθηκαν από τα κράτη μέλη των οποίων την επικράτεια αφορούν, σύμφωνα με το άρθρο 172 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο α) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013.

Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1391/2013 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2013, για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, όσον αφορά τον ενωσιακό κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 ο ενωσιακός κατάλογος πρέπει να έχει τη μορφή παραρτήματος. Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1391/2013 προνοεί την προσθήκη του σχετικού παραρτήματος.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των Κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010.

Σκοπός της σύστασης της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) που έχει συσταθεί από τον παρόντα Κανονισμό είναι η επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων και η μόχλευση χρηματοδότησης, τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, παράλληλα με την ενίσχυση της ασφάλειας του δικαίου και το σεβασμό της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας.

Η ΔΣΕ καθιστά δυνατή την προετοιμασία και την υλοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της πολιτικής για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Ειδικότερα, με τη ΔΣΕ στηρίζεται η υλοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος που στοχεύουν στην ανάπτυξη και κατασκευή νέων ή στην αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Η ΔΣΕ δίνει προτεραιότητα στους ελλείποντες κρίκους, στον τομέα των μεταφορών. Η ΔΣΕ συμβάλλει, επίσης, στην υποστήριξη έργων με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και σημαντικά κοινωνικά οφέλη, τα οποία δεν λαμβάνουν επαρκή χρηματοδότηση από την αγορά.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι εκτιμώμενες επενδυτικές ανάγκες μέχρι το 2020 όσον αφορά τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας ανέρχονται σε EUR 970.000.000. Ο παρών Κανονισμός καθορίζει για την εφαρμογή της ΔΣΕ κατά την περίοδο 2014-2020 χρηματοδοτικό κονδύλι EUR 33.242.259, 000 σε τρέχουσες τιμές.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013, όλα τα έργα κοινού ενδιαφέροντος που εμπίπτουν στις κατηγορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα II σημεία 1, 2 και 4 του εν λόγω Κανονισμού είναι επιλέξιμα για χρηματοδοτική ενίσχυση από την Ένωση υπό τη μορφή επιχορηγήσεων για μελέτες και χρηματοοικονομικών μέσων. Οι επιχορηγήσεις για έργα μπορούν να χρησιμοποιούνται για δράσεις που συνεισφέρουν στα εν λόγω έργα κοινού ενδιαφέροντος, τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 παρουσιάζουν ιδίως σημαντικές θετικές επιδράσεις και δεν είναι εμπορικώς βιώσιμα, σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο του έργου και άλλες αξιολογήσεις που εκπονούνται, ιδίως από δυνητικούς επενδυτές, πιστωτές ή τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές.

4.1.2 Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος

Η δημιουργία σύγχρονων υποδομών με επαρκείς διασυνδέσεις και αξιόπιστα δίκτυα έχει καθοριστική σημασία για μια ολοκληρωμένη αγορά ενέργειας όπου οι καταναλωτές θα έχουν τις καλύτερες υπηρεσίες στην καλύτερη τιμή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε στις 14/10/13 γύρω στα 250 έργα υποδομής καίριας σημασίας για τον τομέα της ενέργειας. Πρόκειται για «έργα κοινού ενδιαφέροντος» για τα οποία θα προβλέπονται ταχείες διαδικασίες αδειοδότησης και ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, καθώς και δυνατότητα πρόσβασης στο χρηματοδοτικό μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη», στο πλαίσιο του οποίου έχουν δεσμευθεί 5,85 δισ. ευρώ για διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές την περίοδο 2014-20. Έτσι, θα επιτευχθεί η ταχύτερη υλοποίηση των έργων και η προσέλκυση επενδυτών. Όταν τα έργα αυτά περατωθούν, θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να ολοκληρώσουν τις ενεργειακές τους αγορές και να διαφοροποιήσουν τις πηγές ενέργειας που χρησιμοποιούν, ενώ ορισμένα κράτη μέλη θα μπορέσουν να βγουν από την ενεργειακή τους απομόνωση. Τα έργα θα οδηγήσουν επίσης σε μεγαλύτερη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, κατά συνέπεια, σε μείωση των εκπομπών CO₂.

Ο ενωσιακός κατάλογος περιλαμβάνει 140 έργα στον τομέα της μεταφοράς και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, 100 περίπου έργα στον τομέα της μεταφοράς και αποθήκευσης φυσικού αερίου και υγροποιημένου φυσικού αερίου καθώς και διάφορα έργα στους τομείς του πετρελαίου και των «έξυπνων» δικτύων. Τα έργα αυτά θα τύχουν ευνοϊκής ρύθμισης:

- Ταχύτερες διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης (υποχρεωτική μέγιστη προθεσμία τρεισήμισι ετών).
- Μια μόνο αρμόδια εθνική αρχή θα λειτουργεί ως σημείο ενιαίας εξυπηρέτησης για τις διαδικασίες αδειοδότησης.
- Μικρότερο διοικητικό κόστος για τους διαχειριστές των έργων και τις αρχές χάρη στις εξορθολογισμένες διαδικασίες εκτίμησης του περιβαλλοντικού αντικτύπου, με παράλληλη όμως τήρηση των απαιτήσεων της ενωσιακής νομοθεσίας
- Μεγαλύτερη διαφάνεια και συμμετοχή του κοινού.
- Αυξημένη προβολή και ελκυστικότητα των έργων για τους επενδυτές, χάρη στη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, ώστε το κόστος να κατανέμεται στις χώρες που θα αντλούν τα μεγαλύτερα οφέλη από το ολοκληρωμένο έργο.
- Δυνατότητα χρηματοδότησης από το μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη», που θα συμβάλει σημαντικά στην κινητοποίηση των απαραίτητων ιδιωτικών και δημόσιων πόρων. Η χρηματοδότηση θα μπορούσε να ξεκινήσει ήδη το 2014.

Ένα έργο για να συμπεριληφθεί στον κατάλογο, πρέπει να αποδίδει σημαντικά οφέλη σε τουλάχιστον δύο κράτη μέλη, να συμβάλλει στην ολοκλήρωση της αγοράς και στην τόνωση του ανταγωνισμού, να ενισχύει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και να μειώνει τις εκπομπές CO₂.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την εφαρμογή των μέτρων αδειοδότησης, καθώς και την υλοποίηση των έργων. Τέλος, ο κατάλογος των έργων θα επικαιροποιείται κάθε δύο χρόνια, έτσι ώστε να προστίθενται έργα που καλύπτουν νέες ανάγκες και να διαγράφονται ξεπερασμένα έργα.

Η Κύπρος κατάφερε να εντάξει στον ενωσιακό κατάλογο των έργων κοινού ενδιαφέροντος συνολικά τρία έργα, ένα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και δύο στον τομέα του φυσικού αερίου. Η ΠΑΕΚ υπέβαλε γραπτώς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την καταρχήν θετική της γνώμη επί των τριών έργων κοινού ενδιαφέροντος, δεδομένου ότι οι μελέτες αποδείξουν ότι τα έργα είναι τεχνικά εφικτά και οικονομικά βιώσιμα.

Συγκεκριμένα, στον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας εγκρίθηκε προς ένταξη στον κατάλογο το έργο με ακρώνυμο «EuroAsia Interconnector». Το έργο EuroAsia Interconnector προτάθηκε για την ηλεκτρική διασύνδεση μεταξύ Ισραήλ, Κύπρου και Ελλάδας. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εντάχθηκε στον πιο πάνω πρώτο ενωσιακό κατάλογο ως Ομάδα Έργων (Cluster) που αποτελείται από τρία διακριτά έργα: Ισραήλ-Κύπρος, Κύπρος-Κρήτη και Κρήτη-Αττική. Το έργο αποτελείται από υποθαλάσσιο καλώδιο συνεχούς ρεύματος (HVDC) 600 kV συνολικής ισχύος 2000 MW, καθώς και τον απαιτούμενο ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, ήτοι σταθμών μετατροπής του ηλεκτρικού ρεύματος από συνεχές (DC) σε εναλλασσόμενο (AC) και αντίστροφα, για τη μεταφορά του από και προς τις εν λόγω χώρες. Το συνολικό μήκος του υποθαλάσσιου καλωδίου υπολογίζεται γύρω στα 820 ν.μ. / περίπου 1518 χλμ. (329 χλμ. μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, 879 χλμ. μεταξύ Κύπρου και Κρήτης και 310 χλμ. μεταξύ Κρήτης και Αττικής). Υπολογίζεται ότι η πόντιση του καλωδίου σε ορισμένα σημεία, μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, θα ξεπεράσει τα 2000 μέτρα και τα 2500 μέτρα μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας. Με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού ορίζονται Φορείς Υλοποίησης των Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος. Ο Φορέας Υλοποίησης (ΦΑ) του εν λόγω έργου έχει οριστεί η εταιρεία ΔΕΗ Quantum Energy.

Η υλοποίηση του εν λόγω έργου θα έχει ως αποτέλεσμα η Κύπρος να σταματήσει να αποτελεί απομονωμένο σύστημα από το ευρωπαϊκό δίκτυο, κάτι που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες που έχει θέσει η ΕΕ. Επίσης, αναμένεται να συμβάλει θετικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, στην ασφάλεια του εφοδιασμού, στην καλύτερη ενεργειακή αποδοτικότητα και στον εφεδρικό ανεφοδιασμό σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.

Παράλληλα, στον τομέα του φυσικού αερίου έχουν ενταχθεί στον ενωσιακό κατάλογο τα πιο κάτω έργα κοινού ενδιαφέροντος:

A. Eastern Mediterranean Pipeline

Το έργο Eastern Mediterranean Pipeline αφορά υποθαλάσσιο αγωγό φυσικού αερίου που θα συνδέει τα υπεράκτια κοιτάσματα φυσικού αερίου στην Λεκάνη της Λεβαντίνης (Κύπρος, Ισραήλ) με την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Βουλγαρία) ή και την Ιταλία, μέσω της Ελλάδας. Το εν λόγω έργο, στοχεύει αρχικά στη μεταφορά φυσικού αερίου από τη λεκάνη της Λεβαντίνης προς την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω Κρήτης. Ο προτεινόμενος αγωγός αναμένεται να έχει δυναμικότητα της τάξης των 24.5 MCM/ημέρα. Ακολουθως, μέσω του ελληνικού δικτύου μεταφοράς αερίου θα διασυνδεθεί είτε με το δίκτυο μεταφοράς αερίου της Ιταλίας, είτε /και με το δίκτυο μεταφοράς αερίου της Βουλγαρίας. Αποτελεί ένα από τα δύο έργα που αποτελούν ένα σύμπλεγμα των υποδομών φυσικού αερίου και συναφούς εξοπλισμού για τη μεταφορά των νέων πηγών φυσικού αερίου από τα υπεράκτια κοιτάσματα στην Ανατολική Μεσόγειο. Το έργο αυτό θεωρείται ως συμπληρωματικό προς το έργο που είναι γνωστό ως «Mediterranean Gas Storage» .

Φορέας υλοποίησης του εν λόγω έργου είναι η ΔΕΠΑ Α.Ε., με την υποστήριξη του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

B. Mediterranean Gas Storage

Το έργο Mediterranean Gas Storage αφορά εγκαταστάσεις αποθήκευσης και εξαγωγής ΥΦΑ που θα βρίσκονται στην Κύπρο για τη μεταφορά φυσικού αερίου από τη λεκάνη της Λεβαντίνης σε τερματικούς σταθμούς επαναεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου που βρίσκονται στη Μεσόγειο Θάλασσα (δηλαδή στην Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία). Το φυσικό αέριο θα μπορεί στη συνέχεια να διαβιβάζεται περαιτέρω μέσω των αντίστοιχων εθνικών συστημάτων μεταφοράς φυσικού αερίου (με τη χρήση υφιστάμενων ή νέων αναβαθμισμένων δικτύων αγωγών μεταφοράς) από τις χώρες αυτές προς την Κεντρική και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Οι προτεινόμενες εγκαταστάσεις αποθήκευσης υγροποιημένου φυσικού αερίου και οι εγκαταστάσεις εξαγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου θα αποτελούνται αρχικά από μια δεξαμενή αποθήκευσης υγροποιημένου φυσικού αερίου (συνολικά θα κατασκευαστούν τρεις δεξαμενές υγροποιημένου φυσικού αερίου σταδιακά) και τις συναφείς εγκαταστάσεις εξαγωγών Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου, που θα είναι σε θέση να εξάγουν 5 ΜΤΡΑ του υγροποιημένου φυσικού αερίου (η εξαγωγική ικανότητα υπολογίζεται ότι σταδιακά θα επεκταθεί σε 15 ΜΤΡΑ).

Φορέας υλοποίησης του εν λόγω έργου είναι το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Τερματικό Υγροποίησης Φυσικού Αερίου το οποίο περιλαμβάνει και τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και εξαγωγής Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου

4.2 Εθνικά Σχέδια Δράσης και Μέτρα

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2009/28/ΕΚ

Σύμφωνα με την Οδηγία 2009/28/ΕΚ απαιτείται να θεσπιστεί από κάθε κράτος μέλος εθνικό σχέδιο δράσης για την ανανεώσιμη ενέργεια. Στα εν λόγω σχέδια δράσης ορίζονται οι εθνικοί δεσμευτικοί στόχοι των κρατών μελών για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που θα καταναλώνεται στις μεταφορές, στην ηλεκτροπαραγωγή και στη θέρμανση και ψύξη το έτος 2020.

Στο υπό αναφορά έτος, η ειδική τεχνική συμβουλευτική επιτροπή η οποία συστάθηκε υπό την εποπτεία της ΠΑΕΚ το 2010 στα πλαίσια των πιο πάνω δεσμευτικών στόχων της Κύπρου στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, συνέχισε τις προεργασίες της, με σκοπό να συμβάλει στην ετοιμασία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, το οποίο αποτελεί ευθύνη του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Από πλευράς της ειδικής τεχνικής συμβουλευτικής επιτροπής έγιναν ενέργειες με στόχο την αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, μέσω της επικαιροποίησης της αρχικής Μελέτης για την περίοδο 2014-2020, του βέλτιστου στρατηγικού σχεδίου, για την ενσωμάτωση τεχνολογιών ΑΠΕ ηλεκτροπαραγωγής (ΑΠΕ-Η) στο υπάρχον σύστημα ηλεκτροπαραγωγής της Κύπρου, το οποίο είχε καταρτιστεί στην αρχική μελέτη, με τίτλο "A strategic plan for the promotion of renewable energy sources in the Cyprus electricity generation system (Cyprus Energy Regulatory Authority, June 2010)", και επικαιροποιήθηκε το 2011 με τη μελέτη με τίτλο "A strategic plan for the promotion of renewable energy sources in the Cyprus electricity generation system - Update for PV systems early deployment (Cyprus Energy Regulatory Authority, Sep 2011)".

Η στο υπό αναφορά έτος επικαιροποίηση αφορούσε επανεξέταση και πιθανή επαναστοχοθέτηση της συνεισφοράς των τεχνολογιών ΑΠΕ-Η στο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής της Κύπρου σε σχέση με τον υφιστάμενο εγκεκριμένο σχεδιασμό. Οι βασικοί λόγοι για αυτή την επικαιροποίηση βασίζονταν στην αναμενόμενη μείωση, στην προβλεπόμενη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στα επόμενα χρόνια, καθώς επίσης και στο γεγονός ότι η κεφαλαιουχική δαπάνη ορισμένων τεχνολογιών ΑΠΕ-Η μειώθηκε αρκετά, με αποτέλεσμα το μειωμένο κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αυτές να επιδρά θετικά στα οικονομικά στοιχεία για την προώθηση των τεχνολογιών ΑΠΕ-Η.

Η ΠΑΕΚ, με βάση τα πιο πάνω και στα πλαίσια επίτευξης των δεσμεύσεων προς την Ε.Ε., κάλεσε την ειδική τεχνική συμβουλευτική επιτροπή να μελετήσει, μεταξύ άλλων, τις σχετικές παραδοχές που αφορούν την επικαιροποίηση της Μελέτης, να κατατεθούν απόψεις από όλους τους εμπλεκόμενους και να τεθούν χρονοδιαγράμματα για επικαιροποίηση της Μελέτης, ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα νέα δεδομένα που έχουν προκύψει.

Η επικαιροποίηση της Μελέτης θεωρήθηκε αναγκαία για να αναθεωρηθεί και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Τονίζεται ότι από την προηγούμενη επικαιροποίηση της Μελέτης (2011) μέχρι και το υπό επισκόπηση έτος, έχουν συμβεί μεγάλες αλλαγές, μεταξύ των οποίων, καταγράφονται οι ακόλουθες:

- Μείωση της ζήτησης της ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία επηρεάζει, μεταξύ άλλων, τη διείσδυση των ΑΠΕ-Η.
- Κάθετη πτώση του κόστους των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων.
- Οικονομική κρίση, η οποία επηρεάζει αρνητικά στη χρηματοδότηση έργων ΑΠΕ-Η. Από την άλλη πλευρά ενδεχομένως να επιφέρει μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος.

Αναμένεται ότι το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης θα ετοιμαστεί το 2014 από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

4.3 Νόμοι και Κανονισμοί

Νόμος περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, Ν. 112(Ι)/2013

Για σκοπούς εναρμόνισης με την Οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου του 2009, αναφορικά με την προώθηση και ενθάρρυνση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ, προηγήθηκαν μακρόχρονες διαβουλεύσεις του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με τη ΡΑΕΚ και άλλους παράγοντες της Αγοράς, και μετά από συμφωνία των εμπλεκομένων θεσπίσθηκε ο Νόμος 112(Ι)/2013, ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 20/9/2013 και καταργήθηκε ο Νόμος Περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας, Ν33(Ι)/2003.

Ο Νόμος θεσπίζει κοινό πλαίσιο για την προώθηση και ενθάρρυνση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Θέτει υποχρεωτικό εθνικό στόχο για το 2020 το 13% ως το συνολικό μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση και για το μερίδιο της ενέργειας από ΑΠΕ στις μεταφορές το 10% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας. Παράλληλα, καθορίζει τα μέτρα που δυνατόν να εφαρμοστούν για την επίτευξη του στόχου και συγκεκριμένα ως τέτοια ορίζονται τα καθεστώτα στήριξης και τα μέτρα συνεργασίας μεταξύ της δημοκρατίας και διαφόρων κρατών μελών ή/και τρίτων χωρών.

Για να επιτευχθούν ευκολότερα και με οικονομικά βέλτιστο τρόπο οι εθνικοί συνολικοί στόχοι, προωθείται και ενθαρρύνεται η ενεργειακή απόδοση και η εξοικονόμηση ενέργειας στα πλαίσια των ειδικών νόμων της Ενεργειακής Απόδοσης των Κτηρίων, της Προώθησης της Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας και της Ενεργειακής Απόδοσης κατά την τελική χρήση και τις Ενεργειακές Υπηρεσίες.

Καθορίζει κανόνες για τη στατιστική μεταβίβαση μεταξύ της Δημοκρατίας και άλλων κρατών μελών για κοινά έργα μεταξύ Δημοκρατίας και άλλων κρατών μελών ή/και με τρίτες χώρες.

Καθορίζει τα περί εγγυήσεων προέλευσης, ήτοι τον Εξουσιοδοτημένο εκδότη με Απόφαση της ΡΑΕΚ, ότι η Εγγύηση προέλευσης χρησιμοποιείται από τους παραγωγούς ή/ και τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας για να αποδεικνύουν στους τελικούς καταναλωτές ότι το ενεργειακό τους μίγμα περιέχει συγκεκριμένο μερίδιο ή ποσότητα ανανεώσιμης ενέργειας. Καθορίζει τη διαδικασία έκδοσης, μεταβίβασης και ανάκλησης των εγγυήσεων προέλευσης, την τήρηση σχετικού ηλεκτρονικού μητρώου και ότι η όλη διαδικασία των εγγυήσεων προέλευσης εποπτεύεται και ρυθμίζεται από τη ΡΑΕΚ.

Θέτει τις διοικητικές διαδικασίες που ακολουθεί το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού αναφορικά με την πληροφόρηση και κατάρτιση εγκαταστατών συστημάτων ανανεώσιμων πηγών με σκοπό την αδειοδότηση και εποπτεία των εργασιών τους.

Θεσπίζει την πρόσβαση στο σύστημα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Συγκεκριμένα, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων για τη διατήρηση της αξιοπιστίας και της ασφάλειας του συστήματος μεταφοράς και διανομής και την επιφύλαξη της εφαρμογής όλων των σχετικών διατάξεων του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και ο Διαχειριστής Συστήματος Διανομής εγγυώνται τη μεταφορά και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, προβλέπουν ότι η ενέργεια που παράγεται από ΑΠΕ έχει προτεραιότητα πρόσβασης στο δίκτυο και λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε κατά την κατανομή του φορτίου των εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής να δίνεται προτεραιότητα σε εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

4.4 Νομοσχέδια και Κανονισμοί σε εξέλιξη

Τροποποιητικά νομοσχέδια για τον Περί Συμπαραγωγής και Θερμότητας Νόμο και τον Περί Ενεργειακής Απόδοσης κατά την Τελική Χρήση Νόμο (Οδηγία 2012/27/ΕΚ)

Στο υπό αναφορά έτος, το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού έχει ετοιμάσει προσχέδιο νόμου για τροποποίηση του περί Ενεργειακής Απόδοσης κατά την Τελική Χρήση και τις Ενεργειακές Υπηρεσίες Νόμου του 2009, για σκοπούς μερικής εναρμόνισης με την Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάρτηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ. Το πιο πάνω προσχέδιο αφορούσε εναρμόνιση με όλα τα άρθρα της εν λόγω Οδηγίας, εκτός του άρθρου 14 για την εναρμόνιση του οποίου ετοιμάστηκε τροποποίηση του περί Προώθησης της Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Νόμου.

Η ΠΑΕΚ συμμετείχε στις σχετικές εργασίες για το πιο πάνω θέμα για τα άρθρα της Οδηγίας που αφορούσαν στα καθήκοντα, εξουσίες και αρμοδιότητές της. Αναμένεται ότι εντός του 2014 θα ολοκληρωθούν οι σχετικές εργασίες και διαβουλεύσεις, ώστε η εθνική νομοθεσία να εναρμονιστεί με τις πρόνοιες της Οδηγίας.

Η Οδηγία 2012/27/ΕΕ, περί ενεργειακής αποδοτικότητας, καθορίζει κοινό πλαίσιο μέτρων για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης εντός της κοινότητας προκειμένου να διασφαλίσει την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της Ένωσης για το 2020 για 20% ενεργειακή απόδοση, να προετοιμάσει το έδαφος για περαιτέρω βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης πέραν του 2020, να θεσπίσει κανόνες για την άρση των εμποδίων της αγοράς και να επιτύχει τους ενδεικτικούς εθνικούς στόχους.

Τα άρθρα 9,10,11 και 15 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ αναφέρονται συγκεκριμένα στις οδηγίες του Τρίτου Ενεργειακού Πακέτου, όπου το Κράτος Μέλος, το οποίο έχει την υποχρέωση να εναρμονίσει τις οδηγίες, έχει δια νόμου καθορίσει ως αρμόδια αρχή τη ΠΑΕΚ. Κατά συνέπεια, τα άρθρα αυτά είναι ήδη εναρμονισμένα με τον υφιστάμενο νόμο, όπου η ενεργειακή απόδοση είναι ένας από τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η ΠΑΕΚ κατά την εκτέλεση των Ρυθμιστικών Εξουσιών της. Η απόδοση ήταν ένα από τα κριτήρια που λαμβάνονταν πάντοτε υπόψη κατά την άσκηση των εξουσιών της ΠΑΕΚ, το οποίο με τον εναρμονιστικό του Τρίτου Πακέτου Οδηγιών νόμο έχει αναχθεί σε καθήκον της ΠΑΕΚ, όπως και το να καταρτίζει και εφαρμόζει μακροχρόνιο προγραμματισμό λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων την ενεργειακή αποδοτικότητα.

Ενεργειακή αποδοτικότητα/ διαχείριση της ζήτησης σημαίνει τη συνολική ή ολοκληρωμένη προσέγγιση, στόχος της οποίας είναι ο επηρεασμός της ποσότητας και του χρονικού προγραμματισμού της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης της πρωτογενούς ενέργειας και των φορτίων αιχμής, δίνοντας το προβάδισμα σε επενδύσεις για μέτρα ενεργειακής αποδοτικότητας ή άλλα μέτρα, εάν αποτελούν την αποτελεσματικότερη και οικονομικότερη εναλλακτική λύση.

Σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003-2012 τα σχετικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται είναι τα ίδια που αναφέρονται στα άρθρα 9,10,11 και 15 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ, τα οποία είναι:

- Μελέτη κατά πόσο είναι τεχνικώς εφικτό, οικονομικώς εύλογο και ανάλογο προς την πιθανή εξοικονόμηση ενέργειας να παρέχονται στους καταναλωτές ατομικοί μετρητές.
- Διερεύνηση και μελέτη αναφορικά με την ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μέτρησης και ευφυών πλεγμάτων με τον οικονομικότερο τρόπο, όπου αρμόζει, ώστε να λαμβάνεται υπόψη δεόντως η ενεργειακή απόδοση στις αποφάσεις της ΠΑΕΚ για τη λειτουργία των υποδομών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.
- Κίνητρα στους φορείς εκμετάλλευσης των δικτύων και τους χρήστες δικτύων επιτρέποντας τους να εφαρμόζουν μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- Όπου είναι εφικτό και οικονομικά δυνατό εξασφαλίζει την εφαρμογή ευφυών συστημάτων μέτρησης.
- Λήψη μέτρων προστασίας των καταναλωτών, μεταξύ των οποίων, δυνατόν να είναι η δυνατότητα να έχουν στη διάθεσή τους τα δεδομένα κατανάλωσής τους και τη δυνατότητα πρόσβασης στα δεδομένα των προμηθευτών.
- Ακριβείς πληροφορίες τιμολόγησης που να βασίζονται στην πραγματική κατανάλωση.
- Διαμόρφωση εναρμονισμένου μορφότυπου για τα δεδομένα κατανάλωσης.

- Ανεξάρτητα αν έχουν εγκατασταθεί έξυπνοι μετρητές ή όχι, στο βαθμό που είναι διαθέσιμα στοιχεία για την ενεργειακή τιμολόγηση και το ιστορικό κατανάλωσης, προσφέρεται η επιλογή ηλεκτρονικών τιμολογιακών πληροφοριών και τιμολόγησης, και αν οι πελάτες το ζητήσουν, λαμβάνουν σαφείς και κατανοητές εξηγήσεις για τον τρόπο που προέκυψε ο λογαριασμός τους, δωρεάν και έγκαιρα για σύγκριση με άλλες παρόμοιες προσφορές.
- Αλλαγή προμηθευτή σε 3 εβδομάδες με όλα τα δεδομένα τους, ατελώς και με αίτηση του καταναλωτή να παρέχονται σε άλλο προμηθευτή.
- Έρευνα και εξασφάλιση δια-λειτουργικότητας των συστημάτων μέτρησης που εφαρμόζονται, λαμβάνοντας υπόψη τη βέλτιστη πρακτική.

Κατά συνέπεια, το νομοσχέδιο που συζητήθηκε και ετοιμάστηκε από το Υπουργείο για τροποποίηση του Νόμου Περί Ενεργειακής Απόδοσης κατά την Τελική Χρήση δεν περιλαμβάνει καμία καινούργια πρόνοια για τη μέτρηση ή τα δικαιώματα των καταναλωτών από την άποψη της ενεργειακής αποδοτικότητας εφόσον είναι ήδη εναρμονισμένα τα συγκεκριμένα άρθρα μέσω των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων.

Αναφορικά με το τροποποιητικό Νομοσχέδιο για τον Περί Προώθησης της Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Νόμο, έγιναν διάφορες συναντήσεις και διάλογος υπό την αιγίδα του Υπουργείου, οι οποίες όμως δεν έχουν συμπληρωθεί. Το άρθρο 14 της Οδηγίας αναφέρεται συγκεκριμένα στην προώθηση της απόδοσης στη θέρμανση και ψύξη, θέμα το οποίο δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΡΑΕΚ και παραμένει στο Κράτος Μέλος. Το άρθρο 14 συγκεκριμένα απαιτεί αξιολόγηση του δυναμικού υλοποίησης της Συμπαραγωγής Υψηλής Απόδοσης, λαμβάνοντας υπόψη και την αποδοτική τηλεθέρμανση και τηλεψύξη, με τον τρόπο που καθορίζεται στα Παραρτήματα 8 και 9 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

Τροποποιητικό Νομοσχέδιο των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003-2012 και απορρεόντων Κανονισμών

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, λαμβανομένων υπόψη των ουσιαστικών αλλαγών στην αγορά ηλεκτρισμού που επέφερε η εναρμόνιση με τις Οδηγίες του Τρίτου Ενεργειακού Πακέτου και συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, η εισαγωγή της χονδρικής αγοράς ηλεκτρισμού και η αναγωγή των συμφερόντων των καταναλωτών σε δικαιώματα των πελατών, ως επίσης και η διαγραφή της υποχρέωσης των κατόχων άδειας προμήθειας να είναι παράλληλα και ιδιοκτήτες εγκατεστημένου στην Κύπρο ηλεκτροπαραγωγού σταθμού, επέβαλαν σε βάθος ανάλυση, γενικά και ως σύνολο, των προνοιών της Νομοθεσίας και την ανάγκη λήψης νέων, καινοτόμων μέτρων για την εσωτερική αγορά της Κύπρου. Αποτέλεσμα των αναλύσεων και συσκέψεων ήταν η προετοιμασία τροποποιήσεων του Νόμου και των απορρεόντων από αυτό Κανονισμών για προώθηση των επιβαλλόμενων κατά τη ΡΑΕΚ τροποποιήσεων της νομοθεσίας στους εμπλεκόμενους φορείς με σκοπό το διάλογο και συμφωνίας επί αυτών.

Νομοθεσία Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου και Τροποποιητικοί Κανονισμοί

Ο Τροποποιητικός Νόμος Ν.219(Ι)/2012 Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου 2004-2012 εναρμονίζει τις νέες πρόνοιες της Οδηγίας 2009/73/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/55/ΕΚ, ολοκληρώνοντας τη θέσπιση των κοινών κανόνων που αφορούν στη μεταφορά, τη διανομή, την προμήθεια και την αποθήκευση φυσικού αερίου και οργανώνοντας υποχρεωτικά τη λειτουργία του τομέα του φυσικού αερίου, την πρόσβαση στην αγορά, τα κριτήρια και τις διαδικασίες χορήγησης αδειών, τις τιμές στις οποίες προσφέρονται οι υπηρεσίες και τα δικαιώματα των καταναλωτών.

Ο εν λόγω τροποποιητικός Νόμος επέφερε κυρίως διαφοροποιήσεις που αφορούν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Ενίσχυση των εξουσιών, αρμοδιοτήτων και καθηκόντων της ΡΑΕΚ.
- Ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού.
- Ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και
- Επαναφορά άρθρων του βασικού Νόμου που είχαν ανασταλεί με τον τροποποιητικό Νόμο Ν.199(Ι)/2007.

Δεδομένων των τροποποιήσεων στη νομοθεσία, η ΡΑΕΚ οφείλει να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες, ώστε να ανταποκρίνεται στις αρμοδιότητες, στα καθήκοντα και στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Νόμο.

Ενόψει αυτών, η ΡΑΕΚ σε συνεργασία με εξωτερικό τεχνοοικονομικό Σύμβουλο κατά το 2013 μελέτησε τα ακόλουθα θέματα:

- Τροποποίηση Κανονισμών Κ.Δ.Π. 298/2006 Έκδοσης Αδειών, εάν και όπως απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία. Πρόσθετα, ετοιμασία προτύπων όρων αδειών για την κατασκευή ή/και εκμετάλλευση εγκαταστάσεων φυσικού αερίου, ή/και εγκατάστασης αποθήκευσης, ή/και δικτύων αγωγών, αγωγών και συναφών εξοπλισμών, για την εκτέλεση οποιωνδήποτε από τις αρμοδιότητες του ιδιοκτήτη εγκατάστασης φυσικού αερίου, ή/και εγκατάστασης αποθήκευσης, ή/και δικτύων αγωγών, αγωγών και συναφών εξοπλισμών, για την εκτέλεση οποιονδήποτε από τις αρμοδιότητες της διαχείρισης συστήματος, καθώς και για την προμήθεια φυσικού αερίου.
- Τροποποίηση Κανονισμών Κ.Δ.Π. 299/2006 Τελών και Κ.Δ.Π 297/2006 Διεξαγωγής Ερευνών, εάν και όπως απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης συμμόρφωση με τη Νομοθεσία.
- Καταγραφή των Αρχών Μεθοδολογίας Υπολογισμού των Διατιμήσεων Μεταφοράς και Διανομής και ετοιμασία της ίδιας της Μεθοδολογίας.

4.5 Ρυθμιστικές Αποφάσεις και Σημαντικές Αποφάσεις ΡΑΕΚ κατά το 2013

Η ΡΑΕΚ κατά το 2013 έλαβε Ρυθμιστικές Αποφάσεις και Αποφάσεις, από τις οποίες οι σημαντικότερες, από πλευράς κοινού ενδιαφέροντος, είναι οι εξής:

4.5.1 ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ρυθμιστική Απόφαση 02/2013 «Χρεώσεις χρήσης του συστήματος μεταφοράς και υπηρεσιών συστήματος για το 2014»(20/9/13)

Η ΡΑΕΚ, λαμβάνοντας υπόψη τη Ρυθμιστική Απόφαση 03/2010, με ημερομηνία 12 Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τα τέλη Χρήσης Δικτύων Μεταφοράς και Διανομής, Δαπάνες ΔΣΜ, Επικουρικές Υπηρεσίες και Μακροχρόνια Εφεδρεία στο Σύστημα Ηλεκτρικής Ενέργειας, το γεγονός ότι η ΡΑΕΚ έχει διατηρήσει τις ίδιες χρεώσεις χρήσης του Συστήματος Μεταφοράς και Υπηρεσιών Συστήματος για το 2013, την εισήγηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου για αναθεώρηση του τέλους του ΔΣΜΚ στα 0,11 €/kWh για το έτος 2014, με στόχο τον ισοσκελισμό του Προϋπολογισμού του ΔΣΜΚ για το 2014, εξέδωσε τη Ρυθμιστική Απόφαση με τίτλο «η Περί Χρεώσεων Χρήσης του Συστήματος Μεταφοράς και Υπηρεσιών Συστήματος για το 2014 Ρυθμιστική Απόφαση 02/2013», στην οποία αποφάσισε και ενέκρινε το τέλος του ΔΣΜΚ για το 2014 στα 0,11€/kWh.

Ρυθμιστική Απόφαση 03/2013 «Νέα Πολιτική Χρέωσης της ΑΗΚ για σύνδεση με το σύστημα Διανομής» (26/9/13)

Η ΡΑΕΚ, με την πιο πάνω Ρυθμιστική Απόφαση, ενέκρινε τη Νέα Πολιτική Χρέωσης της ΑΗΚ για σύνδεση με το σύστημα Διανομής, η οποία στόχο έχει τον κοστοστρεφή υπολογισμό των χρεώσεων προς τους καταναλωτές της ΑΗΚ που αιτούνται σύνδεση στο σύστημα Διανομής.

4.5.2 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Απόφαση 849/2013 «Προσωρινή αναστολή παραλαβής αιτήσεων για χορήγηση άδειας προμήθειας ηλεκτρισμού σύμφωνα με τον Τροποποιητικό Νόμο Ν.211(Ι)/2012» (29/1/2013)

Η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη τον Τροποποιητικό Νόμο Ν.211(Ι)/2012 περί ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού, ο οποίος μεταξύ άλλων σημαντικών τροποποιήσεων, κατήργησε το εδάφιο 2 του άρθρου 34, με συνέπεια να μην απαιτείται πλέον από πρόσωπο που ενδιαφέρεται να εξασφαλίσει Άδεια Προμήθειας να έχει στην κυριότητά του επαρκές δυναμικό παραγωγής εγκατεστημένο στη Δημοκρατία, τις διατάξεις των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού

(Έκδοση Αδειών) Κανονισμών του 2004 και το γεγονός ότι η ΡΑΕΚ ξεκίνησε τη διαδικασία τροποποίησης των Περί Έκδοσης Αδειών Κανονισμών, Κ.Δ.Π. 538/2004 για να συνάδουν με τον Τροποποιητικό Νόμο Ν.211(Ι)/2012, με βάση την εξουσία που παρέχεται στη ΡΑΕΚ στο άρθρο 25(1)(α), αποφάσισε να μην παραλαμβάνει αιτήσεις για χορήγηση Άδειας Προμήθειας σε επιλέγοντες καταναλωτές μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες τροποποίησης των Περί Έκδοσης Αδειών Κανονισμών, Κ.Δ.Π.538/2004, για να συνάδουν με τον Τροποποιητικό Νόμο Ν.211(Ι)/2012 και να τεθούν σε εφαρμογή.

Απόφαση 851/2013 «Έκτακτη προσαύξηση, ρήτρα καυσίμου και τιμή ηλεκτρικού ρεύματος για το έτος 2013» (5/2/13)

Η ΡΑΕΚ αποφάσισε όπως η έκτακτη προσαύξηση για το πρόσθετο μεταβλητό κόστος παραγωγής της ΑΗΚ μετά το συμβάν στο Μαρί, η οποία είχε υποβληθεί (ύψους 5,75% στον τελικό λογαριασμό όλων των καταναλωτών), τερματιστεί δύο μήνες νωρίτερα από ό,τι είχε αρχικά επιβληθεί. Επίσης, αποφάσισε την αναθεώρηση της ρήτρας καυσίμου, βάσει της οποίας υπολογίζεται η αναπροσαρμογή της χρέωσης λόγω τιμής καυσίμων, λόγω της αλλαγής στο μίγμα καυσίμου που χρησιμοποιούσε η ΑΗΚ και της βελτίωσης της αποδοτικότητας των Μονάδων Παραγωγής της ΑΗΚ.

Απόφαση 857/2013 «Καθορισμός εξουσιοδοτημένου εκδότη για σκοπούς έκδοσης πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» (15/2/13)

Η ΡΑΕΚ τερμάτισε την εξουσιοδότηση του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής σύμφωνα με την οποία είχε καθοριστεί ως Εξουσιοδοτημένος Εκδότης για σκοπούς έκδοσης Πιστοποιητικών Εγγύησης Προέλευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ για εγκαταστάσεις παραγωγής συνδεδεμένες στο δίκτυο Διανομής, και καθόρισε το Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) ως Εξουσιοδοτημένο Εκδότη για σκοπούς έκδοσης Πιστοποιητικών Εγγύησης Προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ για εγκαταστάσεις παραγωγής συνδεδεμένες τόσο στο Σύστημα Μεταφοράς, όσο και στο Σύστημα Διανομής.

Απόφαση 869/2013 «Απόφαση έγκρισης από τη ΡΑΕΚ της Μακροπρόθεσμης Πρόβλεψης Ετήσιας Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας για την περίοδο 2013-2022» (15/3/13)

Τα Μέλη της ΡΑΕΚ αφού μελέτησαν και αξιολόγησαν τη σχετική εισήγηση του ΔΣΜΚ που αφορά στη Μακροπρόθεσμη Πρόβλεψη Ετήσιας Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας για την περίοδο 2013-2022, αποφάσισαν και ενέκριναν την εν λόγω εισήγησή του.

Απόφαση 877/2013 «Τιμή αγοράς από την ΑΗΚ της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» (28/3/13)

Μετά την αναθεώρηση της ρήτρας καυσίμου με την Απόφαση 851/2013, η ΡΑΕΚ ενέκρινε αίτημα της ΑΗΚ για την ανάλογη αναθεώρηση των τιμών αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ για να συνάδουν με την αναθεωρημένη ρήτρα καυσίμων, με την οποία υπολογίστηκαν νέες τιμές αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ. Αυτές οι τιμές αγοράς εφαρμόστηκαν από τους μηνιαίους λογαριασμούς καταναλωτών/παραγωγών ΑΠΕ του Μαρτίου 2013 και τους διμηνιαίους του Απριλίου 2013.

Αποφάσεις 880/2013, 906/2013, 944/2013, 973/2013 και 1004/2013 «Έκτακτη προσωρινή μείωση στις διατιμήσεις της ΑΗΚ λόγω της σοβαρής οικονομικής κρίσης που διέρχεται ο τόπος»

Τον Απρίλιο του 2013, με την Απόφασή της 880/2013, η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων τη σοβαρή οικονομική κρίση που διέρχεται ο τόπος, την ανάγκη για άμβλυση των σοβαρών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στους καταναλωτές, τη δέσμευση της ΑΗΚ για υιοθέτηση έκτακτου προγράμματος δράσεων για περαιτέρω μείωση των λειτουργικών και κεφαλαιουχικών δαπανών, την ανάγκη για διατήρηση της βιωσιμότητας της ΑΗΚ και την αποφυγή στάσης πληρωμών, αποφάσισε την επιβολή έκτακτης προσωρινής μείωσης επί όλων των βασικών διατιμήσεων της ΑΗΚ ύψους 5%, και την επανεξέταση και ενδεχομένως διαφοροποίηση της έκτακτης προσωρινής μείωσης. Με τις Αποφάσεις της 906/2013, ημερομηνίας 20/6/2013, 944/2013, ημερομηνίας 12/9/2013, 973/2013,

ημερομηνίας 30/10/2013, η ΠΑΕΚ επέκτεινε την ισχύ της έκτακτης προσωρινής μείωσης του 5% επί όλων των βασικών διατιμήσεων της ΑΗΚ για περαιτέρω έξι μήνες συνολικά.

Με την Απόφαση 1004/2013, ημερομηνίας 23/12/2013 για την έκτακτη προσωρινή μείωση στις διατιμήσεις της ΑΗΚ λόγω της σοβαρής οικονομικής κρίσης, η ΠΑΕΚ αποφάσισε την αναπροσαρμογή της έκτακτης προσωρινής μείωσης επί όλων των βασικών διατιμήσεων της ΑΗΚ, ύψους 5%, που είχε αποφασιστεί με τις πιο πάνω αποφάσεις της ΠΑΕΚ, σε 8% για τους μηνιαίους καταναλωτές οι μετρήσεις των οποίων θα αρχίσουν να καταγράφονται από το τέλος του μηνός Δεκεμβρίου 2013 και τους διμηνιαίους καταναλωτές οι μετρήσεις των οποίων άρχισαν να καταγράφονται από την 1η Ιανουαρίου 2014, με ισχύ για δύο μήνες.

Απόφαση 889/2013 «Προσχέδια Σχεδίων Χορηγιών» (13/5/13)

Η ΠΑΕΚ εξέτασε τα προσχέδια των Σχεδίων Χορηγιών για το 2013, όπως είχαν ετοιμαστεί από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και συμφώνησε με το περιεχόμενό τους. Η σύμφωνη γνώμη της ΠΑΕΚ κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με επιστολή.

Απόφαση 896/2013 «Έγκριση τροποποίησης Προσχεδίου Νο.3 Σχεδίων Χορηγιών 2013» (23/5/13)

Η ΠΑΕΚ εξέτασε τις τροποποιήσεις των σελίδων 4/12 και 8/12 του προσχεδίου Νο.3 των Σχεδίων Χορηγιών για το 2013, όπως είχαν τροποποιηθεί από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και κοινοποιήθηκαν στη ΠΑΕΚ στις 22/5/2013 και συμφώνησε με το περιεχόμενό τους. Η σύμφωνη γνώμη της ΠΑΕΚ στις πιο πάνω τροποποιήσεις του προσχεδίου Νο. 3 των Σχεδίων Χορηγιών κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με επιστολή.

Απόφαση 897/2013 «Απόφαση έγκρισης από τη ΠΑΕΚ Αναθεωρημένης Μακροπρόθεσμης Πρόβλεψης Ετήσιας Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας για την περίοδο 2013-2022». (23/5/13)

Τα Μέλη της ΠΑΕΚ, αφού έλαβαν, μεταξύ άλλων, υπόψη την Απόφασή τους 869/2013 με ημερομηνία 15 Μαρτίου 2013 και αφού μελέτησαν και αξιολόγησαν την αναθεωρημένη εισήγηση του ΔΣΜΚ που αφορά το θέμα που αναφέρεται ανωτέρω, αποφάσισαν και ενέκριναν την εν λόγω εισήγησή του.

Απόφαση 902/2013 «Απόφαση έγκρισης από τη ΠΑΕΚ των εσωτερικών κανονισμών του Φορέα Αδειοδοτήσεων Εξουσιοδοτημένων Προσώπων Ανεξάρτητων Παραγωγών και Μεγάλων Καταναλωτών (Φορέας)» (17/6/13)

Τα Μέλη της ΠΑΕΚ λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη την εισήγηση του εκπροσώπου του ΔΣΜΚ που προεδρεύει του Φορέα για αναθεώρηση των Εσωτερικών Κανονισμών του Φορέα, αποφάσισαν και ενέκριναν την εν λόγω εισήγηση για αναθεώρηση των Εσωτερικών Κανονισμών του Φορέα.

Απόφαση 07/2013-ΚΔΠ 920/2013 «Ορισμός ΔΣΔ ως φορέα υλοποίησης του Σχεδίου συμφηφισμού μετρήσεων Φωτοβολταϊκών συστημάτων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών» (8/7/13)

Η ΠΑΕΚ, αφού έλαβε υπόψη τις διατάξεις των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, των σχετικών Κανονισμών και των σχετικών Αποφάσεων που αφορούν τις Εξαιρέσεις από Άδειες και σε συνέχεια της ανακοίνωσης του Σχεδίου της ΠΑΕΚ για ευρεία εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη μέθοδο συμφηφισμού μετρήσεων παραγωγής/κατανάλωσης για οικιστικές μονάδες και κτήρια που αποτελούν έδρα τοπικών Αρχών, όρισε το Διαχειριστή Συστήματος Διανομής (ΔΣΔ) ως φορέα υλοποίησης του εν λόγω σχεδίου. Ο ΔΣΔ ανέλαβε μεταξύ άλλων να προλαμβάνει, να αξιολογεί, να εγκρίνει τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων και να προβαίνει στον έλεγχο και σύνδεση των Φωτοβολταϊκών συστημάτων στη βάση της διαδικασίας που καθόρισε η ΠΑΕΚ με τους Όρους Εντολής της.

Απόφαση 921/2013 «Απόφαση έγκρισης από τη ΡΑΕΚ προτεινόμενων από το ΔΣΜΚ τροποποιήσεων στους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής – Έκδοση 4.0.0» (10/7/13)

Τα Μέλη της ΡΑΕΚ, αφού ακολουθήθηκε η σχετική νενομισμένη διαδικασία τροποποίησης των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής, αποφάσισαν και ενέκριναν σχετική πρόταση του ΔΣΜΚ για τροποποίηση των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής σε Έκδοση 4.0.0.

Απόφαση 923/2013 «Διαφοροποίηση της μηνιαίας διατίμησης ψηλής τάσης» (10/7/13)

Η ΡΑΕΚ, λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση της ΑΗΚ για μείωση της μέσης τιμής της Διατίμησης Ψηλής Τάσης (κώδικας 83) για την περίοδο 1/6/2013-31/12/2013, την οικονομική κρίση που διέρχεται ο τόπος, τη συνάντηση μεταξύ ΡΑΕΚ και συγκεκριμένου καταναλωτή στη διατίμηση με Κώδικα 83 που έγινε στις 18 Ιουνίου 2013, στην οποία επεξηγήθηκαν οι λόγοι που ζήτησε από την ΑΗΚ τη μείωση της χρέωσης του ρεύματος, με βασικό και κύριο λόγο το μεγάλο και σταθερό φορτίο ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιεί ο εν λόγω καταναλωτής, τη μείωση στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας που έχει ως επακόλουθο η ΑΗΚ να μην ανακτά πλήρως τα σταθερά κόστη Παραγωγής και Δικτύων Ψηλής, Μέσης και Χαμηλής Τάσης, τη σημαντική αύξηση που αναμένεται να διαφανεί σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΑΗΚ στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από το συγκεκριμένο καταναλωτή, εάν μειωθεί η μέση τιμή της διατίμησης με Κώδικα 83, το όφελος προς την ΑΗΚ λόγω των αυξημένων εσόδων σε περίπτωση που υπάρξει αυξημένη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από το συγκεκριμένο καταναλωτή στη διατίμηση με Κώδικα 83, ενέκρινε την εισήγηση της ΑΗΚ για μείωση στη μέση τιμή της διατίμησης Βιομηχανικής Χρήσης Μέγιστης Ζήτησης Ψηλής Τάσης Τριπλής Εγγραφής (Κώδικας 83), ανάλογα με το ύψος της ετήσιας κατανάλωσης.

Απόφαση 934/2013 «Διατίμηση για συγκεκριμένες κατηγορίες ευάλωτων καταναλωτών» (12/8/13)

Η ΡΑΕΚ, μετά από έλεγχο της αναθεωρημένης Διατίμησης για Συγκεκριμένες Κατηγορίες Ευάλωτων Καταναλωτών (Κώδικας 08) που υποβλήθηκε από ΑΗΚ με επιστολή της και αφού επιβεβαίωσε ότι οι αλλαγές στην εν λόγω διατίμηση έλαβαν υπόψη τις πρόνοιες της Τροποποιητικής Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 1/2013 της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ.1/2010 περί της Επιβολής Υποχρεώσεων Δημοσίας Ωφελείας – Διατίμηση για Πολύτεχνες και Δυσπραγούσες Οικογένειες, ενέκριναν την αναθεωρημένη Διατίμηση για Συγκεκριμένες Κατηγορίες Ευάλωτων Καταναλωτών (Κώδικας 08).

Απόφαση 963/2013 «Εγκατάσταση 200 Φωτοβολταϊκών Πάρκων σε καταναλωτές που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού από την ΑΗΚ» (9/10/13)

Η ΡΑΕΚ, υπέδειξε στην ΑΗΚ το άρθρο 34 των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων 2003 έως 2012, σύμφωνα με το οποίο κανένας δεν έχει δικαίωμα να κατασκευάσει, παράγει, μεταφέρει, διανέμει και να προμηθεύει ηλεκτρισμό χωρίς Άδεια από τη ΡΑΕΚ και έθεσε προϋποθέσεις στην ΑΗΚ για να καταστεί δυνατή η υλοποίηση της πρότασης της ΑΗΚ για το 2013 για εγκατάσταση μόνο μέχρι 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Προσχέδιο Απόφασης 974/2013 «Ρυθμιζόμενη Βάση Αξιών Παγίων και Επιτρεπόμενα Έσοδα της ΑΗΚ για το 2014» (30/10/13)

Η ΡΑΕΚ, εξέδωσε Προσχέδιο Ρυθμιστικής Απόφασης για τη Ρυθμιζόμενη Βάση Αξιών Παγίων και τα Επιτρεπόμενα Έσοδα της ΑΗΚ για το 2014, στην οποία δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες για τη δημιουργία της ΡΒΑΠ και για τον υπολογισμό των Επιτρεπόμενων Εσόδων για το 2014 και μόνο, και συνεπώς για τον υπολογισμό των διατιμήσεων για το 2014. Η τελική Ρυθμιστική Απόφαση για το θέμα αυτό εκδόθηκε το 2014.

Απόφαση 983/2013 «Καθορισμός εξουσιοδοτημένου φορέα για σκοπούς υποστήριξης του εξουσιοδοτημένου εκδότη πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας που είναι συνδεδεμένες στο Σύστημα Διανομής» (7/11/13)

Η ΡΑΕΚ καθόρισε το Διαχειριστή Συστήματος Διανομής ως τον Εξουσιοδοτημένο Φορέα για σκοπούς υποστήριξης του Εξουσιοδοτημένου Εκδότη Πιστοποιητικών Εγγύησης Προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ με συγκεκριμένο ρόλο. Ο τομέας αρμοδιότητας και ευθύνης του Εξουσιοδοτημένου Φορέα περιορίζεται στις εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ μέγιστης ηλεκτρικής ισχύος μέχρι 8MW.

Απόφαση 986/2013 «Παράταση Υποβολής Αιτήσεων για τα σχέδια εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη Μέθοδο Συμψηφισμού Μετρήσεων (Net Metering) και Αυτοπαραγωγής» (8/11/13)

Η ΡΑΕΚ αφού μελέτησε:

- την πορεία των προγραμμάτων που είχαν ανακοινωθεί στις 4/7/2013 για υποβολή αιτήσεων για εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με την μέθοδο συμψηφισμού μετρήσεων της καταναλισκόμενης και της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας σε οικιακούς καταναλωτές και κτήρια που αποτελούν έδρα τοπικών αρχών, ως επίσης και για τις αιτήσεις για εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη μέθοδο της Αυτοπαραγωγής σε Εμπορικές και Βιομηχανικές Μονάδες, καθώς και
- την απαίτηση των ενδιαφερόμενων οικιακών καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και των εμποροβιομηχάνων για παράταση του χρόνου υποβολής αιτήσεων για εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων με χρήση των πιο πάνω προγραμμάτων

αποφάσισε όπως παρατείνει το χρόνο υποβολής των αιτήσεων που λήγει στις 15 Νοεμβρίου 2013 μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2013.

Απόφαση 993/2013 «Απόφαση έγκρισης από τη ΡΑΕΚ της Μακροπρόθεσμης Πρόβλεψης Ετήσιας Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας για την περίοδο 2013-2025 στα πλαίσια της Ενδιάμεσης Λύσης Φυσικού Αερίου» (26/11/13)

Τα Μέλη της ΡΑΕΚ, αφού μελέτησαν και αξιολόγησαν τη σχετική εισήγηση του ΔΣΜΚ που αφορά στη Μακροπρόθεσμη Πρόβλεψη Ετήσιας Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας για την περίοδο 2013-2025, αποφάσισαν και ενέκριναν την εν λόγω εισήγησή του, η οποία παραμένει η ίδια για την περίοδο 2013-2022 σύμφωνα με τις προηγούμενες πιο πάνω Αποφάσεις της ΡΑΕΚ, και η οποία επεκτείνεται μέχρι το 2025. Η εν λόγω Απόφαση της ΡΑΕΚ πάρθηκε στα πλαίσια της Κυβερνητικής Πολιτικής και μελετών για την Ενδιάμεση Λύση προμήθειας Φυσικού Αερίου στην Κύπρο.

Απόφαση 997/2013 «Υποβολή εντύπων από Αιολικά Πάρκα προς τη ΡΑΕΚ» (27/11/13)

Η ΡΑΕΚ, αφού έλαβε υπόψη τις εξουσίες που της παρέχει το Άρθρο 97 των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, σύμφωνα με το οποίο η ΡΑΕΚ δύναται να απαιτήσει όπως κάτοχος άδειας ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο υλικό που μπορεί να είναι εύλογα αναγκαίο για την άσκηση από τη ΡΑΕΚ των καθηκόντων, αρμοδιοτήτων και εξουσιών της, και αυτή η απαίτηση πρέπει να γίνει με γραπτή ειδοποίηση που να καθορίζει την πληροφορία ή το έγγραφο και η οποία να ορίζει μέχρι πότε πρέπει να γίνει συμμόρφωση με την απαίτηση και σε ποια μορφή θα δοθεί η πληροφορία ή το έγγραφο, τους στόχους της ΡΑΕΚ σύμφωνα με το Άρθρο 24 (δ) και 24 (ε) των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, σύμφωνα με τα οποία η ΡΑΕΚ έχει ως στόχο να διασφαλίζει ότι οι κάτοχοι των αδειών που λειτουργούν αποδοτικά, έχουν την ικανότητα χρηματοδότησης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων για τις οποίες είναι αδειούχοι και η ΡΑΕΚ έχει ως στόχο να προάγει την ανάπτυξη μιας οικονομικά βιώσιμης και αποδοτικής αγοράς ηλεκτρισμού, αποφάσισε να αποστείλει έντυπο προς τους υφιστάμενους κατόχους αδειών λειτουργίας αιολικών πάρκων, στο οποίο ζήτησε όπως υποβληθούν συγκεκριμένες πληροφορίες, και επεξηγήθηκε ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής των πληροφοριών αυτών.

4.6 Κανόνες Αγοράς

Σύμφωνα με τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 έως 2012, οι Κανόνες Αγοράς Ηλεκτρισμού, μεταξύ άλλων:

- Διέπουν τους μηχανισμούς, τις τιμές και άλλους όρους και προϋποθέσεις που τυγχάνουν εφαρμογής στις περιπτώσεις που οι κάτοχοι αδειών αγοράζουν ή πωλούν ηλεκτρισμό με βάση διευθετήσεις που διενεργούνται από το ΔΣΜΚ.
- Διασφαλίζουν ότι, οι κάτοχοι αδειών από τους οποίους ζητείται να συμμετέχουν στην αγορά και πώληση ηλεκτρισμού, με βάση τις διευθετήσεις αυτές, δεν θα υπόκεινται σε δυσμενή διάκριση.
- Προάγουν την αποδοτικότητα και την οικονομία και διευκολύνουν τον ανταγωνισμό στην αγορά και πώληση ηλεκτρισμού με βάση τις διευθετήσεις αυτές.

Οι Κανόνες Αγοράς Ηλεκτρισμού τηρούνται από όλους τους κατόχους αδειών ή από πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί εξαιρέσεις, στην έκταση που το απαιτούν οι άδειες ή οι εξαιρέσεις τους.

Η ΠΑΕΚ ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχει η νομοθεσία και στο πλαίσιο εξέτασης για τυχόν βελτίωση των εν λόγω Κανόνων, κατά το 2012 είχε προκηρύξει ανοικτό Διαγωνισμό για την πρόσληψη ειδικού συμβούλου στα πλαίσια αξιολόγησης και αναδιάρθρωσης της αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο. Στόχος ήταν η αξιολόγηση και η αναδιάρθρωση της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο με βάση τα νέα δεδομένα που επικρατούν σχετικά με τους ενεργειακούς πόρους της χώρας (φυσικό αέριο και δυναμικό ανανεώσιμων πηγών) αλλά και τις πιθανές επενδύσεις σε διασυνοριακές υποδομές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Κατά το υπό αναφορά έτος, δεν έγινε οποιαδήποτε τροποποίηση των Κανόνων Αγοράς Ηλεκτρισμού και η σε ισχύ έκδοση των Κανόνων Αγοράς παραμένει η αρχική Έκδοση 1.0.0. Ενδέχεται δε εντός του 2014, μετά την ολοκλήρωση των αποτελεσμάτων του πιο πάνω Διαγωνισμού και των σχετικών μελετών, να συγκληθεί η Συμβουλευτική Επιτροπή Κανόνων Αγοράς.

4.7 Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής

Σύμφωνα με τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 έως 2012, η ΠΑΕΚ λαμβάνει Ρυθμιστική Απόφαση με την οποία δίδονται οδηγίες στο Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και στο Διαχειριστή Συστήματος Διανομής για σύνταξη και έκδοση τεχνικών κανόνων, υποκείμενων στην έγκριση της ΠΑΕΚ που σχετίζονται με τη λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς και του Συστήματος Διανομής αντίστοιχα.

Οι πρόνοιες των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής τηρούνται από όλους τους κατόχους αδειών ή από πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί εξαιρέσεις, στην έκταση που το απαιτούν οι άδειες ή εξαιρέσεις αντίστοιχα.

Κατά το υπό αναφορά έτος, έγινε ακόμη μία αναθεώρηση των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής. Συγκεκριμένα στις 19/7/2013 δημοσιεύθηκε, μετά από σχετική έγκριση από τη ΠΑΕΚ, η αναθεωρημένη Έκδοση 4.0.0., η οποία αποτελεί την τελευταία σε ισχύ έκδοση των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής.

4.8. Πρόγραμμα Οικονομικής Στήριξης της Κυπριακής Δημοκρατίας

Μνημόνιο Συναντίληψης

Στα πλαίσια του Μνημονίου Συναντίληψης που υπέγραψε η Κυπριακή Δημοκρατία τον Απρίλιο του 2013, η ΠΑΕΚ ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις του εν λόγω Μνημονίου υποβάλλει σχόλια, παραθέτει σχετικές μελέτες, όπου είναι διαθέσιμες, και συμμετέχει ενεργά σε συναντήσεις που πραγματοποιούνται σε τακτά διαστήματα με εκπροσώπους της Τρόικα για τις πρόνοιες που την αφορούν οι οποίες σχετίζονται με την ενδυνάμωση των Ρυθμιστικών Αρχών και τα θέματα ενέργειας.

Πιο συγκεκριμένα σημειώνεται ότι στην Ενότητα 5.3 'Competition and Sectoral Regulatory Authorities' του Μνημονίου προνοείται η ενδυνάμωση των Ρυθμιστικών Αρχών και η διασφάλιση ότι θα έχουν στη διάθεσή τους, τους απαιτούμενους πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Όσον αφορά τις πιθανές απαιτούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις για την ικανοποίηση των προνοιών της Ενότητας αυτής, τονίζεται ότι στους Περί Ρύθμισης Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου Νόμους περιέχονται όλες οι πρόνοιες που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία και την ενδυνάμωση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας ώστε να ασκεί τα καθήκοντα και αρμοδιότητές της. Σχετικά με την διασφάλιση των απαιτούμενων πόρων, η ΠΑΕΚ ζήτησε κατ' επανάληψη με σχετικές επιστολές της να γίνουν ενέργειες για νομοθετική ρύθμιση αντίστοιχη με αυτή που έγινε στην περίπτωση της Κεντρικής Τράπεζας ώστε να είναι σε θέση να ασκεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές της. Σύμφωνα με τη ρύθμιση αυτή, για να μπορεί η Τράπεζα να διατηρεί επαρκές προσωπικό για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων της, εξαιρέθηκε από το Νόμο περί απαγόρευσης πλήρωσης κενών θέσεων στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Σχετικά με την Ενότητα 5.6 'Energy' του Μνημονίου που αφορά τον τομέα της ενέργειας, η ΠΑΕΚ υποβάλλει σχόλια και πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις και θέτει στη διάθεση της Τρόικας μελέτες που εκπονεί σχετικά με την αγορά ηλεκτρισμού και την αγορά φυσικού αερίου, καθώς και τις σχετικές εισηγήσεις της για λήψη πολιτικών αποφάσεων.

5. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

5.1 Διεθνή Συλλογικά Όργανα

Το Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (CEER), που ιδρύθηκε το 2000, αποτέλεσε την πρώτη αυτόνομα οργανωμένη κοινότητα ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών ενέργειας στην Ευρώπη, που ανέλαβε τους στόχους, αφενός της συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊών Ρυθμιστών και αφετέρου, της ενιαίας εκπροσώπησής τους ενώπιον των κοινοτικών οργάνων, ιδίως της Επιτροπής.

Βασικός σκοπός του Συμβουλίου αυτού είναι η προώθηση και ανάπτυξη μιας υγιούς ανταγωνιστικής αγοράς στον Ηλεκτρισμό και το Φυσικό Αέριο μέσα από σωστούς και αποδοτικούς μηχανισμούς. Όλες οι Ρυθμιστικές Αρχές συνεργάζονται μέσω αυτού του Συμβουλίου για την εγκαθίδρυση μιας κοινής πολιτικής στα θέματα Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου και συμβουλεύουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πάνω στα θέματα αυτά.

Το Συμβούλιο συνέρχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, συνήθως στις Βρυξέλλες. Η Κύπρος εκπροσωπείται από τον Πρόεδρο της ΠΑΕΚ. Κατά τη διάρκεια του 2013, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στην 89η, 91η, 94η και 96η Γενική Συνέλευση της CEER.

Ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER)), είναι κοινοτικό Όργανο με νομική προσωπικότητα και ιδρύθηκε με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 713/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας.

Ο Οργανισμός έχει σκοπό να συντονίζει τη δράση των Ρυθμιστικών Αρχών, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και το Άρθρο 39 της Οδηγίας 2009/73/E του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου κατά την άσκηση σε κοινοτικό επίπεδο των ρυθμιστικών καθηκόντων που ασκούν τα κράτη μέλη. Επίσης, θα συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να λαμβάνονται δεσμευτικές αποφάσεις για τα κράτη μέλη. Θα παρεμβαίνει με εισηγήσεις για επίλυση διαφορών μεταξύ Ρυθμιστικών Αρχών και θα συμβάλλει στη δημιουργία κοινών πανευρωπαϊκών κωδίκων.

Ο Οργανισμός θα καλύψει το κενό στο ρυθμιστικό πλαίσιο σε κοινοτικό επίπεδο και θα συμβάλει στην αποτελεσματική λειτουργία των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Ο Οργανισμός θα επιτρέψει, επίσης, στις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές να ενισχύσουν τη συνεργασία τους με κοινοτική προοπτική και να συμμετάσχουν, επί κοινής βάσεως, στην άσκηση των λειτουργιών της κοινοτικής διάστασης.

Ο Οργανισμός αποτελείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το Ρυθμιστικό Συμβούλιο, το Διευθυντή και το Συμβούλιο Προσφυγών.

Η Κύπρος εκπροσωπείται από τον Πρόεδρο της ΠΑΕΚ στο Ρυθμιστικό Συμβούλιο. Κατά τη διάρκεια του 2013, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στην 25η, 27η, 30η και 32η Γενική Συνέλευση του ACER.

Ένωση Ρυθμιστών της Μεσογείου για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο (MEDREG)

Η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μεσογειακών της εταίρων (Αλγερία, Κύπρος, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Μάλτα, Μαρόκο, Λίβανο, Παλαιστινιακή Αρχή, Συρία, Τυνησία, Τουρκία και Λιβύη) αναπτύχθηκε από τη θέσπιση της πολυμερούς διαδικασίας της Ευρωμεσογειακής Εταιρικής Σχέσης.

Το 2006 ιδρύθηκε, έτσι, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιφερειακό ρυθμιστικό όργανο, υπό τύπον μόνιμης ομάδας εργασίας για τον Ηλεκτρισμό και το Φυσικό Αέριο, με την ονομασία «Mediterranean Working Group on Electricity and Natural Gas Regulation».

Απώτερος στόχος, η σταδιακή εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο στην ενέργεια, ώστε να ενοποιηθεί το ρυθμιστικό περιβάλλον και να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση επενδύσεων και η ενοποίηση της ευρωμεσογειακής αγοράς ενέργειας.

Η Ένωση Ρυθμιστών της Μεσογείου για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο (MEDREG) αποτελεί σήμερα έναν οργανισμό με έδρα τη Ρώμη, που προωθεί και οργανώνει συστηματικά τη συνεργασία μεταξύ των Ρυθμιστών της λεκάνης της Μεσογείου και υποστηρίζεται ενεργά από την ΕΕ και το Συμβούλιο Ευρωπαίων Ρυθμιστών. Η Γενική Συνέλευση του MEDREG συνεδριάζει δύο φορές το χρόνο.

Ευρωπαϊκά Fora

Fora της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 1998, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Forum της Φλωρεντίας για την Ηλεκτρική Ενέργεια (Florence Forum) κι ένα έτος αργότερα το Ευρωπαϊκό Ρυθμιστικό Forum της Μαδρίτης για το φυσικό αέριο (Madrid Forum), με κύριο σκοπό την προώθηση της ρυθμιστικής συνεργασίας και συνακόλουθα, την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας στην Κοινότητα δια της ενοποίησης των εθνικών αγορών. Τα ρυθμιστικά αυτά Fora, που συγκαλούνται κατά βάση δυο φορές το χρόνο με τη συμμετοχή της Επιτροπής, των κρατών μελών, μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσώπων των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, εκπροσώπων οργανώσεων εμπόρων, καταναλωτών, χρηστών δικτύων μεταφοράς καθώς και των οργανωμένων αγορών ενέργειας, έχουν αναδειχθεί σήμερα σε ανεπίσημα συμβουλευτικά όργανα της Κοινότητας και χώρους ανάδειξης προβλημάτων της εσωτερικής αγοράς, καθώς και προώθησης λύσεων σε αυτά. Επίσης, αποτέλεσαν τη βάση για την ίδρυση των αντιστοίχων Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Fora του Λονδίνου (για την προστασία των καταναλωτών) και του Forum του Βουκουρεστίου (για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Η ΠΑΕΚ παρακολουθεί συστηματικά τα ευρωπαϊκά fora της ενέργειας και συμμετέχει στις εργασίες τους.

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/forum_gas_madrid_en.htm

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/forum_electricity_florence_en.htm

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/forum_citizen_energy_en.htm

http://ec.europa.eu/energy/efficiency/bucharest/forum_en.htm

Κατά το 2013, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στο 23ο και 24ο Forum της Μαδρίτης, στο 24ο και 25ο Forum της Φλωρεντίας και στο Forum του Λονδίνου.

Fora της Ενεργειακής Κοινότητας

Η πλήρης εναρμόνιση της Ενεργειακής Κοινότητας με το κοινοτικό πρότυπο ρυθμιστικής συνεργασίας, με στόχο τη διεύρυνση του ενιαίου ευρωπαϊκού ρυθμιστικού χώρου, προωθείται μέσα από τις ρυθμιστικές διασκέψεις για τον ηλεκτρισμό και το φυσικό αέριο, που καθιερώνει η Συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα. Το Forum των Αθηνών της Ενεργειακής Κοινότητας για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη προβλέπεται από τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ενεργειακής Κοινότητας και λειτούργησε κατά τα πρότυπα του Forum της Φλωρεντίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ρυθμιστικό Forum της Ενεργειακής Κοινότητας για το Φυσικό Αέριο διεξάγεται στο Μάριμπορ της Κροατίας. Το Forum για την κοινωνική πολιτική, καθώς και το Forum του Βελιγραδίου για το πετρέλαιο, ολοκληρώνουν το σύστημα των ρυθμιστικών διασκέψεων της Ενεργειακής Κοινότητας.

<http://www.energy-community.org>

Η ΠΑΕΚ συμμετείχε στο Forum των Αθηνών που διεξήχθη το Φεβρουάριο του 2013.

5.2 Άλλες Διεθνείς Δραστηριότητες

NSI East Electricity

Η ΡΑΕΚ μέσω εκπροσώπου της συμμετείχε στην 6η συνεδρία του διαδρόμου προτεραιότητας ηλεκτρισμού «Διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας Βορρά – Νότου στην κεντροανατολική και νοτιοανατολική Ευρώπη (NSI East Electricity)»: διασυνδέσεις και εσωτερικές γραμμές με κατεύθυνση Βορρά προς Νότο και Ανατολή προς Δύση με στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την ενσωμάτωση της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Συμμετέχοντα κράτη μέλη είναι: Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κύπρος, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σλοβενία.

Η εν λόγω συνεδρία έγινε στις Βρυξέλλες στις 29 Ιανουαρίου 2013 υπό την προεδρία του DG Energy. Κύριος στόχος της εν λόγω συνεδρίας ήταν η συνέχιση της προπαρασκευαστικής εργασίας για τον προσδιορισμό Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος ηλεκτρισμού στην Ανατολική Ευρώπη, όπως προβλέπει σχετική Πρόταση Κανονισμού.

International Geothermal Conference

Η ΡΑΕΚ εκπροσωπήθηκε στο Διεθνές Συνέδριο Γεωθερμίας που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2013 στην Ιρλανδία.

Workshop on natural gas in the Eastern Mediterranean –opportunities and challenges

Η ΡΑΕΚ εκπροσωπήθηκε στο εργαστήριο για θέματα φυσικού αερίου στην ανατολική Μεσόγειο που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2013 στην Κωνσταντινούπολη.

5.3 Ομιλίες και Παρουσιάσεις της ΡΑΕΚ εκτός Κύπρου

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, η ΡΑΕΚ δέχθηκε προσκλήσεις για ομιλίες και παρουσιάσεις στο εξωτερικό προκειμένου να παρουσιάσει θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια και να συμβάλει στη σφαιρική και απρόσκοπτη αλληλοενημέρωση γύρω από τα θέματα του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου, των αδειοδοτήσεων κλπ.

Πιο συγκεκριμένα, η ΡΑΕΚ συμμετείχε σε αριθμό εκδηλώσεων/παρουσιάσεων με τις πιο εξέχουσες να είναι:

- Παρουσίαση κατά τη διάρκεια τετραμερούς συνάντησης μεταξύ των Ρυθμιστών του Ισραήλ, της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Κύπρου με θέμα: “Cyprus Potential Role in the East Med, Energy Developments” στις 24 Οκτωβρίου 2013 στην Ιερουσαλήμ.
- Παρουσίαση με θέμα: “Cyprus Potential Role in the East Med Energy Developments (Natural Gas in the Eastern Mediterranean – Opportunities and Challenges)” στις 19 Νοεμβρίου 2013 στο Sabanci University στην Κωνσταντινούπολη.

Στιγμιότυπο κατά τη διάρκεια της τετραμερούς συνάντησης μεταξύ των Ρυθμιστών του Ισραήλ, της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Κύπρου και συνάντηση με Υπουργό Ενέργειας Ισραήλ στις 24 Οκτωβρίου 2013 στην Ιερουσαλήμ

6. ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

6.1 Σημαντικές Δραστηριότητες

Επίδοση Ετήσιας Έκθεσης ΡΑΕΚ για το 2012 στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Τα Μέλη της ΡΑΕΚ επέδωσαν στις 3 Ιανουαρίου 2014 στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας την Ετήσια Έκθεση της Αρχής για το 2012.

Κατά την επίδοση της Ετήσιας Έκθεσης της Αρχής, τα Μέλη της ΡΑΕΚ είχαν την ευκαιρία να καλύψουν θέματα που έχουν σχέση με την αγορά ηλεκτρισμού, το φυσικό αέριο και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Έγινε ενημέρωση προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη σημαντική μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος κατά το 2013, η οποία οφείλεται στις αποφάσεις της ΡΑΕΚ που λήφθηκαν ως αποτέλεσμα της αποκατάστασης των Μονάδων του Η.Σ Βασιλικού αλλά και λαμβάνοντας υπόψη την έκκληση του ιδίου του Προέδρου λόγω της οικονομικής κρίσης, καθώς και στη μείωση της τιμής των καυσίμων.

Επίσης, κατά τη συνάντηση η ΡΑΕΚ ενημέρωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για το θέμα της διαχείρισης της ενεργειακής κρίσης η οποία απασχόλησε τη ΡΑΕΚ για σχεδόν δύο χρόνια, για τα σχέδια net metering για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που αφορούν τον κάθε οικιακό καταναλωτή, τα συστήματα αυτοπαραγωγής που αφορούν εμπορικούς και βιομηχανικούς καταναλωτές, καθώς και για το σοβαρό πρόβλημα υποστελέχωσης της ΡΑΕΚ τα τελευταία τρία χρόνια λόγω της παγοποίησης προσλήψεων, παρόλο που στους εγκεκριμένους προϋπολογισμούς υπάρχουν πέντε κενές θέσεις που είναι απόλυτα αναγκαίες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής.

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα ζητήματα που χειρίζεται η ΡΑΕΚ και εξέφρασε την στήριξη του στις προσπάθειες που καταβάλλει η ΡΑΕΚ για να επιτύχει τους στόχους της.

Διάλεξη στα γραφεία του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών με θέμα «Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, ΡΑΕΚ, ως φορέας παραπόνων».

Η σχολή καταναλωτών Λάρνακας του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών προγραμμάτισε διάλεξη στις 5 Μαρτίου 2013 στα γραφεία του με θέμα «Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, ΡΑΕΚ, ως φορέας παραπόνων». Η ΡΑΕΚ εκπροσωπήθηκε με Λειτουργό της ως κύριο ομιλητή στην υπό αναφορά διάλεξη.

Κατά την εν λόγω διάλεξη, ο Λειτουργός της ΡΑΕΚ παρουσίασε στους παρευρισκομένους, μεταξύ άλλων, το ρόλο, τη βασική αποστολή και τους στόχους της ΡΑΕΚ, τις εξουσίες, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της ΡΑΕΚ, τους βασικούς άξονες της ενεργειακής πολιτικής, το τρίτο ενεργειακό πακέτο της ΕΕ και τον στόχο του για τους καταναλωτές ενέργειας, τις βασικές ρυθμίσεις προστασίας των καταναλωτών ενέργειας, τα θέματα φυσικού αερίου και, τέλος, τα δικαιώματα των καταναλωτών και των ευάλωτων καταναλωτών ενέργειας, τη νομοθετική ρύθμιση και τη διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων.

Οι παρευρισκόμενοι έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο εν λόγω θέμα, για το οποίο τους τονίστηκε ότι η ΡΑΕΚ θα συνεχίσει, στη βάση των εξουσιών που της παρέχει η νομοθεσία, τις προσπάθειές της για βελτίωση και αναβάθμιση των σχετικών διαδικασιών για περαιτέρω προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών ενέργειας.

6.2 Επικοινωνία της ΡΑΕΚ με Οργανωμένους Φορείς

Τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) στα πλαίσια της ενημέρωσης πάνω σε αριθμό σημαντικών ζητημάτων του Ενεργειακού Τομέα, πραγματοποίησαν συναντήσεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Αρχηγούς των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων, καθώς και με διάφορους υπουργούς.

Επίσης, στα πλαίσια ανταλλαγής απόψεων με οργανισμούς και τμήματα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που έχουν σχέση με θέματα ενέργειας, η ΡΑΕΚ πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με διάφορους οργανισμούς.

Μερικές από τις συναντήσεις που πραγματοποίησε η ΡΑΕΚ κατά το 2013 ήταν συναντήσεις με τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, τον Πρόεδρο και τα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας, με διάφορους Πρέσβεις, με Δήμους και Κοινότητες, το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας, το ΚΕΒΕ, την ΟΕΒ, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, τον Κυπριακό Οργανισμό Προσέλευσης Επενδύσεων, την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης, με Διοικητικά Συμβούλια και Διευθύνσεις Τραπεζών, τον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών, το Γραφείο Προγραμματισμού, τους εκπροσώπους της Τρόικας, την Πολιτική Άμυνα, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, το Τμήμα Γεωργίας, το Υπουργείο Άμυνας, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΗΚ, τις Συντεχνίες της ΑΗΚ, τη ΔΕΦΑ, τη ΚΡΕΤΥΚ, το ΔΣΜΚ, το Σύνδεσμο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, το Σύνδεσμο Αιολικής Ενέργειας, το Σύνδεσμο Βιομάζας και Βιοαερίου, το Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Ελεύθερης Αγοράς Κύπρου, με αντιπροσωπείες της Noble, της Total, της ENI, το Υπουργείο Ενέργειας και Υδάτινων Πόρων του Ισραήλ, καθώς και με Αιτητές και Αδειούχους Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

Η ΡΑΕΚ συμμετείχε και σε διάφορες συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Στα πλαίσια της ενημέρωσης του πολίτη και των ΜΜΕ κατά το 2013, η ΡΑΕΚ εξέδωσε αριθμό δελτίων τύπου.

Στιγμιότυπο από τη συνάντηση της ΡΑΕΚ με αντιπροσώπους του ΑΚΕΛ στις 20 Σεπτεμβρίου 2013 στα γραφεία της ΡΑΕΚ

6.3 Ομιλίες και Παρουσιάσεις της ΡΑΕΚ στην Κύπρο

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, η ΡΑΕΚ δέχθηκε προσκλήσεις για ομιλίες και παρουσιάσεις στην Κύπρο προκειμένου να παρουσιάσει θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια και να συμβάλει στη σφαιρική και απρόσκοπτη αλληλοενημέρωση γύρω από τα θέματα του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου, των αδειοδοτήσεων κλπ.

Πιο συγκεκριμένα, η ΡΑΕΚ συμμετείχε σε αριθμό εκδηλώσεων/παρουσιάσεων με τις πιο εξέχουσες να είναι:

- Χαιρετισμός στο «2ο Ενεργειακό Συμπόσιο Κύπρου» με θέμα το ρόλο της Κύπρου στον ενεργειακό διάδρομο της Νοτιοανατολικής Μεσογείου στις 14 Μαρτίου 2013 στη Λευκωσία.
- Χαιρετισμός στο «4ο Διεθνές Συνέδριο ΚΕΒΕ» στις 6 Ιουνίου 2013 στη Λευκωσία υπό τον τίτλο: “Renewable Energy Sources and Energy Efficiency – New Challenges”.
- Χαιρετισμός στην «56η Ετήσια Γενική Συνέλευση ΣΕΠΑΗΚ» στις 15 Ιουνίου 2013 στη Λευκωσία.
- Ομιλία στο “Mare Forum” με θέμα τις νέες εξελίξεις στον ενεργειακό τομέα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου στις 19 Ιουνίου 2013 στην Πάφο.
- Παρουσίαση στο 2nd Cyprus Natural Gas Conference στις 20 – 21 Ιουνίου 2013 στη Λευκωσία με θέμα: “EU Infrastructure Package, Cyprus Potential Role & Probable Projects”.
- Χαιρετισμός στην ημερίδα «Σημερινές και μελλοντικές εξελίξεις των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων στην Κύπρο» στις 21 Ιουνίου 2013 στο Πανεπιστήμιο Frederick στη Λευκωσία.
- Χαιρετισμός στην εκδήλωση με θέμα: «Ενεργειακή Απόδοση για έξοδο από την κρίση» στις 5 Ιουλίου 2013 στο Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Χαιρετισμός στο 2ο Συνέδριο POEM (Power Options for the Eastern Mediterranean Region) στις 7-8 Οκτωβρίου 2013 στη Λευκωσία.
- 24th Meeting of the Energy Charter Conference στις 6 Δεκεμβρίου 2013 στη Λευκωσία. Ο Πρόεδρος της ΡΑΕΚ προήδρευσε στο μέρος της συνέλευσης που αφορούσε σε θέματα ενεργειακών επενδύσεων.
- Χαιρετισμός στη δημόσια διαβούλευση με θέμα «Περαιτέρω άνοιγμα της Αγοράς Ηλεκτρισμού» στις 11 Δεκεμβρίου 2013 στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.

7. ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥΣ & ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

7.1 Εκπόνηση Σημαντικών Μελετών σε συνεργασία με Εξωτερικούς Συμβούλους

Μελέτη σχετικά με την εφαρμογή του λειτουργικού και λογιστικού διαχωρισμού των δραστηριοτήτων της ΑΗΚ, τη δημιουργία ρυθμιζόμενης βάσης αξιών παγίων και τη θεώρηση της ενδεικνυόμενης απόδοσης επί του απασχολούμενου κεφαλαίου στην ΑΗΚ

Στις 29 Απριλίου 2013, υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ ΡΑΕΚ και του επιτυχόντα προσφοροδότη ο οποίος ήταν η εταιρεία KPMG Ltd, με σκοπό την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για τα πιο πάνω θέματα. Η μελέτη ολοκληρώθηκε στα τέλη του έτους 2013, και ως αποτέλεσμα, η ΡΑΕΚ έλαβε Ρυθμιστική Απόφαση για τη δημιουργία Ρυθμιζόμενης Βάσης Αξιών Παγίων (ΡΒΑΠ) από την ΑΗΚ και εξέδωσε Προσχέδιο Ρυθμιστικών Αποφάσεων για το Λειτουργικό και Λογιστικό Διαχωρισμό των Δραστηριοτήτων της ΑΗΚ. Η ΡΑΕΚ θεωρεί πολύ σημαντική τη δημιουργία της ΡΒΑΠ, αφού αυτή αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τον υπολογισμό των Επιτρεπόμενων Εσόδων της ΑΗΚ για σκοπούς θέσπισης διατιμήσεων. Επίσης, ο Λειτουργικός και Λογιστικός Διαχωρισμός των Δραστηριοτήτων της ΑΗΚ είναι πολύ σημαντικός για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των προνοιών των Άρθρων των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, καθώς και για τη διευκόλυνση του εποπτικού και ελεγκτικού ρόλου της ΡΑΕΚ..

Διαγωνισμός για την Προμήθεια, Εγκατάσταση, Παραμετροποίηση και Συντήρηση Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων, Ροής Εργασιών, Δημιουργίας Αρχείων, Ασφαλούς Διαφύλαξης και Ανάκαμψης από Καταστροφή για τις ανάγκες του Γραφείου της ΡΑΕΚ

Μέσα στα πλαίσια της εκτέλεσης της αποστολής της ΡΑΕΚ, παρουσιάζεται επιτακτική ανάγκη για μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της Τεχνολογίας της Πληροφορικής.

Για το λόγο αυτό μετά από προκήρυξη Διαγωνισμού για την προμήθεια, εγκατάσταση, παραμετροποίηση και συντήρηση συστήματος διαχείρισης εγγράφων, ροής εργασιών, δημιουργίας αρχείων, ασφαλούς διαφύλαξης και ανάκαμψης από καταστροφή ανατέθηκε στην εταιρεία VCI A.E. Velti Καινοτόμες Επιχειρήσεις, η υλοποίηση του έργου. Η ΡΑΕΚ μέσα από την εφαρμογή και λειτουργία ενός Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων στοχεύει:

- στη δημιουργία και εφαρμογή Ηλεκτρονικού Αρχείου Εγγράφων (περιλαμβανομένης της εισερχόμενης και εξερχόμενης αλληλογραφίας) για αποτελεσματική και ασφαλή αποθήκευση και εύκολη πρόσβαση,
- στη λειτουργία συστήματος Διαχείρισης Ροής Εργασιών (Workflow Management),
- στον εκσυγχρονισμό και βελτιστοποίηση των διαδικασιών που ακολουθούνται με χρήση συστημάτων πληροφορικής,
- στη δημιουργία Μητρώων, όπως απαιτούνται από τους νόμους και κανονισμούς, με υποκατάσταση των υφισταμένων, και
- στη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των Αιτήσεων για έκδοση αδειών που διεκπεραιώνει η ΡΑΕΚ.

Το σύστημα αναμένεται να τεθεί σε πλήρη λειτουργία εντός του 2014.

Μελέτη σχετικά με την εκτίμηση του δυναμικού διείσδυσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου

Η ΡΑΕΚ, αποφάσισε και ενέκρινε στις 23 Σεπτεμβρίου 2013 την ανάθεση στο Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου της μελέτης «Evaluation of RES penetration potential in the Cyprus Electricity System» σύμφωνα με τους όρους της Πρότασης.

Το αντικείμενο της μελέτης είναι η εκτίμηση της ανώτατης δυνατής διείσδυσης ΑΠΕ, και πιο συγκεκριμένα Φωτοβολταϊκών Συστημάτων και Ανεμογεννητριών στο ηλεκτρικό σύστημα της Κύπρου. Για σκοπούς της μελέτης θα προσομοιωθεί το σύστημα σε μακροπρόθεσμη βάση και θα αξιοποιηθούν λογισμικά βελτιστοποίησης για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα σε μορφή χρονοσειρών. Ο χρονικός ορίζοντας της μελέτης θα καλύπτει μία πενταετία.

Μελέτη διερεύνησης για το εθνικό όριο εκπομπών του οξειδίου του Αζώτου από ηλεκτροπαραγωγή

Στα πλαίσια συνάντησης που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2013 στο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας με θέμα τις υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι του Πρωτοκόλλου του Γκέτεμποργκ (Πρωτόκολλο του 1999 για τη Μείωση της Οξίνισης, του Ευτροφισμού και του Όζοντος σε επίπεδο Εδάφους) αλλά και της Οδηγίας 2001/81/ΕΚ σχετικά με εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών για ορισμένους ατμοσφαιρικούς ρύπους (γνωστή και ως Οδηγία NEC), αποφασίστηκε όπως εξευρεθεί τρόπος ώστε να τηρηθούν οι υποχρεώσεις της Κύπρου όσον αφορά στο ανώτατο όριο εκπομπών οξειδίων του αζώτου (NO_x) με την αντιμετώπιση του αυξανόμενου αριθμού αιτήσεων για αδειοδότηση Μηχανών Εσωτερικής Καύσης (ΜΕΚ) οι οποίες ακόμη και με χρήση αντιρρυπαντικού συστήματος έχουν σημαντικά υψηλότερες εκπομπές NO_x σε σχέση με άλλες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής.

Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της κατάστασης λόγω πιθανής υπέρβασης των ορίων αλλά και λόγω των πιθανών εμποδίων που θα δημιουργούσε ο οποιοσδήποτε περιορισμός στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού, η ΡΑΕΚ με τη σύμφωνη γνώμη όλων των παρευρισκόμενων στην εν λόγω συνάντηση ανέλαβε να εκπονήσει μελέτη με σκοπό την ετοιμασία των διαπραγματευτικών προτάσεων της Κύπρου στην Ε.Ε.

Συγκεκριμένα η ΡΑΕΚ ανέλαβε να προχωρήσει άμεσα με την ετοιμασία αιτιολογημένης εισηγητικής έκθεσης με στόχο τη χρήση της για σκοπούς διαπραγμάτευσης με την Επιτροπή του ορίου των εκπομπών NO_x κατά την αναθεώρηση της Οδηγίας 2001/81/ΕΚ.

Για το σκοπό αυτό, η ΡΑΕΚ ανέθεσε την 1η Ιουλίου 2013 στους εξωτερικούς τεχνικούς της συμβούλους τη διεξαγωγή της πιο πάνω μελέτης η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής τμήματα:

- Συνοπτική Έκθεση υφιστάμενου μείγματος παραγωγής με βάση τα στοιχεία τα οποία θα δοθούν από τη ΡΑΕΚ (πχ να εξεταστεί αν το μείγμα με τις μονάδες που έχουμε μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των ορίων για τις εκπομπές NO_x).
- Τεχνο-οικονομική διερεύνηση με βάση τα στοιχεία τα οποία θα δοθούν από τη ΡΑΕΚ στην οποία να φαίνεται πώς επηρεάζεται η αγορά ηλεκτρισμού με τα υφιστάμενα όρια εκπομπής NO_x και τις υφιστάμενες μονάδες παραγωγής λαμβάνοντας υπόψη σενάρια προβλεπόμενης ανάπτυξης των ΑΠΕ (δηλ. αιολικά και φωτοβολταϊκά).
- Τεχνο-οικονομική διερεύνηση με βάση τα στοιχεία τα οποία θα δοθούν από τη ΡΑΕΚ στην οποία να φαίνεται πόσο μπορεί να αυξηθεί το όριο εκπομπών NO_x έτσι ώστε να αναπτύσσεται το σύστημα παραγωγής ορθολογικά (πχ χρήση ΜΕΚ) λαμβάνοντας υπόψη σενάρια προβλεπόμενης ανάπτυξης των ΑΠΕ.
- Σύντομο Προσχέδιο Αιτιολογικής Έκθεσης προς Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υποβολή αιτήματος αύξησης του ορίου εκπομπής των NO_x για το έτος 2020 η οποία να στηρίζεται στα ευρήματα των προηγούμενων τμημάτων της μελέτης.

Μελέτη σχετικά με την Αξιολόγηση και Αναδιάρθρωση της Αγοράς Ηλεκτρισμού στην Κύπρο

Στο πλαίσιο συμμόρφωσης με τις γενικότερες απαιτήσεις της Τρίτης Ενεργειακής Δέσμης, των νέων δεδομένων που επικρατούν σχετικά με την έλευση φυσικού αερίου στην Κύπρο, τα οποία επηρεάζουν σημαντικά τις όποιες επενδυτικές αποφάσεις σε παραγωγικό δυναμικό, αλλά και της ανάγκης για διευκόλυνση της εισόδου νέων συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρισμού και της πιο αποτελεσματικής ένταξης και συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην αγορά ηλεκτρισμού, της ετοιμασίας αναθεωρημένου εθνικού σχεδίου ένταξης ΑΠΕ και επανεξέτασης των υφιστάμενων σχεδίων παροχής χορηγιών, η ΡΑΕΚ αρχές του 2013 αποφάσισε και ανέθεσε σε εξωτερικό σύμβουλο το σχεδιασμό της Αγοράς Ηλεκτρισμού.

Συγκεκριμένα, η ΡΑΕΚ ανέθεσε στη Διεθνή Κοινοπραξία Οίκων εξειδικευμένων Συμβούλων LDK – E-Bridge τη λεπτομερή ανάλυση και αξιολόγηση του υφιστάμενου πλαισίου λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο σε πρώτη Φάση και σε δεύτερη Φάση τη μελέτη για την απαιτούμενη αναθεώρηση στους Κανόνες Αγοράς, είτε με προσαρμογές στο υφιστάμενο μοντέλο αγοράς των διμερών συμβολαίων, είτε με την υιοθέτηση νέου μοντέλου το οποίο να ανταποκρίνεται πληρέστερα στις τοπικές ιδιαιτερότητες.

Στην πρώτη Φάση της μελέτης, πραγματοποιήθηκε λεπτομερής ανάλυση και αξιολόγηση του υπάρχοντος πλαισίου λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο. Οι Σύμβουλοι έλαβαν υπόψη το Τρίτο Ενεργειακό πακέτο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τις εξαιρέσεις που δόθηκαν στην Κύπρο και μελέτησαν τις επιπτώσεις τους στην αγορά ηλεκτρισμού. Εξέτασαν επίσης θέματα ρύθμισης των διατιμήσεων ηλεκτρισμού για όσο χρόνο η ΑΗΚ θα συνεχίζει να κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ηλεκτρισμού.

Η πρώτη Φάση ολοκληρώθηκε με την κατάθεση Έκθεσης στην οποία στοιχειοθετείται η αναγκαιότητα για τροποποίηση του πλαισίου Αγοράς Ηλεκτρισμού στην Κύπρο στη βάση αντικειμενικών εμποδίων που παρουσιάζονται για την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς επίσης και των συνθηκών που αναμένεται να δημιουργηθούν εξαιτίας της αναβαθμισμένης παραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ). Επί του τελευταίου, ουσιαστικό μέρος της πρώτης Φάσης της μελέτης, ήταν η ανάλυση της νομοθεσίας και του κανονιστικού πλαισίου για ένταξη στην αγορά ηλεκτρισμού της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μονάδες ΑΠΕ, τόσο αυτών που εμπίπτουν σε καθεστώτα στήριξης στη βάση σχεδίων κρατικής χορηγίας, όσο και αυτών που θα λειτουργούν στα πλαίσια της ελεύθερης και ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού.

Στα συμπεράσματα της μελέτης παρουσιάστηκαν και τεκμηριώθηκαν μεταξύ άλλων οι ακόλουθες επισημάνσεις:

- Η μέχρι πρότινος υποχρέωση των Προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας να διαθέτουν ανάλογο ιδιόκτητο δυναμικό ηλεκτροπαραγωγής.
- Υποστελέχωση και ελλείμματα στην ταυτότητα και ανεξαρτησία του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου.
- Υποστελέχωση στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου.
- Έλλειψη εκπαίδευσης και εμπειριών στο Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου.
- Η απουσία λογισμικού υλοποίησης των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού.
- Τα ελλείμματα σε ουσιαστικά στοιχεία και μηχανισμούς για τη λειτουργία της αγοράς και του ηλεκτρικού συστήματος, όπως η διαχείριση των απαραίτητων εργαλείων επικουρικών υπηρεσιών.
- Η απουσία κανόνων για την εκκαθάριση της εκτός σχεδίων χορηγιών ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ.

Στη δεύτερη Φάση, οι Σύμβουλοι αξιοποίησαν τις διαπιστώσεις τους στην πρώτη Φάση της μελέτης, ώστε, πέραν των δομικών αλλαγών που εισηγούνται, να περιλαμβάνεται πρόταση και χρονοδιάγραμμα για την ομαλή μετάβαση σε μια ανταγωνιστική αγορά. Παρουσιάστηκαν και αξιολογήθηκαν εκείνα τα εναλλακτικά μοντέλα αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας που κρίθηκαν κατάλληλα για την Κύπρο και οι Σύμβουλοι εισηγήθηκαν και πρότειναν το Υβριδικό Μοντέλο ως το καταλληλότερο μοντέλο αγοράς για την Κύπρο που για να τεθεί σε πλήρη εφαρμογή θα χρειαστούν περίπου τρία μέχρι τέσσερα χρόνια. Στο μεσοδιάστημα οι Σύμβουλοι παρουσίασαν δύο δυνατές εναλλακτικές μεταβατικές διευθετήσεις που μπορούν να λειτουργήσουν μέσα στους κανόνες αγοράς και σε σύντομο χρονικό διάστημα. Από τις δύο αυτές μεταβατικές διευθετήσεις οι Σύμβουλοι προτείνουν τη συνέχιση του υφιστάμενου μοντέλου των διμερών συμβολαίων. Τέλος, στην Έκθεση των Συμβούλων περιγράφονται οι απαραίτητες ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν για εφαρμογή τόσο της μεταβατικής διευθέτησης όσο και του τελικού μοντέλου.

Η ΠΑΕΚ θα μελετήσει και αναλύσει σε βάθος τις θέσεις και εισηγήσεις της κοινοπραξίας Συμβούλων LDK – E-Bridge, για να καταλήξει στην επιλογή του μοντέλου που θα προτείνει στον Υπουργό εντός του 2014.

Μελέτη σχετικά με τις επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την εισαγωγή φυσικού αερίου ως ενδιάμεση λύση

Η ΠΑΕΚ ασκώντας τον εποπτικό της ρόλο ως ανεξάρτητη αρχή και έχοντας την υποχρέωση καθηκόντως να αξιολογήσει τα αποτελέσματα της διαδικασίας επιλογής προμηθευτή για την ενδιάμεση λύση προμήθειας φυσικού αερίου αναφορικά με τις επιπτώσεις στο κόστος Παραγωγής ηλεκτρισμού ώστε να διασφαλιστεί ότι προστατεύονται τα συμφέροντα των καταναλωτών, το Μάρτιο του 2013 αποφάσισε την ανάθεση συμβουλευτικών υπηρεσιών στον οίκο Lahmeyer International Γερμανίας με σκοπό την εκπόνηση μελέτης αναφορικά με τις επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής με την εισαγωγή φυσικού αερίου ως ενδιάμεση λύση.

Μελέτη σχετικά με την κατάλληλη προετοιμασία της ΡΑΕΚ με στόχο να ανταποκριθεί στα καθήκοντα και υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νέα Νομοθεσία του Φυσικού Αερίου Ν.219(Ι)/2012

Με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του τροποποιητικού/εναρμονιστικού νόμου Ν.219(Ι)/2012 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμου τροποποιήθηκαν κύριες διατάξεις του νόμου που αφορούν μεταξύ άλλων:

- την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων της ΡΑΕΚ,
- την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού και του ανταγωνισμού,
- την ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και
- την επαναφορά των άρθρων του βασικού νόμου που είχαν ανασταλεί με τον τροποποιητικό Νόμο Ν.199(Ι)/2007.

Δεδομένων των τροποποιήσεων στη νομοθεσία, η ΡΑΕΚ οφείλει να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες ώστε να ανταποκρίνεται στις αρμοδιότητες, στα καθήκοντα και στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Νόμο.

Ενόψει αυτών, ανέθεσε το Φεβρουάριο του 2013 σε εξωτερικό τεχνοοικονομικό Σύμβουλο και συγκεκριμένα την εταιρεία EXERGIA S.A. τις ακόλουθες εργασίες:

- Αναλυτική καταγραφή και κωδικοποίηση σε εύχρηστο πίνακα όλων των υποχρεώσεων της ΡΑΕΚ όπως αυτές προκύπτουν από την εν ισχύ νομοθεσία.
- Ετοιμασία αναλυτικού Σχεδίου Δράσης στο οποίο θα ιεραρχούνται οι προτεραιότητες των απαιτούμενων ενεργειών και σχετικό χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του με στόχο την σταδιακή και συντονισμένη υλοποίηση των υποχρεώσεων της ΡΑΕΚ.
- Ετοιμασία τροποποίησης Κανονισμών Κ.Δ.Π. 298/2006 Έκδοσης Αδειών, εάν και όπως απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία. Πρόσθετα, ετοιμασία προτύπων όρων αδειών για την κατασκευή ή/και εκμετάλλευση εγκαταστάσεων φυσικού αερίου, ή/και εγκατάστασης αποθήκευσης, ή/και δικτύων αγωγών, αγωγών και συναφών εξοπλισμών, για την εκτέλεση οποιωνδήποτε από τις αρμοδιότητες του ιδιοκτήτη εγκατάστασης φυσικού αερίου, ή/και εγκατάστασης αποθήκευσης, ή/και δικτύων αγωγών, αγωγών και συναφών εξοπλισμών, για την εκτέλεση οποιωνδήποτε από τις αρμοδιότητες της διαχείρισης συστήματος, καθώς και για την προμήθεια φυσικού αερίου.
- Ετοιμασία τροποποίησης Κανονισμών Κ.Δ.Π. 299/2006 Τελών και Κ.Δ.Π 297/2006 Διεξαγωγής Ερευνών, εάν και όπως απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης συμμόρφωση με τη Νομοθεσία.
- Καταγραφή των Αρχών Μεθοδολογίας Υπολογισμού των Διατιμήσεων Μεταφοράς και Διανομής και ετοιμασία της ίδιας της Μεθοδολογίας.

Μελέτη σχετικά με το Πλαίσιο Σχεδιασμού και Λειτουργίας της Αγοράς Φυσικού Αερίου στην Κύπρο

Ενόψει της ψήφισης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του τροποποιητικού εναρμονιστικού νόμου Ν.219(Ι)/2012 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμου, η ΡΑΕΚ ανέλαβε την πρωτοβουλία ετοιμασίας, σε συνεργασία με εξωτερικό τεχνοοικονομικό Σύμβουλο και συγκεκριμένα την εταιρεία EXERGIA S.A., του Πλαισίου Σχεδιασμού και Λειτουργίας της Αγοράς Φυσικού Αερίου στην Κύπρο.

Η μελέτη για το Πλαίσιο της Αγοράς φυσικού αερίου σκοπό είχε να καλύψει το κενό που υπάρχει στον προσδιορισμό των βασικών παραμέτρων της αγοράς φυσικού αερίου τόσο στη μόνιμη και ώριμη εκδοχή της, όσο και κατά τη φάση εκκίνησης και ανάπτυξής της.

Η εν λόγω μελέτη αναμένεται να καλύψει και να αναλύσει τις Φάσεις και διάρκεια ισχύος του παρόντος πλαισίου αγοράς, την Περιγραφή της λειτουργίας της Εγχώριας Αγοράς, την Εφαρμογή παρεκκλίσεων, την Αδειοδότηση Φορέων και τέλος τις Διατιμήσεις.

7.2 Συγχρηματοδοτούμενα Έργα

Η ΠΑΕΚ στα πλαίσια της προώθησης της έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της ενέργειας υποβάλλει προτάσεις σε συνεργασία με άλλους φορείς και συμμετέχει σε έργα τα οποία χρηματοδοτούνται είτε από Ευρωπαϊκά Προγράμματα και Ταμεία είτε από εθνικούς πόρους.

Ένα από τα έργα στα οποία η ΠΑΕΚ συμμετέχει είναι και το έργο με τίτλο "Smart net metering for promotion and cost efficient grid-integration of PV technology in Cyprus" –«Ευφυή Συστήματα Συμψηφισμού για προώθηση και βέλτιστη ενσωμάτωση φωτοβολταϊκής τεχνολογίας στο δίκτυο ηλεκτροδότησης της Κύπρου» και ακρώνυμο "LIFE+ SmartPV" το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα της ΕΕ LIFE+ στα πλαίσια της θεματικής ενότητας "Environment Policy and governance" –«Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση». Το εν λόγω έργο προτείνει την εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων για φωτοβολταϊκά συστήματα συμψηφισμού και έξυπνους μετρητές στην Κύπρο. Το έργο προβλέπει τη μελέτη, αξιολόγηση και προώθηση μιας απλής, επίκαιρης και πολλά υποσχόμενης ενεργειακής πολιτικής που αφορά τον ευφυή συμψηφισμό. Το έργο έχει συνολικό προϋπολογισμό 1,219,838 εκατομμύρια ευρώ, με τη συγχρηματοδότηση από την ΕΕ να ανέρχεται στις 568,464 χιλιάδες ευρώ. Η διάρκεια του έργου είναι 45 μήνες και συγκεκριμένα, οι εργασίες του έργου ξεκίνησαν την 1/7/2013 και αναμένεται να ολοκληρωθούν την 1/3/2017. Στο έργο συμμετέχουν συνολικά 5 εταίροι (Πανεπιστήμιο Κύπρου, ΠΑΕΚ, Deloitte, ΑΗΚ, Τμήμα Περιβάλλοντος) όπου καταμερίζουν το κόστος ανάλογα με τις εργασίες που έχουν ανατεθεί στον καθένα.

"Smart net metering for promotion and cost-efficient grid-integration of PV technology in Cyprus"

8. ΑΓΟΡΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

8.1 Αδειοδοτήσεις Ηλεκτροπαραγωγής

8.1.1 Στοιχεία Αιτήσεων και Αδειοδοτημένης Ηλεκτροπαραγωγής

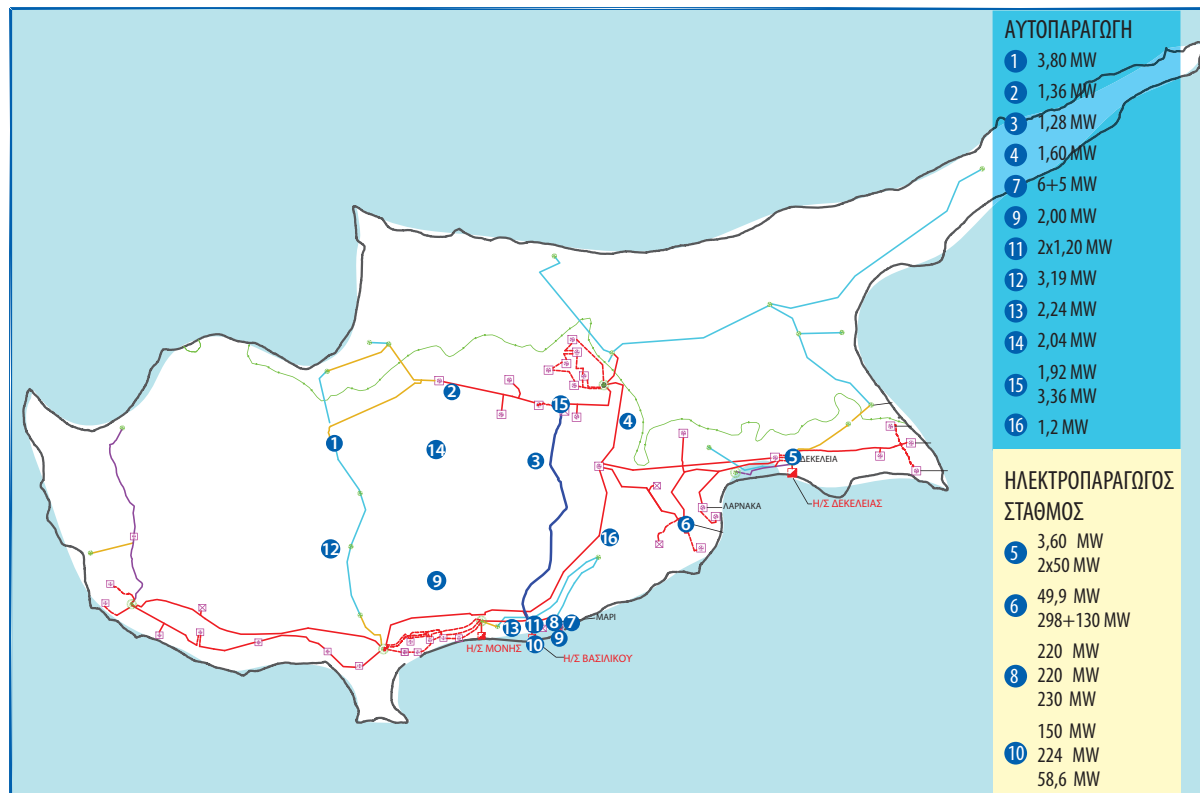
8.1.1.1 Συμβατικές Μονάδες

Από την ίδρυση της ΡΑΕΚ μέχρι το τέλος του 2013, έχουν χορηγηθεί συνολικά τριάντα άδειες για Κατασκευή Συμβατικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

Απ' αυτές με απόφαση της ΡΑΕΚ, έχει ανακληθεί μία άδεια, συνολικής ισχύος 230 MW και τριών αδειών συνολικής ισχύος 467 MW (7 MW + 240 MW + 220MW) έχει λήξει η ισχύς τους.

Σήμερα, η συνολική αδειοδοτημένη από τη ΡΑΕΚ ισχύς για Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας είναι 2.077,89 MW και αφορά εικοσι έξι (26) άδειες, από τις οποίες επτά (7) ισχύος 1.478 MW ανήκουν στην ΑΗΚ, και δεκαπέντε (15) ισχύος 37,39 MW αφορούν περιπτώσεις Αυτοπαραγωγής. Οι υπόλοιπες τέσσερις (4), ισχύος 562,5 MW, ανήκουν σε Ανεξάρτητους Παραγωγούς.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2013 υπήρχαν δύο (2) αιτήσεις από Ανεξάρτητους Παραγωγούς, συνολικής ισχύος 250 MW οι οποίες ήταν υπό εξέταση.

Χάρτης 1- Παραστατική Παρουσίαση και Γεωγραφική Κατανομή Αδειών για Συμβατικές Μονάδες

8.1.1.2 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

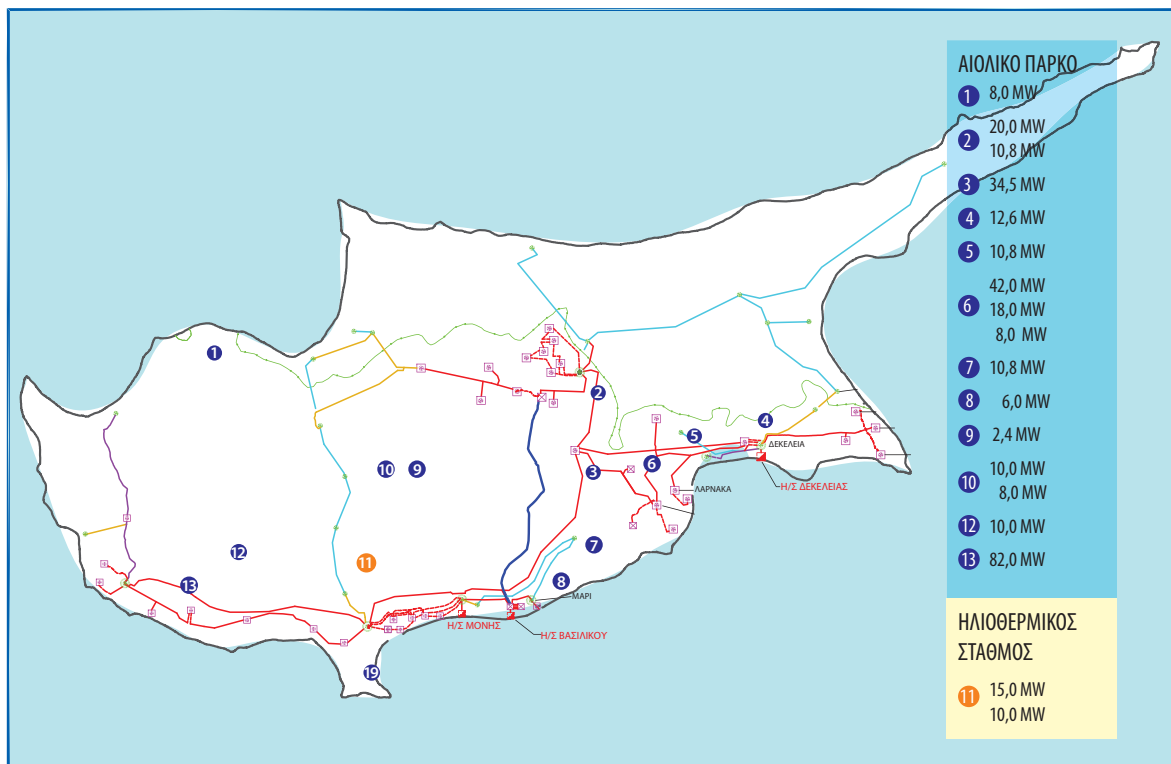
Αιολικά Πάρκα

Μέχρι το τέλος του 2013, είχαν υποβληθεί στη ΡΑΕΚ συνολικά πενήντα (50) αιτήσεις για Κατασκευή Αιολικών Πάρκων. Παράλληλα, χορηγήθηκαν τριάντα τέσσερις (34) άδειες για Κατασκευή Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

Από αυτές, με αποφάσεις της ΡΑΕΚ, έχουν ανακληθεί πέντε (5) άδειες, συνολικής ισχύος 138,0 MW (53,8 MW σε πρώτη φάση). Έχουν λήξει έντεκα (11) άδειες 323MW (165,8MW σε πρώτη φάση) και έχουν λειτουργήσει πέντε (5) αιολικά πάρκα, συνολικής ισχύος 146,7MW. Επίσης, έχουν απορριφθεί δεκαέξι αιτήσεις (16) των 359 MW για Κατασκευή Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

Μέχρι το τέλος του 2013, η συνολική Αδειοδοτημένη από τη ΡΑΕΚ ισχύς προς υλοποίηση ανήλθε σε 147,2 MW. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν συμπεριλαμβάνονται οι περιπτώσεις των Αιολικών Συστημάτων συνολικής δυναμικότητας κάτω των 30 kW, ως εξαιρούμενα από την απαίτηση για εξασφάλιση άδειας από τη ΡΑΕΚ.

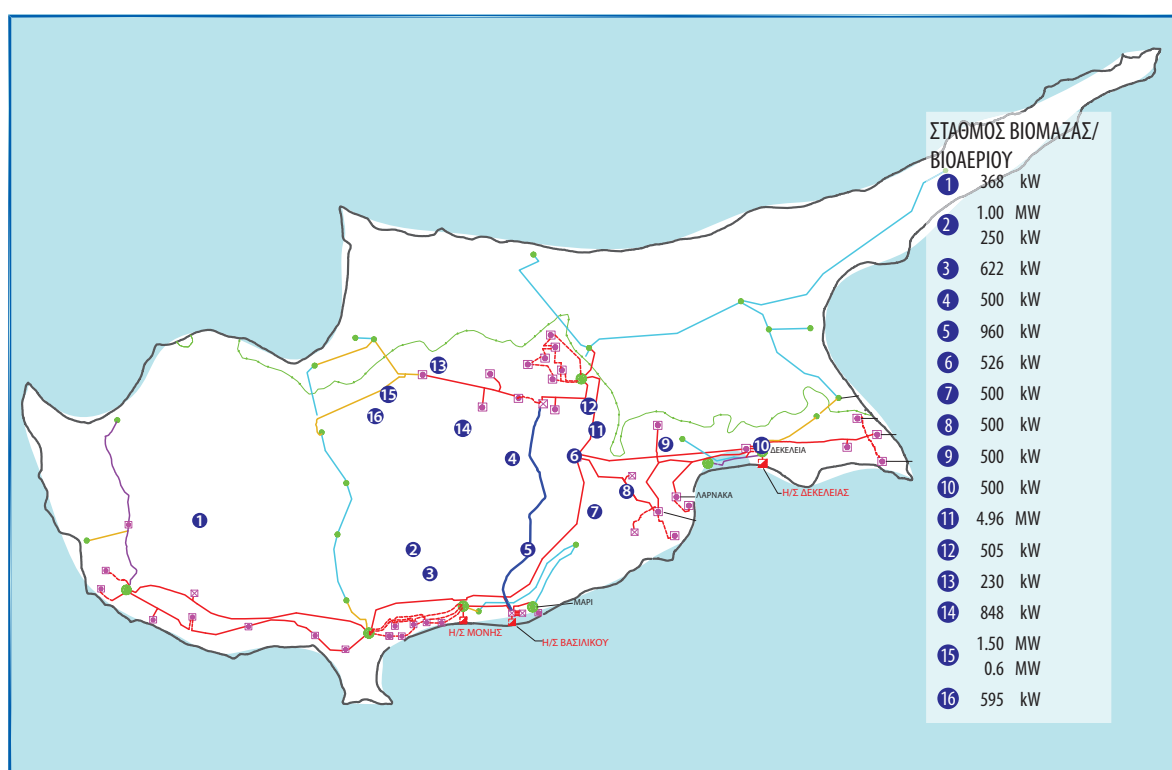
Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2013 βρίσκονταν υπό μελέτη μια (1) αίτηση για κατασκευή Αιολικού Πάρκου, συνολικής ισχύος 4 MW, η οποία αφορούσε Εξαίρεση από Άδεια.

Χάρτης 2 -Παραστατική Παρουσίαση και Γεωγραφική Κατανομή Αδειών για Αιολικά Πάρκα

Βιομάζα/ Βιοαέριο

Η ΡΑΕΚ έχει εκδώσει είκοσι δυο (22) άδειες για Κατασκευή Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Βιομάζα/ Βιοαέριο, συνολικής ισχύος 22,48 MW, και εξέτασε δυο (2) πρόσθετες αιτήσεις, συνολικής ισχύος 2,05 MW. Πέραν των πιο πάνω, τρεις (3) άδειες συνολικής ισχύος 1,51 MW έχουν ανακληθεί και εννέα (9) αιτήσεις 34,963 MW έχουν απορριφθεί. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν συμπεριλαμβάνονται Μονάδες με χρήση Βιομάζας/Βιοαερίου μεγέθους κάτω των 20 kW, ως εξαιρούμενες από την απαίτηση για εξασφάλιση άδειας από τη ΡΑΕΚ.

Χάρτης 3 - Παραστατική Παρουσίαση και Γεωγραφική Κατανομή Αδειών για Μονάδες Βιοαερίου/ Βιομάζας

Φωτοβολταϊκά Συστήματα

Οι συνολικές αιτήσεις που είχαν υποβληθεί στη ΡΑΕΚ μέχρι το τέλος του 2013, ανήλθαν στις οκτακόσιες πενήντα (850) εκ των οποίων οι επτακόσιες πενήντα οκτώ (758) αφορούσαν αιτήσεις εντός του σχεδίου χορηγιών και οι πενήντα μία (51) αιτήσεις εκτός σχεδίου χορηγιών για Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Συστημάτων. Επίσης, είχαν υποβληθεί σαράντα δύο (42) αιτήσεις ισχύος 1,38 MW για Αυτοπαραγωγή. Συνολικά έχουν απορριφθεί τριάντα εννιά (39) αιτήσεις ισχύος 16,42 MW εντός του σχεδίου χορηγιών και μια αίτηση, ισχύος 7,35 MW, εκτός σχεδίου χορηγιών. Επίσης, έχουν αποσυρθεί είκοσι μία (21) αιτήσεις της τάξεως των 2,1MW.

Απ' αυτές έχουν εκδοθεί διακόσιες εβδομήντα εννιά (279) άδειες, συνολικής ισχύος 19,82 MW και ανακλήθηκε μια (1) άδεια, ισχύος 100kW. Βρίσκονται υπό μελέτη πεντακόσιες επτά (507) αιτήσεις, συνολικής ισχύος 170,57 MW, και σαράντα δύο (42) αιτήσεις ισχύος 1,38 MW για Αυτοπαραγωγή. Δεν συμπεριλαμβάνονται Μονάδες με χρήση Φωτοβολταϊκών μεγέθους κάτω των 20 kW, ως εξαιρούμενες από την απαίτηση για εξασφάλιση άδειας.

Στα πλαίσια του Μειοδοτικού Διαγωνισμού υποβλήθηκαν στη ΠΑΕΚ είκοσι τέσσερις (24) αιτήσεις συνολικής Ισχύος 50,024MW. Απ' αυτές έχουν εκδοθεί δεκαεννιά (19) άδειες, ισχύος 44,17MW και βρίσκονται υπό εξέταση πέντε (5) αιτήσεις, ισχύος 5,84MW.

Ηλιοθερμικοί Σταθμοί

Αναφορικά με την κατηγορία των ηλιοθερμικών σημειώνεται ότι κατά την υπό επισκόπηση περίοδο υποβλήθηκαν οκτώ (8) αιτήσεις, συνολικής ισχύος 175 MW, χορηγήθηκαν τρεις (3) άδειες, συνολικής ισχύος 75 MW, και απορρίφθηκαν πέντε (5) αιτήσεις, συνολικής ισχύος 100 MW.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου, 2013 δεν υπήρχε καμία αίτηση υπό μελέτη.

Γεωθερμικοί Σταθμοί

Στην κατηγορία των γεωθερμικών υποβλήθηκε μια (1) αίτηση, συνολικής ισχύος 13,44 MW, και χορηγήθηκε μια (1) άδεια, συνολικής ισχύος 13,44 MW.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου, 2013 δεν υπήρχε καμία αίτηση υπό μελέτη.

8.1.1.3 Σχέδιο ΝΕΡ 300 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στα πλαίσια του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γνωστού ως Σχέδιο ΝΕΡ 300, είχαν υποβληθεί εννέα (9) αιτήσεις οι οποίες αξιολογούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με την απόφασή της C(2010) 7499, ημερομηνίας 3/11/2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθόρισε τα κριτήρια και μέτρα χρηματοδότησης έργων επίδειξης σε εμπορική κλίμακα, τα οποία αποσκοπούν στην περιβαλλοντικά ασφαλή δέσμευση και αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς, καθώς και έργων επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας. Σύμφωνα με την πιο πάνω απόφασή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει οκτώ (8) έργα επίδειξης δέσμευσης και αποθήκευσης CO₂ και τριάντα τέσσερα (34) μέχρι και 50% των πρόσθετων επενδυτικών δαπανών και των λειτουργικών δαπανών επίδειξης κατά τα πρώτα πέντε χρόνια λειτουργίας, λόγω εφαρμογής καινοτόμων τεχνολογιών οι οποίες είναι ώριμες για επίδειξη, αλλά δεν είναι ακόμη διαθέσιμες στο εμπόριο.

Η χρηματοδότηση των έργων θα επιτευχθεί με τη διάθεση των εσόδων από τα 300 εκατομμύρια δικαιώματα εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα για τους νεοεισερχόμενους από όπου και προέκυψε και το όνομα (ΝΕΡ 300: New Entrants Reserve, 300 εκατομμύρια δικαιώματα).

Για να εξασφαλιστεί η γεωγραφική ισορροπία, πρέπει να χρηματοδοτηθούν τουλάχιστον ένα και όχι περισσότερα από τρία έργα ανά Κράτος Μέλος. Η εκταμίευση πρέπει να είναι ετήσια και να βασίζεται, για έργα επίδειξης ΑΠΕ στην παραγόμενη ετήσια ποσότητα ενέργειας.

Σχέδιο ΝΕΡ 300 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Α' Φάση)

Στα πλαίσια του Σχεδίου ΝΕΡ 300- Α' φάση υποβλήθηκαν οι ακόλουθες αιτήσεις:

- Ηλιοθερμικοί Σταθμοί: πέντε αιτήσεις, συνολικής ισχύος 226,26 MW
- Φωτοβολταϊκά Συστήματα: τέσσερις αιτήσεις, συνολικής ισχύος 90 MW.
- Υπεράκτιο Αιολικό Πάρκο: μια αίτηση, συνολικής ισχύος 54 MW.

Σημειώνεται ότι από τα πιο πάνω έργα έχει εγκριθεί από Ε.Ε ένα έργο, συνολικής ισχύος 50,76MW

Σχέδιο ΝΕΡ 300 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Β' Φάση)

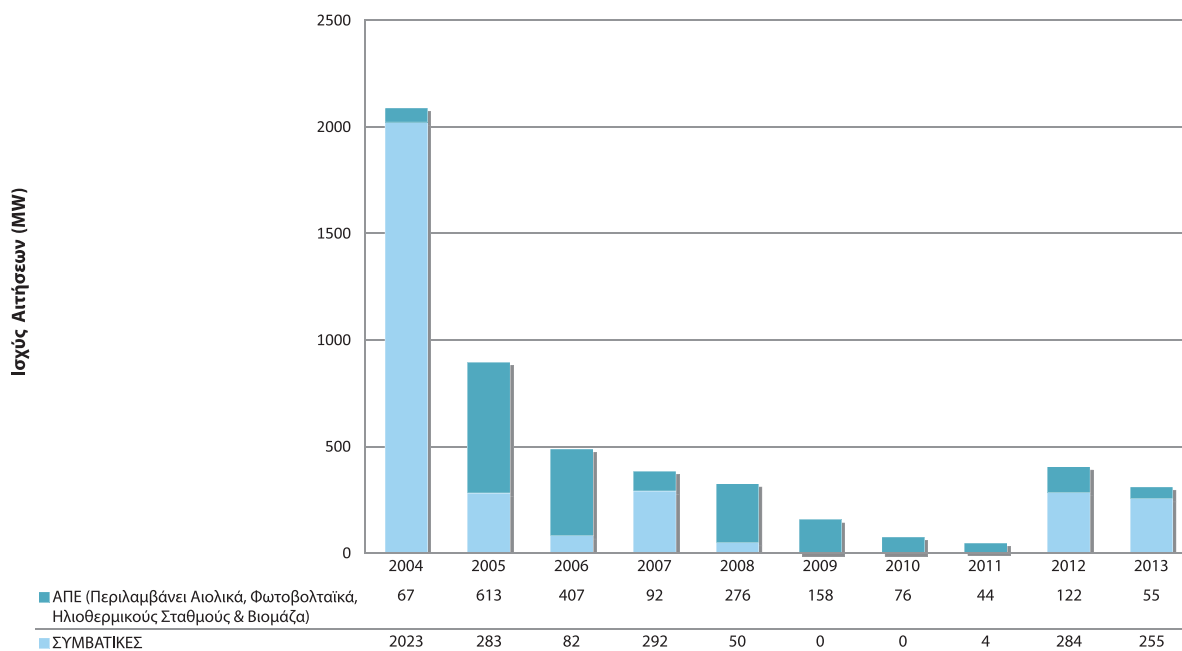
Στα πλαίσια του Σχεδίου ΝΕΡ 300-Β' φάση υποβλήθηκαν τρεις (3) αιτήσεις για φωτοβολταϊκά Συστήματα, συνολικής ισχύος 40 MW.

8.1.1.4 Αρχείο Αιτήσεων Αδειοδότησης και Εκδοθεισών Αδειών

Όλοι οι Κατάλογοι των Αιτήσεων των Αδειών καθώς και των Εκδοθεισών Αδειών είναι καταχωρημένοι στην ιστοσελίδα της ΠΑΕΚ <http://www.cera.org.cy>.

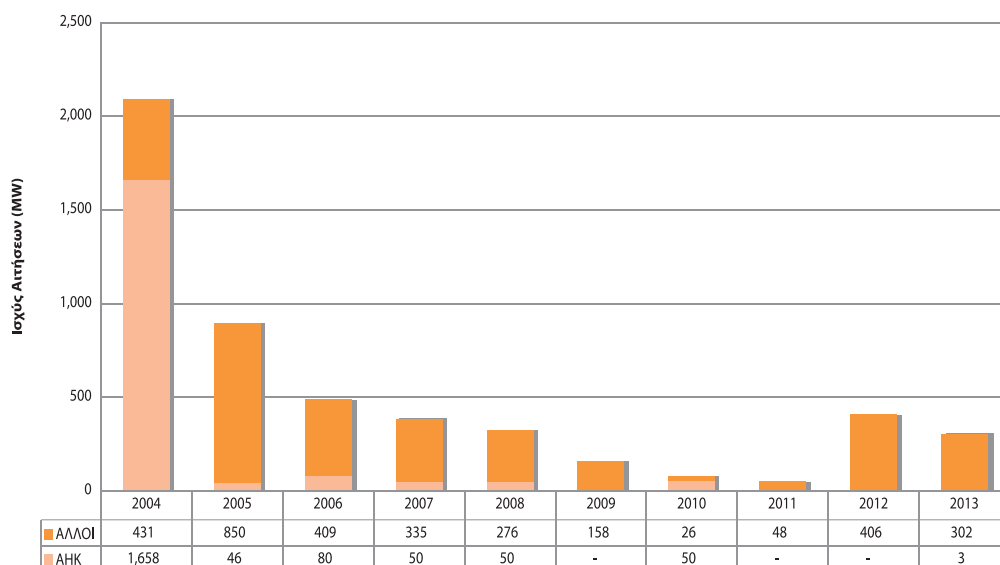
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ

Αιτήσεις για Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2013

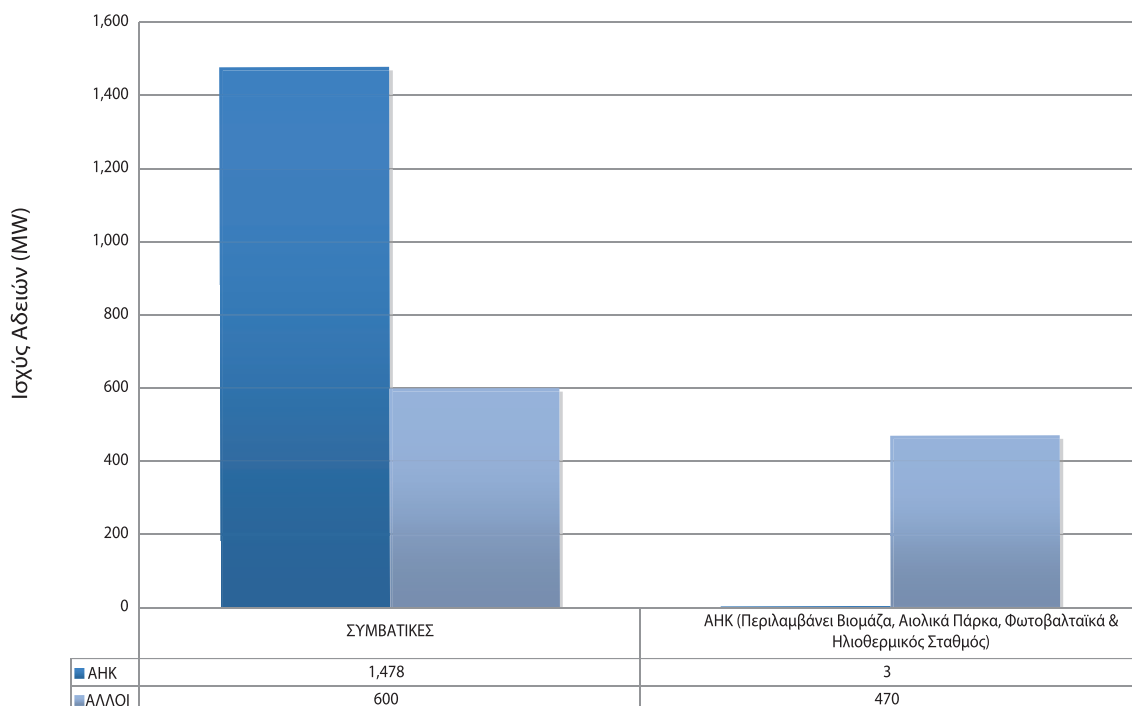
Γραφική παράσταση 1 - Αιτήσεις για Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2013

Αιτήσεις για Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2013 από ΑΗΚ και άλλους Παραγωγούς

Γραφική παράσταση 2 – Αιτήσεις για Άδειες Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2013 από ΑΗΚ και άλλους Παραγωγούς

Συνολική Αδειοδοτημένη Ισχύς την 31.12.2013

Γραφική παράσταση 3- Συνολική Αδειοδοτημένη Ισχύς την 31.12.2013

8.1.2 Εξαιρέσεις από Άδεια Κατασκευής και Λειτουργίας Μονάδας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας

8.1.2.1 Μονάδες Παραγωγής από Συμβατικά Καύσιμα

Η ΡΑΕΚ με συνεχείς και επίμονες προσπάθειες διαμέσου ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου, στον ημερήσιο τύπο, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας για ενημέρωση του κοινού και με αποστολή εγκυκλίων σε όλα τα εμπλεκόμενα τμήματα, υπηρεσίες του κράτους και σε διάφορα άλλα οργανωμένα σύνολα, κατάφερε να πληροφορήσει το ενδιαφερόμενο κοινό ότι για εγκατάσταση και λειτουργία Ηλεκτρογεννήτριας, ισχύος μεγαλύτερης από 10kW, απαιτείται η εξασφάλιση Άδειας ή Εξαιρέσης από Άδεια από τη ΡΑΕΚ.

Κατά το 2013, συνεχίστηκε η υποβολή αιτήσεων για παροχή εξαιρέσης από άδεια, καθώς και η έκδοση εξαιρέσης από άδεια, όπως φαίνεται και από τον πιο κάτω πίνακα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ Η/Γ		ΑΔΕΙΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ Η/Γ ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΡΑΕΚ		ΑΔΕΙΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ Η/Γ(ΣΕ ΙΣΧΥ*)	ΣΥΝΟΛΙΚΗ (ΣΕ ΙΣΧΥ*) ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ MW (Η/Γ)
2013	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	2013	ΣΥΝΟΛΙΚΑ		
32	457	138	512	454	262,98

Πίνακας 1- Αιτήσεις και Άδειες Εξαιρέσης 2013

*ΣΕ ΙΣΧΥ: Άδειες οι οποίες δεν έχουν ανακληθεί ή λήξει.

8.1.2.2 Μονάδες Παραγωγής Ηλεκτρισμού από Φωτοβολταϊκά Πλαίσια

8.1.2.2.1 Εντός Σχεδίου Χορηγιών του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ (21-150kW)

Η ΡΑΕΚ κατά το έτος 2012, αφού έλαβε υπόψη το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ενέργεια που θα προέρχεται από ΑΠΕ μέχρι το 2020, τα Σχέδια Χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ΑΠΕ και τη μελέτη της ΡΑΕΚ που εκπονήθηκε για σκοπούς επικαιροποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στην οποία προνοείται, βάσει της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, επίσηυση της διείσδυσης των φωτοβολταϊκών συστημάτων στο σύστημα, αποφάσισε την έναρξη διαδικασίας διαβούλευσης τόσο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες, ως επίσης και με το ενδιαφερόμενο κοινό. Αφού εκφράστηκαν και καταγράφηκαν οι απόψεις, καταρτίστηκαν τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία, ως επίσης και τα κριτήρια βαθμολόγησης των αιτήσεων.

Στην συνέχεια η ΡΑΕΚ, ανακοίνωσε την έναρξη παραλαβής αιτήσεων για Φωτοβολταϊκά Συστήματα πέραν των 20kW έως και 150kW και κατά την εξέταση των αιτήσεων διαπιστώθηκε ότι παραλήφθηκαν 553 αιτήσεις εκ των οποίων 21 αιτήσεις αποσύρθηκαν μετά από επιθυμία των αιτητών, 181 αιτήσεις δεν ήταν πλήρεις και 351 αιτήσεις ήταν πλήρεις. Βάσει των αιτήσεων που ήταν πλήρεις, η ΡΑΕΚ, κατάρτισε ιεραρχικό κατάλογο σύμφωνα με τη βαθμολογία που είχε εξασφαλίσει η κάθε αίτηση και αφού έλαβε υπόψη το ποσοστό των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων που προνοείτο στο Σχέδιο Χορηγιών για το έτος 2012 που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο εξέδωσε 18 άδειες εξαιρέσεως για Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Πάρκων, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 1,7MW.

Κατά το έτος 2013, η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό των Φωτοβολταϊκών Συστημάτων που προνοείτο στο Σχέδιο Χορηγιών για το έτος 2013 που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο εξέδωσε 100 άδειες εξαιρέσεως για Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Πάρκων, οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 10MW.

Στον πιο κάτω πίνακα, φαίνεται η κατάσταση των αιτήσεων/αδειών Φωτοβολταϊκών Συστημάτων 21-150kW μέχρι σήμερα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ Φ/Β		ΑΔΕΙΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ Φ/Β ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΡΑΕΚ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ MW (Φ/Β)	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ MW (Φ/Β)
2013	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	2013	ΣΥΝΟΛΙΚΑ		
-	758	100	284	30,661	8,183

Πίνακας 2- Αιτήσεις και Άδειες Φωτοβολταϊκών 21-150kW για το 2013

8.1.2.2 Εντός Σχεδίου Χορηγιών του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ (151kW-10MW) (Μειοδοτικός Διαγωνισμός)

Η ΡΑΕΚ κατά το έτος 2013, αφού έλαβε υπόψη τα Σχέδια Χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ΑΠΕ, την προκήρυξη του Μειοδοτικού διαγωνισμού από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ και τη μελέτη της ΡΑΕΚ που εκπονήθηκε για σκοπούς επικαιροποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στην οποία προνοείται βάσει της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου επίσπευση της διείσδυσης των φωτοβολταϊκών συστημάτων στο σύστημα, αποφάσισε την έναρξη παραλαβής αιτήσεων των Φωτοβολταϊκών συστημάτων πέραν των 151kW έως και 10MW που εμπίπτουν στα πλαίσια του Μειοδοτικού διαγωνισμού.

Κατά τη διάρκεια τους έτους η ΡΑΕΚ, παρέλαβε 24 αιτήσεις, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 49,72MW. Αφού εξέτασε και αξιολόγησε τις αιτήσεις η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έκδοση 17 αδειών εξαίρεσης για Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Πάρκων στα πλαίσια του Μειοδοτικού διαγωνισμού, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 37,48MW.

Στιγμιότυπο κατά την παράδοση των αδειών του Μειοδοτικού Διαγωνισμού στις 15 Οκτωβρίου 2013 στα γραφεία της ΡΑΕΚ

8.1.2.2.3 Εντός των Σχεδίων της ΡΑΕΚ για ευρεία εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών με τη μέθοδο Συμψηφισμού μετρήσεων και σε εμπορικά και βιομηχανικά υποστατικά με τη μέθοδο της Αυτοπαραγωγής

Η ΡΑΕΚ, αφού έλαβε υπόψη αφενός τα Σχέδια Χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ΑΠΕ και τη μελέτη της ΡΑΕΚ που εκπονήθηκε για σκοπούς επικαιροποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στην οποία προνοείται βάσει της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου επίσπευση της διείσδυσης των φωτοβολταϊκών συστημάτων στο σύστημα και αφετέρου τη δυσμενή οικονομική κατάσταση που επικρατεί στον τόπο, έλαβε την πρωτοβουλία να ετοιμάσει και να ανακοινώσει τα Σχέδια για ευρεία εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών με τη μέθοδο Συμψηφισμού μετρήσεων και σε εμπορικά και βιομηχανικές μονάδες με τη μέθοδο της Αυτοπαραγωγής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι όσον αφορά την εφαρμογή των Σχεδίων Συμψηφισμού μετρήσεων και Αυτοπαραγωγής, η χώρα μας έχει πρωτοπορήσει σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εκτιμώντας την εξέλιξη των Σχεδίων, την πολύ θετική ανταπόκριση του ενδιαφερόμενου κοινού και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, ιδιαίτερα εν μέσω οικονομικής κρίσης, μπορεί να θεωρηθεί ότι η όλη προσπάθεια έχει στεφθεί με απόλυτη επιτυχία, αφού είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αρκετών θέσεων εργασίας, την ανάπτυξη της οικονομίας και την εξοικονόμηση του κόστους του ηλεκτρισμού σε χιλιάδες οικιακούς, εμπορικούς και βιομηχανικούς καταναλωτές.

Σχέδιο Α: Εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη μέθοδο συμψηφισμού μετρήσεων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών

«Συμψηφισμός μετρήσεων» για τις ανάγκες του Σχεδίου, ορίστηκε η μέθοδος που αφορούσε τους οικιακούς καταναλωτές και τα κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών αρχών και στα οποία γινόταν εγκατάσταση μικρού Φωτοβολταϊκού συστήματος με ισχύ μέχρι και 3kW. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, γίνεται υπολογισμός της διαφοράς μεταξύ της εισαγόμενης από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, για την κάλυψη των αναγκών του υποστατικού από την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από το Φωτοβολταϊκό σύστημα, η οποία εγχέεται στο Δίκτυο για κάθε δίμηνο.

Σύμφωνα με τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν στα περιφερειακά γραφεία του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής που ορίστηκε από τη ΡΑΕΚ ως Φορέας υλοποίησης του παρόντος Σχεδίου, μέχρι το τέλος του έτους 2013, είχαν παραληφθεί συνολικά 3600 αιτήσεις εκ των οποίων 3578 αιτήσεις αφορούσαν οικιστικές μονάδες και 22 αιτήσεις αφορούσαν κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών. Μέχρι το τέλος του έτους 2013 διεκπεραιώθηκε η εγκατάσταση 1215 Φωτοβολταϊκών συστημάτων σε οικίες και κτήρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών.

Σχέδιο Β: Εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη μέθοδο Αυτοπαραγωγής σε εμπορικά και βιομηχανικά υποστατικά

«Αυτοπαραγωγή» για τις ανάγκες του Σχεδίου, ορίστηκε η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που είναι εγκατεστημένες στην οικοδομή ή στο ίδιο τεμάχιο που ευρίσκεται η οικοδομή Εμπορικού ή Βιομηχανικού καταναλωτή, η οποία δεν εγχέεται στο Δίκτυο αλλά χρησιμοποιείται ανά πάσα στιγμή αποκλειστικά και μόνο για ίδια κατανάλωση και όχι για οικονομική εκμετάλλευση μέσω της χρήσης του Δικτύου.

Η ΡΑΕΚ κατά τη διάρκεια παραλαβής αιτήσεων για εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών συστημάτων με τη μέθοδο της Αυτοπαραγωγής σε εμπορικά και βιομηχανικά υποστατικά, παρέλαβε 42 αιτήσεις, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 1,38MW.

8.2 Εγκατεστημένη Ικανότητα Σταθμών Παραγωγής και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013

8.2.1 Εγκατεστημένη Ικανότητα Συμβατικών Μονάδων και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013

Εγκαταστάσεις Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου

Ηλεκτροπαραγωγός Σταθμός Μονής

Έξι (6) ατμοηλεκτρικές μονάδες, ισχύος 30MW έκαστη, συνολικής ισχύος 180MW. Στις 20/ 3/2013 απενεργοποιήθηκαν οι δύο μονάδες και στις 18/9/2013 απενεργοποιήθηκαν και οι άλλες τέσσερις.

Τέσσερις (4) αεριοστρόβιλοι ισχύος 37,5 έκαστος, συνολικής ισχύος 150MW είναι εγκατεστημένοι και διαθέσιμοι.

Ηλεκτροπαραγωγός Σταθμός Δεκέλειας

Έξι (6) ατμοηλεκτρικές μονάδες, ισχύος 60MW έκαστη, συνολικής ισχύος 360MW είναι εγκατεστημένες και διαθέσιμες.

Έξι (6) Μηχανές Εσωτερικής Καύσης (ΜΕΚ), συνολικής ισχύος 100MW είναι εγκατεστημένες και διαθέσιμες.

Ηλεκτροπαραγωγός Σταθμός Βασιλικού

Ένας αεριοστρόβιλος, Black Start, ισχύος 38MW.

Μονάδα Συνδυασμένου κύκλου 4, ισχύος 220MW, αποκατάσταση βλάβης μετά από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση. Τέθηκε σε πλήρη εμπορική λειτουργία το Φεβρουάριο του 2013.

Μονάδα Συνδυασμένου κύκλου 5, ισχύος 220MW, αποκατάσταση βλάβης μετά από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση. Το 2013 ήταν σε πλήρη εμπορική λειτουργία.

Η ατμοηλεκτρική Μονάδα αρ. 1, ισχύος 130MW, αποκατάσταση βλάβης μετά από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση. Τέθηκε σε εμπορική λειτουργία τον Ιούλιο του 2013.

Η ατμοηλεκτρική Μονάδα αρ. 3, ισχύος 130MW, αποκατάσταση βλάβης μετά από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση. Τέθηκε σε εμπορική λειτουργία το Μάη του 2013.

Η ατμοηλεκτρική Μονάδα αρ. 2, ισχύος 130MW, αποκατάσταση βλάβης μετά από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση. Τέθηκε σε εμπορική λειτουργία τον Αύγουστο του 2013.

Εγκαταστάσεις Αυτοπαραγωγών μεγαλύτερες του 1 MW

- Vassiliko Cement, ΑΠ1-2004, 6MW
- Vassiliko Cement, ΑΠ3-2006, 5MW
- Elmeni, ΑΠ4-2006, 1,6MW
- Λατομεία Φαρμακά, ΑΠ5-2007, 2,0MW
- Hellenic Copper Mines Ltd, ΑΠ6-2008, 3,8MW
- Σκύρα Βάσας, ΑΠ9-2008, 3,19MW
- Medcon Quarries, ΑΠ12-2011, 2,24MW
- Λατομεία Γεννάδιος Θεολόγου, ΑΠ13-2011, 2,04MW
- Λατομείο Πυργών, ΑΠ15-2013, 1,2MW

Κατασκευαστικά Έργα Συμβατικών Μονάδων κατά το 2013

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αποκατάστασης των ζημιών στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Βασιλικού που προήλθαν λόγω του ατυχήματος στη Ναυτική Βάση στο Μαρί.

8.2 Εγκατεστημένη Ικανότητα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013

Εγκατεστημένη Ικανότητα Αιολικού Δυναμικού κατά το 2013

Το 2013 ήταν σε εμπορική λειτουργία πέντε (5) Αιολικά Πάρκα, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 146,7MW. Το 2013 δεν βρίσκονταν σε εξέλιξη οποιαδήποτε κατασκευαστικά έργα για εγκατάσταση νέου Αιολικού Πάρκου.

- DK Winsupply Ltd, 82MW, 1/2/2011
- Rokas Aeoliki (Cyprus) Ltd, 20MW, 1/1/2012
- Moglia Trading Ltd, 10,8MW, 1/7/2012
- Aerotrlicity Ltd, 2,4MW, 14/5/2012
- Ketonis Developments Ltd, 31,5MW, 15/5/2012

Εγκατεστημένη Ικανότητα Μονάδων Βιοαερίου/ Βιομάζας και Κατασκευαστικά Έργα κατά το 2013

Το 2013 τέθηκε σε εμπορική λειτουργία ακόμη μια μονάδα βιομάζας, ισχύος 1000kW. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς μονάδων Βιομάζας το 2013, αυτόνομες ή συνδεδεμένες με το σύστημα, έφτασε τα 10396 kWe.

8.3 Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας

8.3.1 Μέγιστη Συνολική Παραγωγή Ισχύος και Παραγωγή Ενέργειας κατά το 2013

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2013

Μέγιστη Συνολική Παραγωγή Ισχύος (MW)

Η μέγιστη ζήτηση ηλεκτρικής ισχύος για το έτος 2013, σημειώθηκε την Πέμπτη, 30/8/2013, και ώρα 14:15, οπότε η Μέγιστη Συνολική Παραγωγή Ισχύος ανήλθε σε 840 MW. Η ενεργειακή κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τόσο τη μέγιστη συνολική παραγωγή ισχύος του έτους, όσο και την ετήσια παραγόμενη ενέργεια.

Συνολική Παραγωγή Ενέργειας (GWh)

Αναφορικά με την καταγεγραμμένη Συνολική Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας, κατά το έτος 2013, έχουν καταγραφεί τα ακόλουθα σημαντικά στοιχεία.

Το σύνολο της μεικτής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας έφθασε στις 4 256 009 MWh.

Η ΑΗΚ συνέβαλε με 3 941 600 MWh, ενώ οι Αυτοπαραγωγοί με 2 950 MWh. Οι Παραγωγοί με χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας παρήγαγαν 311 432 MWh.

Οι Σταθμοί Παραγωγής της ΑΗΚ παρήγαγαν 170 700 MWh, για τις τοπικές τους ανάγκες.

Η ενέργεια από συμβατικές μονάδες της ΑΗΚ που εισήλθε στο σύστημα μεταφοράς έφθασε στις 3 771 000 MWh.

Οι καταγραφείσες απώλειες κατά τη Μεταφορά ανήλθαν στις 73 600 MWh, ή 1,8 %, της εισερχόμενης ενέργειας στο σύστημα μεταφοράς.

Συντελεστής Φορτίου

Ο Συντελεστής Φορτίου ήταν 55,2% κατά το 2013, σε σύγκριση με τον Συντελεστή Φορτίου για το έτος 2012 που ήταν της τάξης του 53,3%. Κατά τη στιγμή της μέγιστης ζήτησης δεν υπήρξε συνεισφορά παραγωγής από Αυτοπαραγωγή. Η ενέργεια όμως που παράχθηκε από τον Αυτοπαραγωγό κατά το 2013 λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του Συντελεστή Φορτίου.

Συνολική Παραγωγή Ενέργειας από τις Εγκαταστάσεις Αιολικού Δυναμικού κατά το 2013

Η Συνολική Εγκατεστημένη Ισχύς Σταθμών Παραγωγής με χρήση του αιολικού δυναμικού συνδεδεμένη με το δίκτυο ανήλθε, κατά το 2013, σε 146,7 MW με την ετήσια Παραγωγή Ηλεκτρισμού να έχει ανέλθει σε 230 611 MWh, μέχρι το τέλος του έτους.

Συνολική Παραγωγή Ενέργειας από Φωτοβολταϊκά Συστήματα κατά το 2013

Η Συνολική Εγκατεστημένη Ισχύς, με χρήση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων, κατά το 2013, τα οποία είναι διασυνδεδεμένα στο Δίκτυο Διανομής, ανερχόταν σε 31,3 MW από 1 767 Φωτοβολταϊκά Συστήματα Παραγωγής Ηλεκτρισμού με ετήσια Παραγωγή Ηλεκτρισμού 44 991 MWh.

Συνολική Παραγωγή Ενέργειας από Μονάδες Βιοαερίου/ Βιομάζας κατά το 2013

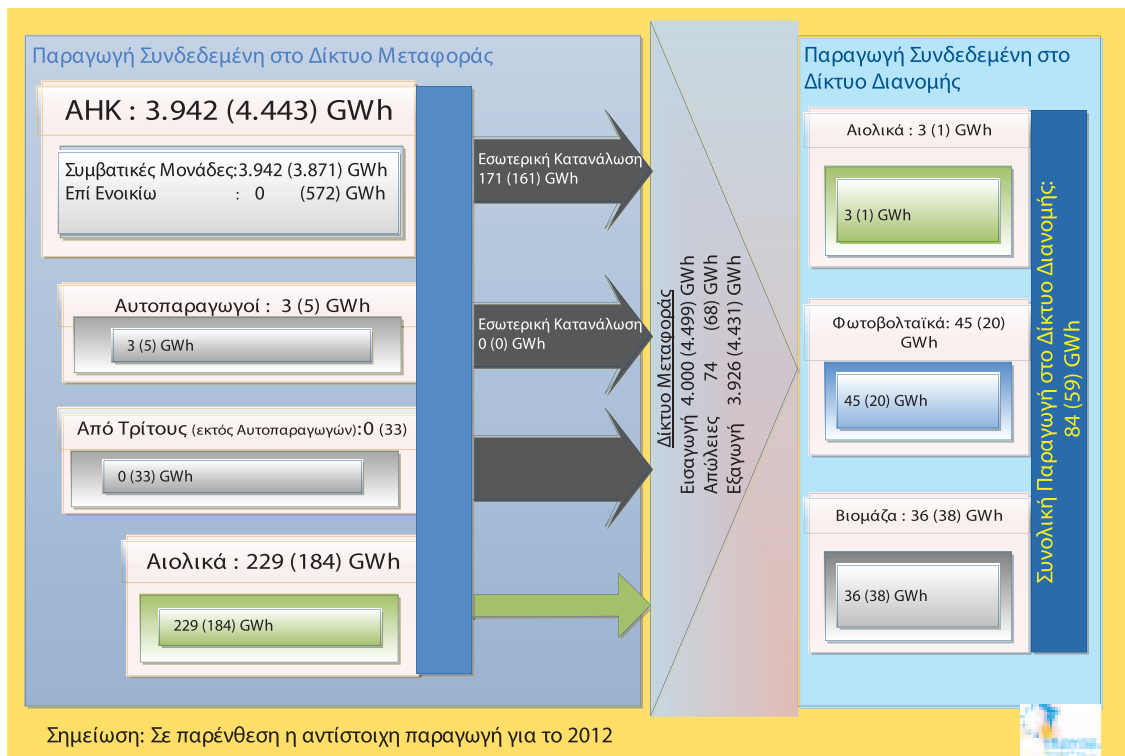
Η Συνολική Εγκατεστημένη Ισχύς Σταθμών Παραγωγής με χρήση Βιομάζας/ Βιοαερίου για το 2013, σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, ανερχόταν σε 9,8 MW από 13 Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρισμού και χρήσιμης θερμότητας (για τους οποίους έχουν εκδοθεί 13 Άδειες Κατασκευής και Λειτουργίας). Στον αριθμό αυτό προστίθεται και ένας παραγωγός 0,6 MW που δεν είναι συνδεδεμένος στο δίκτυο.

Η συνολική παραγωγή ηλεκτρισμού από Μονάδες Βιομάζας/ Βιοαερίου που έχει διοχετευθεί στο δίκτυο διανομής της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου, κατά το 2013, σημείωσε μικρή μείωση, σε σχέση με το 2012, καταγράφοντας 35 831 MWh. Σημειώνεται ότι η ετήσια συνολική Παραγωγή Ηλεκτρισμού είναι σημαντικά ψηλότερη, λόγω της κατανάλωσης σημαντικού μέρους της εσωτερικά στους Σταθμούς.

Το Διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για το 2013.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 2013 4.256 (4.723) GWh

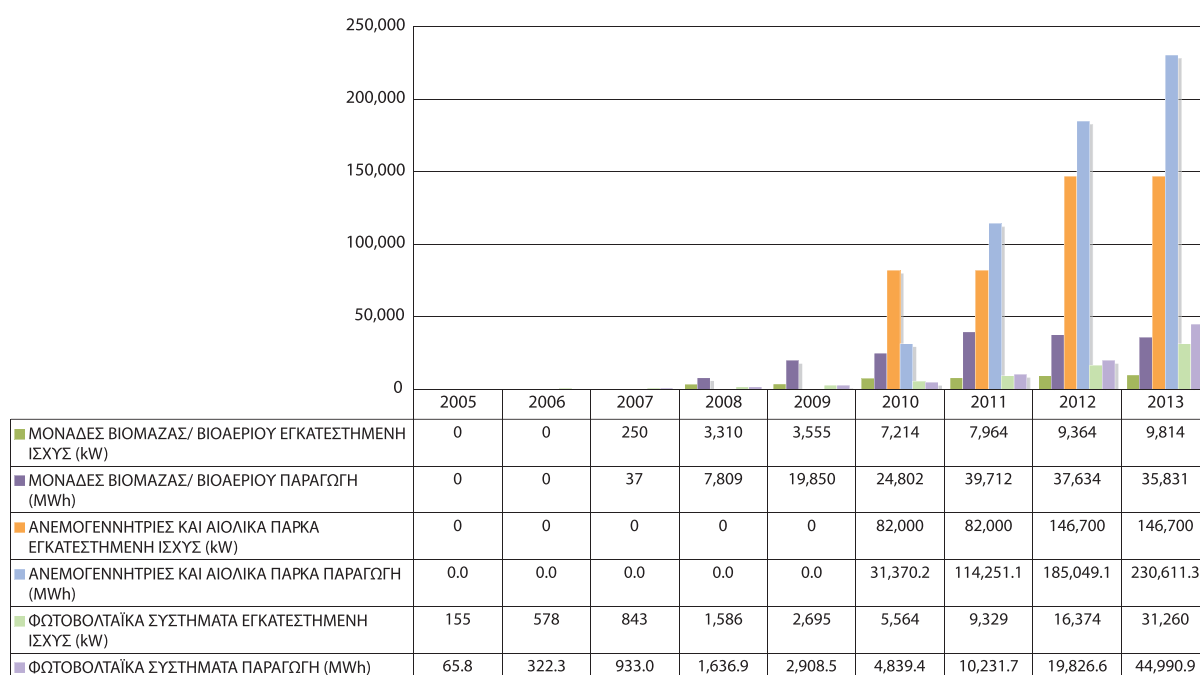
Σύνδεση ΗΣ στο Δίκτυο Μεταφοράς

Διάγραμμα 1 – Συνολική Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας κατά το 2013

Συγκριτικά Στοιχεία Παραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΕΤΗΣΙΑ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ(kW)/ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (MWh) ΑΠΕ

Γραφική Παράσταση 4- Ετήσια εγκατεστημένη Ισχύς (kW)/ Παραγωγή (MWh) ΑΠΕ

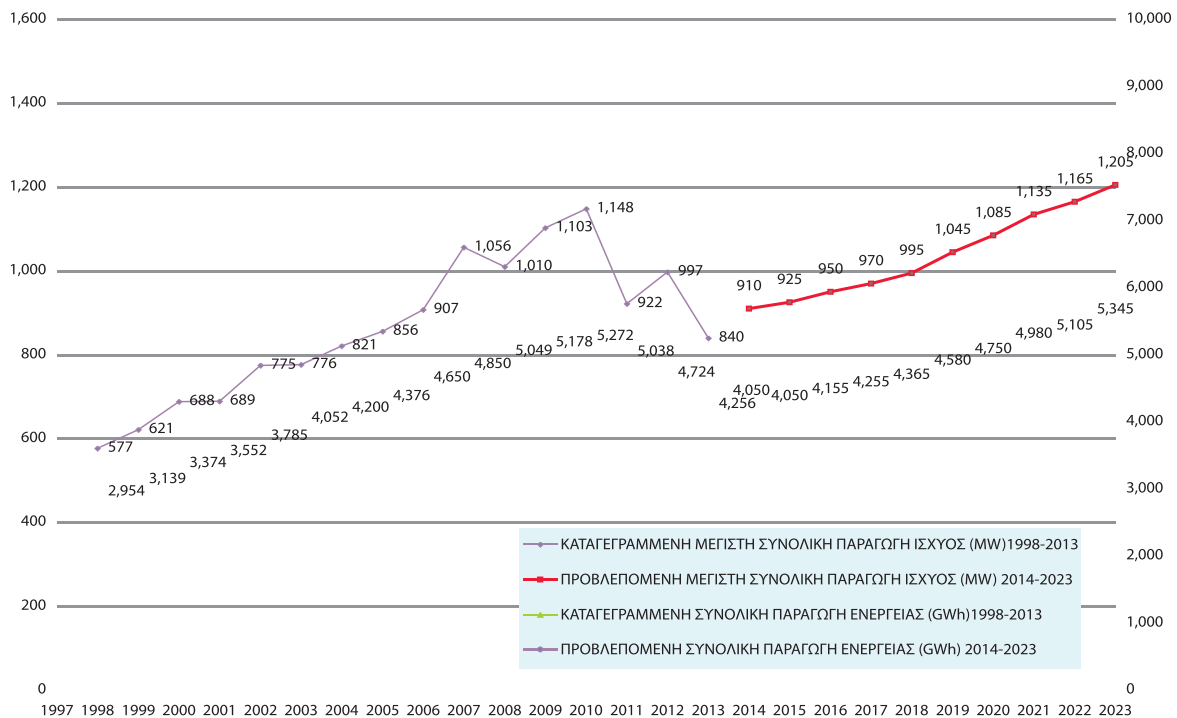
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕ ΣΥΝΔΕΜΕΝΕΣ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΕΤΟΣ	ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ			ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ			ΜΟΝΑΔΕΣ ΒΙΟΜΑΖΑΣ / ΒΙΟΑΕΡΙΟΥ			ΣΥΝΟΛΙΚΑ		
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΓΚΑΤΕΣΤΗ ΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ (kW)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (MWh)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΓΚΑΤΕΣΤΗ ΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ (kW)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (MWh)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΓΚΑΤΕΣΤΗ ΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ (kW)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (MWh)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΓΚΑΤΕΣΤΗ ΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ (kW)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (MWh)
2005	0	0	0.0	38	155	65.8	0	0	0	38	155	65.8
2006	0	0	0.0	133	578	322.3	0	0	0	133	578	322.3
2007	0	0	0.0	196	843	933.0	1	250	37	197	1,093	970.3
2008	0	0	0.0	321	1,586	1,636.9	8	3,310	7,809	329	4,896	9,445.6
2009	0	0	0.0	469	2,695	2,908.5	8	3,555	19,850	477	6,250	22,758.1
2010	1	82,000	31,370.2	647	5,564	4,839.4	10	7,214	24,802	658	94,778	61,011.6
2011	3	133,500	114,251.1	797	9,329	10,231.7	11	7,964	39,712	811	150,793	164,195.1
2012	5	146,700	185,049.1	1039	16,374	19,826.6	12	9,364	37,634	1056	172,438	242,509.7
2013	5	146,700	230,611.3	1767	31,260	44,990.9	13	9,814	35,831	1785	187,774	311,433.2

Πίνακας 3- Εγκαταστάσεις ΑΠΕ συνδεδεμένες στα Δίκτυα Μεταφοράς και Διανομής

8.3.2 Πρόγνωση Ετήσιας Παραγωγής για τη Δεκαετία 2014-2023

Πρόγνωση Ετήσιου Μεγίστου Συνολικής Παραγωγής Ισχύος (MW) και Ετήσιας Συνολικής Παραγωγής Ενέργειας (GWh)

Γραφική Παράσταση 5- Πρόγνωση Μέγιστης Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και Ενέργειας 2014-2023

8.4 Ασφάλεια Εφοδιασμού σε Ηλεκτρική Ενέργεια

8.4.1 Η Αντιμετώπιση της Ενεργειακής Κρίσης κατά το υπό Επισκόπηση Έτος

Η ΠΑΕΚ στα πλαίσια αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης κατά το υπό αναφορά έτος 2013, μετά το τραγικό συμβάν της 11ης Ιουλίου 2011, αξιολόγησε την πρόοδο των εργασιών και την εφαρμογή των όποιων σχετικών αποφάσεων είχε λάβει τα προηγούμενα έτη σε σχέση με την προσπάθεια αποκατάστασης των ζημιών και την επαναλειτουργία των ηλεκτροπαραγωγών σταθμών με σκοπό να τερματιστεί η κρίση στην ενεργειακή αγορά της Κύπρου.

Η ΠΑΕΚ σε επιστολή ημερομηνίας 27 Αυγούστου 2013 ενημέρωσε τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ότι μετά την αξιολόγηση της κατάστασης κρίνει ότι έχουν παύσει οι λόγοι για τους οποίους κηρύχθηκε την 11η Ιουλίου, 2011, η έναρξη της περιόδου αιφνίδιας κρίσης στην ενεργειακή αγορά. Συγκεκριμένα, ολοκληρώθηκε το έργο αποκατάστασης των ζημιών και έχει επιδιορθωθεί πλήρως και επαναλειτουργήσει ο Ηλεκτροπαραγωγός Σταθμός της ΑΗΚ στο Βασιλικό.

Τα Μέλη της ΠΑΕΚ αφού έλαβαν υπόψη τα πιο πάνω, έκριναν ότι δεν απειλείται με οποιοδήποτε τρόπο η ασφάλεια του συστήματος και ότι ικανοποιούνται όλες οι εύλογες απαιτήσεις και ανάγκες που σχετίζονται με τον ηλεκτρισμό και οι πρόνοιες του νόμου περί ασφάλειας εφοδιασμού όσον αφορά την επάρκεια παραγωγής και την εφεδρεία, διασφαλίζοντας επίσης την ασφάλεια, τη συνέχεια και την αξιοπιστία της παροχής ηλεκτρισμού και τέλος την προστασία των καταναλωτών.

Κλείνοντας η ΠΑΕΚ σημείωσε ότι κρίνεται σκόπιμο όπως διεξαχθεί σχετική διαβούλευση με τον Υπουργό με σκοπό την έκδοση Διατάγματος για κήρυξη της λήξης της περιόδου της αιφνίδιας κρίσης στην ενεργειακή αγορά.

8.4.2 Επάρκεια Ηλεκτρικής Ενέργειας

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει την Προβλεπόμενη Μέγιστη Ζήτηση Φορτίου (MW), για την περίοδο 2013-2016, τη διαθέσιμη εφεδρεία, σύμφωνα με μελέτες, και το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Παραγωγής. Σημειώνεται ότι η Ηλεκτροπαραγωγή από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και, κυρίως, αυτή που αντιστοιχεί στις εγκαταστάσεις που αφορούν στο αιολικό δυναμικό, δεν μπορεί, λόγω της φύσης της, να συνεισφέρει στα επίπεδα επάρκειας.

ΜΕΓΙΣΤΗ ΖΗΤΗΣΗ ΦΟΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΦΕΔΡΕΙΑ													
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΑΗΚ							+50MW (MEK II)	-30MW Απόσυρση 1 Μονάδας Μονής -390 (HΣ Βασ) -220 (HΣ Βασ) +166,6(MEK)***	+220MW (ΕΣΚ(A)S +120 (MEK)+72,5 (HΣ Βασ)***	+220MW(ΕΣΚ4) + 390 (HΣ Βασ) - 286,6(MEK) -150MW Απόσυρση των Μονάδων ατμού Μονής****			
Εγκατεστημένη (Ονομαστική) Ισχύς σε MW	988	988	988	1,118	1,318	1,388	1,437	964	1,374	1,478	1,478	1,478	1,478
Μέγιστη Συνολική Παραγωγή σε MW	821	856	907	1,056	1,010	1,103	1,437	922	997	840	910	925	950
Διαθέσιμη Εφεδρεία από τις συμβατικές μονάδες της ΑΗΚ	20%	15%	9%	6%	30%	26%	0%	964-1.100****	38%	76%	62%	60%	56%

MEK: Μονάδα Εσωτερικής Καύσης

ΕΣΚ: Εγκατάσταση Συνδυασμένου Κύκλου

ΕΣΚ(A): ΕΣΚ με λειτουργία των Αεριοτροβίλων σε Ανοικτό Κύκλο

(*) Οι Μονάδες σε Κρύα Εφεδρεία λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της διαθεσιμότητας

(**) καλ.2012-Μείωση Διαθεσιμότητας σε σύγκριση με 2010: 1 μονάδα στον ΗΣ Μονής 3x130+1x220MW στον ΗΣ Βασιλικού. Αύξηση με MEK επί ενοικία:166,6+120MW και επιδιόρθωση αεριοτροβίλων ΕΣΚ5 145MW

(***) καλ.2013-Μείωση Διαθεσιμότητας σε σύγκριση με 2010:

(****) 1.100 MW, Εκτίμηση Καλοκαιρινής Παραγωγής 2011 χωρίς το συμβάν της 11/7/2011

Πίνακας 4- Διαθέσιμη Ικανότητα Ετήσιας Παραγωγής και Εφεδρεία

Η ΡΑΕΚ, σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους, έχει την ευθύνη για την επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο, την αξιοπιστία και ασφάλεια του συστήματος Παραγωγής-Μεταφοράς και Διανομής, καθώς και για την ποιότητα της παροχής ηλεκτρισμού.

Η ΡΑΕΚ παρακολουθεί συστηματικά την επάρκεια, ποιότητα και αξιοπιστία της παροχής ηλεκτρισμού και, οποτεδήποτε διαπιστώσει τυχόν ελλείμματα, ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ο οποίος, μετά από διαβούλευση με τη ΡΑΕΚ και το ΔΣΜ, λαμβάνει όλα τα ενδεικνύομενα διορθωτικά μέτρα.

Μετά τη ραγδαία πτώση στη ζήτηση ηλεκτρικής ισχύος και ενέργειας, κατά το υπό επισκόπηση έτος, η επάρκεια ευρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Αυτό αναμένεται να συνεχιστεί και για τα επόμενα χρόνια.

Για τον υπολογισμό της Διαθέσιμης ικανότητας παραγωγής, δεν λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα ικανοποίησής της και από μέρος των ανανεώσιμων πηγών, που είναι σε θέση να την παράσχουν, όπως είναι για παράδειγμα τα φωτοβολταϊκά συστήματα.

Στον Πίνακα φαίνεται ότι όλες οι συνέπειες της ενεργειακής κρίσης, μετά το τραγικό συμβάν στο Μαρί, τον Ιούλιο 2011, τερματίζονται κατά το 2013, σύμφωνα με τις αρχικές εκτιμήσεις, λόγω της έγκαιρης αποκατάστασης της παραγωγικής ικανότητας του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού και της υπερ-επάρκειας που παρατηρείται λόγω και της μειωμένης ζήτησης.

9. ΑΓΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

9.1 Υποχρεώσεις και Καθήκοντα ΡΑΕΚ που απορρέουν από τον τροποποιητικό Νόμο Ν.219(Ι)/2012

Με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του τροποποιητικού/εναρμονιστικού νόμου Ν.219(Ι)/2012 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμου τροποποιήθηκαν κύριες διατάξεις του νόμου που αφορούν μεταξύ άλλων:

- την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων της ΡΑΕΚ,
- την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού και του ανταγωνισμού,
- την ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και
- την επαναφορά των άρθρων του βασικού νόμου που είχαν ανασταλεί με τον τροποποιητικό Νόμο Ν.199(Ι)/2007.

Δεδομένων των τροποποιήσεων στη νομοθεσία, η ΡΑΕΚ οφείλει να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες ώστε να ανταποκρίνεται στις αρμοδιότητες, στα καθήκοντα και στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Νόμο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω η ΡΑΕΚ ανέθεσε σε εξωτερικό τεχνοοικονομικό Σύμβουλο να προχωρήσει με την καταγραφή των υποχρεώσεων, όπως προκύπτουν από τον τροποποιητικό Νόμο, ως επίσης την ετοιμασία προτάσεων για τροποποίηση σχετικών Κανονισμών. Περισσότερες λεπτομέρειες αναφορικά με την εργασία των τεχνοοικονομικών Συμβούλων δόθηκαν στο κεφάλαιο 6 πιο πάνω.

9.2 Πλαίσιο Σχεδιασμού και Λειτουργίας της Αγοράς Φυσικού Αερίου στην Κύπρο

Η ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του τροποποιητικού εναρμονιστικού νόμου Ν.219(Ι)/2012 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου, ο οποίος τροποποιεί και συμπληρώνει τους προγενέστερους περί φυσικού αερίου Νόμους, ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2009/73/ΕΚ για το φυσικό αέριο. Η θεώρηση της εφαρμογής του Νόμου θα πρέπει να είναι περισσότερο εστιασμένη στην ανάπτυξη της αγοράς της Κύπρου και στις ιδιαιτερότητές της, όπως αναμένονται λόγω του μικρού μεγέθους της, της απομόνωσής της από τα Ευρωπαϊκά δίκτυα και της ανάδυσής της εκ του μηδενός. Ο Νόμος Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου υιοθετεί τα σημαντικά χαρακτηριστικά του Τρίτου Ενεργειακού Πακέτου, όπως το ρόλο των εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών και του ACER, καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο που έχουν αποκτήσει οι Διαχειριστές Συστημάτων, κυρίως της Μεταφοράς φυσικού αερίου. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικός ο προσανατολισμός του νέου Ευρωπαϊκού πλαισίου στον υπερεθνικό, πλέον, τρόπο λήψης των αποφάσεων. Ο Νόμος Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου παρέχει τις βασικές πρόνοιες ενόψει της επικείμενης εισαγωγής φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου, όμως διαφαίνεται ότι δεν προσδιορίζει το μοντέλο της αγοράς και το οργανωτικό πλαίσιο που θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη της αγοράς, παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο την εύλογη ευχέρεια στους αποφασίζοντες για τις πρέπουσες επιλογές.

Παράλληλα, οι τελευταίες εξελίξεις σχετικά με την έρευνα και πιθανή μελλοντική παραγωγή υδρογονανθράκων στην Κύπρο προσδίδουν, επίσης, μια ενδιαφέρουσα παράμετρο στην ανάπτυξη της Κυπριακής αγοράς Φυσικού Αερίου, καθόσον θα υπάρχει δυνατότητα εφοδιασμού του νησιού με εγχώριο Φυσικό Αέριο, που αναμένεται να είναι πολύ ανταγωνιστικό σε σχέση με το εισαγόμενο Φυσικό Αέριο. Οι αναγκαίες υποδομές για τις εξαγωγές του εγχώριου Φυσικού Αερίου αναμένεται να επηρεάσουν τις υποδομές που σχεδιάζονται για τον εφοδιασμό της Κύπρου, καθώς και τα χρονοδιαγράμματα ανάπτυξης δικτύων και προμήθειας Φυσικού Αερίου προς τους καταναλωτές. Συνεπώς το εγχώριο σύστημα θα πρέπει να προσαρμοστεί και να επωφεληθεί από την ανάπτυξη του τερματικού Υγροποίησης Φυσικού Αερίου για εξαγωγές.

Επιπρόσθετα, το γενικότερο γεωπολιτικό περιβάλλον με τις εξελίξεις στην εξόρυξη Φυσικού Αερίου από το Ισραήλ, τις σχέσεις Ισραήλ-Τουρκίας, το θέμα της συνεργασίας Κύπρου-Ισραήλ στην ανάπτυξη υποδομών, κλπ αποκτά μια

ιδιαίτερη δυναμική και αναμένεται να επηρεάσει τις όποιες λύσεις και επιλογές. Επιπλέον, η πρόσφατη οικονομική κρίση στην Κύπρο, αλλά και ευρύτερα, αναμένεται να επηρεάσει τη δυνατότητα χρηματοδότησης των αναγκαίων υποδομών και να οδηγήσει σε αντίστοιχες λύσεις και επιλογές. Οι σημαντικές αναμενόμενες εξελίξεις περί το Νότιο Διάδρομο, ο ρόλος της Τουρκίας και οι, πιθανές, αρνητικές επιπτώσεις που θα έχει η έναρξη λειτουργίας του Νοτίου Διαδρόμου (Shah Deniz II) στην ανάπτυξη των εξαγωγών από την Κύπρο, αλλά σε βραχυχρόνια βάση την πιθανή «εξωτερική» διάσταση της Κυπριακής αγοράς, ώστε να εκτιμηθεί το αναμενόμενο χρονικό «εύρος» της πρώτης φάσης ανάπτυξης της αγοράς, κλπ. χαρακτηρίζουν ασφαλώς την πολυπλοκότητα του περιβάλλοντος που θα επηρεάσει τις συνθήκες διείσδυσης του Φυσικού Αερίου στην Κύπρο.

Η εμπειρία άλλων χωρών με παρόμοιες ιδιομορφίες με την Κύπρο είναι ελάχιστες, δηλαδή ο συνδυασμός ανύπαρκτης αγοράς, η οποία χρειάζεται κάποια «έναυση», υπό καθεστώς αναδυόμενης ή απομονωμένης αγοράς σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο. Οι μόνες χώρες, που μπορούν να χαρακτηριστούν εν μέρει αντίστοιχες περιπτώσεις, είναι η Πορτογαλία, η Ελλάδα - καθώς και αυτές ξεκίνησαν υπό απολύτως παρόμοιο καθεστώς τη δεκαετία του 1990 - ελαφρώς η Ιρλανδία και μετά οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που δεν έχουν ακόμη Φυσικό Αέριο και ευρίσκονται στη διαδικασία εισαγωγής του στο ενεργειακό τους σύστημα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η ΡΑΕΚ σε συνεργασία με εξωτερικό τεχνοοικονομικό Σύμβουλο, ανέλαβε την ετοιμασία Μελέτης αναφορικά με το Πλαίσιο Σχεδιασμού και Λειτουργίας της Αγοράς Φυσικού Αερίου στην Κύπρο. Περισσότερες λεπτομέρειες αναφορικά με τη Μελέτη δόθηκαν στο κεφάλαιο 6 πιο πάνω.

9.3 Ενδιάμεση Λύση Προμήθειας Φυσικού Αερίου

Το Υπουργικό Συμβούλιο σε Συνεδρία του, ημερομηνίας 20/6/2012, αποφάσισε να εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την έναρξη διεργασιών/διαπραγματεύσεων, για ενδιάμεση λύση σε ό,τι αφορά την προμήθεια φυσικού αερίου στην εγχώρια αγορά της Κύπρου πριν το 2017-2018, χρονοδιάγραμμα που έθεσε η NEIL (Noble Energy International Ltd) για μεταφορά φυσικού αερίου στην εγχώρια αγορά από το κοίτασμα στο τεμάχιο 12.

Το Υπουργικό Συμβούλιο με Απόφασή του, ημερομηνίας 13/8/2012, εξουσιοδότησε τη Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ ΛΤΔ) και την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) όπως ετοιμάσουν τα έγγραφα για την ανακοίνωση της Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την προμήθεια φυσικού αερίου στην εγχώρια αγορά της Κύπρου ως ενδιάμεση λύση χωρίς καθορισμό τεχνολογίας. Για σκοπούς της Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος, η περίοδος προμήθειας προσδιορίστηκε σε 4-5 χρόνια.

Η ΔΕΦΑ ΛΤΔ σε συνεργασία με τους εξωτερικούς συμβούλους της και την ΑΗΚ και λαμβάνοντας σχόλια και παρατηρήσεις από τη ΡΑΕΚ και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού δημοσίευσε στις 27 Σεπτεμβρίου 2012 την πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος (Expression of Interest – EOI) για την προμήθεια φυσικού αερίου στην Κύπρο και στις 4 Ιανουαρίου 2013 την ανακοίνωση για Υποβολή Προσφορών (Request for Proposals – RFP).

Βασική προϋπόθεση στην υλοποίηση της Ενδιάμεσης Λύσης Προμήθειας τέθηκε η ουσιαστική μείωση του κόστους παραγωγής ηλεκτρισμού.

Υποβλήθηκαν 17 συνολικά αιτήσεις και στη συνέχεια ακολούθησε λεπτομερής αξιολόγηση και διαπραγμάτευση. Τον Οκτώβριο του 2013 η ΔΕΦΑ ΛΤΔ ανακοίνωσε ότι δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί συμφωνία προμήθειας φυσικού αερίου με αποδεκτούς όρους με τις εταιρείες που ανταποκρίθηκαν στην προκήρυξη για Υποβολή Προσφορών (RFP), η διαδικασία ολοκληρώθηκε και η ΔΕΦΑ ενημέρωσε ανάλογα όλες τις εταιρείες που ανταποκρίθηκαν στην Εκδήλωση Ενδιαφέροντος (EOI) και στο αίτημα για Υποβολή Προσφορών (RFP).

Η ΡΑΕΚ δεν ενεπλάκη στη διαδικασία που ακολούθησε η ΔΕΦΑ ΛΤΔ για να αξιολογήσει τεχνικά και οικονομικά τις προτάσεις που υποβλήθηκαν. Βάσει των αρμοδιοτήτων της που απορρέουν από τους Νόμους Περί Ρύθμισης της

Αγοράς Φυσικού Αερίου 2004 έως 2012 αλλά και Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού 2003 έως 2012 έλεγξε το αποτέλεσμα της διαδικασίας για την ενδιάμεση λύση προμήθειας φυσικού αερίου εκτιμώντας το κόστος ηλεκτροπαραγωγής με χρήση φυσικού αερίου. Σημειώνεται ότι η ΡΑΕΚ σε συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 2 Σεπτεμβρίου 2013 υπέβαλε καθηκόντως γραπτή έκθεση με τις απόψεις της στο θέμα της ενδιάμεσης λύσης.

Η Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ) έλαβε το Νοέμβριο του 2013 νέα οδηγία για διεξαγωγή ανοιχτού διαγωνισμού για προμήθεια φυσικού αερίου στη ΔΕΦΑ για αυξημένη περίοδο μέχρι 10 χρόνων οπότε και αυξημένες ποσότητες φυσικού αερίου, με έναρξη την 1η Ιανουαρίου 2016.

Η ΡΑΕΚ εκ νέου δεν θα εμπλακεί στη διαδικασία που θα ακολουθήσει η ΔΕΦΑ ΛΤΔ για να αξιολογήσει τεχνικά και οικονομικά τις προτάσεις που υποβλήθηκαν. Βάσει των αρμοδιοτήτων της που απορρέουν από τους προαναφερθέντες Νόμους, η ΡΑΕΚ πρέπει σε περίπτωση που η διαδικασία καταλήξει σε επιτυχόντα προσφοροδότη να διασφαλίσει την ασφάλεια εφοδιασμού φυσικού αερίου και κατ'επέκταση την ασφάλεια εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και την ομαλή, ασφαλή και αξιόπιστη λειτουργία τόσο του συστήματος φυσικού αερίου όσο και του συστήματος ηλεκτρισμού.

Πρόσθετα, στα πλαίσια προστασίας των καταναλωτών θα ελέγξει, όπως και στο παρελθόν, το αποτέλεσμα της διαδικασίας εκτιμώντας εκ νέου το κόστος ηλεκτροπαραγωγής με χρήση φυσικού αερίου με βάση τα νέα δεδομένα.

10. Προστασία Καταναλωτών και Επίλυση Παραπόνων

10.1 Εισαγωγή

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ενίσχυση της προστασίας και αναβάθμισης των δικαιωμάτων των καταναλωτών ενέργειας και ειδικότερα των ευάλωτων καταναλωτών, εξέδωσε το Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο με το οποίο η εθνική νομοθεσία έχει εναρμονιστεί από το 2012.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Ρυθμιστών Ενέργειας (Council of European Energy Regulators – CEER) σε συνεργασία με όλες τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές προωθούν μέτρα για υλοποίηση των πιο πάνω προσπαθειών. Ως βασικό μέτρο είναι η στήριξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ρυθμιστών Ενέργειας (CEER) από τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές, οι οποίες γνωστοποιούν τη σύσταση της νέας ιστοσελίδας του που αφορά αποκλειστικά στην ενημέρωση των καταναλωτών ενέργειας.

Η νέα ιστοσελίδα του CEER που αναφέρεται αποκλειστικά στους καταναλωτές ενέργειας είναι:

http://www.energy-regulators.eu/portal/page/portal/EER_HOME/ENERGY_CUSTOMERS

Σύμφωνα με το Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο, τα δικαιώματα των καταναλωτών της ΕΕ για την ενέργεια μπορούν να ομαδοποιηθούν συνοπτικά σε 6 κατηγορίες:

- Πρόσβαση σε Καθολική υπηρεσία (δηλαδή το δικαίωμα να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια/ φυσικό αέριο σε λογικές, εύκολα και άμεσα συγκρίσιμες και διαφανείς τιμές)
- Άμεση και Διαφανής Πληροφόρηση καταναλωτών
- Αλλαγή προμηθευτή χωρίς επιβάρυνση
- Διαχείριση παραπόνων και Εξωδικαστική επίλυση διαφορών
- Προστασία των ευάλωτων καταναλωτών
- Δίκαιες εμπορικές πρακτικές και γενικά δικαιώματα καταναλωτών

**Δικαιώματα καταναλωτών
και διαδικασία υποβολής
παραπόνων**

ΦΘΑΞΕΝ 2013

Η ΠΑΕΚ με σκοπό να διασφαλίσει ότι διατίθενται στους καταναλωτές το σύνολο των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους, την ισχύουσα νομοθεσία και τους τρόπους προσφυγής που διαθέτουν σε περίπτωση διαφοράς εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 2013, 'Ενημερωτικό Υλικό' το οποίο διέθεσε σε ηλεκτρονική μορφή στα Γραφεία Εξυπηρέτησης του Πολίτη και στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Σύμφωνα με σχετικές πρόνοιες των Νόμων το γραφείο της ΠΑΕΚ, τα Γραφεία Εξυπηρέτησης του Πολίτη και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού αποτελούν τα ενιαία σημεία επαφής για ενημέρωση των καταναλωτών.

10.2 Ηλεκτρική Ενέργεια

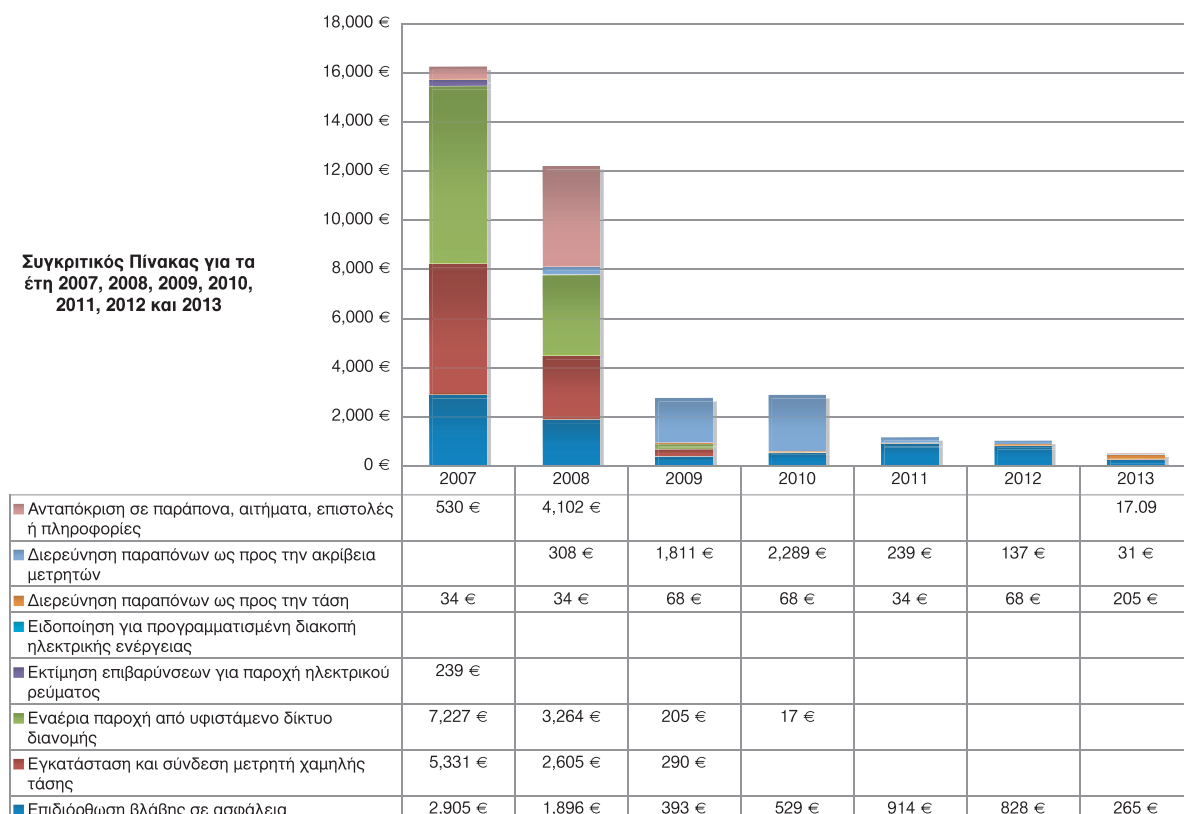
Η ΡΑΕΚ ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχει ο περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμος και τροποποιήσεις αυτού, έχει εκδώσει τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού (Δείκτες Απόδοσης) Κανονισμούς του 2005 – Κ.Δ.Π. 571/2005.

Με βάση τους εν λόγω Κανονισμούς οι «Δείκτες Απόδοσης» ορίζονται ως οι δείκτες προμήθειας ηλεκτρισμού και περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις του Προμηθευτή και του Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής, τα δικαιώματα των καταναλωτών, τα πρότυπα απόδοσης και τα ελάχιστα επίπεδα απόδοσης αυτών, καθώς και το πρόστιμο που επιβάλλεται σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης του Προμηθευτή ή/και του Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής.

Στο πλαίσιο εφαρμογής και τήρησης των πιο πάνω προνοιών, παρατίθενται πιο κάτω για κάθε Δείκτη Απόδοσης τα ποσά που έχουν καταβληθεί ως πρόστιμο σε καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου ως Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής και ως κατόχου άδειας Προμηθευτή που έχουν καταγραφεί για την περίοδο 1.1.2013 μέχρι 31.12.2013. Επίσης παρουσιάζονται, για σκοπούς σύγκρισης, τα αντίστοιχα αποτελέσματα προηγούμενων ετών.

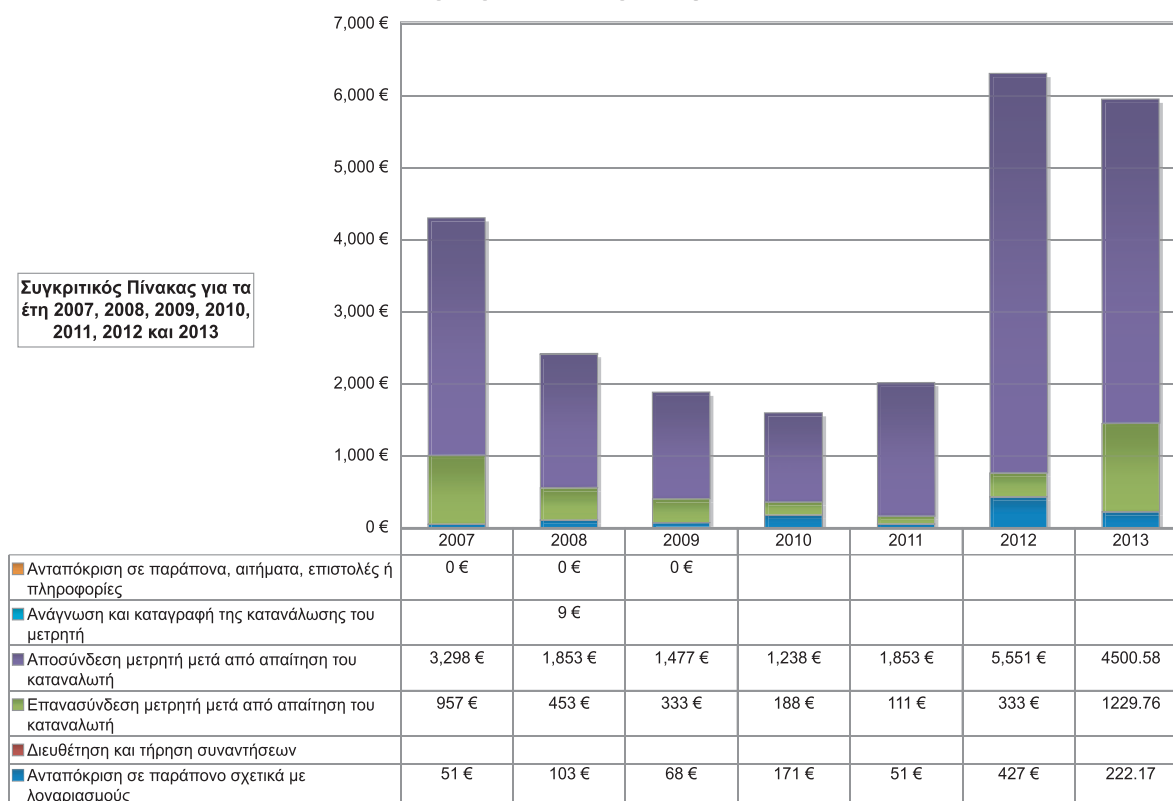
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΑΗΚ)

Συγκριτικός Πίνακας για τα έτη 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 και 2013

Γραφική Παράσταση 6- Δείκτες Απόδοσης Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής (ΑΗΚ)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ΑΗΚ

Ο Δείκτης αυτός συμπεριλαμβάνεται στον αντίστοιχο Δείκτη του ΙΣΔ

Γραφική Παράσταση 7- Δείκτες Απόδοσης Προμηθευτή ΑΗΚ

Από τους πιο πάνω Πίνακες φαίνεται ότι κατά το υπό επισκόπηση έτος οι επιδόσεις της ΑΗΚ τόσο ως Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής όσο και ως Προμηθευτή, παρουσιάζονται βελτιωμένες σε κάποιους τομείς και ως εκ τούτου θεωρούνται ικανοποιητικές. Ωστόσο, η ΡΑΕΚ θα συνεχίσει να προβαίνει σύμφωνα με τις εξουσίες που της παρέχει η Νομοθεσία, σε όλες τις δέουσες ενέργειες έτσι ώστε οι επιδόσεις της ΑΗΚ να βελτιωθούν περαιτέρω σε όλους τους τομείς.

10.3 Φυσικό Αέριο

Πέρα από τα δικαιώματα των καταναλωτών ενέργειας που αναφέρονται πιο πάνω και που οι καταναλωτές φυσικού αερίου έχουν, σύμφωνα με το Νόμο περί Ρύθμισης της αγοράς Φυσικού Αερίου η ΡΑΕΚ θα πρέπει να προχωρήσει εν ευθέτω χρόνο με την έκδοση Κανονισμών για την προστασία των καταναλωτών αερίου. Οι εν λόγω Κανονισμοί θα πρέπει μεταξύ άλλων να καθορίζουν:

- τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των τελικών πελατών και για την εξασφάλιση υψηλών επιπέδων προστασίας του πελάτη, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διαφάνεια σχετικά με τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις, τις γενικές πληροφορίες και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών,
- τα κατάλληλα μέτρα τα οποία εγγυούνται επαρκώς την προστασία των ευάλωτων πελατών.

ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

Περιεχόμενα

Έκθεση Ελεγκτικής Υπηρεσίας	64
Μέλη Αρχής και Σύμβουλοι	65
Έκθεση Μελών Αρχής	66
Κατάσταση συνολικού εισοδήματος	67
Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	68
Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης	69
Κατάσταση των ταμειακών ροών	70
Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις	71
Πρόσθετες πληροφορίες στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	92

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Έχω ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου, οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2013, τη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων, τις καταστάσεις μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών του έτους που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η Ρυθμιστική Αρχή καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθιστάται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιαστές σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη Γενικού Ελεγκτή

Η δική μου ευθύνη είναι να εκφράσω γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μου. Έχω διενεργήσει τον έλεγχό μου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφώνομαι με κανόνες δεοντολογίας καθώς και να σχεδιάζω και διενεργώ τον έλεγχό με σκοπό την απόκτηση λελογισμένης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιαστές σφάλμα.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή, περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιαστικού σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνων, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων της οντότητας που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων που έγιναν από την Αρχή, καθώς και την αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύω ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχω αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να παράσχουν βάση για την ελεγκτική μου γνώμη.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μου, οι οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας στις 31 Δεκεμβρίου 2013, και της χρηματοοικονομικής της επίδοσης και των ταμειακών ροών της για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων.

Ανδρέας Κουρτέλλης
για Γενικό Ελεγκτή
της Δημοκρατίας

Λευκωσία, 11 Αυγούστου 2014

Μέλη Αρχής και Σύμβουλοι

- Μέλη:** Γιώργος Σιαμμάς - Πρόεδρος
Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος - Αντιπρόεδρος
Κύπρος Κυπριανίδης - Μέλος
- Ελεγκτές:** Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας
Δεληγεώργη 6
1406 Λευκωσία
- Νομικοί Σύμβουλοι:** Ορφανίδης, Χριστοφίδης & Συνεργάτες Δ.Ε.Π.Ε.
Θεμιστοκλή Δέρβη 41, Hawaii Tower
Γραφεία 301-303, 3ος όροφος
1066 Λευκωσία, Κύπρος
- Λογιστικοί Σύμβουλοι:** Nexia Rojiadjis
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές
Οδός Σοφούλη 2
Μέγαρο Σιαντεκλαίρ, 8ος όροφος
- Διεύθυνση γραφείου:** Λεωφόρος Γρίβα Διγενή 81-83
Μέγαρο Ιακωβίδη, 3ος όροφος, 1080 Λευκωσία
Τ.Θ. 24936
1305 Λευκωσία

Έκθεση Μελών Αρχής

Τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) παρουσιάζουν την έκθεσή τους μαζί με τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις της Αρχής για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

Κύρια δραστηριότητα

Η ίδρυση της ΡΑΕΚ πηγάζει από τις υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός σκοπός της ΡΑΕΚ είναι η επίβλεψη της λειτουργίας της Αγοράς Ενέργειας (Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου) σε ένα νέο απελευθερωμένο περιβάλλον, χωρίς μονοπώλια. Στις 2 Φεβρουαρίου 2010 τα Μέλη έδωσαν νενομισμένη διαβεβαίωση ενώπιον του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας για πιστή εκτέλεση των καθηκόντων τους σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου 122(Ι) του 2003.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της ΡΑΕΚ για το έτος παρουσιάζονται στη σελίδα 3. Τα Μέλη της Αρχής αποφάσισαν τη μεταφορά του πλεονάσματος εσόδων έναντι εξόδων για τη χρήση στα αποθεματικά.

Μέλη

Τα Μέλη της Αρχής στις 31 Δεκεμβρίου 2013 και κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται στη σελίδα 65. Όλοι τους ήταν μέλη της ΡΑΕΚ καθ'όλη τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

Σύμφωνα με τον Ιδρυτικό Νόμο Ν.122(Ι)/2003 όλα τα σημερινά μέλη της ΡΑΕΚ έχουν διοριστεί για 6 χρόνια.

Λειτουργικό περιβάλλον της Αρχής

Οποιαδήποτε σημαντικά γεγονότα που έχουν σχέση με το λειτουργικό περιβάλλον της Αρχής, περιγράφονται στη σημείωση 25 των οικονομικών καταστάσεων.

Με εντολή των Μελών της ΡΑΕΚ,

Υπογραφή Προέδρου ΡΑΕΚ

Γιώργος Σιαμμάς
Πρόεδρος
Λευκωσία, 4 Αυγούστου 2014

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Εισοδήματα	6	1.796.878	1.872.929
Άλλα έσοδα	7	157.980	346.743
Έξοδα διοίκησης		(1.401.131)	(1.289.084)
Άλλα έξοδα	8	<u>(3.971.938)</u>	<u>-</u>
(Έλλειμμα)/ πλεόνασμα από εργασίες	9	(3.418.211)	930.588
Καθαρά έξοδα χρηματοδότησης	12	<u>(9.350)</u>	<u>(671)</u>
(Έλλειμμα)/ πλεόνασμα πριν τη φορολογία		(3.427.561)	929.917
Φορολογία	13	<u>(30.979)</u>	<u>(39.217)</u>
Καθαρό (έλλειμμα)/ πλεόνασμα για το έτος		<u>(3.458.540)</u>	<u>890.700</u>
Λοιπά συνολικά έσοδα			
Αναλογιστικό κέρδος / (ζημιά)		<u>99.842</u>	<u>(114.457)</u>
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος		<u>99.842</u>	<u>(114.457)</u>
Συνολικά έσοδα για το έτος		<u><u>(3.358.698)</u></u>	<u><u>776.243</u></u>

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	31/12/2013 €	31/12/2012 (αναθεωρημένο) €	1/1/2012 (αναθεωρημένο) €
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού				
Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	15	58.442	60.116	50.891
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	16	1.182	1.147	1.009
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	17	528.712	-	-
		<u>588.336</u>	<u>61.263</u>	<u>51.900</u>
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού				
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα ποσά	18	77.650	126.813	123.121
Επιστρεπτέοι φόροι	24	20.003	10.197	9.810
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	19	4.055.698	7.934.452	6.932.493
		<u>4.153.351</u>	<u>8.071.462</u>	<u>7.065.424</u>
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού		<u><u>4.741.687</u></u>	<u><u>8.132.725</u></u>	<u><u>7.117.324</u></u>
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
Αποθεματικά				
Πλεόνασμα που μεταφέρεται		<u>4.006.552</u>	<u>7.396.556</u>	<u>6.645.051</u>
Σύνολο αποθεματικών		<u>4.006.552</u>	<u>7.396.556</u>	<u>6.645.051</u>
Μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις				
Άλλες μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	22	615.636	636.253	404.283
Εισπρακτέα από Ευρωπαϊκά προγράμματα	23	<u>38.191</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
		<u>653.827</u>	<u>636.253</u>	<u>404.283</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις				
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	21	60.938	97.983	67.990
Εισπρακτέα από Ευρωπαϊκά Προγράμματα	23	17.626	-	-
Δανεισμός	20	<u>2.744</u>	<u>1.933</u>	<u>-</u>
		<u>81.308</u>	<u>99.916</u>	<u>67.990</u>
Σύνολο υποχρεώσεων		<u>735.135</u>	<u>736.169</u>	<u>472.273</u>
Σύνολο αποθεματικών και υποχρεώσεων		<u><u>4.741.687</u></u>	<u><u>8.132.725</u></u>	<u><u>7.117.324</u></u>

Στις 4 Αυγούστου 2014 τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου ενέκριναν αυτές τις οικονομικές καταστάσεις για έκδοση.

Γιώργος Σιαμμάς
Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος
Αντιπρόεδρος

Κύπρος Κυπριανίδης
Μέλος

Οι σημειώσεις στις σελίδες 71 μέχρι 91 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Πλεόνασμα που μεταφέρεται €
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012 όπως δηλώθηκε προηγουμένως	6.570.203
Μεταβολή στη λογιστική αρχή για αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές που δεν αναγνωρίστηκαν τα προηγούμενα έτη	<u>74.848</u>
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	6.645.051
Καθαρό κέρδος για το έτος	890.700
Λοιπά συνολικά έσοδα	
Αναλογιστική ζημιά έτους	(114.457)
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	<u>(24.738)</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)	<u>7.396.556</u>
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2013 όπως δηλώθηκε προηγουμένως	7.511.013
Μεταβολή στη λογιστική αρχή για αναλογιστική ζημιά που δεν αναγνωρίστηκε το προηγούμενο έτος	<u>(114.457)</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)/ 1 Ιανουαρίου 2013	7.396.556
Συνολικά έσοδα	
Καθαρή ζημιά για το έτος	(3.458.540)
Λοιπά συνολικά έσοδα	
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	(31.306)
Αναλογιστικό κέρδος έτους	<u>99.842</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	<u>4.006.552</u>

Από το έτος 2009 και μετά, οι οργανισμοί που δεν διανέμουν 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία, όπως προσδιορίζονται από τον περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας Νόμο, κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρισμα. Έκτακτη αμυντική εισφορά προς 20% για τα έτη 2012 και 2013 (μέχρι τις 31 Αυγούστου 2011 το ποσοστό ήταν 15% και αυξήθηκε σε 17% για το μετέπειτα χρονικό διάστημα μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2011) θα είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην έκταση που οι μετόχοι (άτομα και εταιρείες), κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου. Το ποσό αυτό της λογιζόμενης διανομής μερίσματος μειώνεται με οποιοδήποτε πραγματικό μέρισμα που ήδη διανεμήθηκε για το έτος στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται. Αυτή η έκτακτη αμυντική εισφορά καταβάλλεται από την Εταιρεία για λογαριασμό των μετόχων.

Στην περίπτωση οργανισμών δημοσίου δικαίου, ο όρος κέρδη περιορίζεται στα κέρδη που προκύπτουν από τη διεξαγωγή επιχείρησης. Στην περίπτωση της ΠΑΕΚ η λογιζόμενη διανομή υπολογίστηκε στους εισπρακτέους τόκους.

Οι σημειώσεις στις σελίδες 71 μέχρι 91 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΕΣ			
(Έλλειμμα)/ πλεόνασμα πριν τη φορολογία		(3.427.561)	929.917
Αναπροσαρμογές για:			
Αποσβέσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	15	19.940	16.864
Χρέωση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή	16	1.028	1.279
Αναλογιστικό (Κέρδος)/ Ζημιά		99.842	(114.457)
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση	17	1.586.136	-
Χρέωση για απομείωση στην αξία των επενδύσεων που κατέχονται μέχρι τη λήξη		2.385.802	-
Διαγραφή Ευρωπαϊκών χορηγιών για το έτος		(8.813)	-
Πιστωτικούς τόκους	7	(129.947)	(261.444)
Χρεωστικούς τόκους	12	7.777	-
Ροή μετρητών από εργασίες πριν από μεταβολές στο κεφάλαιο κινήσεως		<u>534.204</u>	<u>572.159</u>
Μείωση/(αύξηση) στα εμπορικά και άλλα εισπρακτέα ποσά		49.163	(3.692)
(Μείωση)/αύξηση στους εμπορικούς και άλλους πιστωτές		(37.045)	5.255
(Μείωση)/αύξηση στις μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		(20.617)	231.970
Ροή μετρητών από εργασίες		<u>525.705</u>	<u>805.692</u>
Φορολογία που πληρώθηκε		(40.785)	(39.604)
Καθαρή ροή μετρητών από εργασίες		<u>484.920</u>	<u>766.088</u>
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πληρωμή για αγορά άυλων στοιχείων ενεργητικού	16	(1.063)	(1.417)
Πληρωμή για αγορά ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	15	(18.266)	(26.089)
Ευρωπαϊκές χορηγίες που εισπράχθηκαν	23	64.630	-
Πληρωμή για αγορά χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση		(2.114.848)	-
Πληρωμή για αγορά επενδύσεων που κατέχονται μέχρι τη λήξη		(2.385.802)	-
Είσπραξη τόκων		129.947	261.444
Καθαρή ροή μετρητών (για)/από επενδυτικές δραστηριότητες		<u>(4.325.402)</u>	<u>233.938</u>
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πληρωμή τόκων		(7.777)	-
Πληρωμή αμυντικής εισφοράς σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος		(31.306)	-
Καθαρή ροή μετρητών για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		<u>(39.083)</u>	<u>-</u>
Καθαρή (μείωση) /αύξηση σε μετρητά και αντίστοιχα μετρητών		<u>(3.879.565)</u>	<u>1.000.026</u>
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών:			
Στην αρχή του έτους		7.932.519	6.932.493
Στο τέλος του έτους	19	<u>4.052.954</u>	<u>7.932.519</u>

Οι σημειώσεις στις σελίδες 71 μέχρι 91 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

1. Σύσταση και κύριες δραστηριότητες

Χώρα συστάσεως

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) συστάθηκε στην Κύπρο στις 21 Ιανουαρίου 2004 ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με βάση το Νόμο Ν.122(Ι)/2003. Την ίδια ημερομηνία και με τον ίδιο Νόμο ιδρύθηκε και λειτουργεί το Γραφείο της ΡΑΕΚ σαν χωριστή νομική προσωπικότητα. Η ΡΑΕΚ προΐσταται, εποπτεύει και ασκεί έλεγχο στο Γραφείο της ΡΑΕΚ. Το εγγεγραμμένο γραφείο της είναι στη Λεωφόρο Γρίβα Διγενή 81-83, Μέγαρο Ιακωβίδη, 3ος Όροφος, Τ.Θ. 24936, 1305 Λευκωσία.

Κύρια δραστηριότητα

Η ίδρυση της ΡΑΕΚ πηγάζει από τις υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός σκοπός της ΡΑΕΚ είναι η επίβλεψη της λειτουργίας της Αγοράς Ενέργειας (Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου) σε ένα νέο απελευθερωμένο περιβάλλον, χωρίς μονοπώλια. Στις 2 Φεβρουαρίου 2010 τα Μέλη έδωσαν νενομισμένη διαβεβαίωση ενώπιον του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας για πιστή εκτέλεση των καθηκόντων τους σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου 122(Ι) του 2003.

2. Λογιστικές αρχές

Οι κυριότερες λογιστικές αρχές που υιοθετήθηκαν στην ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται πιο κάτω. Αυτές οι αρχές έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια για όλα τα έτη που παρουσιάζονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις, εκτός από όπου δηλώνεται διαφορετικά.

Βάση ετοιμασίας

Οι οικονομικές καταστάσεις της Αρχής έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και τις απαιτήσεις του περί Εταιρειών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113. Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους.

Κατά την ημερομηνία της έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων, όλα τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς που έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και είναι εφαρμόσιμα από την 1 Ιανουαρίου 2013 έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ μέσω της διαδικασίας υιοθέτησης που καθορίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με εξαίρεση των πιο κάτω:

Υιοθέτηση καινούργιων και αναθεωρημένων ΔΠΧΑ

Κατά το τρέχον έτος, η Αρχή υιοθέτησε όλα τα νέα και αναθεωρημένα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) τα οποία σχετίζονται με τις εργασίες της και είναι εφαρμόσιμα για λογιστικές περιόδους που αρχίζουν την 1 Ιανουαρίου 2013. Η υιοθέτηση αυτή δεν είχε επιφέρει σημαντικές μεταβολές στις λογιστικές αρχές της Αρχής.

Κατά την ημερομηνία έγκρισης αυτών των οικονομικών καταστάσεων τα πιο κάτω Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αλλά δεν είχαν τεθεί ακόμη σε εφαρμογή:

i) Πρότυπα και Διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από την ΕΕ

Νέα πρότυπα

- ΔΠΧΑ 10 'Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- ΔΠΧΑ 11 'Κοινές Διευθετήσεις' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- ΔΠΧΑ 12 'Γνωστοποιήσεις των Συμμετοχών σε Άλλες Οντότητες' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- ΔΠΧΑ 13 'Αποτίμηση της Δίκαιης Αξίας' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013).

Τροποποιήσεις

Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

- Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1, 'Παρουσίαση στοιχείων στα Λοιπά συνολικά έσοδα' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιουλίου 2012).
- Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19 'Παροχές σε Εργαζόμενους' (Τροποποίηση) (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013).
- ΔΛΠ 27 (Αναθεωρημένο): 'Ενοποιημένες και Ιδιαίτερες Οικονομικές Καταστάσεις' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- ΔΛΠ 28 (Αναθεωρημένο): 'Επενδύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- Τροποποίηση στο ΔΛΠ 32, 'Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2009-2011 που εκδόθηκαν τον Ιανουάριο 2012 (εφαρμόζονται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013).
- ΔΠΧΑ 7 (Τροποποίηση) Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις - 'Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013).
- Μεταβατικές οδηγίες για ΔΠΧΑ 10, 11 & 12 (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).

(ii) Πρότυπα και Διερμηνείες που δεν υιοθετήθηκαν από την ΕΕ

Νέα πρότυπα

- Το ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα' που εκδόθηκε το Νοέμβριο του 2009 και τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2010 εισάγει νέες απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ως επίσης και για την αποαναγνώριση (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013).
- Το ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα' που εκδόθηκε το Νοέμβριο του 2009 και τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2010 εισάγει νέες απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ως επίσης και για την αποαναγνώριση (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2015).

Τροποποιήσεις

- Τροποποίηση στο ΔΛΠ 36 'Ανακτήσιμο ποσό - Γνωστοποιήσεις για μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία' (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- Τροποποίηση στο ΔΛΠ 39 'Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση', Ανανέωση Παραγώγων και συνέχιση της Λογιστικής Αντιστάθμισης (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).
- ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα' που εκδόθηκε το Νοεμβρίου του 2009 και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις (τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7 που εκδόθηκαν το Δεκέμβριο 2011) (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2015).
- Επενδυτικές Οντότητες Τροποποιήσεις στα ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 27 (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).

Νέες Ερμηνείες

ΕΔΔΠΧΑ 21 'Εισφορές' (ισχύει για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2014).

Τα μέλη της Αρχής αναμένουν πως η υιοθέτηση αυτών των λογιστικών προτύπων ή διερμηνειών σε μελλοντικές χρήσεις δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της ΠΑΕΚ, με εξαίρεση των πιο κάτω:

- ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα': Αυτό το πρότυπο είναι η πρώτη φάση της διαδικασίας για την αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 'Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση'. Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει νέες απαιτήσεις για την ταξινόμηση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων και είναι πιθανό να επηρεάσει το λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων της Αρχής. Το πρότυπο δεν είναι εφαρμόσιμο μέχρι την 1 Ιανουαρίου 2017 και δεν έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΠΑΕΚ δεν έχει αναλύσει τη συνολική επίδραση που θα έχει το ΔΠΧΑ 9.
- Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19 Παροχές σε Εργαζόμενους (Τροποποίηση) (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013). Οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19, αλλάζουν τον υπολογισμό για τα προγράμματα καθορισμένων ωφελημάτων και των ωφελημάτων τερματισμού. Η πιο σημαντική αλλαγή αφορά τον υπολογισμό των αλλαγών στις υποχρεώσεις καθορισμένων ωφελημάτων και περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος. Οι τροποποιήσεις απαιτούν την αναγνώριση των μεταβολών στις υποχρεώσεις καθορισμένων ωφελημάτων και της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, όταν αυτά συμβαίνουν, και επομένως την εξάλειψη της «μεθόδου περιθωρίου» που επιτρέπεται σύμφωνα με την προηγούμενη έκδοση του ΔΛΠ 19 και επιταχύνει την αναγνώριση του κόστους προϋπηρεσίας. Οι τροποποιήσεις απαιτούν όλα τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές να αναγνωρίζονται αμέσως μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, προκειμένου το καθαρό συνταξιοδοτικό περιουσιακό στοιχείο ή η υποχρέωση που αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικής θέσης να αντανακλά την πλήρη αξία του ελλείμματος ή πλεονάσματος του σχεδίου. Επιπλέον, το κόστος τόκων και η αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος που χρησιμοποιούνται σε προηγούμενες εκδόσεις του ΔΛΠ 19 έχουν αντικατασταθεί με ένα ποσό "καθαρού επιτοκίου", το οποίο υπολογίζεται με την εφαρμογή του προεξοφλητικού επιτοκίου στην καθαρή καθορισμένη υποχρέωση ή περιουσιακό στοιχείο των ωφελημάτων.

Οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19 απαιτούν αναδρομική εφαρμογή. Η ΠΑΕΚ έχει υιοθετήσει πλήρως το τροποποιημένο ΔΛΠ19.

Αναγνώριση εισοδημάτων

Το εισόδημα αποτελείται από την αξία τιμολόγησης για τέλη που αφορούν τη χορηγία αδειών. Έσοδα από τέλη αναγνωρίζονται με βάση τη χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται η σχετική άδεια χορηγήσεων. Τα έσοδα της ΠΑΕΚ αναγνωρίζονται ως εξής:

• Πιστωτικοί τόκοι

Οι πιστωτικοί τόκοι από ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζονται στον βαθμό που τα οικονομικά οφέλη είναι πιθανόν να εισχωρήσουν στην Αρχή και το εισόδημα μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Οι πιστωτικοί τόκοι προβλέπονται με βάση το χρόνο, σε σχέση με το οφειλόμενο ποσό και το πραγματικό επιτόκιο που εφαρμόζεται, το οποίο είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί τις υπολογισμένες μελλοντικές εισπράξεις μετρητών μέσω της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην καθαρή λογιστική αξία αυτού του περιουσιακού στοιχείου κατά την αρχική αναγνώριση.

• Ωφελήματα υπαλλήλων

Η Αρχή λειτουργεί σχέδιο καθορισμένου ωφελήματος και θα χρηματοδοτείται όπως και στη Δημόσια Υπηρεσία, δηλαδή μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού. Τα ωφελήματα πληρώνονται στην αφυπηρέτηση, το θάνατο ή την αποχώρηση από την υπηρεσία. Το ποσό του ωφελήματος εξαρτάται από τη διάρκεια της υπηρεσίας και από το επίπεδο των αποδοχών.

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων και το κόστος τρέχουσας υπηρεσίας για το σχέδιο καθορισμένου ωφελήματος υπολογίζονται ετήσια με την αναλογιστική μέθοδο προβολής μονάδας (projected unit credit method). Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές προκύπτουν από αλλαγές στο επιτόκιο με το οποίο προεξοφλούνται οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές για ωφελήματα και άλλων αναλογιστικών παραδοχών. Στις δαπάνες της ΠΑΕΚ αναγνωρίζεται το μη καταχωρημένο αναλογιστικό κέρδος ή ζημιά στην αρχή του έτους.

Χρεώστες και προβλέψεις για επισφαλείς χρεώστες

Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεων διαγράφονται και επιπλέον γίνεται πρόβλεψη για συγκεκριμένους επισφαλείς χρεώστες, όπου θεωρείται αναγκαίο. Δεν γίνεται οποιαδήποτε γενική πρόβλεψη για επισφαλείς χρεώστες. Οι εμπορικοί χρεώστες αναφέρονται μετά από το συμψηφισμό της ειδικής πρόνοιας για επισφαλείς χρεώστες, όταν υπάρχει.

Έξοδα χρηματοδότησης

Χρεωστικοί τόκοι και άλλα έξοδα δανεισμού διαγράφονται στα αποτελέσματα όπως πραγματοποιούνται.

Μετατροπή ξένου νομίσματος

(1) Νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις της Αρχής αποτιμούνται χρησιμοποιώντας το νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί η Αρχή ('το νόμισμα λειτουργίας'). Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), το οποίο είναι το νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης της Αρχής.

(2) Συναλλαγές και υπόλοιπα

Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα λειτουργίας με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν την ημερομηνία της συναλλαγής. Συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από την εξόφληση τέτοιων συναλλαγών και από τη μετατροπή με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει στο τέλος του έτους χρηματικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που είναι σε ξένα νομίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μη χρηματικά στοιχεία, όπως μετοχικοί τίτλοι που ταξινομήθηκαν ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση, καταχωρούνται στα λοιπά συνολικά έσοδα και στη συνέχεια συμπεριλαμβάνονται στο αποθεματικό δίκαιης αξίας στα ίδια κεφάλαια.

Φορολογία

Τα τέλη που εισπράττει η Αρχή σύμφωνα με τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, στα πλαίσια της άσκησης του εποπτικού της ρόλου, δεν αποτελούν εισόδημα που εμπίπτει στο άρθρο 5(1)(α) του Περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου και δεν υπόκεινται σε φορολογία. Το ίδιο και για τις κυβερνητικές χορηγίες που έχουν ληφθεί για να μπορέσει η Αρχή να εξασκήσει τον εποπτικό της ρόλο. Εισοδήματα από ενοίκια ή οποιοσδήποτε άλλες πηγές, υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 10% και σε αμυντική εισφορά, μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων που προνοούνται στη Νομοθεσία.

Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

Τα ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός παρουσιάζονται σε ιστορικό κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις οποιοσδήποτε συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο ώστε να διαγραφεί το κόστος του κάθε στοιχείου ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού στο διάστημα της αναμενόμενης ωφέλιμης χρήσης του. Τα ετήσια ποσοστά απόσβεσης είναι τα ακόλουθα:

	%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	20
Μηχανήματα και εξοπλισμός	10
Οχήματα	20
Έπιπλα, σκεύη και εξοπλισμός	10
Βιβλία	10

Η υπολειμματική αξία και η ωφέλιμη χρήση αναθεωρούνται και προσαρμόζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν αυτό θεωρηθεί αναγκαίο.

Όπου η λογιστική αξία ενός στοιχείου ενεργητικού είναι μεγαλύτερη από το υπολογιζόμενο ποσό ανάκτησης, αυτή μειώνεται αμέσως στο ποσό της ανάκτησης.

Δαπάνες για επιδιορθώσεις και συντήρηση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού χρεώνονται στα αποτελέσματα στο έτος που προκύπτουν. Το κόστος σημαντικών ανακαινίσεων και άλλες μεταγενέστερες δαπάνες περιλαμβάνονται στην αξία του στοιχείου ενεργητικού όταν είναι πιθανό πως θα προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην Αρχή μεγαλύτερα από αυτά που αρχικά αναμένονταν σύμφωνα με την αρχική απόδοση του στοιχείου ενεργητικού. Οι σημαντικές ανακαινίσεις αποσβένονται κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης ωφέλιμης ζωής του σχετικού στοιχείου ενεργητικού.

Ένα στοιχείο των ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού διαγράφεται κατά τη διάθεση ή όταν δεν αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη συνεχή χρήση του στοιχείου ενεργητικού. Το κέρδος ή ζημιά που προκύπτει κατά την πώληση ή την απόσυρση ενός στοιχείου των ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού καθορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των εισπράξεων των πωλήσεων και τη λογιστική αξία του στοιχείου ενεργητικού και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Λογισμικά προγράμματα

Δαπάνες που έχουν άμεση σχέση με ξεχωριστά λογισμικά προγράμματα που ανήκουν στη ΠΑΕΚ και που αναμένεται ότι θα δημιουργήσουν οικονομικά οφέλη που θα υπερβαίνουν τις δαπάνες για περισσότερο από ένα έτος αναγνωρίζονται ως άυλα στοιχεία ενεργητικού. Μετέπειτα τα λογισμικά προγράμματα παρουσιάζονται στο κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και μείον οποιαδήποτε συσσωρευμένη απομείωση στην αξία. Δαπάνες που βελτιώνουν ή επεκτείνουν την απόδοση των λογισμικών προγραμμάτων πέραν από τις αρχικές προδιαγραφές κεφαλαιοποιούνται. Δαπάνες που σχετίζονται με τη συντήρηση λογισμικών προγραμμάτων χρεώνονται στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων στη χρήση που προκύπτουν. Τα λογισμικά προγράμματα αποσβένονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο σε περίοδο που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη. Η απόσβεση ξεκινά όταν τα λογισμικά προγράμματα είναι διαθέσιμα προς χρήση και περιλαμβάνεται στα έξοδα διοίκησης.

Ένα άυλο στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται κατά τη διάθεση ή όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεσή του. Κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τη διαγραφή ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού, υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ των εισπράξεων των πωλήσεων και της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν το στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται.

Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες

Οι απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες αρχικά επιμετρώνται στη δίκαιη αξία και μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Κατάλληλες προβλέψεις για εκτιμώμενα μη ανακτήσιμα ποσά αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτους όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι το στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί. Η αναγνωριζόμενη πρόβλεψη επιμετρύεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο που ίσχυε κατά την αρχική αναγνώριση.

Απομείωση στην αξία στοιχείων ενεργητικού

Τα στοιχεία ενεργητικού με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται κάθε χρόνο για απομείωση στην αξία τους. Τα στοιχεία ενεργητικού που αποσβένονται ελέγχονται για απομείωση στην αξία, όταν γεγονότα ή μεταβολές στις περιστάσεις δείχνουν πως η λογιστική αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται για τη διαφορά της λογιστικής αξίας και του ανακτήσιμου ποσού του στοιχείου ενεργητικού. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο της δίκαιης αξίας του στοιχείου ενεργητικού μείον έξοδα πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης. Για σκοπούς προσδιορισμού της απομείωσης, τα στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται στα μικρότερα επίπεδα για τα οποία υπάρχουν ξεχωριστές, αναγνωρίσιμες ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών).

Συγκριτικά ποσά

Όπου χρειάζεται τα συγκριτικά ποσά αναπροσαρμόζονται για να συνάδουν με τις μεταβολές στην παρουσίαση του τρέχοντος έτους.

3. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Η ΡΑΕΚ εκτίθεται σε κίνδυνο τιμής αγοράς, κίνδυνο επιτοκίου, πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο ρευστότητας και άλλους κινδύνους που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει. Η πολιτική που εφαρμόζει η ΡΑΕΚ στη διαχείριση των κινδύνων ώστε να τους ελέγχει, εξηγείται πιο κάτω:

3.1 Κίνδυνος τιμής αγοράς

Ο κίνδυνος τιμής αγοράς είναι ο κίνδυνος η αξία των χρηματοοικονομικών μέσων να διακυμαίνεται εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, που αποτιμούνται σε δίκαιη αξία μέσω των αποτελεσμάτων της Αρχής υπόκεινται σε κίνδυνο τιμής αγοράς λόγω αβεβαιότητας ως προς τις μελλοντικές τιμές των επενδύσεων. Η Αρχή διαχειρίζεται τον κίνδυνο της τιμής αγοράς μέσω διασποράς του χαρτοφυλακίου επενδύσεων.

3.2 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος όπου η αξία των χρηματοοικονομικών μέσων διακυμαίνεται εξαιτίας αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Τα έσοδα και ροή μετρητών από εργασίες της ΡΑΕΚ είναι ουσιαστικά ανεξάρτητα από αλλαγές στα επιτόκια της αγοράς. Η Διεύθυνση της ΡΑΕΚ παρακολουθεί τις διακυμάνσεις στα επιτόκια σε συνεχή βάση και ενεργεί ανάλογα.

Κατά την ημερομηνία παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, η ανάλυση των τοκοφόρων χρηματοοικονομικών μέσων σε σχέση με τα επιτόκια ήταν:

	2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου		
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	4.052.954	7.932.519
	<u>4.052.954</u>	<u>7.932.519</u>
	<u><u>4.052.954</u></u>	<u><u>7.932.519</u></u>

Ανάλυση ευαισθησίας

Η αύξηση των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες στις 31 Δεκεμβρίου 2012 θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση στα αποτελέσματα όπως παρουσιάζεται πιο κάτω. Ο υπολογισμός αυτός προϋποθέτει ότι άλλοι παράγοντες και συγκεκριμένα οι τιμές συναλλάγματος παραμένουν σταθερές. Σε περίπτωση μείωσης των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες θα προκύψει η ίδια αλλά αντίθετη επίδραση στα αποτελέσματα.

	Αποτελέσματα	
	2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου		
	40.529	79.325
	<u>40.529</u>	<u>79.325</u>
	<u><u>40.529</u></u>	<u><u>79.325</u></u>

Ως αποτέλεσμα των γεγονότων και των εξελίξεων που έγιναν στις 29 Μαρτίου 2013, οι καταθέσεις της ΡΑΕΚ μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς επηρεάστηκαν αρνητικά. Οι αρνητικές συνέπειες στις καταθέσεις περιγράφονται στη σημείωση 25 των οικονομικών καταστάσεων.

3.3 Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει όταν η αδυναμία των συμβαλλόμενων μερών να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους θα μπορούσε να μειώσει το ποσό των μελλοντικών ταμειακών εισροών από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η ΠΑΕΚ εφαρμόζει διαδικασίες που να βεβαιώνουν ότι η παροχή υπηρεσιών γίνεται σε πελάτες με κατάλληλη ιστορία αξιοπιστίας και παρακολουθεί σε συνεχή βάση τη χρονολογική κατάσταση των εισπρακτέων.

Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο. Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων ήταν:

	2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Εισπρακτέα ποσά	61.218	108.784
Μετρητά στην τράπεζα	1.882.090	323.399
Καταθέσεις προθεσμίας	<u>2.170.712</u>	<u>7.608.992</u>
	<u>4.114.020</u>	<u>8.041.175</u>

Ως αποτέλεσμα των γεγονότων και των εξελίξεων που έγιναν στις 29 Μαρτίου 2013, οι καταθέσεις της ΠΑΕΚ μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς επηρεάστηκαν αρνητικά. Οι αρνητικές συνέπειες στις καταθέσεις περιγράφονται στη σημείωση 21 των οικονομικών καταστάσεων.

3.3.1 Πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα, μπορεί να καθοριστεί με αναφορά σε εξωτερικές πιστωτικές αξιολογήσεις (αν υπάρχουν) ή σε ιστορικές πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά αθέτησης εκπλήρωσης υποχρεώσεων από τα συμβαλλόμενα μέρη:

	2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Μετρητά στην τράπεζα και βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις (1)		
Ca	1.951.425	4.553.255
Caα3	2.098.633	-
Χωρίς αξιολόγηση	<u>-</u>	<u>3.379.136</u>
	<u>4.050.058</u>	<u>7.932.391</u>

(1) Το υπόλοιπο του στοιχείου της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης 'Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών' είναι μετρητά στο ταμείο.

Κανένα από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα δεν έχει τύχει επαναδιαπραγμάτευσης.

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση των καταθέσεων της ΠΑΕΚ, με βάση την πιστοληπτική διαβάθμιση των τραπεζικών οργανισμών στους οποίους είναι οι καταθέσεις:

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

		2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Κατηγορία βάσει αξιολογήσεων του Οίκου Moody's	Αρ. Τραπεζών		
Ca	1	1.722.678	4.229.897
Caa3	1	448.034	-
Χωρίς αξιολόγηση	1	-	3.379.095
		<u>2.170.712</u>	<u>7.608.992</u>

3.4 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν η λήξη των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων δεν συμπίπτουν. Όταν οι λήξεις δεν συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί ο κίνδυνος ζημιών. Η ΡΑΕΚ εφαρμόζει διαδικασίες με σκοπό την ελαχιστοποίηση τέτοιων ζημιών όπως η διατήρηση ικανοποιητικών ποσών μετρητών και άλλων στοιχείων ενεργητικού με υψηλή ρευστότητα και με το να διατηρεί ένα ικανοποιητικό ποσό σε δεσμευμένες πιστωτικές διευκολύνσεις.

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν την αναμενόμενη χρονολογική λήξη των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Οργανισμού. Οι πίνακες έχουν ετοιμαστεί με βάση τις συμβατικές μη-προεξοφλημένες ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και βάσει της ενωρίτερης ημερομηνίας κατά την οποία ο Οργανισμός μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει.

31 Δεκεμβρίου 2013	Λογιστική αξία	Εντός 3 μηνών
	€	€
Τραπεζικά παρατραβήγματα	2.744	2.744
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	13.891	13.891
	<u>16.635</u>	<u>16.635</u>

31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)	Λογιστική αξία	Εντός 3 μηνών
	€	€
Τραπεζικά παρατραβήγματα	1.933	1.933
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	213	213
	<u>2.146</u>	<u>2.146</u>

Ως αποτέλεσμα των γεγονότων και των εξελίξεων που έγιναν στις 29 Μαρτίου 2013, οι καταθέσεις της ΡΑΕΚ μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς επηρεάστηκαν αρνητικά. Οι αρνητικές συνέπειες στις καταθέσεις περιγράφονται στη σημείωση 25 των οικονομικών καταστάσεων.

3.5 Άλλοι κίνδυνοι

Το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Κύπρο και διεθνώς ενδέχεται να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις δραστηριότητες της Αρχής. Έννοιες όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία και εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) είναι άμεσα συνυφασμένες με την οικονομική πορεία της κάθε χώρας και οποιαδήποτε Μεταβολή αυτών καθώς και του εν γένει οικονομικού περιβάλλοντος δύναται να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους τους τομείς επηρεάζοντας ανάλογα την Αρχή.

Εκτίμηση δίκαιων αξιών

Οι δίκαιες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της ΠΑΕΚ είναι περίπου οι ίδιες όπως και τα ποσά που εμφανίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Η δίκαιη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπορεύονται σε ενεργές αγορές, όπως οι εμπορικές και διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο, βασίζεται στις χρηματιστηριακές τιμές την ημερομηνία αναφοράς. Η χρηματιστηριακή τιμή που χρησιμοποιείται για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που κατέχει η Αρχή είναι η τιμή προσφοράς. Η κατάλληλη χρηματιστηριακή τιμή για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις είναι η τρέχουσα τιμή ζήτησης.

4. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και άσκηση κρίσης

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών της Αρχής, οι σύμβουλοι απαιτείται όπως εξασκούν κριτική, κάνουν εκτιμήσεις και υποθέσεις σχετικά με τις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων οι οποίες δεν επιβεβαιώνονται από άλλες πηγές. Οι εκτιμήσεις και οι σχετικές υποθέσεις βασίζονται στην ιστορική εμπειρία και σε άλλους παράγοντες που θεωρούνται σχετικοί. Τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν από αυτές τις εκτιμήσεις.

Οι εκτιμήσεις και οι υποκείμενες υποθέσεις εξετάζονται σε συνεχή βάση. Αναθεωρήσεις των λογιστικών εκτιμήσεων αναγνωρίζονται στην περίοδο κατά την οποία η εκτίμηση αναθεωρείται, εάν αυτή επηρεάζει μόνο τη συγκεκριμένη περίοδο, ή στην περίοδο της αναθεώρησης καθώς και σε μελλοντικές περιόδους, αν η αναθεώρηση επηρεάζει τόσο τις τρέχουσες όσο και τις μελλοντικές περιόδους.

Οι υπολογισμοί και οι παραδοχές που πιθανόν να προκαλέσουν ουσιώδη αναπροσαρμογή στη λογιστική αξία στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων κατά την επόμενη οικονομική χρήση παρουσιάζονται πιο κάτω:

Απομείωση αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση

Η Αρχή ακολουθεί τις οδηγίες του ΔΛΠ 39 για να αποφασίσει πότε μια επένδυση έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Αυτή η απόφαση απαιτεί άσκηση σημαντικής κρίσης. Στην άσκηση της κρίσης αυτής, η Αρχή εκτιμά, μαζί με άλλους παράγοντες, τη διάρκεια και την έκταση που η δίκαιη αξία μιας επένδυσης είναι χαμηλότερη του κόστους και τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα και βραχυπρόθεσμο επιχειρηματικό μέλλον της επένδυσης συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως η επίδοση της βιομηχανίας και του επιχειρηματικού κλάδου, οι μεταβολές στην τεχνολογία και στις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

Απομείωση άυλων στοιχείων ενεργητικού

Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος αγοράς τους και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους. Για τα άυλα στοιχεία ενεργητικού που αποκτώνται από συνενώσεις επιχειρήσεων, ως κόστος αγοράς θεωρείται η δίκαιή τους αξία κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού με απεριόριστη ζωή ελέγχονται για απομείωση τουλάχιστο μία φορά ανά έτος. Ο έλεγχος αυτός διεξάγεται με την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από τη χρήση των άυλων στοιχείων ενεργητικού, χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανάκλα τις παρούσες εκτιμήσεις της αγοράς και τους κινδύνους που σχετίζονται με το στοιχείο ενεργητικού. Όταν δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί η ανακτήσιμη αξία ενός επί μέρους στοιχείου ενεργητικού, η Αρχή εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών στην οποία ανήκει το στοιχείο ενεργητικού.

5. Μεταβολή σε λογιστική αρχή

	€
Επίδραση στο 2012	
Κατάσταση συνολικού εισοδήματος	
Καθαρό αναλογιστικό κέρδος για το 2011 που μεταφέρθηκε στα συσσωρευμένα κέρδη	(74.848)
Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης	
Καθαρό αναλογιστικό κέρδος για το 2011 που μεταφέρθηκε στα συσσωρευμένα κέρδη	74.848
Κατάσταση συνολικών εσόδων	
Αναλογιστική ζημιά για το έτος	<u>(114.457)</u>
Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	
Αύξηση στην καθαρή υποχρέωση	<u>114.457</u>
	-
Επίδραση στο 2013	
Κατάσταση συνολικών εσόδων	
Αναλογιστικό κέρδος για το έτος	99.842
Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	
Μείωση στην καθαρή υποχρέωση	<u>(99.842)</u>
	-
Αύξηση στα στοιχεία ενεργητικού και στα αποθεματικά	<u><u>-</u></u>

Αναλογιστικά Κέρδη και Ζημιές

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΔΛΠ 19 (Παροχές σε Εργαζομένους), το οποίο εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013, τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν στο έτος έχουν αναγνωριστεί άμεσα στην κατάσταση αναγνωρισμένων εσόδων.

Η συγκεκριμένη οδηγία έχει αναδρομική ισχύ και για αυτό το λόγο τα αποτελέσματα για το έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2012 έχουν αναθεωρηθεί με τρόπο που να συμβαδίζει με το αναθεωρημένο πρότυπο. Για αυτό το λόγο η αναλογιστική ζημιά για το 2012 έχει καταχωρηθεί στην κατάσταση αναγνωρισμένων εσόδων του 2012.

6. Εισοδήματα

	2013 €	2012 € (αναθεωρημένο)
Ετήσια τέλη	1.704.609	1.647.108
Τέλη παροχής υπηρεσιών	92.269	225.821
	<u>1.796.878</u>	<u>1.872.929</u>

7. Άλλα έσοδα

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Πιστωτικοί τόκοι	129.947	261.444
Άλλα έσοδα και έσοδα από Ευρωπαϊκά Προγράμματα	19.220	85.299
Διαγραφή για το έτος εισπρακτέων από Ευρωπαϊκά Προγράμματα (σημ.23)	8.813	-
	<u>157.980</u>	<u>346.743</u>

8. Άλλα έξοδα

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση	1.586.136	-
Χρέωση για απομείωση στην αξία των επενδύσεων που κατέχονται μέχρι τη λήξη	2.385.802	-
	<u>3.971.938</u>	<u>-</u>

9. (Ζημιά)/κέρδος από εργασίες

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Η (ζημιά)/(Έλλειμμα)/ πλεόνασμα από εργασίες αναφέρεται μετά τη χρέωση των πιο κάτω κονδυλίων:		
Χρέωση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή (περιλαμβάνεται στα "Έξοδα διοίκησης") (Σημ.16)	1.028	1.279
Αποσβέσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού (Σημ.15)	19.940	16.864
Παροχές προσωπικού συμπεριλαμβανομένων και των Συμβούλων υπό την εκτελεστική τους ιδιότητα (Σημ.10)	761.744	804.181
Αμοιβή ελεγκτών	<u>3.200</u>	<u>3.200</u>

10. Παροχές προσωπικού

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Μισθοί και ημερομίσθια	624.143	620.595
Κοινωνικές ασφάλισεις και άλλα ταμεία	72.707	73.921
Έξοδα βάσει σχεδίου αφυπηρέτησης καθορισμένου ωφελήματος (Σημ.11)	64.894	109.665
	<u>761.744</u>	<u>804.181</u>

11. Ωφελήματα υπαλλήλων

Η ΠΑΕΚ παρέχει στο προσωπικό της, ωφελήματα αφυπηρέτησης προσωπικού υπό μορφή εφάπαξ και ετήσια σύνταξη ποσού βάσει σχεδίου αφυπηρέτησης, το οποίο είναι καθορισμένου ωφελήματος. Πολιτική της ΠΑΕΚ είναι η διενέργεια ανεξάρτητης αναλογιστικής εκτίμησης των υποχρεώσεων για την παροχή ωφελημάτων αφυπηρέτησης κάθε χρόνο.

Η πλέον πρόσφατη ανεξάρτητη αναλογιστική μελέτη έγινε στις 31 Δεκεμβρίου 2012 με βάση τις πιο κάτω υποθέσεις:

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
Προεξοφλητικό επιτόκιο	3,30%	3,15%
Πληθωρισμός	2,50%	1,50%
Γενική αύξηση μισθών	0,25%	0,25%
Ολική αύξηση μισθών	1,50% για τον πληθωρισμό και τη γενική αύξηση των μισθών συν κλίμακα για προαγωγές και προσαυξήσεις	1,75% για τον πληθωρισμό και τη γενική αύξηση των μισθών συν κλίμακα για προαγωγές και προσαυξήσεις
Ποσοστό αύξησης συντάξεων	1,25%	1,50%
Αύξηση βασικών ασφαλιστέων αποδοχών	2,00%	2,00%
Πίνακας θνησιμότητας	80% του PA90	80% του PA90

Κατά τη διάρκεια του έτους ποσό €64.894 (2012 (αναθεωρημένο): €109.665) έχει επιβαρύνει την κατάσταση συνολικών εισοδημάτων με την πιο πάνω αναλογιστική εκτίμηση. Το ποσό που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων αναλύεται ως ακολούθως:

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Τρέχουσες δαπάνες υπηρεσίας	44.852	87.166
Τόκος στην υποχρέωση	<u>20.042</u>	<u>22.499</u>
Σύνολο καταχωρημένο στο κόστος προσωπικού	<u><u>64.894</u></u>	<u><u>109.665</u></u>

Κίνηση αποθεματικών προβλέψεων για υποχρεώσεις σχεδίου αφυπηρέτησης όπως περιλαμβάνεται στα λοιπά στοιχεία παθητικού:

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	636.253	404.283
Πρόβλεψη για το έτος	64.894	109.665
Αναλογιστικό (Κέρδος)/Ζημιά στην Υποχρέωση	(99.842)	114.457
Εισφορές μελών	<u>14.331</u>	<u>7.848</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	<u><u>615.636</u></u>	<u><u>636.253</u></u>

Η υπολογιζόμενη αναλογιστική θέση στις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν ως εξής:

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Αξία υποχρεώσεων σχεδίου	615.636	636.253
	<u>615.636</u>	<u>636.253</u>
Αποθεματικά προβλέψεων για υποχρεώσεις σχεδίου στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	<u><u>615.636</u></u>	<u><u>636.253</u></u>

12. Έξοδα χρηματοδότησης

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Τόκοι πληρωτέοι	7.777	-
Διάφορα έξοδα χρηματοδότησης	1.573	671
	<u>9.350</u>	<u>671</u>

13. Φορολογία

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Αμυντική εισφορά τρέχοντος έτους	30.979	39.217
Χρέωση έτους	<u>30.979</u>	<u>39.217</u>

Ο συντελεστής εταιρικού φόρου είναι 12,50%.

Με βάση τον περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμο άρθρο 8 (19), από 1 Ιανουαρίου 2009, ολόκληρο το εισόδημα προσώπου από τόκους απαλλάσσεται από το Φόρο Εισοδήματος.

Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, τόκοι εισπρακτέοι μπορεί να υπόκεινται σε αμυντική εισφορά με ποσοστό 15% μέχρι τις 29 Απριλίου 2013 και 30% μετά τις 29 Απριλίου 2013. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τόκοι αυτοί εξαιρούνται από εταιρικό φόρο.

14. Μερίσματα

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	31.306	24.738
	<u>31.306</u>	<u>24.738</u>

Τα μερίσματα που λογίζονται ότι πληρώνονται σε πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου υπόκεινται σε εισφορά για την άμυνα με ποσοστό 20% για τα έτη 2012 και 2013 και 17% το 2014 και μετά.

15. Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	Μηχανήματα και εξοπλισμός	Οχήματα	Έπιπλα, σκεύη και εξοπλισμός	Βιβλία	Σύνολο
	€	€	€	€	€	€
Κόστος						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	23.543	51.805	22.844	63.248	4.770	166.210
Προσθήκες	2.264	14.825	-	9.000	-	26.089
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)/ 1 Ιανουαρίου 2013	25.807	66.630	22.844	72.248	4.770	192.299
Προσθήκες	18.053	-	-	119	94	18.266
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	43.860	66.630	22.844	72.367	4.864	210.565
Αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	18.617	30.007	22.844	41.680	2.171	115.319
Επιβάρυνση για το έτος	2.500	6.663	-	7.224	477	16.864
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)/ 1 Ιανουαρίου 2013	21.117	36.670	22.844	48.904	2.648	132.183
Επιβάρυνση για το έτος	5.571	6.655	-	7.228	486	19.940
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	26.688	43.325	22.844	56.132	3.134	152.123
Καθαρή λογιστική αξία						
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	17.172	23.305	-	16.235	1.730	58.442
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)	4.690	29.960	-	23.344	2.122	60.116

16. Άυλα στοιχεία ενεργητικού

	Λογισμικά προγράμματα	Σύνολο
	€	€
Κόστος		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	11.054	11.054
Προσθήκες	<u>1.417</u>	<u>1.417</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)/ 1 Ιανουαρίου 2013	12.471	12.471
Προσθήκες	<u>1.063</u>	<u>1.063</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	<u>13.534</u>	<u>13.534</u>
Διαγραφή		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	10.045	10.045
Διαγραφή για το έτος (Σημ.9)	<u>1.279</u>	<u>1.279</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)/ 1 Ιανουαρίου 2013	11.324	11.324
Διαγραφή για το έτος (Σημ.9)	<u>1.028</u>	<u>1.028</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	<u>12.352</u>	<u>12.352</u>
Καθαρή λογιστική αξία		
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2013	<u><u>1.182</u></u>	<u><u>1.182</u></u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2012 (αναθεωρημένο)	<u><u>1.147</u></u>	<u><u>1.147</u></u>

17. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	-	-
Προσθήκες	2.114.848	-
Χρέωση για απομείωση στην αξία	(1.586.136)	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	528.712	-

Τα ακόλουθα περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση:

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Χρέωση για απομείωση στην αξία	(1.586.136)	-
Καθαρή (ζημιά) από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	(1.586.136)	-

18. Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα ποσά

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Εμπορικά εισπρακτέα	6.521	5.571
Προκαταβολές και προπληρωμές	16.432	18.029
Εισπρακτέα από ευρωπαϊκά Προγράμματα	38.778	-
Άλλα εισπρακτέα	15.919	103.213
Σύνολο	77.650	126.813

Η δίκαιη αξία των εισπρακτέων τελών και άλλων εισπρακτέων ποσών που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τα ποσά που παρουσιάζονται πιο πάνω.

19. Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	1.884.986	325.460
Καταθέσεις προθεσμίας	2.170.712	7.608.992
	<u>4.055.698</u>	<u>7.934.452</u>

Το πραγματικό επιτόκιο στις βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις ήταν 1,68% (2012: 4,01%) και αυτές οι καταθέσεις έχουν λήξη από 6 μήνες μέχρι και 2 χρόνια.

20. Δανεισμός

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Βραχυπρόθεσμα δάνεια		
Τραπεζικά παρατραβήγματα (Σημ.19)	<u>2.744</u>	<u>1.933</u>

21. Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές

	2013	2012 (αναθεωρημένο)
	€	€
Εμπορικοί πιστωτές	12.191	213
Τόκοι πρωτόκων καταθέσεων που έχουν εισπραχθεί προκαταβολικά	-	30.132
Οφειλόμενα έξοδα	47.047	22.863
Άλλοι πιστωτές	1.700	-
Αμυντική εισφορά πάνω σε λογιζόμενη διανομή πληρωτέα	-	44.775
	<u>60.938</u>	<u>97.983</u>

Η δίκαιη αξία των εμπορικών και άλλων πιστωτών που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τα ποσά που παρουσιάζονται πιο πάνω.

22. Άλλες μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Συνταξιοδοτικά ωφελήματα προσωπικού	615.636	636.253
	615.636	636.253
Μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	(615.636)	(636.253)

23. Εισπρακτέα από Ευρωπαϊκά Προγράμματα

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	-	-
Προσθήκες	64.630	-
Διαγραφή για το έτος	(8.813)	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	55.817	-
Αναβαλλόμενο εισόδημα πέραν του ενός έτους	(38.191)	-
Αναβαλλόμενο εισόδημα εντός ενός έτους	17.626	-

24. Επιστρεπτέοι φόροι

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Εταιρικός φόρος	(24.778)	(24.778)
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα	4.775	14.581
	(20.003)	(10.197)

25. Λειτουργικό περιβάλλον της Αρχής

Η Κυπριακή οικονομία έχει επηρεαστεί αρνητικά τα τελευταία χρόνια από τη διεθνή πιστωτική κρίση και την αστάθεια των χρηματαγορών. Κατά τη διάρκεια του 2012 υπήρξε σημαντική μείωση της διαθέσιμης ρευστότητας για δανεισμό από τα Κυπριακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, λόγω κυρίως της χρηματοοικονομικής αστάθειας σε σχέση με την κρίση του Ελληνικού δημοσίου χρέους, περιλαμβανομένης της απομείωσης των Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου, και των επιπτώσεών της στην Κυπριακή οικονομία. Επιπλέον, η δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αντλήσει δανεισμό από τις διεθνείς χρηματαγορές έχει περιοριστεί σημαντικά μετά από τις μειώσεις στην πιστοληπτική της αξιολόγηση. Η Κυπριακή Κυβέρνηση εισήρθε σε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για οικονομική στήριξη.

Οι διαπραγματεύσεις της Κυπριακής Κυβέρνησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (η "Τρόικα"), για οικονομική στήριξη, κατέληξαν σε επίτευξη συμφωνίας και λήψη απόφασης από το Eurogroup στις 25 Μαρτίου 2013 σχετικά με τα βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για ένα μελλοντικό πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής που περιλαμβάνει την παροχή οικονομικής βοήθειας προς την Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι €10 δισεκατομμύρια. Το πρόγραμμα στοχεύει να αντιμετωπίσει τις ασυνήθιστες οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος και να αποκαταστήσει τη βιωσιμότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα, με σκοπό την αποκατάσταση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών τα επόμενα χρόνια.

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

Η απόφαση του Eurogroup για την Κύπρο περιλαμβάνει σχέδια για την αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και διασφαλίζει τις καταθέσεις κάτω από €100.000 σύμφωνα με νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, οι Κυπριακές αρχές επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους να εντείνουν τις προσπάθειές τους στους τομείς της δημοσιονομικής εξυγίανσης, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των ιδιωτικοποιήσεων. Μετά από σχετικό αίτημα του Eurogroup, οι Κυπριακές αρχές και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, οριστικοποίησαν το σχετικό Μνημόνιο (Memorandum of Understanding) τον Απρίλιο του 2013, το οποίο ακολούθως εγκρίθηκε επίσημα από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και επικυρώθηκε από κράτη μέλη της ευρωζώνης μέσω έγκρισης από τα εθνικά κοινοβούλια (ή άλλης ισοδύναμης έγκρισης).

Στις 12 Απριλίου 2013 το Eurogroup χαιρέτισε τη συμφωνία που έχει επιτευχθεί μεταξύ της Κύπρου και των θεσμικών οργάνων της Τρόικας σχετικά με το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής για την Κύπρο και δήλωσε ότι τα απαραίτητα στοιχεία τέθηκαν σε εφαρμογή για να ξεκινήσουν οι σχετικές εθνικές διαδικασίες που απαιτούνται για την επίσημη έγκριση της συμφωνίας οικονομικής στήριξης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

Στις 22 Μαρτίου 2013 η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας ψήφισε νομοθεσία που αφορά την επιβολή περιοριστικών μέτρων αναφορικά με συναλλαγές που εκτελούνται μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Κύπρο. Η έκταση και η διάρκεια των περιοριστικών μέτρων αποφασίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών και τον Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και αυτά έχουν τεθεί σε ισχύ στις 28 Μαρτίου 2013. Τα μέλη της ΠΑΕΚ παρακολουθούν τις εξελίξεις σε σχέση με τους εν λόγω περιορισμούς και αξιολογούν τις επιπτώσεις στις δραστηριότητες της Αρχής.

Η αβέβαιη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο, η περιορισμένη διαθεσιμότητα ρευστότητας για δανειοδότηση, η ζημιά απομείωσης επί των τραπεζικών καταθέσεων και η επιβολή των πιο πάνω περιοριστικών μέτρων σε συνδυασμό με την τρέχουσα αστάθεια στο τραπεζικό σύστημα και την αναμενόμενη οικονομική ύφεση, θα μπορούσαν να επηρεάσουν:

- την ικανότητα των εμπορικών και άλλων χρεωστών της ΠΑΕΚ να αποπληρώσουν τα οφειλόμενα προς αυτήν ποσά
- τις αναμενόμενες ταμειακές ροές της ΠΑΕΚ αναφορικά με την αξιολόγηση απομείωσης για χρηματοοικονομικά και μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Οι οικονομικές συνθήκες που περιγράφονται πιο πάνω μαζί με τις επιδράσεις των αποτελεσμάτων της απόφασης του Eurogroup της 25 Μαρτίου 2013 για την Κύπρο μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις για τους οφειλότες της ΠΑΕΚ (αδυναμία να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους προς τη ΠΑΕΚ), τους προμηθευτές (αδυναμία να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους) και τα έσοδα (μείωση της ζήτησης των υπηρεσιών της ΠΑΕΚ λόγω της μειωμένης αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών).

Τα μέλη της ΠΑΕΚ έχουν αξιολογήσει:

(1) κατά πόσον οποιεσδήποτε προβλέψεις απομείωσης κρίνονται αναγκαίες για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αναγνωρίζονται σε αποσβεσμένο κόστος, με την εξέταση της οικονομικής κατάστασης και των προοπτικών αυτών των στοιχείων ενεργητικού στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Οι προβλέψεις για εμπορικά εισπρακτέα προσδιορίζονται με τη χρήση του μοντέλου «προκληθεισών ζημιών» που απαιτείται από τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν την αναγνώριση των ζημιών απομείωσης για εισπρακτέα που προέκυψαν από γεγονότα του παρελθόντος και δεν επιτρέπουν την αναγνώριση ζημιών απομείωσης που θα μπορούσαν να προκύψουν από μελλοντικά γεγονότα, ασχέτως της πιθανότητας αυτών των μελλοντικών γεγονότων.

Τα μέλη της ΠΑΕΚ δεν είναι σε θέση να προβλέψουν όλες τις εξελίξεις που θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στην οικονομία της Κύπρου και κατά συνέπεια, ποια επίδραση, αν υπάρχει, θα μπορούσαν να έχουν στη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, τις ταμειακές ροές και τη χρηματοοικονομική θέση της Αρχής.

Τα μέλη της ΠΑΕΚ εκτιμούν ότι λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητάς της και την επέκταση των εργασιών της στο παρόν επιχειρηματικό και οικονομικό περιβάλλον.

Στις 29 Μαρτίου 2013 η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου εξέδωσε Διατάγματα αναφορικά με τη Λαϊκή Τράπεζα και την Τράπεζα Κύπρου εφαρμόζοντας μέτρα για τις δύο αυτές τράπεζες δυνάμει του περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων Νόμου του 2013.

Τα μετρητά της ΠΑΕΚ σε τράπεζες που επηρεάζονται από τα πιο πάνω μέτρα ήταν €6.838.113 περιλαμβανομένων των τόκων, κατά την ημερομηνία εφαρμογής των αποφάσεων. Για το έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2013 έχουμε αναγνωρίσει ζημιά απομείωσης όσον αφορά τις καταθέσεις της Λαϊκής Τράπεζας ύψους €2.385.802. Σύμφωνα με την απόφαση για το τελικό ποσοστό των καταθέσεων που έχει μετατραπεί σε μετοχές στην Τράπεζα Κύπρου, από τις μη εξασφαλισμένες καταθέσεις στην Τράπεζα Κύπρου: α) ποσό ύψους €2.114.848 που αποτελεί το 47,50% έχει μετατραπεί σε μετοχές της τράπεζας, β) ποσό ύψους €1.669.616 που αποτελεί το 37,50% έχει μετατραπεί σε τρία ισόποσα γραμμάτια διάρκειας 6, 9 και 12 μηνών, και γ) ποσό ύψους €667.847 που αποτελεί το 15% παραμένει διαθέσιμο για τη ΠΑΕΚ.

26. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η ΠΑΕΚ δεν είχε ενδεχόμενες υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

27. Δεσμεύσεις

Στις 31 Δεκεμβρίου 2013 η Αρχή είχε δεσμεύσεις για λειτουργικές δαπάνες για τις οποίες υπογράφηκαν συμβόλαια ύψους €358.988.

28. Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Σημαντικά γεγονότα που συνέβηκαν μετά την περίοδο αναφοράς, περιγράφονται στη σημείωση 25 των οικονομικών καταστάσεων.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σελίδα	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Εισοδήματα			
Ετήσια τέλη		1.704.609	1.647.108
Τέλη παροχής υπηρεσιών		92.269	225.821
Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης			
Τόκοι από τράπεζες		129.900	261.444
Τόκοι από πελάτες		47	-
Άλλα έσοδα και έσοδα από Ευρωπαϊκά Πρόγραμματα		19.220	85.299
Διαγραφή για το έτος εισπρακτέων από Ευρωπαϊκά Προγράμματα		8.813	-
		1.954.858	2.219.672
Λειτουργικά έξοδα			
Έξοδα διοίκησης	93	(1.401.131)	(1.289.084)
		553.727	930.588
Άλλα έξοδα εκμετάλλευσης			
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση		(1.586.136)	-
Χρέωση για απομείωση στην αξία των επενδύσεων που κατέχονται μέχρι τη λήξη		(2.385.802)	-
(Έλλειμμα)/πλεόνασμα από εργασίες		(3.418.211)	930.588
Έξοδα χρηματοδότησης	94	(9.350)	(671)
Καθαρό (έλλειμμα)/πλεόνασμα για το έτος πριν τη φορολογία		(3.427.561)	929.917

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Έξοδα διοίκησης και πωλήσεων		
Αμοιβή συμβούλων	258.391	254.478
Μισθοί προσωπικού	365.752	366.117
Κοινωνικές ασφαλίσσεις κλπ.	72.707	73.921
Ενοίκια	87.725	102.499
Έξοδα κοινόχρηστων χώρων	2.114	2.257
Διαγραφή επισφαλών απαιτήσεων	724	-
Δώρα	225	-
Ηλεκτρισμός	17.789	19.045
Καθαριότητα και υδατοπρομήθεια	3.764	4.768
Ασφάλιστρα	1.317	1.565
Επιδιορθώσεις και ανακαινίσεις	678	892
Διάφορα έξοδα	696	543
Τηλεφωνικά και ταχυδρομικά	4.722	4.732
Γραφική ύλη και εκτυπωτικά	18.788	25.634
Συνδρομές και εισφορές	16.772	19.039
Εφημερίδες και περιοδικά	280	444
Συντήρηση εξοπλισμού	1.685	4.740
Εκπαίδευση προσωπικού	2.463	927
Προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή	2.919	1.534
Αμοιβή ελεγκτών	3.200	3.200
Λογιστικά δικαιώματα	4.853	-
Δικηγορικά έξοδα	20.180	15.990
Χαρτόσημα	-	189
Έξοδα ταξιδιών εξωτερικού	52.386	53.530
Οδοιπορικά εσωτερικού	648	545
Μη επιστρεπτέο ΦΠΑ	52.952	16.767
Φιλοξενία	4.936	3.487
Έξοδα οχημάτων	3.030	2.571
Μεταφορικά και ταχυδρομικά	1.805	1.434
Έξοδα συμβουλευτικών υπηρεσιών	224.366	28.670
Ανακοινώσεις - Δημοσιεύσεις	1.927	6.294
Διάφορα επιδόματα και έξοδα παραστάσεων	20.910	24.600
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη υπαλλήλων	34.208	27.188
Συνέδρια	-	19.457
Υπηρεσίες τρίτων	30.357	74.219
Χρέολυση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή	1.028	1.279
Αποσβέσεις	19.940	16.864
Κόστος σύνταξης προσωπικού	64.894	109.665
	1.401.131	1.289.084

ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	2013 €	2012 (αναθεωρημένο) €
Έξοδα χρηματοδότησης		
Τόκοι πληρωτέοι		
Πάνω σε τραπεζικά παρατραβήγματα	5.184	-
Τόκοι φόρων	2.593	-
Διάφορα έξοδα χρηματοδότησης		
Δικαιώματα τραπεζών	1.573	671
	<u>9.350</u>	<u>671</u>

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Εισόδημα €	Ποσοστό	Αμυντική Εισφορά € σεντ
ΤΟΚΟΙ			
Τόκοι για τους οποίους έχει γίνει παρακράτηση αμυντικής εισφοράς στην πηγή	129.900		
	<u>129.900</u>		
Τόκοι εισπρακτέοι μέχρι τις 29 Απριλίου 2013	53.271	15%	7.990,65
Τόκοι εισπρακτέοι μετά τις 29 Απριλίου 2013	76.629	30%	22.988,70
	<u>129.900</u>		
Μείον: εισφορά που αποκόπηκε στην πηγή			<u>(30.979,35)</u>
ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΟ ΤΕΠ			<u>-</u>

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σελίδα	€	€
Ζημιά ως η κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	92		(3.427.561)
Πλέον:			
Αποσβέσεις		20.968	
Χρέωση για απομείωση στην αξία των επενδύσεων που κατέχονται μέχρι τη λήξη		2.385.802	
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση		1.586.136	
Τόκοι φόρων		<u>2.593</u>	
			<u>3.995.499</u>
			567.938
Μείον:			
Εκπτώσεις για ετήσια φθορά	94	20.979	
Πιστωτικοί τόκοι		129.900	
Άλλα έσοδα που δεν φορολογούνται		<u>417.059</u>	
			<u>(567.938)</u>
Καθαρό φορολογητέο κέρδος έτους			<u><u>-</u></u>

Υπολογισμός εταιρικού φόρου	Εισόδημα	Ποσοστό	Σύνολο
	€	%	€ σεντ
Φόρος με κανονικούς συντελεστές:			
Καθαρό φορολογητέο εισόδημα ως ανωτέρω	<u><u>-</u></u>	12,50	-
ΦΟΡΟΣ ΠΛΗΡΩΤΕΟΣ			<u><u>-</u></u>

Ετήσια Έκθεση ΔΣΜΚ 2013

Ταχυδρομική Διεύθυνση

Ευαγγελίστριας 68,
CY-2057 Στρόβολος
Λευκωσία
Κύπρος
Τ.Θ. 25036
CY-1306 Λευκωσία,
Κύπρος

Για γρήγορη Επικοινωνία

Τηλέφωνο: +357 22 611 611
Τηλεομοιότυπο: +357 22 611 666
Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: mail@dsm.org.cy
Ιστοσελίδα: www.dsm.org.cy

Διεύθυνση

Διευθυντής Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου
Δρ. Χρίστος Ε. Χριστοδουλίδης
BSc(Hons), MSc, PhD, CEng, MIET

Διευθυντής Λειτουργίας και Προσωπικού

Χρίστος Τουφεξής
BSc(Hons), MBA, MIET, CEng

Περιεχόμενα

Πρόλογος από το Διευθυντή Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	100
Αποστολή και Στόχοι του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	101
Λειτουργία του Συστήματος και η Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας	102
Γενική Περιγραφή των Δραστηριοτήτων του ΔΣΜΚ κατά το Έτος 2013	103
Οργάνωση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	104
Διαχείριση Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας	107
Συνδέσεις Παραγωγών και Καταναλωτών στο Σύστημα Μεταφοράς	114
Λειτουργία Συστήματος	115
Ανάπτυξη Συστήματος Παραγωγής	123
Ανάπτυξη Συστήματος Μεταφοράς	127
Έργα και Δραστηριότητες ΔΣΜΚ	130
Στοιχεία Λειτουργίας Συστήματος Παραγωγής/Μεταφοράς	132
Αξιοπιστία Συστήματος	138
Οικονομικές Καταστάσεις	140

Πρόλογος από το Διευθυντή Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Το 2013 ήταν ακόμα μια χρονιά σημαντικών γεγονότων, εξελίξεων και προκλήσεων στον τομέα της ηλεκτρικής Ενέργειας στον τόπο, μέσα στις δύσκολες συνθήκες που έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και τις επιπτώσεις στη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας που αναπόφευκτα επηρέασε και τη λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος.

Κατά την καλοκαιρινή περίοδο αιχμής η ζήτηση περιορίστηκε στα 815 MW, σε σύγκριση με 1.148 MW το 2010 και 998 MW το 2012. Το 2013 τέθηκαν σε λειτουργία και οι τρεις ατμοηλεκτρικές μονάδες του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού δυναμικότητας 130 MW η κάθε μια. Με την επιδιόρθωση των μονάδων αυτών ολοκληρώθηκε ουσιαστικά η αποκατάσταση του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού, με διαθέσιμη ικανότητα παραγωγής 865 MW. Η συνολική διαθέσιμη παραγωγή του συστήματος ήταν το 2013 1.477,5 MW.

Από τα μέσα του 2010 και μετά έχει αυξηθεί σημαντικά η σύνδεση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ηλεκτρικό σύστημα της Κύπρου. Η εγκατεστημένη ισχύς στο τέλος του 2013 ανήλθε γύρω στα 190 MW (146,7 MW Αιολικά, 32 MW Φωτοβολταϊκά και 8 MW Βιομάζα).

Το ποσοστό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας επί της συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας έφθασε το 7,5% το 2013.

Με την εγκατάσταση επιπρόσθετων φωτοβολταϊκών συστημάτων, η εγκατεστημένη ισχύς Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας θα αυξηθεί σημαντικά σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα. Η απότομη αύξηση στη διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο μικρό και απομονωμένο ηλεκτρικό σύστημα της Κύπρου, παρόλο που είναι επιθυμητή και αναγκαία, πρέπει να γίνει κατά τρόπο ισορροπημένο, έτσι που να μην επηρεασθεί η ασφάλης, αξιόπιστη και ομαλή λειτουργία του συστήματος.

Ο ΔΣΜΚ ορίστηκε ως ο μοναδικός Εκδότης Εγγυήσεων Προέλευσης στην Κυπριακή Δημοκρατία για την παραγόμενη ενέργεια από τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Υψηλής Απόδοσης. Προς τούτο ετοιμάστηκε και λειτούργησε το αναγκαίο ηλεκτρονικό μητρώο, όπως απαιτείται από τις σχετικές νομοθεσίες.

Κατά το 2013 προχώρησαν οι διεργασίες για αναβάθμιση του Συστήματος Τηλεχειρισμού και Διαχείρισης Ενέργειας, το οποίο αποτελεί το κύριο και βασικό εργαλείο του Εθνικού Κέντρου Ελέγχου Ενέργειας της Κύπρου, μέσω του οποίου γίνεται σε πραγματικό χρόνο η διαχείριση, έλεγχος και λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου, αλλά και η αποκατάσταση της παροχής σε περιπτώσεις βλαβών ή προγραμματισμένων διακοπών. Μετά την εξασφάλιση όλων των αναγκαίων εγκρίσεων και μετά από συντονισμένες προσπάθειες του ΔΣΜΚ, εξασφαλίστηκε χρηματοδότηση του έργου της αναβάθμισης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Το 2013 ξεκίνησαν οι διαδικασίες για προώθηση της λειτουργίας της Αγοράς Ηλεκτρισμού με βάση το μοντέλο Αγοράς που θα αποφασισθεί μετά την ολοκλήρωση σχετικής μελέτης που ετοιμάζουν ειδικοί Σύμβουλοι επί του θέματος που προσλήφθηκαν από τη ΡΑΕΚ για το σκοπό αυτό. Η εφαρμογή της Αγοράς Ηλεκτρισμού είναι ένα πολύ δύσκολο και απαιτητικό έργο και η λειτουργία της είναι από τις πιο πολύπλοκες σε κανονισμούς και διαδικασίες αγοράς στον κόσμο, λόγω της φύσης του προϊόντος και των σημαντικών επιπτώσεων στην οικονομία του τόπου. Με βάση τη σχετική νομοθεσία, ο ΔΣΜΚ έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για τη λειτουργία της Αγοράς Ηλεκτρισμού και προς τούτο καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να είναι έτοιμος να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δύσκολο αυτό έργο.

Στα πλαίσια της προετοιμασίας του Συστήματος για την ενδιάμεση λύση έλευσης του φυσικού αερίου και για σκοπούς οικονομικότερης λειτουργίας του Ηλεκτρικού Συστήματος ο ΔΣΜΚ, κατόπιν οδηγιών της ΡΑΕΚ, έχει εκτελέσει Λειτουργικούς Ελέγχους για λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς/Παραγωγής με σχεδόν αποκλειστική τροφοδοσία από τον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού.

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης των Λειτουργικών Ελέγχων, έχουν αποδείξει ότι οι βασικοί παράμετροι του Συστήματος που αφορούν τη συχνότητα και την τάση, έχουν λειτουργήσει ικανοποιητικά και δεν έχουν προκαλέσει προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος.

Δρ. Χρίστος Ε. Χριστοδουλίδης
Διευθυντής Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Αποστολή και Στόχοι του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 72/2009 μεταφέρθηκαν στη Κυπριακή Νομοθεσία με τον τροποποιητικό Νόμο 211(I)/2012 που αναφέρεται στους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003-2012. Ο πιο πάνω τροποποιητικός Νόμος περιλαμβάνει σημαντικές πρόνοιες ως προς τη νομική υπόσταση του ΔΣΜΚ, ο οποίος σύμφωνα με το άρθρο 58(7) είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η διασαφήνιση αυτή ήταν απαραίτητη για το ρόλο του ΔΣΜΚ ως μια ανεξάρτητη οντότητα, επιφορτισμένη με τη λειτουργία του συστήματος μεταφοράς και της αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο. Ο τροποποιητικός νόμος περιέχει επίσης αριθμό προνοιών που ενισχύουν την οικονομική και διοικητική ανεξαρτησία του ΔΣΜΚ.

Μέσα στο 2013, με την πλήρη επαναλειτουργία των μονάδων παραγωγής του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού, η εγκατεστημένη παραγωγή που τέθηκε στη διαθεσιμότητα του ΔΣΜΚ ανήλθε στα 1.477,5 MW. Η μείωση στη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης του 8,6%, που συνεχίστηκε κατά το 2013 έδωσε στο σύστημα ένα περιθώριο μακροχρόνιας εφεδρείας της τάξης του 75%, που είναι το ψηλότερο περιθώριο που καταγράφηκε στα χρονικά της αγοράς ηλεκτρισμού στη Κύπρο.

Μεγάλη πρόκληση για το ΔΣΜΚ ήταν η αυξητική τάση διείσδυσης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ στο σύστημα. Η μέγιστη καταγραφείσα συνολική διείσδυση των ΑΠΕ στις 20 Φεβρουαρίου 2013, εκτιμάται ότι ξεπέρασε τα 150 MW, που αντιστοιχεί με 91% συνεισφορά από Αιολική Παραγωγή, 7% συνεισφορά από Φωτοβολταϊκή Παραγωγή και 2% συνεισφορά από Παραγωγή Βιομάζας. Η διείσδυση των ΑΠΕ σε συνδυασμό με τη μείωση στη ζήτηση, απετέλεσε αντικείμενο αριθμού μελετών που εκπονήθηκαν από το ΔΣΜΚ, με κύριο θέμα την ευστάθεια του μικρού και απομονωμένου συστήματος της Κύπρου.

Ο ΔΣΜΚ, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που του παρέχει ο νόμος, ανέλαβε τη διερεύνηση των τεχνικών επιπτώσεων της προτεινόμενης διασύνδεσης Ισραήλ- Κύπρου- Ελλάδας. Στα πλαίσια αυτής της διερεύνησης, ο ΔΣΜΚ βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τα αρμόδια τμήματα και φορείς των τριών εμπλεκόμενων κρατών, καθώς επίσης και την Περιφερειακή Ομάδα Μελετών Συστήματος του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό, ENTSO-E.

Λειτουργία του Συστήματος και η Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κατά το 2013, υπήρξε απρόσκοπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε όλους τους καταναλωτές. Σε καμία περίπτωση δεν χρειάστηκε να ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα της εκ περιτροπής αποκοπής φορτίου, λόγω της ικανοποιητικής διαθέσιμης παραγωγής που επιτεύχθηκε με την επαναλειτουργία όλων των μονάδων στον ΗΣ Βασιλικού.

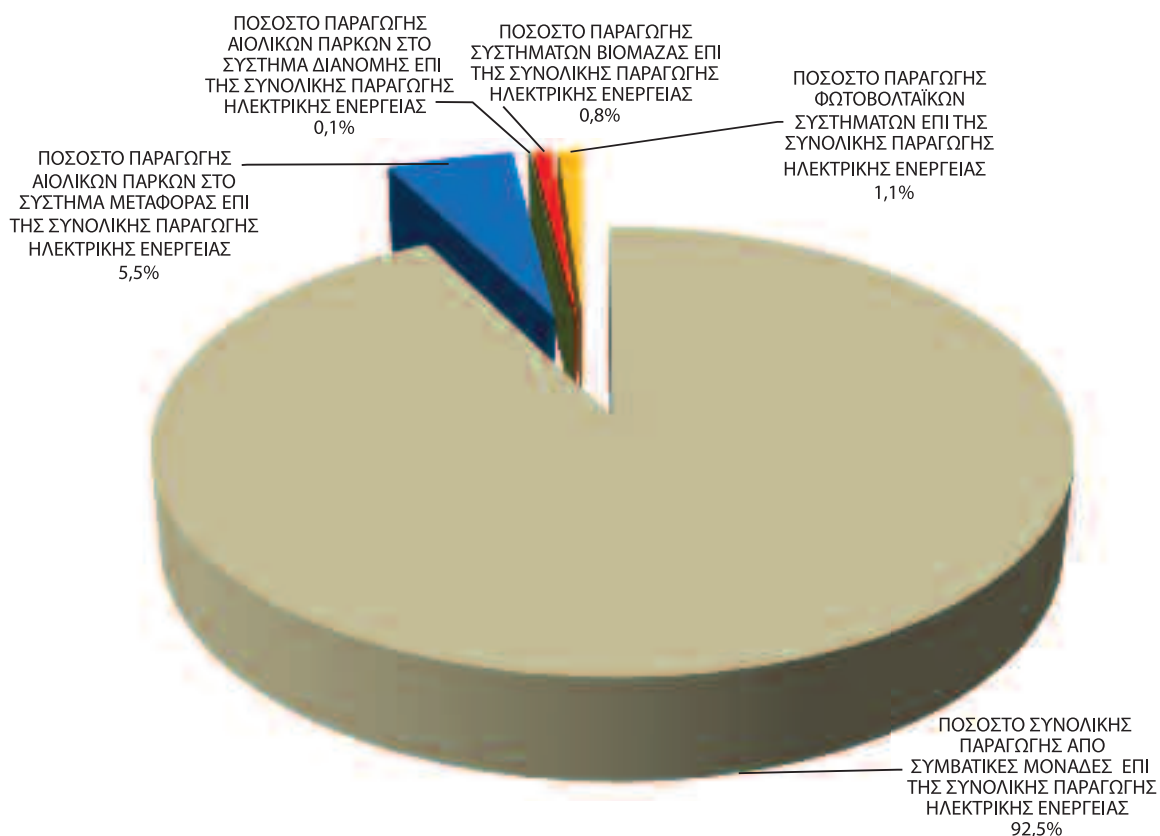
Οι τέσσερις ατμοηλεκτρικές μονάδες στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Μονής, συνολικής δυναμικότητας 120MW, που είχαν τεθεί σε καθεστώς κρύας εφεδρείας το Δεκέμβριο του 2012, αποσύρθηκαν από το σύστημα παραγωγής τον Ιούλιο του 2013.

Κατά το έτος 2013 δεν έγινε οποιαδήποτε σύνδεση μονάδων παραγωγής στο Σύστημα Μεταφοράς. Στο Σύστημα Διανομής, συνδέθηκαν εγκαταστάσεις Φωτοβολταϊκών συνολικής δυναμικότητας 14,89 MW και Εγκαταστάσεις Βιομάζας, συνολικής δυναμικότητας 0,95 MW.

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ κατά το 2013 ανήλθε στα 311.432 MWh, που αντιπροσωπεύει το 7,5% της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας.

Η αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας λειτούργησε μέσα στο 2013 με μόνο συμμετέχοντα την ΑΗΚ. Οι συμμετέχοντες από πλευράς παραγωγών ΑΠΕ συνέχισαν την παραγωγή τους και τη διοχέτευση Ηλεκτρικής Ενέργειας στην αγορά μέσω Συμβάσεων Αγοράς με την ΑΗΚ, όπως απαιτείται από τα Σχέδια Χορηγιών στα οποία είναι ενταγμένοι.

Τέλος να σημειωθεί ότι συνεχίστηκε με μειωμένη παραγωγή, η λειτουργία αυτοπαραγωγού που αφορά στις εγκαταστάσεις της Τιμμεντοποιίας Βασιλικού.

Σχ. 1 - Ποσοστό Παραγωγής ΑΠΕ επί της Συνολικής Παραγωγής στο Σύστημα της Κύπρου για το έτος 2013

Περιγραφή των Δραστηριοτήτων του ΔΣΜΚ κατά το Έτος 2013

Το 2013 ήταν σταθμός στη Βιομηχανία Ηλεκτρισμού στην Κύπρο καθότι από τη μια υπήρξε μια πλήρης αυτάρκεια και επάρκεια ηλεκτρικής παραγωγής και από την άλλη, η συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση, ειδικά στους ενεργοβόρους τομείς του εμπορίου και βιομηχανίας, επηρέασε δραματικά τη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας, που αναπόφευκτα είχε επιπτώσεις και στην λειτουργία του συστήματος.

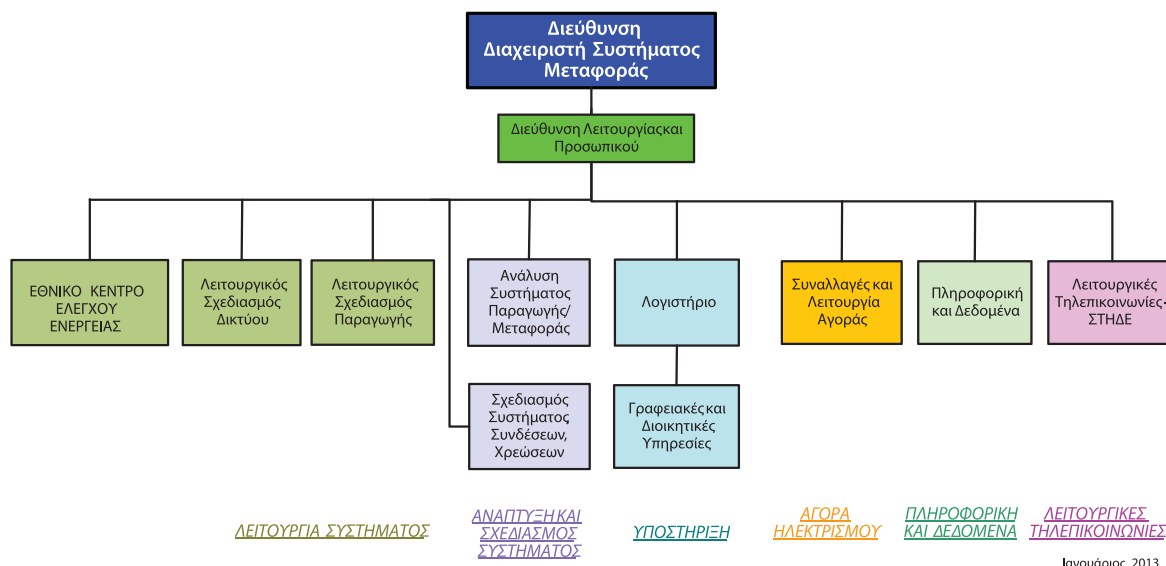
Στον τομέα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε με την Τρόικα μέσω μνημονίου, την άμεση δημιουργία χονδρικής αγοράς ηλεκτρισμού. Οι αλλαγές που επήλθαν με τη ψήφιση του τροποποιητικού νόμου του 2012, στον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου, η ανάγκη ένταξης των ΑΠΕ στην αγορά και η σχεδίαση της προτεινόμενης διασύνδεσης των συστημάτων Ισραήλ- Κύπρου- Ελλάδα, ώθησαν τη ΡΑΕΚ στην πρόσληψη συμβούλων για τη μελέτη του νέου περιβάλλοντος που θα πρέπει να λειτουργήσει στο μέλλον μια αγορά ηλεκτρισμού στην Κύπρο.

Για την αντιμετώπιση των πιο πάνω σημαντικών προκλήσεων ο ΔΣΜΚ, στο διπλό του ρόλο, αυτό της λειτουργίας του συστήματος και αυτό της λειτουργίας της αγοράς, είχε υποχρέωση και ανταποκρίθηκε ανάλογα.

Παρατίθενται πιο κάτω οι κύριες δραστηριότητες που καταγράφηκαν κατά το 2013:

- Η ανάγκη για τη διασφάλιση της αξιόπιστης λειτουργίας του συστήματος λόγω των νέων συνθηκών λειτουργίας
- Η συμμετοχή του ΔΣΜΚ στη μελέτη για την αναθεώρηση του μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού
- Η αυξημένη διείσδυση των ΑΠΕ και ειδικά των ΦΙΒ
- Η ενεργή συμμετοχή του ΔΣΜΚ στον Σύνδεσμο Ευρωπαίων Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς για τον ηλεκτρισμό και η διαμόρφωση των Κωδίκων Δικτύου.
- Η ανάγκη αναβάθμισης του Ηλεκτρονικού Μητρώου για την έκδοση, μεταφορά και ακύρωση Εγγυήσεων Προέλευσης όπως προκύπτει από την αίτηση ένταξης στο Σύνδεσμο Εκδοτών Ευρώπης (AIB) για εμπορία Εγγυήσεων Προέλευσης με το εξωτερικό.
- Η επιπρόσθετη στελέχωση του ΔΣΜΚ και η αναβάθμιση της διοικητικής ανεξαρτησίας του ΔΣΜΚ όπως προκύπτει από τον τροποποιητικό νόμο.
- Η διαχείριση 455 αιτήσεων από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα για τη διεξαγωγή εργασιών στο Σύστημα Μεταφοράς.
- Η ετοιμασία προγραμμάτων συντήρησης μονάδων παραγωγής σύμφωνα με τις πρόνοιες των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής
- Η ετοιμασία προγραμμάτων συντήρησης του δικτύου μεταφοράς σύμφωνα με τις πρόνοιες των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής
- Η αυξημένη ανάγκη για την περικοπή της αιολικής παραγωγής σε περιόδους χαμηλής ζήτησης
- Η διαχείριση Άεργου Ισχύος και η προώθηση της εγκατάστασης Διορθωτικών Πηνίων για αντιστάθμιση της άεργου ισχύος.
- Η πρόβλεψη της μέγιστης ηλεκτρικής ισχύος για την περίοδο 2013-2022
- Η σύνδεση 3 νέων υποσταθμών μεταφοράς και η αναβάθμιση 3 υφιστάμενων σταθμών 132/11 KV στα πλαίσια ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς
- Η ενεργοποίηση μιας νέας αναχώρησης και η μετακίνηση ενός εναέριου κυκλώματος
- Η αποξήλωση ενός υποσταθμού μεταφοράς 66 KV
- Η πρόοδος αναβάθμισης του λογισμικού της υφιστάμενης έκδοσης του ΣΤΗΔΕ
- Η χρήση του Δυναμικού Μοντέλου του Ηλεκτρικού Συστήματος της Κύπρου για μελέτες ευστάθειας του συστήματος
- Η συμμετοχή του ΔΣΜΚ στις εργασίες για την προώθηση του έργου διασύνδεσης των συστημάτων Ισραήλ- Κύπρου- Ελλάδα
- Η έκδοση 4.0.0 των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής
- Ο καθορισμός του ΔΣΜΚ ως του μοναδικού Εκδότη Εγγυήσεων Προέλευσης
- Η προώθηση της διαδικασίας για αναβάθμιση του Συστήματος Τηλεχειρισμού και Διαχείρισης Ενέργειας (ΣΤΗΔΕ)
- Η εξασφάλιση χρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την αναβάθμιση του Συστήματος Τηλεχειρισμού και Διαχείρισης Ενέργειας (ΣΤΗΔΕ).

Οργάνωση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Σχ. 2 - Οργανόγραμμα Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Κατά το 2013 ο ΔΣΜΚ λειτούργησε με το πιο πάνω οργανόγραμμα.

Για σκοπούς λειτουργίας της Αγοράς Ηλεκτρισμού και του Ηλεκτρονικού Μητρώου για την Έκδοση Εγγυήσεων Πρόελευσης, έγινε η απόσπαση του πιο κάτω προσωπικού:

- 1 Βοηθός Διευθυντής Λειτουργίας Αγοράς
- 1 Λογιστής
- 1 Μηχανικός Ηλεκτρονικού Μητρώου Εγγυήσεων Πρόελευσης

Τα πιο πάνω άτομα εμπίπτουν στους "πυρήνες" για την οργάνωση και λειτουργία του τμήματος Αγοράς Ηλεκτρισμού.

Η στελέχωση του ΕΚΕΕ μέσα στο 2013 έγινε με 7 Υπεύθυνους Μηχανικούς Βάρδιας και 6 Βοηθούς Μηχανικούς Βάρδιας.

Εκπαίδευση

Κατά τη διάρκεια του 2013 η εκπαίδευση για το προσωπικό του ΔΣΜΚ έγινε με τη συμμετοχή σε σεμινάρια και εκπαιδευτικά προγράμματα τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Στελέχη του ΔΣΜΚ είχαν συμμετοχή σε συνέδρια, εκπαιδευτικά προγράμματα και σε ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

Γραφείο Νομικών Συμβούλων

Κατά τη διάρκεια του 2013 το Δικηγορικό Γραφείο Κούσιος και Κορφιώτης συνέχισε την παροχή νομικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στο ΔΣΜΚ.

Γραφείο Συμβούλων Λογιστών

Κατά τη διάρκεια του 2013 ο Ελεγκτικός Οίκος Κυπριανίδης, Νικολάου και Συνεργάτες συνέχισε την παροχή λογιστικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στο ΔΣΜΚ.

Τεχνικές και Οικονομικές Οδηγίες ΔΣΜΚ

Στα πλαίσια της θεσμοθετημένης διεξαγωγής των εργασιών του ΔΣΜΚ μέσα από τυποποιημένες και ομοιόμορφες διαδικασίες, ετοιμάστηκε αριθμός νέων Οδηγιών και αναθεωρήθηκαν υφιστάμενες.

Μέσω των Οδηγιών που έχουν τεθεί σε ισχύ μέχρι σήμερα διασφαλίζεται η καλύτερη και ασφαλέστερη λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς, καθώς επίσης και οι αρμοδιότητες που έχουν παραχωρηθεί από το Νόμο στο ΔΣΜΚ.

Σημειώνεται ότι η σταδιακή επαναλειτουργία του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού μετά από το Συμβάν της 11ης Ιουλίου 2011 και την καταστροφή των Εγκαταστάσεων Παραγωγής στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού είχε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση αρκετών Οδηγιών Λειτουργίας για την εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος.

Η ένταξη και λειτουργία Σταθμών Παραγωγής ΑΠΕ επέβαλε την ανάγκη για αναθεώρηση υφιστάμενων Οδηγιών Λειτουργίας.

Συμμετοχή στον Σύνδεσμο Ευρωπαϊών Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό (ENTSO-E - European Network Transmission System Operators-Electricity)

Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε συνολικά σε 13 συνεδρίες Επιτροπών του Συνδέσμου Ευρωπαϊών Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό (ENTSO-E).

Συγκεκριμένα ο ΔΣΜΚ εκπροσωπήθηκε σε 4 συνεδρίες της Γενικής Συνέλευσης, σε 3 συνεδρίες της Επιτροπής Λειτουργίας Συστήματος, σε 3 συνεδρίες της Επιτροπής Ανάπτυξης Συστήματος, σε 2 συνεδρίες της Περιφερειακής Ομάδας Ανάπτυξης Συστήματος και σε μια συνεδρία της Επιτροπής Αγοράς.

Τα θέματα που απασχόλησαν τις πιο πάνω επιτροπές αποσκοπούσαν στην ενδυνάμωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού και τη εφαρμογή του τρίτου ενεργειακού πακέτου της ΕΕ.

Τέτοια θέματα ήταν:

- Κώδικες Δικτύου
- Αναφορά Βλαβών
- Σύστημα Προειδοποίησης Διαχειριστών
- Δεκαετές σχέδιο ανάπτυξης
- Βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη επάρκειας
- Δημιουργία αξιόπιστης Όδευσης Δικτύων Μεταφοράς
- Ενοποίηση αγορών Ηλεκτρισμού
- Πλατφόρμα Δεδομένων Αγοράς
- Διείσδυση ΑΠΕ

Στις 3 Οκτωβρίου 2013, ο ΔΣΜΚ φιλοξένησε την Περιφερειακή Ομάδα Ηπειρωτικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης του Οργανισμού ENTSO-E. Η Ομάδα αυτή υπάγεται στην Επιτροπή Ανάπτυξης Συστήματος του Οργανισμού ENTSO-E. Στη συνάντηση εκπροσωπήθηκαν επτά Διαχειριστές Συστήματος Μεταφοράς. Η συνάντηση επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των έργων που περιλαμβάνονται στο δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του ENTSO-E, το οποίο προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί το 2014. Στα έργα αυτά περιλαμβάνονται και τα Έργα που έχουν επιλεγεί ως «Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος» (Projects of Common Interest – PCI) τα οποία έχουν γίνει αποδεκτά από τον οργανισμό ENTSO-E για συμπερίληψη στο δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης 2014 του ENTSO-E.

Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε σε εργαστήριο το οποίο συνδιοργάνωσε ο ENTSO-E στις Βρυξέλλες στις 12 Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την ένταξη πληρωμών στις αγορές ηλεκτρισμού για διαθέσιμη ισχύ (Capacity Remuneration Mechanisms – CRM). Τέτοιοι μηχανισμοί αποκτούν ιδιαίτερη σημασία με την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή και μπορεί να αποτελέσουν επιλογή όσον αφορά την αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου. Να σημειωθεί ότι ο ΔΣΜΚ εκπροσωπείται στην ομάδα Νομικών του ENTSO-E (Legal and Regulatory Group). Ο ΔΣΜΚ υπέγραψε το μνημόνιο εμπιστευτικότητας ανταλλαγής δεδομένων της πιλοτικής ενοποιημένης αγοράς βορειοδυτικής Ευρώπης (NWE NDA).

Επίσκεψη στο Εθνικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας στον Άγιο Στέφανο Αττικής

Διασυνδέσεις με άλλα Κράτη

Το έργο "EuroAsia Interconnector" που περιλαμβάνει τη διασύνδεση με υποθαλάσσιο καλώδιο μεταξύ Ισραήλ-Κύπρου, Κύπρου-Κρήτης και Κρήτης-Αττικής, κατατάχθηκε ως υποψήφιο έργο κοινού ενδιαφέροντος στον τελικό κατάλογο έργων, αφού πληρούσε τα κριτήρια που καθορίζονται στον Κανονισμό 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις Πανευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές. Ο ΔΣΜΚ, που είναι ο κατά νόμο υπεύθυνος για διασυνδέσεις με άλλα κράτη, είχε σημαντική συνεισφορά στην επιτυχή κατάταξη του έργου ως «Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος» (Project of Common Interest- PCI).

Το 2013 ορίστηκε ως Φορέας Υλοποίησης του έργου η εταιρεία ΔΕΗ Quantum Energy Ltd και το Μάιο 2013, ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, σύμφωνα και με τις πρόνοιες του Νόμου στις 16 Μαΐου 2013, έδωσε οδηγίες στο Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου να προχωρήσει άμεσα στη διερεύνηση και προώθηση της προοπτικής διασύνδεσης του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου με το προτεινόμενο έργο ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ (EuroAsia Interconnector). Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε σε αριθμό συναντήσεων στο Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού και διοργάνωσε και ημερίδα στα γραφεία του ΔΣΜΚ.

Κατά το 2013 ολοκληρώθηκε η μελέτη κόστους- οφέλους από την Περιφερειακή Ομάδα Ηπειρωτικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης του Οργανισμού ENTSO-E η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιολόγηση του έργου και την προώθησή του ώστε να ενταχθεί στο Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Δικτύου που ετοιμάζει ο οργανισμός ENTSO-E και που θα ολοκληρωθεί το 2014. Για την εκπόνηση της υπόψη μελέτης, ο ΔΣΜΚ συντόνισε τη συλλογή των αναγκαίων στοιχείων και δεδομένων για το Ισραήλ και την Κύπρο και τα προώθησε προς την Περιφερειακή Ομάδα.

Συνάντηση της Περιφερειακής Ομάδας Ηπειρωτικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης στα Γραφεία του ΔΣΜΚ

Ιστοσελίδα ΔΣΜΚ

Στα πλαίσια της συνεχούς προσπάθειας του ΔΣΜΚ για εμπλουτισμό της ιστοσελίδας του και βελτίωση της διαφανούς πληροφόρησης προς το κοινό και ενδιαφερόμενους φορείς, η ιστοσελίδα εμπλουτίστηκε και κατά το 2013 με προσθήκη νέου περιεχομένου σε τακτική βάση.

Προϋπολογισμός ΔΣΜΚ

Ετοιμάστηκε Προϋπολογισμός για τις αναμενόμενες κεφαλαιουχικές και λειτουργικές δαπάνες του ΔΣΜΚ για το 2013 ο οποίος και υποβλήθηκε στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και τη Βουλή των Αντιπροσώπων από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο (Ν122(Ι)/2003). Για πρώτη φορά ο Προϋπολογισμός του ΔΣΜΚ υποβλήθηκε ως ξεχωριστό νομοσχέδιο από τον Προϋπολογισμό της ΑΗΚ, σύμφωνα με πρόνοια του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικό) Νόμο του 2012 (Ν211(Ι)/2012). Εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 30 Απριλίου 2013.

Διαχείριση Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας

Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής

Οι Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής περιλαμβάνουν κανόνες οι οποίοι διέπουν τις τεχνικές απαιτήσεις και περιορισμούς που εφαρμόζονται από τους κατόχους άδειας που εκδίδεται από τη ΡΑΕΚ και τους κατόχους εξαιρέσεων, αναφορικά με τη σύνδεση τους στο ηλεκτρικό δίκτυο και τη χρήση του δικτύου, σύμφωνα με το άρθρο 74 των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων. Οι Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής συντάσσονται, εκδίδονται και αναθεωρούνται από το Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και εγκρίνονται από τη ΡΑΕΚ σύμφωνα με τις πρόνοιες των άρθρων 73, 75 και 76 των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων.

Κατά το έτος 2013 αναθεωρήθηκαν οι Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής και περιλαμβάνουν τη διαδικασία για πραγματοποίηση δημόσιων διαβουλεύσεων στις περιπτώσεις που προτείνονται τροποποιήσεις στους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής. Εντός του 2013 έγινε η πρώτη δημόσια διαβούλευση και ακολούθως πραγματοποιήθηκε συνεδρία της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής. Η νέα Τροποποιητική Έκδοση 4.0.0 των Κανόνων ετοιμάστηκε από το ΔΣΜΚ, σύμφωνα με τη νενομισμένη διαδικασία, και υποβλήθηκε προς τη ΡΑΕΚ για έγκριση. Η νέα έκδοση δημοσιεύτηκε στις ιστοσελίδες του ΔΣΜΚ και της ΡΑΕΚ.

Λειτουργία Αγοράς Ηλεκτρισμού

Κατά το 2013 η ΡΑΕΚ προσέλαβε εξωτερικούς συμβούλους για την αναδιάρθρωση του τομέα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Στους όρους εντολής των συμβούλων περιλαμβάνονταν οι εξής γενικοί και ειδικοί στόχοι:

Γενικοί Στόχοι της Μελέτης:

1. Η αξιολόγηση του υφιστάμενου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού
2. Η σύγκρισή του με άλλα μοντέλα αγοράς ηλεκτρισμού
3. Η κατάθεση εισηγήσεων για τη βελτίωση του υφιστάμενου μοντέλου ή υιοθέτηση νέου μοντέλου
4. Η τροποποίηση του υφιστάμενου μοντέλου ή η υιοθέτηση διευθετήσεων για τη λειτουργία Χονδρικής και Λιανικής Αγοράς κατά τη μεταβατική περίοδο.

Ειδικοί Στόχοι για το Μοντέλο Αγοράς

1. Να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις όσον αφορά στην ασφάλεια εφοδιασμού σε ένα μικρό και απομονωμένο σύστημα
2. Να προστατεύει τους καταναλωτές
3. Οι συμμετέχοντες να μπορούν να λειτουργούν αποδοτικά στην αγορά
4. Να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της Οδηγίας 2009/72/EC, συμπεριλαμβανομένων της αποφυγής εκμετάλλευσης της αγοράς από συμμετέχοντες με δεσπίζουσα θέση
5. Να λαμβάνει υπόψη την αυξανόμενη διείσδυση των ΑΠΕ και να διασφαλίζει την ομαλή ένταξη τους στην αγορά ηλεκτρισμού
6. Να λαμβάνει υπόψη πιθανές μελλοντικές διασυνδέσεις με άλλα ηλεκτρικά συστήματα στη βάση των κανονισμών για την εσωτερική αγορά ηλεκτρισμού (Κανονισμός 714/2009 της ΕΕ)
7. Να διευκολύνει την παρακολούθηση της αγοράς σύμφωνα με τον Κανονισμό 1227/2011 (REMIT)
8. Να διασφαλίζει την ασφάλεια και αξιοπιστία του Συστήματος Μεταφοράς και Διανομής
9. Να διευκολύνει τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού σε μια επανενωμένη Κύπρο

Ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου συμμετείχε στη διαδικασία διαμόρφωσης του νέου πλαισίου αγοράς στην Κύπρο, καταθέτοντας τα σχόλια και τις απόψεις του όποτε του ζητήθηκε από τη ΡΑΕΚ. Η μελέτη βρίσκεται στα τελικά στάδια ολοκλήρωσης.

Στα πλαίσια διερεύνησης της λειτουργίας Ευρωπαϊκών Αγορών Ηλεκτρισμού, απαραίτητης για την οργάνωση και λειτουργία Αγοράς Ηλεκτρισμού στη Κύπρο, πραγματοποιήθηκαν δύο επισκέψεις στους Λειτουργούς Αγοράς

Ιρλανδίας (SEMO) και Ελλάδας (ΛΑΓΗΕ και ΑΔΜΗΕ). Η συνάντηση με το λειτουργό Αγοράς Ιρλανδίας, πραγματοποιήθηκε στις 26 Απριλίου 2013. Η ιδιαιτερότητα του Λειτουργού Αγοράς Ιρλανδίας έγκειται στο γεγονός ότι είναι υπεύθυνός τόσο για την αγορά της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, όσο και της Βορείου Ιρλανδίας.

Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν θέματα όπως:

- α) Η δημιουργία ενιαίας αγοράς στην Ιρλανδία
- β) Η οργάνωση της SEMO
- γ) Η λειτουργία του μοντέλου αγοράς
- δ) Τα λογισμικά και η υποστήριξη
- ε) Το Ευρωπαϊκό Ιδανικό Μοντέλο (EU Target Model)

Συνάντηση με το Λειτουργό Αγοράς Ιρλανδίας SEMO

Η επίσκεψη στον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) και στον Λειτουργό Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΛΑΓΗΕ), έγινε μεταξύ 3-5 Ιουνίου. Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν θέματα αγοράς όπως:

- α) Το νομοθετικό πλαίσιο και η εφαρμογή της Οδηγίας 2009/72
- β) Η οργάνωση και σχέσεις του ΑΔΜΗΕ και ΛΑΓΗΕ
- γ) Οι συμμετέχοντες στην Ελληνική Αγορά
- δ) Πηγές Ενέργειας
- ε) Διασυνδέσεις και διασυνοριακό εμπόριο με άλλα συστήματα
- στ) Το μοντέλο αγοράς της Ελλάδας
- ζ) Προβλέψεις
- η) Λογισμικά αγοράς και λογισμικά συστήματος
- ι) Εκδόσεις Εγγυήσεων προέλευσης από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ

Χρεώσεις Χρήσης Δικτύου Μεταφοράς

Στα πλαίσια των υποχρεώσεων του ΔΣΜΚ σύμφωνα με τον νόμο, εμπίπτει και η ετοιμασία και υποβολή στη ΡΑΕΚ των Χρεώσεων Χρήσης Δικτύου Μεταφοράς, Επικουρικών Υπηρεσιών, Μακροχρόνιας Εφεδρείας και Λειτουργικών Εξόδων ΔΣΜΚ. Οι χρεώσεις αυτές ετοιμάζονται με βάση τα στοιχεία που παρέχονται στο ΔΣΜΚ από την ΑΗΚ.

Ο ΔΣΜΚ αφού μελέτησε τα απαιτούμενα οικονομικά δεδομένα υπέβαλε στη ΡΑΕΚ πρόταση για διατήρηση των Χρεώσεων Χρήσης Δικτύου Μεταφοράς, Επικουρικών Υπηρεσιών και Μακροχρόνιας Εφεδρείας στην ίδια τιμή.

Ο ΔΣΜΚ υπέβαλε στη ΡΑΕΚ εμπειριστατωμένη μελέτη με προβλεπόμενες δαπάνες του ΔΣΜΚ και η ΡΑΕΚ ενέκρινε αύξηση στο Τέλος Λειτουργικών Εξόδων ΔΣΜΚ για το 2014. Όλα τα τέλη δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ.

Επικουρικές Υπηρεσίες και Μακροχρόνια Εφεδρεία

Ο ΔΣΜΚ κατέθεσε μελέτη με εισηγήσεις προς την ΡΑΕΚ αναφορικά με την επικουρική υπηρεσία λειτουργικού περιθωρίου και τη μακροχρόνια εφεδρεία (Οκτώβριος 2013). Στις εισηγήσεις του ο ΔΣΜΚ εναρμονίζει τις κατηγορίες και τους ορισμούς του λειτουργικού περιθωρίου σύμφωνα με τον κώδικά Load and Frequency Control and Reserves του ENTSO-E. Ορίζονται οι ακόλουθες κατηγορίες λειτουργικού περιθωρίου:

- Εφεδρεία Συγκράτησης της Συχνότητας
- Εφεδρεία Αποκατάστασης της Συχνότητας
- Εφεδρεία Αντικατάστασης 1
- Εφεδρεία Αντικατάστασης 2
- Περιθώριο Αντιμετώπισης Ακραίας Μέγιστης Ζήτησης

Στην εισήγηση καθορίζεται το συμβάν αναφοράς και οι απαιτούμενες ποσότητες για την κάθε κατηγορία λειτουργικού περιθωρίου. Γίνονται επίσης εισηγήσεις αναφορικά με τη διασφάλιση και την πληρωμή της εφεδρείας.

Φωτοβολταϊκά σε οροφή βιομηχανικών εγκαταστάσεων στη Λευκωσία

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας μπορούν να αξιοποιηθούν στον τομέα του ηλεκτρισμού για ηλεκτροπαραγωγή, στον τομέα της θέρμανσης και ψύξης και στον τομέα των μεταφορών. Σε αυτούς τους τρεις άξονες καθορίστηκαν οι στόχοι των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της νέας Οδηγίας για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, 2009/28/ΕΚ, η οποία περιλαμβάνεται στο Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νέα Οδηγία τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο 2009 και έχει αντικαταστήσει πλήρως τις προηγούμενες Οδηγίες 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ από την 1η Ιανουαρίου 2012. Στην Κύπρο έγινε εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2009/28/ΕΚ μέσω του Νόμου 112(Ι)/2013 ο οποίος αντικατέστησε τους προηγούμενους Νόμους για προώθηση των ΑΠΕ και τέθηκε σε ισχύ το Σεπτέμβριο 2013.

Για την Κύπρο, ο εθνικός στόχος που τέθηκε αναφορικά με τη συνεισφορά των ΑΠΕ στην τελική ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας, είναι 13% μέχρι το 2020. Η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ θα πρέπει μέχρι το 2020 να αντιστοιχεί με το 16% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας που έχει καταρτιστεί από το κράτος με βάση τις πρόνοιες της Οδηγίας 2009/28/ΕΚ.

Κατά το έτος 2013 η συνεισφορά της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ανήλθε περίπου σε 7,5%. Μεγάλο μερίδιο στην εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στην Κύπρο έχουν τα Αιολικά Πάρκα, των οποίων η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα κατά το τέλος του 2013 ήταν 146,7MW. Σημαντικό μερίδιο στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ αναμένεται να έχουν επίσης τα Φωτοβολταϊκά Συστήματα.

Φωτοβολταϊκά Πάρκα στην Περιοχή Ορούντας

Ηλεκτρονικό Μητρώο για Πιστοποιητικά Εγγύησης Προέλευσης

Κατά το 2013 εκδόθηκαν συνολικά 222.574 Εγγυήσεις Προέλευσης οι οποίες αντιστοιχούν σε Περιόδους Αναφοράς που εμπίπτουν εντός του 2012 και 2013. Επίσης, ακυρώθηκαν 164.298 Εγγυήσεις Προέλευσης με Περιόδους Αναφοράς εντός του 2012. Στο Σχήμα 3 που ακολουθεί, φαίνεται η μηνιαία κατάσταση του Ηλεκτρονικού Μητρώου όσον αφορά τις εκδοθείσες και ληγμένες Εγγυήσεις Προέλευσης. Στα Σχήματα 4 και 5 συγκρίνονται οι εκδοθείσες και ληγμένες ΕΠ για τα έτη 2012 -2013.

Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης ΕΠ, η ΡΑΕΚ με απόφαση της που κοινοποιήθηκε στον ΔΣΜΚ στις 26 Νοεμβρίου 2013 έχει ορίσει τον ΔΣΔ ως Εξουσιοδοτημένο Φορέα για σκοπούς υποστήριξης του Εξουσιοδοτημένου Εκδότη Πιστοποιητικών Εγγυήσεων Προέλευσης ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Ο τομέας αρμοδιότητας και ευθύνης του Εξουσιοδοτημένου Φορέα είναι οι εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ μέγιστης ισχύος 8 MW.

Συγκεκριμένα, ο Εξουσιοδοτημένος Φορέας εξουσιοδοτείται:

- (α). Να παραλαμβάνει τις αιτήσεις εγγραφής στο ΗΜ των παραγωγών από εγκαταστάσεις ΑΠΕ κάτω των 8 MW και να προωθεί τα στοιχεία και πληροφορίες των αιτήσεων στον Εξουσιοδοτημένο Εκδότη.
- (β). Να διενεργεί ελέγχους των εγκαταστάσεων ΑΠΕ και να υποβάλλει σχετική έκθεση στον Εξουσιοδοτημένο Εκδότη.
- (γ). Να παραλαμβάνει αιτήσεις για έκδοση ΕΠ, να συλλέγει τις μετρήσεις και να τις υποβάλλει στον Εξουσιοδοτημένο Εκδότη.

Με βάση την ισχύουσα διαδικασία, όλες οι εκδοθείσες Εγγυήσεις Προέλευσης προωθήθηκαν προς το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για καταβολή της σχετικής χορηγίας από το Ειδικό Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ και πληρωμή των Παραγωγών. Η διαδικασία αυτή, όπως έχει διαφανεί από τις επαφές του ΔΣΜΚ με το Σύνδεσμο Εκδοτών Ευρώπης «ΑΙΒ» (Association of Issuing Bodies) στον οποίο έχει υποβάλει αίτηση ένταξη ως πλήρες μέλος, δεν συνάδει με τη βέλτιστη πρακτική που ακολουθείται από την ΑΙΒ αλλά ούτε με τις πρόνοιες της Οδηγίας 2009/28/ΕΚ. Συγκεκριμένα στην οδηγία καθορίζεται ως μόνη χρήση των ΕΠ η αποκάλυψη του ενεργειακού μείγματος προμηθευτών.

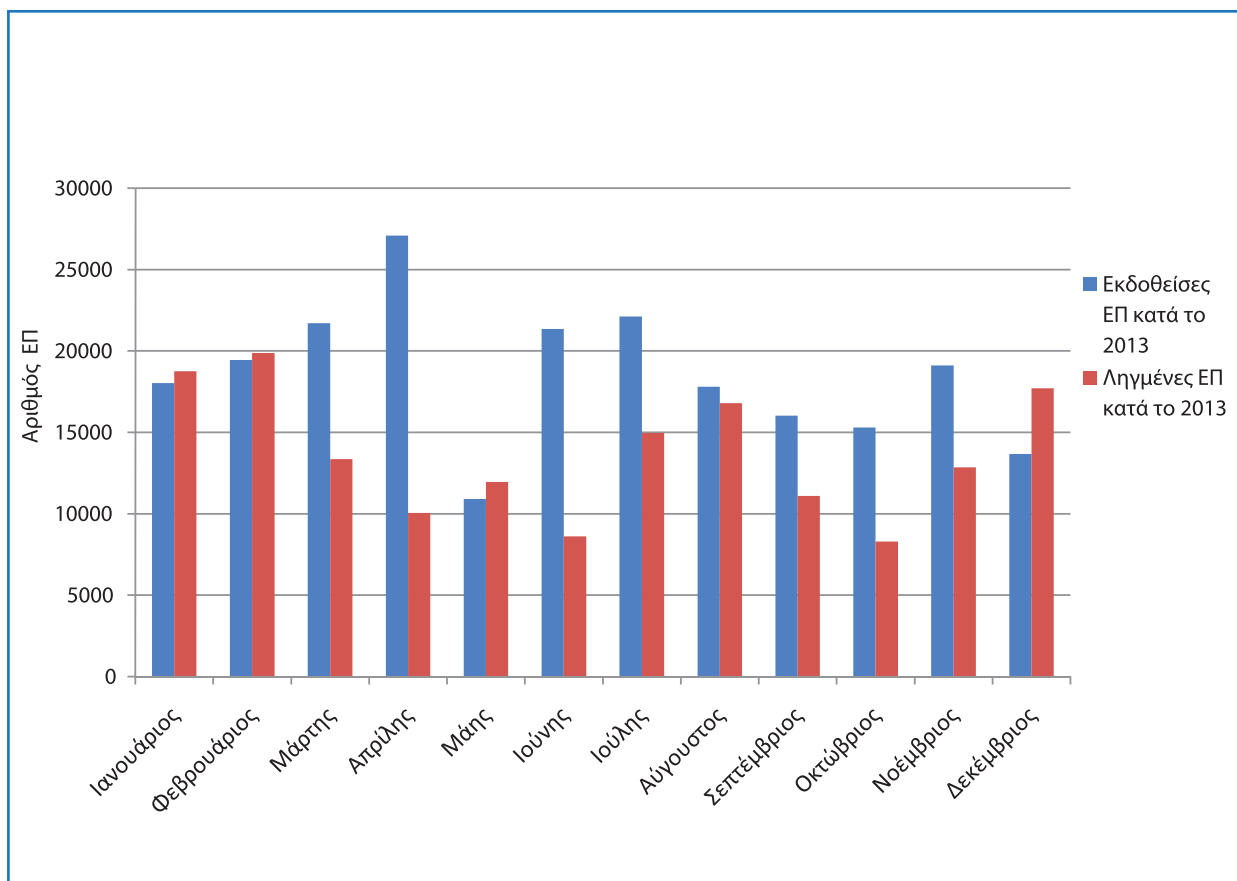
Εντός του 2013 ο ΔΣΜΚ έθεσε το πιο πάνω θέμα στη ΡΑΕΚ και στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και κατόπιν σχετικής διαβούλευσης, έχει συμφωνηθεί όπως για χρήση από το Ειδικό Ταμείο εκδίδεται αντίγραφο της ΕΠ, έτσι ώστε η αποκλειστική χρήση των ΕΠ να είναι η αποκάλυψη ενεργειακού μείγματος. Η πρόνοια αυτή έχει ήδη συμπεριληφθεί στα σχέδια χορηγιών του ΥΕΕΒΤ που ανακοινώθηκαν εντός του 2013, στα οποία απαιτείται η παρουσίαση ανάλογου πιστοποιητικού για εγκαταστάσεις με ισχύ μεγαλύτερη από 1 MW.

Ο ΔΣΜΚ συνεχίζει να μελετά τη βέλτιστη πρακτική που ακολουθείται στην ΑΙΒ για την έκδοση Εγγυήσεων Προέλευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ ή από Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και τον τρόπο λειτουργίας των Ηλεκτρονικών Μητρώων στην Ευρώπη και την ΑΙΒ για σκοπούς εμπορίας των Εγγυήσεων Προέλευσης. Η ΑΙΒ προσφέρει τη δυνατότητα εμπορίας Εγγυήσεων Προέλευσης από ένα κράτος μέλος σε άλλο, μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πιστοποίησης Ενέργειας (European Energy Certificate System). Η όλη διαδικασία εμπορίας Εγγυήσεων Προέλευσης γίνεται ηλεκτρονικά.

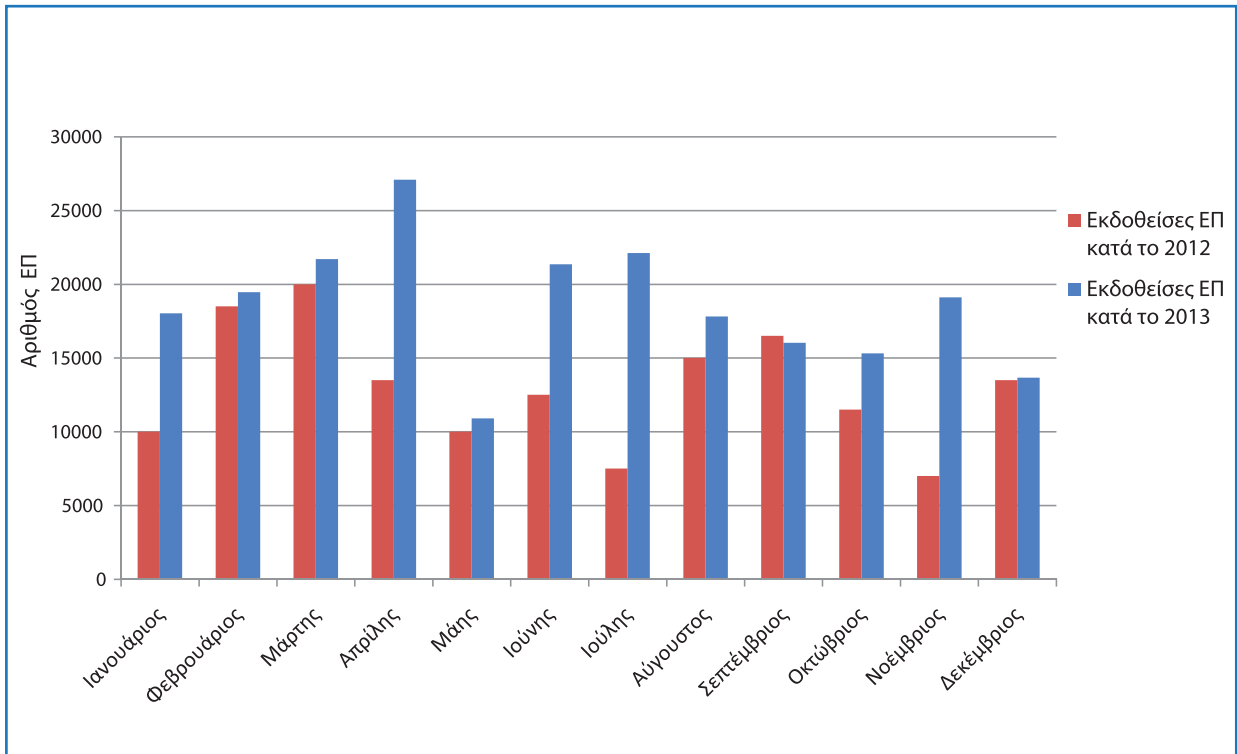
Η διεκπεραίωση της αίτησης ένταξης του ΔΣΜΚ στον οργανισμό ΑΙΒ συνεχίζεται και έχουν υποβληθεί συμπληρωματικές πληροφορίες σύμφωνα με τα πρώτα σχόλια των εξεταστών της αίτησης μας. Ο ΔΣΜΚ επεξεργάζεται κανονισμό για την διαδικασία αποκάλυψης ενεργειακού μείγματος ο οποίος θα υποβληθεί τόσο στην ΑΙΒ όσο και στη ΡΑΕΚ. Η εφαρμογή του κανονισμού αποκάλυψης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτραπεί η εμπορία ΕΠ μέσω του ΗΜ ΕΠ του ΔΣΜΚ.

Εντός του 2013 ο ΔΣΜΚ έλαβε μέρος σε μια Γενική Συνέλευση της ΑΙΒ ως παρατηρητής.

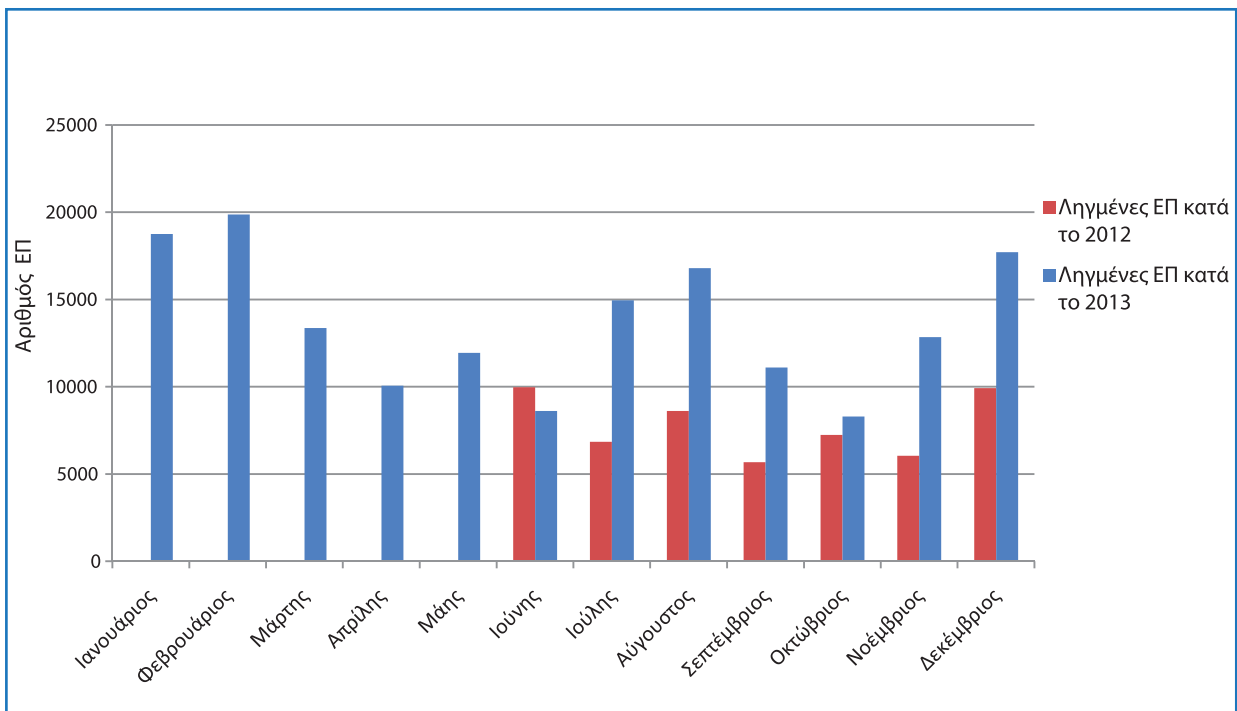
Λόγω των διαφόρων αποφάσεων της ΡΑΕΚ και των υποδείξεων της ΑΙΒ, είναι απαραίτητη η τροποποίηση και αναβάθμιση του ΗΜ έκδοσης ΕΠ και των σχετικών Εγχειριδίων. Για το σκοπό αυτό, ο ΔΣΜΚ συνεχίζει την συνεργασία του με την εταιρεία συμβουλευτικών υπηρεσιών Exergis A.E η οποία έχει αναπτύξει το λογισμικό του ΗΜ.

Σχ. 3 - Εγγυήσεις Προέλευσης που διακινήθηκαν κατά το 2013

Σχ. 4 - Εκδοθείσες Εγγυήσεις Προέλευσης κατά τα έτη 2012-2013

Σχ. 5 - Ληγμένες Εγγυήσεις Προέλευσης κατά τα έτη 2012-2013

Συνδέσεις Παραγωγών και Καταναλωτών στο Σύστημα Μεταφοράς

Κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2013 υπήρχαν κατατεθειμένες στο ΔΣΜΚ εννέα Αιτήσεις Σύνδεσης στο Σύστημα Μεταφοράς/ Διανομής, οι οποίες αφορούσαν Παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας.

Οχτώ από τις πιο πάνω Αιτήσεις αφορούσαν Παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) (επτά αιολικά πάρκα και ένα φωτοβολταϊκό πάρκο) καθώς επίσης και μία αίτηση που αφορούσε Παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση μονάδων παραγωγής συμβατικού καυσίμου.

Αναφορικά με τις αιτήσεις για εγκαθίδρυση αιολικών πάρκων, σημειώνεται ότι για τις πλείστες από αυτές εκκρεμούν θέματα εξασφάλισης των απαραίτητων αδειών και εγκρίσεων. Ταυτόχρονα το θέμα της διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σε σχέση με την ασφαλή λειτουργία του Συστήματος μελετάται τόσο από το ΔΣΜΚ, όσο και από τη ΡΑΕΚ.

Σε σχέση με την αίτηση για εγκαθίδρυση του φωτοβολταϊκού πάρκου αναμένεται από τον αιτητή να ζητήσει από το ΔΣΜΚ, την έκδοση Προκαταρκτικών Όρων Σύνδεσης σύμφωνα με τη «Διαδικασία Σύναψης Σύμβασης Σύνδεσης μεταξύ ΔΣΜΚ και Αιτητή (Παραγωγού/ Πελάτη)».

Η Αίτηση που αφορούσε Παραγωγό με χρήση συμβατικών καυσίμων ήταν πλήρης, έτυχε επεξεργασίας από το ΔΣΜΚ και προωθήθηκε η έκδοση Προκαταρκτικών Όρων Σύνδεσης μετά από γραπτή δήλωση του Αιτητή, σύμφωνα με την πιο πάνω διαδικασία.

Τα στοιχεία που αφορούν τις Αιτήσεις Σύνδεσης περιέχονται στους πίνακες που είναι δημοσιευμένοι στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ, στη διεύθυνση κάτω από την ενότητα [Αγορά Ηλεκτρισμού / Νέες Συνδέσεις](#).

Χρεώσεις Σύνδεσης Συστήματος Μεταφοράς

Οι μοναδιαίες τιμές (ηλεκτρολογικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, δομικών έργων κ.ά.) αποτελούν τη βάση για τη χρέωση των νέων συνδέσεων στο Σύστημα Μεταφοράς. Οι μοναδιαίες τιμές ετοιμάζονται κατόπιν διαβουλεύσεων με τον Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς και χρησιμοποιούνται ως βάση για την κοστολόγηση νέων συνδέσεων. Οι μοναδιαίες τιμές αναθεωρούνται το Δεκέμβριο κάθε έτους με εφαρμογή την πρώτη ημέρα κάθε νέου έτους.

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων του ΔΣΜΚ είναι και η ενημέρωση των αιτητών για τους πιθανούς τρόπους σύνδεσης τους στο δίκτυο και οι τεχνικά αποδεκτές λύσεις που μπορούν να υλοποιηθούν, με γνώμονα πάντα την αξιοπιστία του Συστήματος καθώς επίσης και την ελαχιστοποίηση του κόστους σύνδεσης.

Στις περιπτώσεις για τις οποίες είναι αναγκαία η κατασκευή νέου Υποσταθμού, εξετάζονται οι εναλλακτικές θέσεις για την εγκαθίδρυσή του, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη και την ανάπτυξη του ηλεκτρικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής και το Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς.

Τα διάφορα στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν στην Κεφαλαιουχική Δαπάνη της Σύνδεσης και άλλες οικονομικές υποχρεώσεις του Αιτητή περιγράφονται λεπτομερώς σε έγγραφο που ετοίμασε ο ΔΣΜΚ με τίτλο «Βασικές Αρχές Πολιτικής Χρέωσης για Σύνδεση Παραγωγών και Πελατών στο Σύστημα Μεταφοράς/ Διανομής (Παραγωγών > 8 MW και Πελατών > 12 MVA)», το οποίο εγκρίθηκε από τη ΡΑΕΚ και δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ με έναρξη ισχύος την 1η Ιανουαρίου 2013.

Μεθοδολογία Χρέωσης Απωλειών Ενέργειας

Ο ΔΣΜΚ έχει ετοιμάσει έγγραφο «Μεθοδολογία Χρέωσης Απωλειών Ενέργειας» στο οποίο αναλύεται ο τρόπος υπολογισμού των απωλειών ενέργειας και ο καταμερισμός τους μεταξύ των διαφόρων Παραγωγών που θα χρησιμοποιούν το δίκτυο μέσης τάσης.

Το έγγραφο αυτό εγκρίθηκε από τη ΡΑΕΚ, αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Σεπτεμβρίου 2013.

Λειτουργία Συστήματος

Επαναλειτουργία Μονάδων Παραγωγής στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού

Στις 25 Ιανουαρίου 2013 τέθηκε σε λειτουργία πλήρους κύκλου (2+1) η Εγκατάσταση Συνδυασμένου Κύκλου ΕΣΚ 4, ικανότητας παραγωγής ισχύος 220 MW, στις 17 Ιουνίου 2013 ο Ατμοστρόβιλος 1 ικανότητας παραγωγής ισχύος 130 MW με διαθεσιμότητα 120 MW, ενώ στις 11 και 24 Οκτωβρίου 2013 τέθηκαν σε πλήρη λειτουργία οι Ατμοστρόβιλοι 3 και 2 ικανότητας παραγωγής 130 MW έκαστος.

Η διαθέσιμη ικανότητα Παραγωγής του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού, μετά την πλήρη αποκατάσταση, είναι 867,5 MW.

Διεξαγωγή Λειτουργικών Ελέγχων για σχεδόν Αποκλειστική Τροφοδοσία του Συστήματος Παραγωγής από τον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού

Στα πλαίσια της προετοιμασίας του Συστήματος για την ενδιάμεση λύση έλευσης του φυσικού αερίου και για σκοπούς οικονομικότερης λειτουργίας του Ηλεκτρικού Συστήματος, ο ΔΣΜΚ κατόπιν οδηγιών της ΡΑΕΚ, έχει εκτελέσει Λειτουργικούς Ελέγχους για λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς / Παραγωγής με σχεδόν αποκλειστική τροφοδοσία από τον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού.

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης των Λειτουργικών Ελέγχων, που άρχισαν στις 29 Νοεμβρίου 2013, έχουν αποδείξει ότι οι βασικοί παράμετροι του Συστήματος που αφορούν στη συχνότητα και στην τάση, έχουν λειτουργήσει ικανοποιητικά και δεν έχουν προκαλέσει προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος.

Για τη συνέχιση των Λειτουργικών Ελέγχων με τη δεύτερη φάση, που αναμένεται να αρχίσει περί τα τέλη της Εαρινής Περιόδου 2014, είναι αναγκαία η ολοκλήρωση των εργασιών εγκατάστασης και λειτουργίας εφεδρικού λέβητα στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Δεκέλειας.

Προγραμματισμένες Διακοπές

Για σκοπούς συντήρησης εξοπλισμού ψηλής τάσης, διεξαγωγής εργασιών αναβάθμισης εξοπλισμού και σύνδεσης νέων υποσταθμών, ο ΔΣΜΚ εξέταζε καθημερινά, αιτήσεις των Περιφερειών και των Σταθμών Παραγωγής της ΑΗΚ για προγραμματισμένες εργασίες και χειρισμούς στο Σύστημα Μεταφοράς. Η διαδικασία έγκρισης των αιτήσεων απαιτούσε, σε πολλές περιπτώσεις, μελέτες ροής φορτίου, υπαλλακτικές επιλογές τροφοδοσίας για διατήρηση της αναγκαίας ασφάλειας και αξιοπιστίας του Συστήματος και συντονισμό των εργασιών μεταξύ Περιφερειών και Σταθμών Παραγωγής της ΑΗΚ.

Η διαδικασία υποβολής και εξασφάλισης έγκρισης από το ΔΣΜΚ για διεξαγωγή εργασιών στο Σύστημα Μεταφοράς προωθείται αποκλειστικά μέσω του ειδικού φύλλου της ιστοσελίδας του ΔΣΜΚ. Υποβλήθηκαν μέσα στο 2013 συνολικά 455 αιτήσεις, σε σύγκριση με 453 αιτήσεις το 2012, από εξουσιοδοτημένους χρήστες του ειδικού ιστοχώρου του ΔΣΜΚ, τόσο από τα Περιφερειακά Γραφεία, όσο και από τους Σταθμούς Παραγωγής. Το λογισμικό λειτούργησε πολύ ικανοποιητικά προσφέροντας στους χρήστες την έγκαιρη και ομαλή διεξαγωγή εργασιών στο Σύστημα Μεταφοράς.

Μετά από εξέταση των υποθέσεων δόθηκε έγκριση για εργασία σε 445 περιπτώσεις, σε σύγκριση με 431 εγκρίσεις κατά το 2012 και υλοποιήθηκαν 433 εργασίες, σε σύγκριση με 410 εργασίες το 2012.

Συντήρηση Μονάδων Παραγωγής

Για την όσο το δυνατό ομαλότερη λειτουργία του Συστήματος Παραγωγής καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, ούτως ώστε ο προγραμματισμός και οι διαφοροποιήσεις στο πρόγραμμα συντήρησης των Μονάδων Παραγωγής να παρέχουν τη μέγιστη αξιοπιστία στη λειτουργία του Συστήματος Παραγωγής και Μεταφοράς. Κατά τη διάρκεια του έτους έγιναν ορισμένες αναγκαίες αναθεωρήσεις στο Εγκεκριμένο Πρόγραμμα Συντήρησης των Μονάδων Παραγωγής της ΑΗΚ, που υποβλήθηκε στο ΔΣΜΚ από την Επιχειρησιακή Μονάδα Παραγωγής για μελέτη και έγκριση. Σε κάθε περίπτωση το πρόγραμμα μελετήθηκε με γνώμονα πάντοτε τον καλύτερο λειτουργικό σχεδιασμό και εγκρίθηκε μετά από τις απαραίτητες αλλαγές.

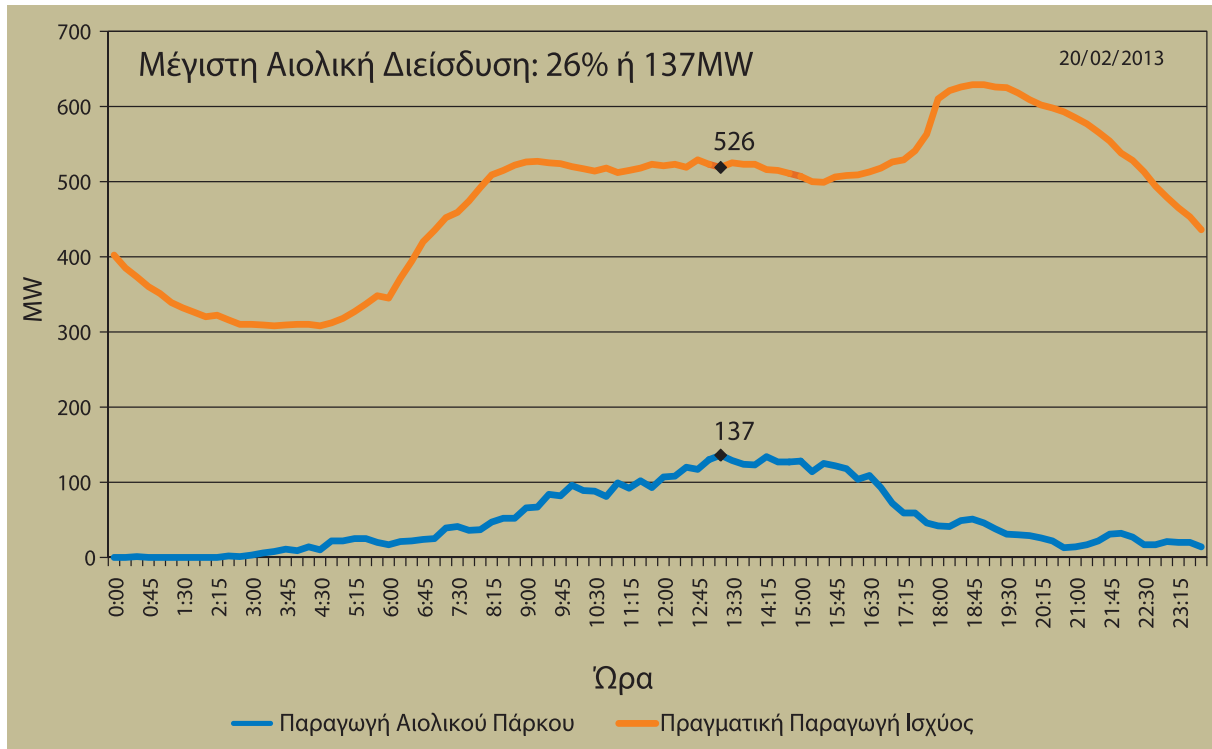
Επιπρόσθετα, ο ΔΣΜΚ μελέτησε αιτήσεις για έκτακτες εργασίες συντήρησης των Μονάδων Παραγωγής. Η έγκριση των εργασιών συντήρησης των Μονάδων Παραγωγής από μέρος του ΔΣΜΚ υπόκειται πάντοτε σε κριτήρια που αφορούν στην επάρκεια, στην παραγωγή και στην ασφάλεια του Συστήματος. Για την έγκριση οποιασδήποτε εργασίας συντήρησης τίθεται ως ελάχιστη προϋπόθεση η διασφάλιση της απρόσκοπτης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές, ακόμα και στην περίπτωση απώλειας της εγκατεστημένης μεγαλύτερης μονάδας του Συστήματος με Ικανότητα Παραγωγής Ισχύος ανερχόμενης στα 130 MW (απώλεια ενός Ατμοστρόβιλου στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού).

Ο προγραμματισμός της Συντήρησης Μονάδων Παραγωγής γίνεται με βάση τις πρόνοιες του Κεφαλαίου Τ4 των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής και πάντοτε σε συνεργασία με το αρμόδιο τμήμα του Παραγωγού.

Βραχυπρόθεσμη Πρόβλεψη της Διακύμανσης της Συνολικής Παραγωγής Ισχύος και της Συγχρονισμένης Ικανότητας Παραγωγής Ισχύος

Η βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής και της συγχρονισμένης ικανότητας παραγωγής ισχύος του Συστήματος, καθώς και της συνεπαγόμενης δέσμευσης των Μονάδων Παραγωγής διεξάγεται επί καθημερινής βάσης για σκοπούς βέλτιστης ικανοποίησης της απαιτούμενης ζήτησης. Στα πλαίσια της πρόβλεψης της παραγωγής ισχύος του Συστήματος, λαμβάνονται υπόψη ιστορικά στοιχεία παραγωγής ισχύος, στοιχεία πρόβλεψης της ζήτησης φορτίου της ΑΗΚ, προβλέψεις καιρικών συνθηκών καθώς επίσης εμπειρίες και διαθέσιμα εργαλεία (λογισμικά ή τυπικές καμπύλες διακύμανσης). Στη συνέχεια λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής ισχύος του Συστήματος, τις Δηλώσεις Τεχνικών Χαρακτηριστικών των Μονάδων Παραγωγής και τις Δηλώσεις Προγραμματισμού Παραγωγής της ΑΗΚ, τη διαθεσιμότητα των Μονάδων Παραγωγής στους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς και χρησιμοποιώντας τα προσφερόμενα λογισμικά προγράμματα του ΣΤΗΔΕ, καθορίζεται το Πρόγραμμα Δέσμευσης των Μονάδων Παραγωγής για την επόμενη μέρα.

Κατά την πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής ισχύος, γίνεται χρήση επίσημων μετεωρολογικών δεδομένων, των προβλεπόμενων καιρικών συνθηκών από τη Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου, καθώς και στοιχείων από διάφορες ιστοσελίδες του διαδικτύου, όπου δημοσιεύονται προβλέψεις του καιρού.

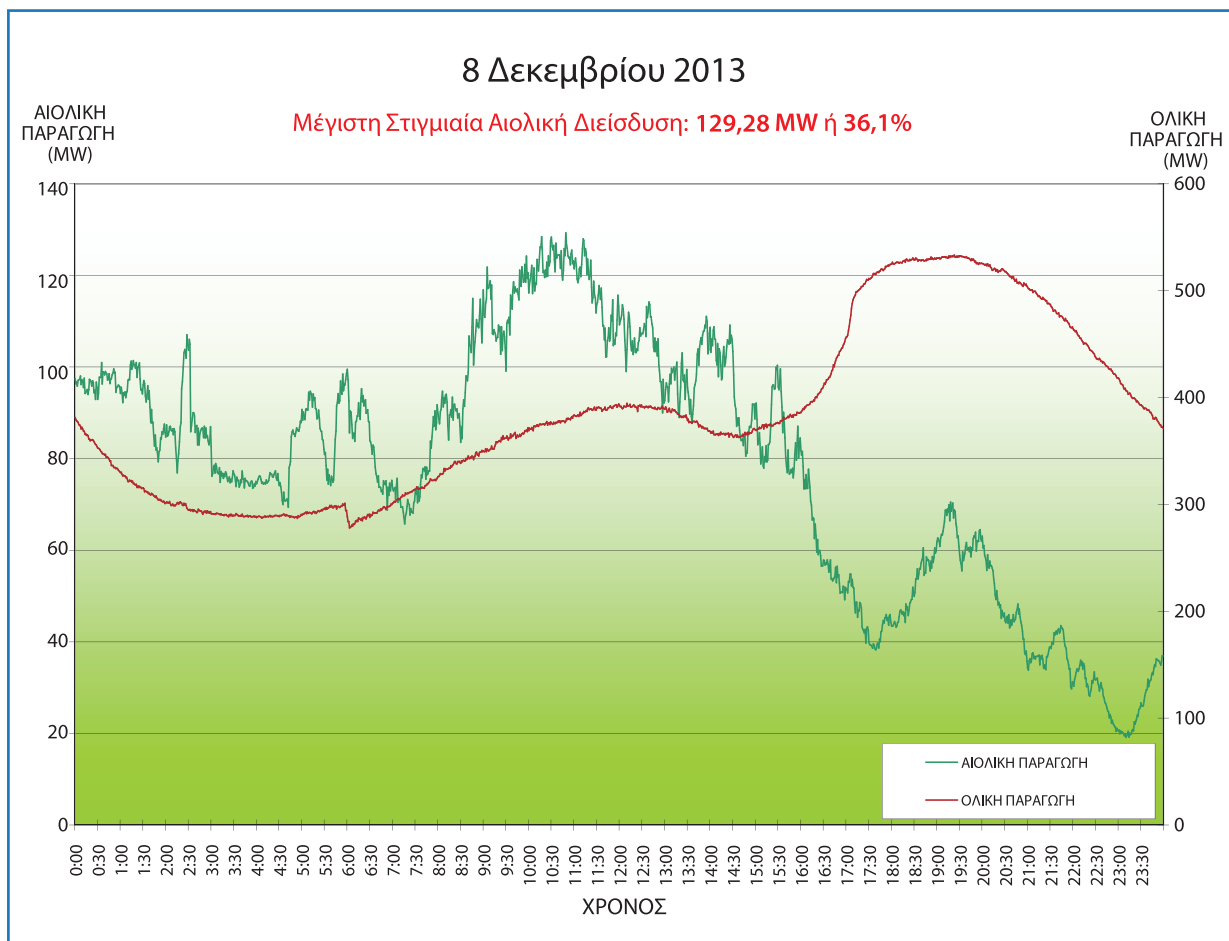
Σχ. 6 - Διείσδυση Αιολικής Ηλεκτροπαραγωγής στο Ηλεκτρικό Σύστημα

Διείσδυση Αιολικής Ηλεκτροπαραγωγής στο Ηλεκτρικό Σύστημα

Η αυξανόμενη διείσδυση αιολικής ηλεκτροπαραγωγής στο Σύστημα - που μέχρι στιγμής η εγκατεστημένη αιολική ισχύς ανέρχεται στα 146,7 MW - προκαλεί προβλήματα λειτουργικής διαχείρισης που αφορούν στα τεχνικά χαρακτηριστικά της ηλεκτροπαραγωγής των Αιολικών Πάρκων στο Σημείο Σύνδεσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά σχετίζονται με τη διακύμανση της παραγωγής, το ρυθμό μεταβολής της παραγόμενης ενεργού ισχύος και τη διαχείριση της άεργου ισχύος. Στο σχεδιάγραμμα 6 παρουσιάζεται η διακύμανση της παραγωγής ισχύος του Συστήματος και της μέγιστης αιολικής ηλεκτροπαραγωγής που έχει καταγραφεί κατά το 2013. Στο Σχεδιάγραμμα 7 παρουσιάζεται η ημέρα με τη μέγιστη ποσοστιαία αιολική διείσδυση που έφθασε το 36,1% της συνολικής παραγωγής.

Μέτρηση Ποιότητας Ισχύος

Η σύνδεση και λειτουργία Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο Σύστημα Μεταφοράς είναι δυνατόν να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην Ποιότητα Ισχύος. Για εξέταση αυτού του ενδεχόμενου διενεργούνται, σε τακτά χρονικά διαστήματα, μετρήσεις Ποιότητας Ισχύος στο Σημείο Σύνδεσης με το Σύστημα Μεταφοράς των Αιολικών Πάρκων «Ορείτες», «Αγία Άννα», «Αλέξιγρος» και «Κόσιη». Οι παράμετροι οι οποίες εξετάζονται είναι οι ακόλουθες: Τάση και Ένταση ηλεκτρικού ρεύματος, Ενεργός και Άεργος Ισχύς, Συχνότητα, Ολική Αρμονική Παραμόρφωση, Αρμονικές Τάσης και Έντασης και Αναλαμπές Τάσης.

Σχ. 7 - Μέγιστο ποσοστό Αιολικής Διείσδυσης

Αρμονική Παραμόρφωση και Αναλαμπές Τάσης

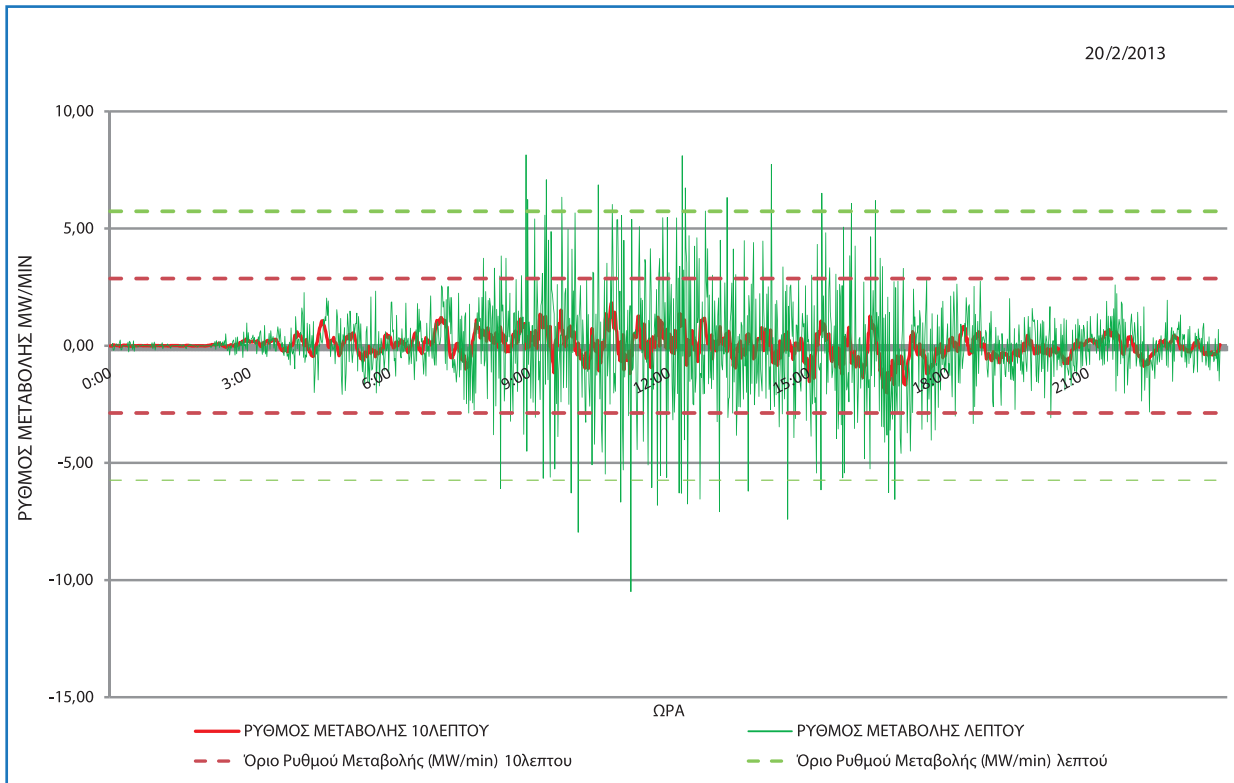
Η Ποιότητα Ισχύος καταγράφεται και είναι διαθέσιμη συνεχώς από τον Καταγραφέα Ποιότητας που βρίσκεται εγκατεστημένος στον Υποσταθμό Εισόδου του κάθε Αιολικού Πάρκου.

Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα αξιολογήσεις των Δεικτών Ποιότητας για την Αρμονική Παραμόρφωση και τις Αναλαμπές Τάσης των Αιολικών Πάρκων που έχουν ήδη ενταχθεί στο Σύστημα, δεν παρατηρείται υπέρβαση των ορίων ποιότητας της ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα όπως καθορίζονται στους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής αλλά ούτε και επιδείνωση τους λόγω της λειτουργίας των Αιολικών Πάρκων.

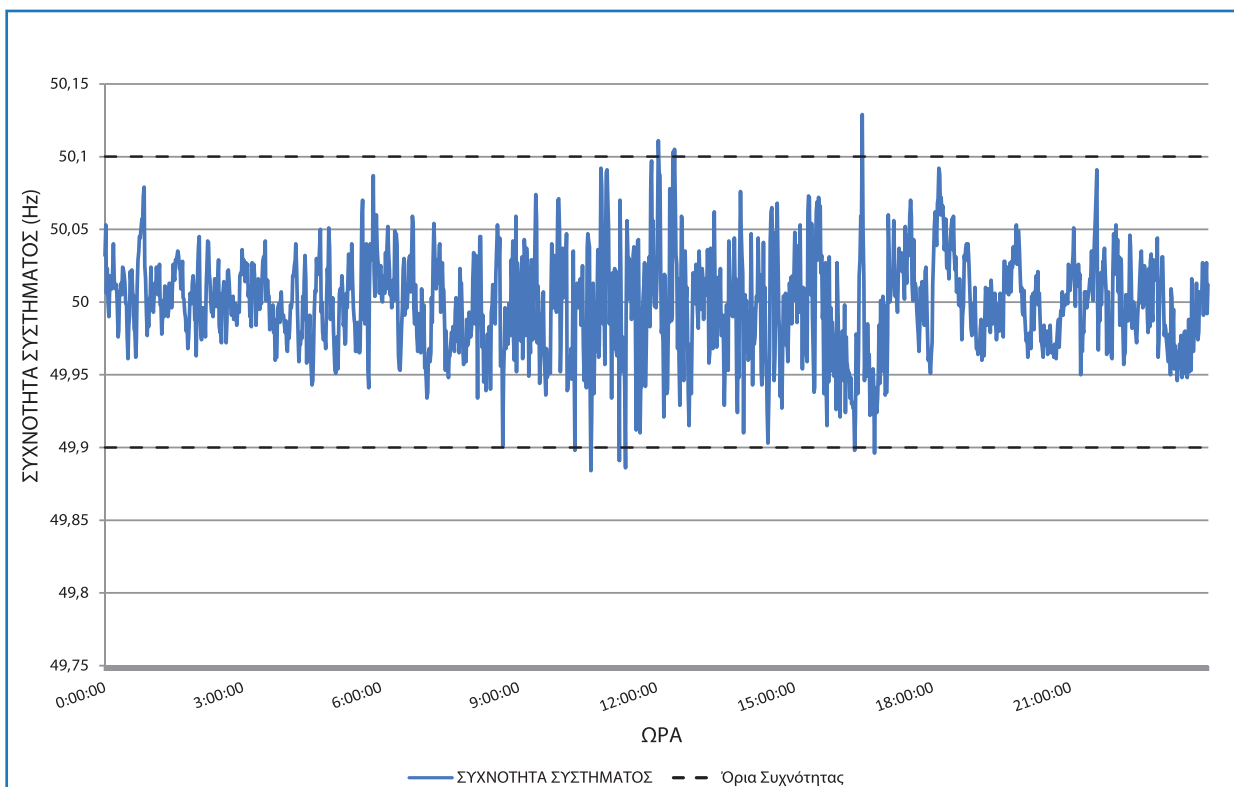
Ρυθμός Μεταβολής Αιολικής Ηλεκτροπαραγωγής στο Σημείο Σύνδεσης

Ο Ρυθμός Μεταβολής της παραγόμενης ενεργού ισχύος των Αιολικών Πάρκων στο Σημείο Σύνδεσης παρακολουθείται καθημερινά και ελέγχεται κατά πόσο κυμαίνεται εντός των ορίων ασφαλείας που καθορίζονται από το ΔΣΜΚ, σύμφωνα με την ικανότητα απορρόφησης του Συστήματος. Ο Ρυθμός Μεταβολής της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής επηρεάζει δραστικά τη συχνότητα του Συστήματος -βλέπε τις πιο κάτω γραφικές παραστάσεις- που πρέπει να κυμαίνεται εντός των ορίων που καθορίζονται από τους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής. Για την ασφαλή λειτουργία του Συστήματος οι συμβατικές μονάδες παραγωγής πρέπει να έχουν την ικανότητα να απορροφούν τις αυξομειώσεις της αιολικής ισχύος χωρίς να προκαλείται πρόβλημα στον έλεγχο της συχνότητας.

Σχ. 8 - Ρυθμός Μεταβολής Αισολικής Ηλεκτροπαραγωγής

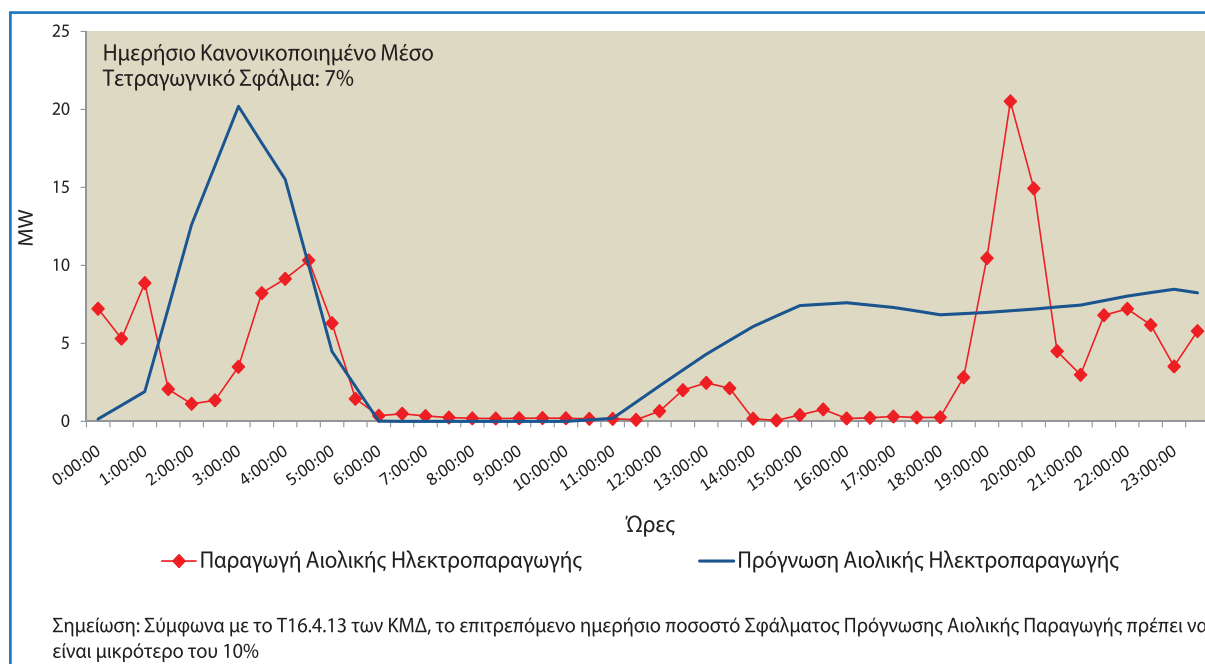

Σχ. 9 - Συχνότητα Συστήματος

Πρόγνωση Αιολικής Ηλεκτροπαραγωγής

Η πρόγνωση της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής υποβάλλεται καθημερινά από τα Αιολικά Πάρκα στα πλαίσια των συμβατικών τους υποχρεώσεων και ενσωματώνεται στο γενικό λογισμικό πρόγνωσης του ΔΣΜΚ. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τον καταρτισμό του Προγράμματος Παραγωγής για την επόμενη μέρα. Σημειώνεται ότι η προβλεπόμενη αιολική ηλεκτροπαραγωγή σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και με τους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής λαμβάνει προτεραιότητα στην κατανομή σύμφωνα με το Πρόγραμμα Παραγωγής για την επόμενη ημέρα.

Ως εκ τούτου, η ακρίβεια στην πρόγνωση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και παρακολουθείται στενά από το ΔΣΜΚ. Σε τακτικά χρονικά διαστήματα πραγματοποιούνται συγκρίσεις της προβλεπόμενης και της πραγματικής διακύμανσης της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής στη βάση μετρήσιμων κριτηρίων που έχουν αναπτυχθεί για το σκοπό αυτό και ενσωματωθεί στους ΚΜΔ.

Σχ. 10 - Ημερήσια Σύγκριση Προβλεπόμενης και Πραγματικής Διακύμανσης της Αιολικής Ηλεκτροπαραγωγής

Διαχείριση Άεργου Ισχύος

Για την ασφαλή λειτουργία του Συστήματος ο ΔΣΜΚ διαχειρίζεται τη διακίνηση της άεργου ισχύος των Αιολικών Πάρκων στο Σημείο Σύνδεσης, παρεμβαίνει εκεί και όπου χρειάζεται, ούτως ώστε να διασφαλίζεται σταθερότητα στην τάση και μείωση των απωλειών.

Μελέτες Λειτουργίας Συστήματος

Κατά το 2013 εκπονήθηκαν διάφορες μελέτες ανάλυσης ροών φορτίου με τη χρήση του λογισμικού ανάλυσης συστημάτων ισχύος. Μεταξύ άλλων, οι μελέτες αφορούσαν τη βέλτιστη λειτουργία του συστήματος ιδιαίτερα όσον αφορά στη διαχείριση της άεργου ισχύος, τον προγραμματισμό εργασιών συντήρησης στο δίκτυο μεταφοράς και την επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος Παραγωγής/Μεταφοράς

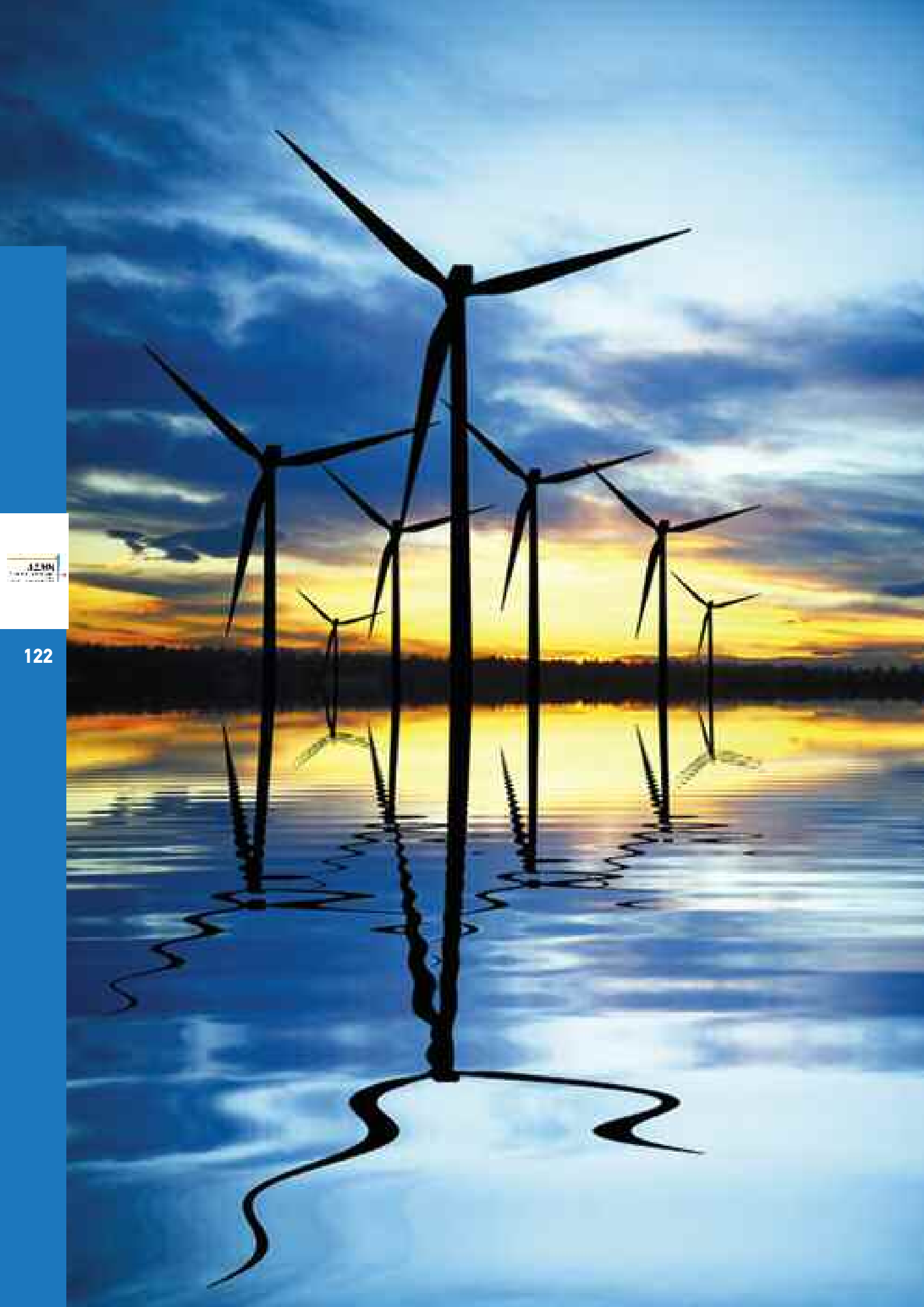
Μελέτες Ανάλυσης Συστήματος

Με βάση τα δεδομένα τα οποία συλλέγει, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου εκπονεί μελέτες Λειτουργίας και Ανάλυσης του Συστήματος αναλύοντας τις δυνατότητες του Συστήματος Μεταφοράς σε σχέση με εξωγενείς παράγοντες, ή παράγοντες οι οποίοι έχουν σχέση με την εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος.

Με τη χρήση του δυναμικού μοντέλου του συστήματος, εκπονήθηκε αριθμός μελετών σχετικά με την ασφαλή λειτουργία του συστήματος, τόσο σε συνθήκες λειτουργίας σε διαφορετικές περιόδους του έτους 2013, όσο και στην περίπτωση έλευσης και χρήσης του φυσικού αερίου στο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής της Κύπρου. Μεταξύ άλλων στα πλαίσια της αξιολόγησης της ενδιάμεσης λύσης για έλευση Φυσικού Αερίου στην Κύπρο αλλά και για την ελαχιστοποίηση του κόστους Παραγωγής, μελετήθηκε η λειτουργία του συστήματος με μειωμένη παραγωγή στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Δεκέλειας και με λειτουργία του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού ως σχεδόν αποκλειστικού τροφοδότη του συστήματος.

Άλλες μελέτες που εκπονήθηκαν από το ΔΣΜΚ ήταν σχετικές με την ανάλυση της δυναμικής ευστάθειας του συστήματος για αριθμό πιθανών συμβάντων σε συνθήκες οικονομικής λειτουργίας των Μονάδων Παραγωγής κατά τις περιόδους υψηλής και χαμηλής ζήτησης φορτίου και την εκτίμηση των επιπέδων λειτουργικής εφεδρείας που απαιτείται.

Αναπτύχθηκε επίσης μεθοδολογία για την ανάλυση και τον υπολογισμό του ρυθμού πτώσης της Συχνότητας του Συστήματος κατά την περίοδο που ακολουθεί αμέσως μετά από ένα συμβάν απώλειας παραγωγής

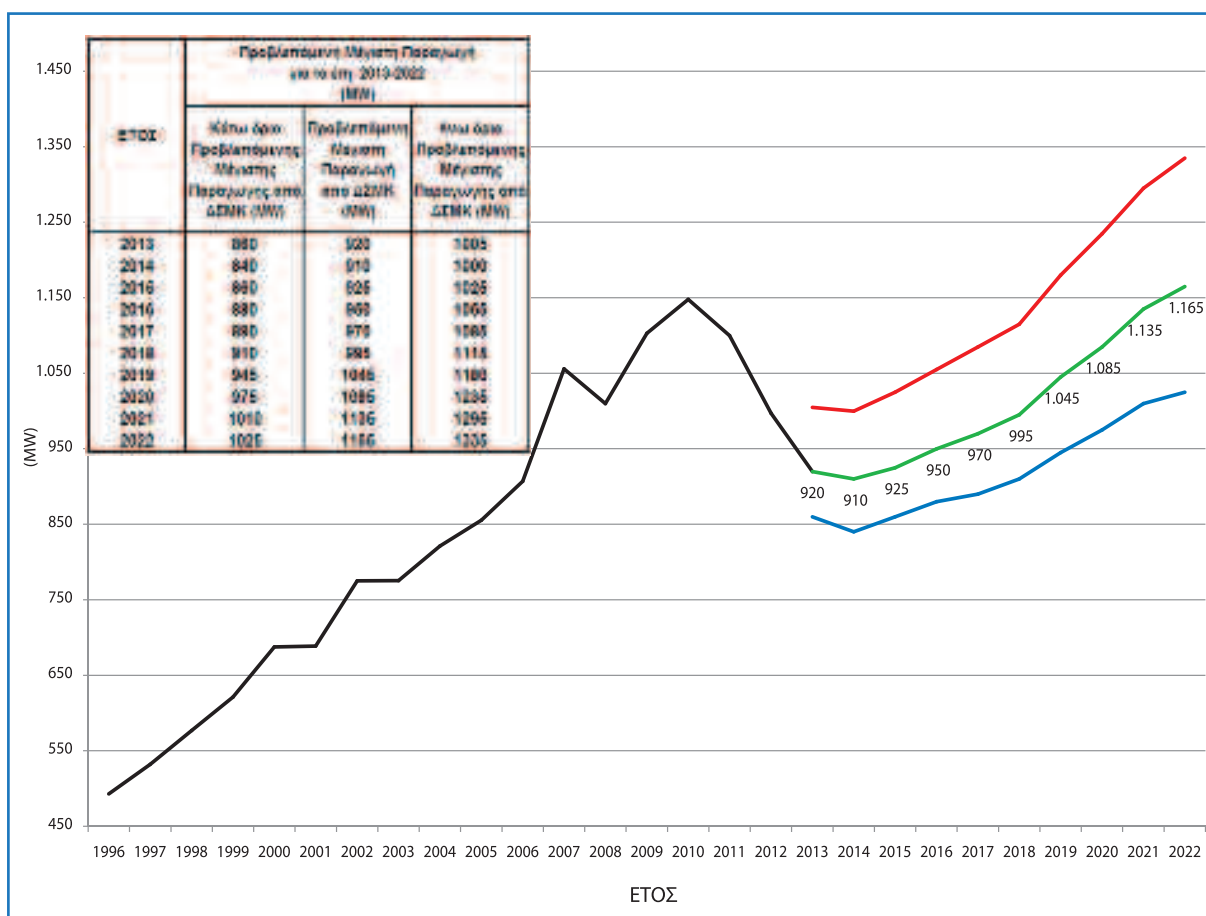

Ανάπτυξη Συστήματος Παραγωγής

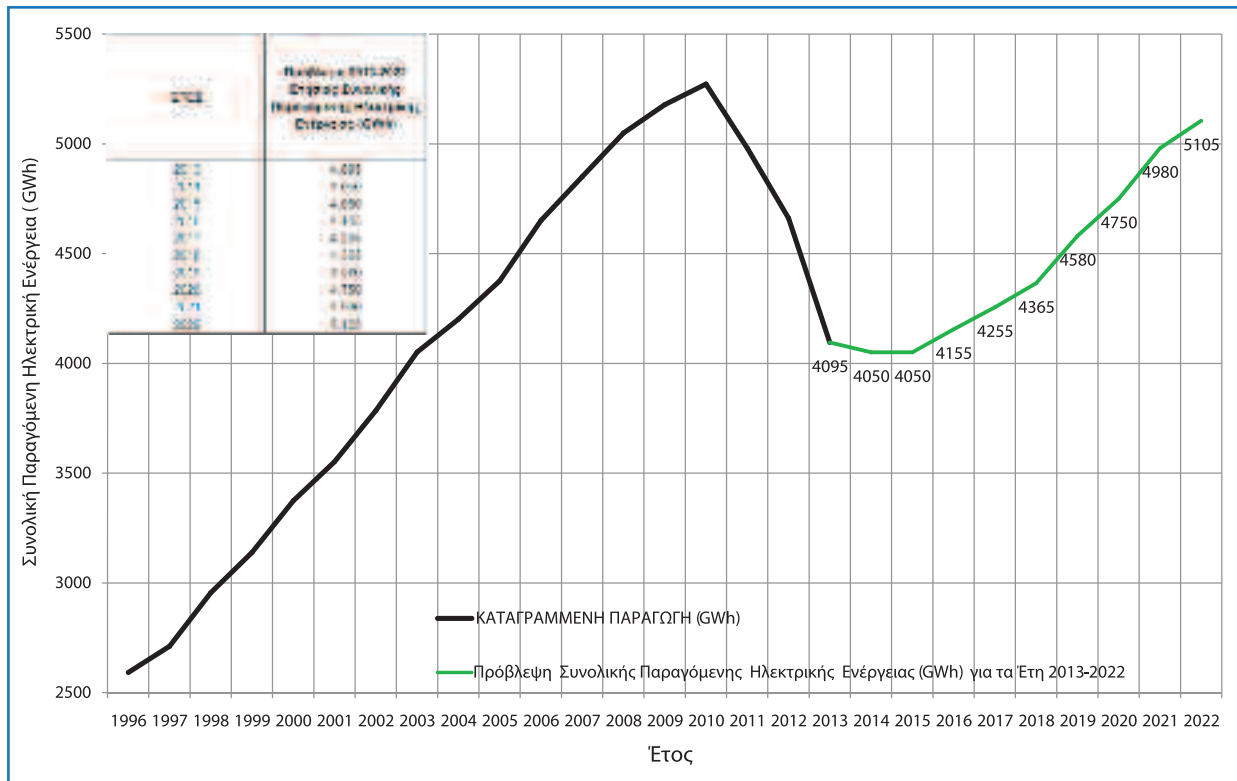
Πρόβλεψη Μέγιστης Ετήσιας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ισχύος

Στις 17 Απριλίου 2013 υποβλήθηκε στη ΡΑΕΚ αναθεωρημένη πρόβλεψη για την περίοδο 2013-2022 η οποία και έτυχε έγκρισης στις 4 Ιουνίου 2013. Η αναθεωρημένη πρόβλεψη φαίνεται στα Σχεδιαγράμματα 11 και 12. Το άνω όριο αντιπροσωπεύει την αναμενόμενη ζήτηση σε συνθήκες παρατεταμένου καύσωνα και το κάτω όριο αντιπροσωπεύει την αναμενόμενη ζήτηση για συνθήκες ήπιων θερμοκρασιών.

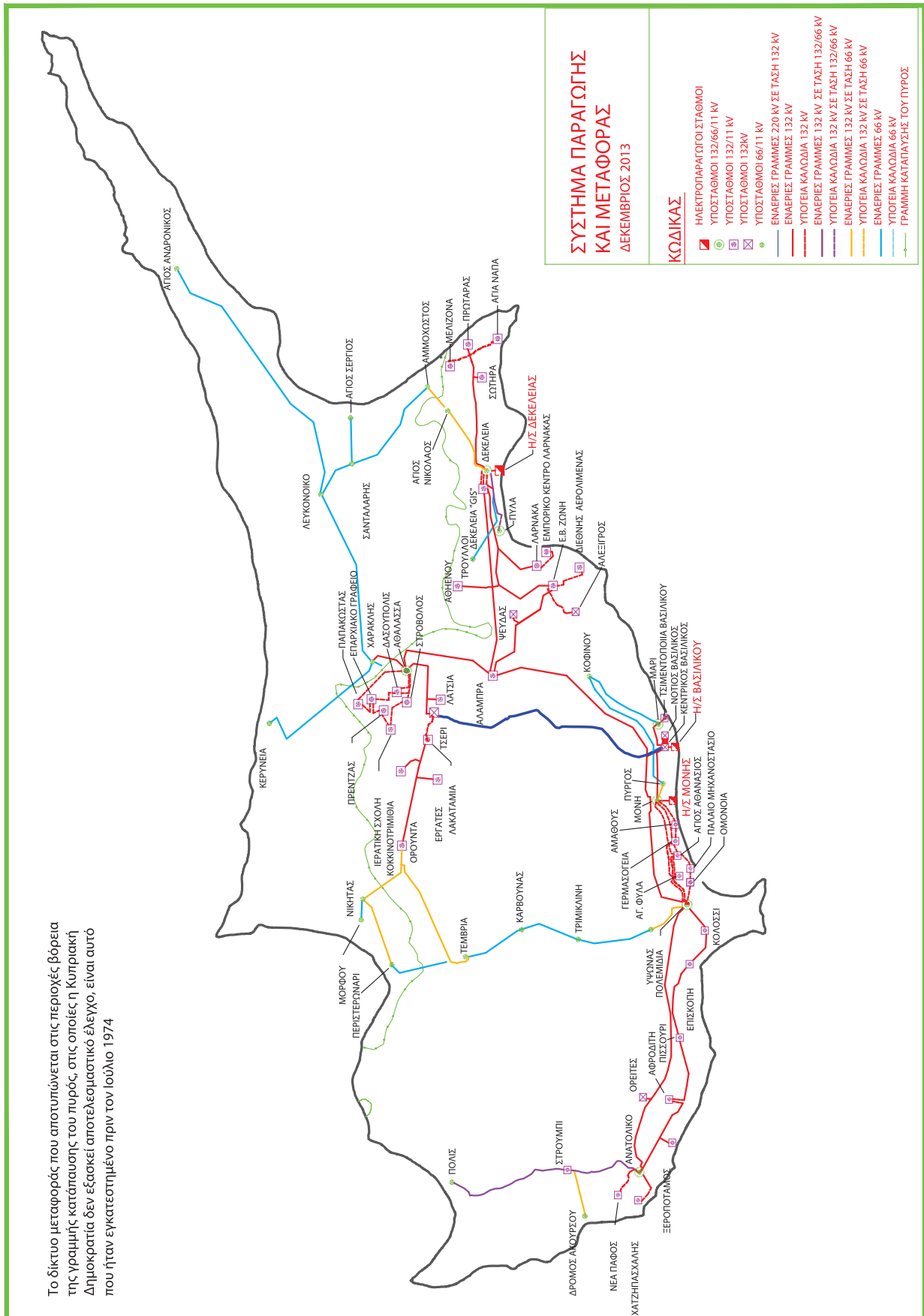
Όσον αφορά την ενέργεια διαφάνηκε ότι η πρόβλεψη για το 2013 ήταν αρκετά ακριβής αφού η τιμή που είχε προβλεφθεί για την Ετήσια Συνολική Παραγόμενη Ηλεκτρική Ενέργεια για το 2013 ήταν 4.095 GWh και η καταγραμμένη ανήλθε σε 4.256 GWh.

Σχ. 11 - Μακροπρόθεσμη Πρόβλεψη Μέγιστης Ετήσιας Συνολικής Ηλεκτρικής Ισχύος (MW) για την περίοδο 2013 - 2022.

Σχ. 12 - Μακροπρόθεσμη Πρόβλεψη Συνολικής Παραγόμενης Ηλεκτρικής Ενέργειας (GWh) για την περίοδο 2013 - 2022

Σχ. 13 - Γεωγραφική Απεικόνιση του Συστήματος Μεταφοράς

Ανάπτυξη Συστήματος Μεταφοράς

Νέοι Υποσταθμοί Μεταφοράς

Κατά το 2013, συνδέθηκαν στο Σύστημα ο πιο κάτω νέοι Υποσταθμοί Μεταφοράς:

- Υποσταθμός Μεταφοράς «Πύλα» GIS 132/11 kV, πρώτη φάση (εξοπλισμός GIS και μετασχηματιστής Ισχύος αρ.2- 31,5/40 MVA), στις 18 Απριλίου 2013
- Υποσταθμός Μεταφοράς «Στρουμί» GIS (ανοικτού τύπου, 2x10/16 MVA) 132/11 kV, στις 12 Ιουνίου 2013
- Υποσταθμός Μεταφοράς «Αθηνού» (ανοικτού τύπου, 2x10/16 MVA) 132/11 kV, στις 23 Οκτωβρίου 2013

Αναβαθμίσεις Υποσταθμών

• Υποσταθμός «Διεθνής Αερολιμένας»

Στις 27 Φεβρουαρίου 2013 προστέθηκε και ενεργοποιήθηκε ο νέος Μετασχηματιστής Ισχύος αρ.1 132/11 kV (31,5/40 MVA), στον Υποσταθμό Μεταφοράς «Διεθνής Αερολιμένας» και η ικανότητα του Υποσταθμού αυξήθηκε από 2x40 MVA σε 3x40 MVA, δηλαδή από 80 MVA σε 120 MVA.

• Υποσταθμός «Πύργος»

Στις 9 Απριλίου 2013 ενεργοποιήθηκε ο νέος Μετασχηματιστής Ισχύος αρ.3 (μετονομάστηκε από αρ.1) 66/11 kV (10,5/15 MVA) στον Υποσταθμό Μεταφοράς «Πύργος» και η ικανότητα του Υποσταθμού αυξήθηκε από 1x15 MVA συν 2x10 MVA σε 1x10 MVA συν 2x15 MVA, δηλαδή από 35 MVA σε 40 MVA.

• Υποσταθμός «Λατισιά»

Στις 12 Ιουλίου 2013 ενεργοποιήθηκε ο νέος Μετασχηματιστής Ισχύος αρ.2 132/11 kV (31,5/40 MVA), στον Υποσταθμό Μεταφοράς «Λατισιά» και η ικανότητα του Υποσταθμού αυξήθηκε από 2x31,5 MVA σε 1x31,5 MVA συν 1x40 MVA, δηλαδή από 63 MVA σε 71,5 MVA.

Κατά το 2013, μέσα στα πλαίσια αναβάθμισης του Υποσταθμού Μεταφοράς «Αγ. Νικόλαος» 66/11 kV και συγκεκριμένα της μελλοντικής διασύνδεσής του με τον υπό κατοχή σήμερα Υποσταθμό Μεταφοράς «Αμμόχωστος», κατασκευάστηκε ο νέος πυλώνας αρ. 46B.

Ενεργοποίηση Κυκλωμάτων- Εναέριες Γραμμές/Υπόγεια Καλώδια

Στα πλαίσια υλοποίησης του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση και ενεργοποιήθηκε ο πιο κάτω εξοπλισμός στο σύστημα:

• Κύκλωμα Διασύνδεσης «Δεκέλεια-Δεκέλεια GIS» Αρ.3 132 kV

Κατά το 2013, άρχισε η τρίτη φάση της διασύνδεσης του Υποσταθμού «Δεκέλεια 132 kV» με τον Υποσταθμό «Δεκέλεια GIS 132 kV», με την ενεργοποίηση του τρίτου κυκλώματος διασύνδεσης «Δεκέλεια -Δεκέλεια GIS» Αρ.3 132 kV μήκους 0,17 km, στις 23 Οκτωβρίου 2013.

Μετακίνηση Κυκλωμάτων - Εναέριες Γραμμές/Υπόγεια Καλώδια

- **Εναέριο κύκλωμα «Λάρνακα-Δεκέλεια» 132 kV**

Διεκπεραιώθηκε μέσα στα πλαίσια καλύτερης λειτουργικότητας του Υποσταθμού Λάρνακα 132 kV, η αναδιάταξη του εναέριου κυκλώματος «Λάρνακα-Δεκέλεια» σε «Λάρνακα-Δεκέλεια GIS», στις 10 Δεκεμβρίου 2013.

Αποξήλωση/Αποσύνδεση Εξοπλισμού

Μετά την εξασφάλιση της σχετικής έγκρισης από τη ΡΑΕΚ όπως προνοεί η νομοθεσία, έγινε κατά το 2013 η αποξήλωση και αφαίρεση από το Σύστημα Μεταφοράς του Υποσταθμού Μεταφοράς 66 kV «Κ.Ε. Τσιμέντων» και όλου του σχετικού του εξοπλισμού.

Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συστήματος Μεταφοράς

Μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του ο ΔΣΜΚ ετοιμάζει σε συνεργασία με την ΑΗΚ και υποβάλλει στη ΡΑΕΚ προς έγκριση Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συστήματος Μεταφοράς το οποίο και αναθεωρείται κάθε χρόνο. Η ανάλυση ροής φορτίων βασίζεται στην Πρόβλεψη Φορτίου και Ενέργειας που ετοιμάστηκε από το ΔΣΜΚ και αναθεωρείται ετησίως καθώς και στη Μελέτη Ανάπτυξης του Συστήματος Παραγωγής που ετοιμάστηκε από την ΑΗΚ.

Εγκατάσταση Συστημάτων Αντιστάθμισης Άεργου Ισχύος

Με την πρόσφατη εγκατάσταση μεγάλου μήκους υπογείων καλωδίων ψηλής τάσης (132 kV) στο Σύστημα Μεταφοράς και ιδιαίτερα στην ευρύτερη περιοχή της πόλης της Λεμεσού, έχει αυξηθεί σημαντικά η χωρητική άεργος ισχύς του Συστήματος, που κατά τις περιόδους χαμηλής φόρτισης ανέρχεται γύρω στα 300MVA_r, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος.

Η πλεονάζουσα άεργος ισχύς που δεν απαιτείται για κάλυψη των αναγκών του Συστήματος πρέπει να απορροφάται από τις συμβατικές μονάδες παραγωγής, κάτω από συνθήκες ασφάλειας και αξιοπιστίας. Η ανεξέλεγκτη κυκλοφορία της άεργου ισχύος προκαλεί απώλειες καθώς και ανύψωση της τάσης που σε ορισμένες περιπτώσεις έχει ξεπεράσει τα 140 kV και έχει προσεγγίσει τα επιτρεπτά όρια των 145 kV με αποτέλεσμα την καταπόνηση του εξοπλισμού.

Το πρόβλημα της άεργου ισχύος εμφανίζεται ιδιαίτερα κατά τις περιόδους χαμηλής ζήτησης κατά τις οποίες ο αριθμός των μονάδων σε λειτουργία είναι περιορισμένος και η ζήτηση άεργου ισχύος από το σύστημα βρίσκεται στο ελάχιστο, γεγονός που υποχρεώνει το ΔΣΜΚ να αποσυνδέει καλώδια κατά τις περιόδους χαμηλής ζήτησης σε καθημερινή βάση, για σκοπούς ασφαλούς λειτουργίας του Συστήματος.

Το πρόβλημα της διαχείρισης της άεργου ισχύος επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο και ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης της ζήτησης, λόγω της οικονομικής κρίσης, κατά τις περιόδους χαμηλής φόρτισης του Συστήματος.

Αναγνωρίζοντας τους κινδύνους που συνεπάγονται από τα πιο πάνω, το θέμα απασχόλησε το ΔΣΜΚ και προς τούτο εκπονήθηκε λεπτομερής μελέτη της διαχείρισης χωρητικής άεργου ισχύος στο Σύστημα Ηλεκτρικής Ενέργειας της Κύπρου σε περιόδους χαμηλής ζήτησης φορτίου. Η μελέτη ετοιμάστηκε σε συνεργασία με την ΑΗΚ και αποσκοπούσε στην έγκαιρη λήψη μέτρων για αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται.

Μεταξύ άλλων, η μελέτη κατέδειξε ότι για την προσωρινή αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτείται η καθημερινή αποσύνδεση αριθμού υπογείων καλωδίων υψηλής τάσης. Η πρακτική αυτή έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ασφαλή και αξιόπιστη λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους χαμηλής και μέσης ζήτησης

φορτίου. Πέραν τούτου, υπάρχει και καταπόνηση στον εξοπλισμό που επηρεάζεται από τους χειρισμούς σύνδεσης και αποσύνδεσης των καλωδίων.

Πέραν του προαναφερόμενου μέτρου για τη διαχείριση της άεργου ισχύος, κατά τη διάρκεια των περιόδων χαμηλής φόρτισης τίθενται σε λειτουργία Μετασχηματιστές Ισχύος που έχουν μετατραπεί σε Επαγωγείς και έχουν την ικανότητα για απορρόφηση περίπου 15 MVA_r πλεονάζουσας άεργου ισχύος.

Για περαιτέρω απόμβλυνση του προβλήματος ο ΔΣΜΚ σε πλήρη συνεργασία με τον Ιδιοκτήτη του Συστήματος Μεταφοράς λειτουργεί το Σύστημα Μεταφοράς στο επίπεδο των 129 kV για σκοπούς περιορισμού της πλεονάζουσας χωρητικής άεργου ισχύος του Συστήματος και την αποφυγή χρήσης κοστοβόρων αεριοστρόβιλων για σκοπούς ασφαλούς διαχείρισης της άεργου ισχύος του Συστήματος.

Σε συνάρτηση με τα πιο πάνω επισημαίνεται ότι το πρόβλημα της διαχείρισης της πλεονάζουσας άεργου ισχύος του Συστήματος έχει απαβλυνθεί, ως ένα βαθμό, με την εγκατάσταση και λειτουργία Επαγωγέων δυναμικότητας 64 MVA_r που έχουν συνδεθεί στο Σύστημα Διανομής. Προγραμματίζεται επίσης η εγκατάσταση και άλλων δύο μονάδων Επαγωγέων δυναμικότητας 150 MVA_r, που θα συνδεθούν στο Σύστημα Μεταφοράς, την εαρινή περίοδο του 2014.

Προστασία Ζωτικών Υποδομών

Μέσα στα πλαίσια της Προστασίας Ζωτικών Υποδομών, γίνεται τακτική επιθεώρηση του ΕΚΕΕ καθώς και του ΕφΚΕΕ με σκοπό τον έλεγχο και διατήρηση όλων των εγκατεστημένων συστημάτων, του εξοπλισμού καθώς και των κτηριακών εγκαταστάσεων σε άριστη λειτουργική κατάσταση. Οποιοδήποτε πρόβλημα παρουσιάστηκε ή γνωστοποιήθηκε από τους λειτουργούς του ΕΚΕΕ, προωθήθηκε προς άμεση επίλυση.

Ο βασικός στόχος της άσκησης ήταν η εξομοίωση συνθηκών απώλειας των κύριων παροχών ηλεκτρικής ενέργειας στο ΕΚΕΕ, ώστε:

- να τεθεί σε λειτουργία η εφεδρική γεννήτρια και να φορτιστεί με όλο το φορτίο των υφιστάμενων συστημάτων του ΕΚΕΕ, ώστε να διαπιστωθεί η λειτουργική της κατάσταση υπό συνθήκες φορτίου.
- να ελεγχθεί το σύστημα Αδιάλειπτης Παροχής (UPS) του ΕΚΕΕ (Μπαταρίες, ηλεκτρονόμοι και ηλεκτρονικές κάρτες).
- να ελεγχθεί το σύστημα ενεργοποίησης της διαδικασίας επιλογής εναλλακτικής παροχής
- να ελεγχθεί ο φωτισμός έκτακτης ανάγκης να διαπιστωθεί η σχετική διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται από τους λειτουργούς.

Η άσκηση διεξήχθη με πλήρη επιτυχία.

Έργα και Δραστηριότητες του ΔΣΜΚ

Σύστημα Τηλεέγχου και Διαχείρισης Ενέργειας (ΣΤΗΔΕ)

Το εποπτικό Σύστημα Τηλεέγχου και Διαχείρισης Ενέργειας (ΣΤΗΔΕ) αποτελεί το κύριο εργαλείο παρακολούθησης και ελέγχου του Δικτύου Μεταφοράς και του Συστήματος Παραγωγής σε καθημερινή βάση.

Κατά το 2013, σε αριθμό περιπτώσεων βλαβών που είχαν ως αποτέλεσμα τη διακοπή της παροχής σε καταναλωτές, η παροχή αποκαταστάθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα με τους τηλεχειρισμούς και τις άλλες λειτουργίες που προσφέρει το σύστημα ΣΤΗΔΕ.

Η ανάγκη για αναβάθμιση του συστήματος σε νεότερη έκδοση διαφάνηκε και εντοπίστηκε από το ΔΣΜΚ πριν μερικά χρόνια. Το σύστημα που συμπλήρωσε το Μάρτιο του 2013 εννέα χρόνια λειτουργίας αλλά από απόψεως σχεδιασμού και τεχνολογίας, η συνολική ηλικία του ξεπέρασε τα 15 χρόνια. Η διερεύνηση πιθανών λύσεων άρχισε από τα τέλη του 2008 και συνεχίστηκε μέχρι και το 2012. Ο ΔΣΜΚ, αναγνωρίζοντας ότι η ανάγκη για αναβάθμιση είχε καταστεί πλέον επιτακτική, το 2012, έλαβε την απόφαση για να προχωρήσει σε αναβάθμιση του κεντρικού λογισμικού του συστήματος στην τελευταία του έκδοση και αντικατάσταση όλου του κεντρικού υλισμικού.

Κατά το 2013 προχώρησαν οι διεργασίες αναβάθμισης του ΣΤΗΔΕ. Για το σκοπό αυτό ετοιμάστηκε λεπτομερής τεχνική προδιαγραφή. Αφού εξασφαλίστηκαν όλα τα αναγκαία πιστοποιητικά από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας, ο ΔΣΜΚ υιοθέτησε τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με την προμηθεύτρια εταιρεία του υφιστάμενου συστήματος και ζήτησε την υποβολή προσφοράς που να ικανοποιεί τις απαιτήσεις που καθορίστηκαν στην προδιαγραφή. Η προσφορά λήφθηκε το Φεβρουάριο 2013 και το Μάιο 2013 πραγματοποιήθηκε διαπραγμάτευση με την υπόψη εταιρεία η οποία και κατέληξε σε συμφωνία για κατακύρωση Συμβολαίου για την αναβάθμιση του κεντρικού λογισμικού του υφιστάμενου συστήματος στην τελευταία του έκδοση. Το Συμβόλαιο υπογράφηκε με την εταιρεία τον Ιούλιο 2013 και ακολούθησαν τα πρώτα στάδια υλοποίησης του έργου με στόχο την ολοκλήρωση του μέχρι το τέλος του 2014.

Παράλληλα, κατά το 2013 ο ΔΣΜΚ προχώρησε την αίτηση που είχε καταθέσει από το 2012, για τη συγχρηματοδότηση του έργου της αναβάθμισης του ΣΤΗΔΕ από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά από επίμονες προσπάθειες η αίτηση του ΔΣΜΚ έγινε τελικά αποδεκτή και στις αρχές Αυγούστου 2013 λήφθηκε απόφαση από το Γραφείο Προγραμματισμού για ένταξη του έργου στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα 2007-2013» για συγχρηματοδότηση του από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) με ποσοστό χρηματοδότησης από το Ταμείο ίσο με το 85%.

Επεκτάσεις ΣΤΗΔΕ

Κατά το 2013 το σύστημα ΣΤΗΔΕ επεκτάθηκε με τη σύνδεση τριών (3) νέων Υποσταθμών Μεταφοράς, οι οποίοι διαθέτουν εξοπλισμό «νέας γενεάς».

Ανάπτυξη Δυναμικού Μοντέλου του Ηλεκτρικού Συστήματος της Κύπρου

Συνεχίστηκε και κατά το 2013 η προσπάθεια ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου δυναμικού μοντέλου του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου. Το μοντέλο τύγγανε συνεχούς ενημέρωσης και επικαιροποίησης ώστε να αντιπροσωπεύει με ακρίβεια την ισχύουσα κατάσταση των συστημάτων Παραγωγής και Μεταφοράς. Στο μοντέλο ενσωματώθηκαν πολλές ρυθμίσεις συστημάτων προστασίας και αναβαθμίστηκαν τα μαθηματικά μοντέλα διαφόρων στοιχείων του ηλεκτρικού εξοπλισμού ώστε να επιτρέπεται η ανάλυση μεγαλύτερου εύρους συμβάντων διαταραχών του δικτύου καθώς και η μελέτη της λειτουργίας του συστήματος σε συνθήκες κατά τις οποίες σημειώνεται εκ περιτροπής αποκοπή φορτίου λόγω ανεπάρκειας παραγωγής.

Οι επίμονες διαχρονικές προσπάθειες για την ανάπτυξη ενός αξιόπιστου δυναμικού μοντέλου επέτρεψαν στο ΔΣΜΚ να προσομοιώνει με ικανοποιητική ακρίβεια τη στατική και δυναμική συμπεριφορά του συστήματος και ως εκ τούτου να

λαμβάνει ορθές αποφάσεις κατά το λειτουργικό σχεδιασμό που να διασφαλίζουν τη λειτουργία του ηλεκτρικού δικτύου κάτω από συνθήκες ασφάλειας. Με την αξιοποίηση του δυναμικού μοντέλου κατά το 2013, εκπονήθηκε ένας σημαντικός αριθμός μελετών.

Αυτόματη Τηλεκαταγραφή Μετρήσεων Ενέργειας στα Συστήματα Παραγωγής / Μεταφοράς

Το Σύστημα Τηλεκαταγραφής και Διαχείρισης Μετρητικών διατάξεων του ΔΣΜΚ, λειτούργησε ικανοποιητικά κατά το 2013 καταγράφοντας με ακρίβεια ανά ημίωρο στοιχεία παραγωγής και διακίνησης ηλεκτρικής ενέργειας στα Συστήματα Παραγωγής και Μεταφοράς.

Κατά το 2013 εντάχθηκαν στο σύστημα αυτό οι μετρητικές διατάξεις δύο Υποσταθμών που συνδέθηκαν στο Δίκτυο Μεταφοράς καθώς επίσης και τριών Θερμικών Μονάδων στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού.

Επίσης, ο ΔΣΜΚ έχει προχωρήσει σε νέες διευθετήσεις συντήρησης για το σύστημα διαχείρισης μετρητικών διατάξεων, την αγορά παράλληλου συστήματος δοκιμών για το εν λόγω σύστημα και στην αγορά ενός συστήματος που παρέχει πρόσβαση σε χρήστες στο διαδίκτυο για διάθεση συγκεκριμένων μετρητικών διατάξεων που ετοιμάζει ο ΔΣΜΚ.

Στοιχεία Λειτουργίας Συστήματος Παραγωγής/Μεταφοράς

Συνολική Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Κύπρο

Η ηλεκτρική ενέργεια για ικανοποίηση της ζήτησης των περιοχών της Κυπριακής Δημοκρατίας, εκτός αυτών βόρεια της γραμμής κατάπαυσης του πυρός όπου η Κυπριακή Δημοκρατία δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, προέρχεται από:

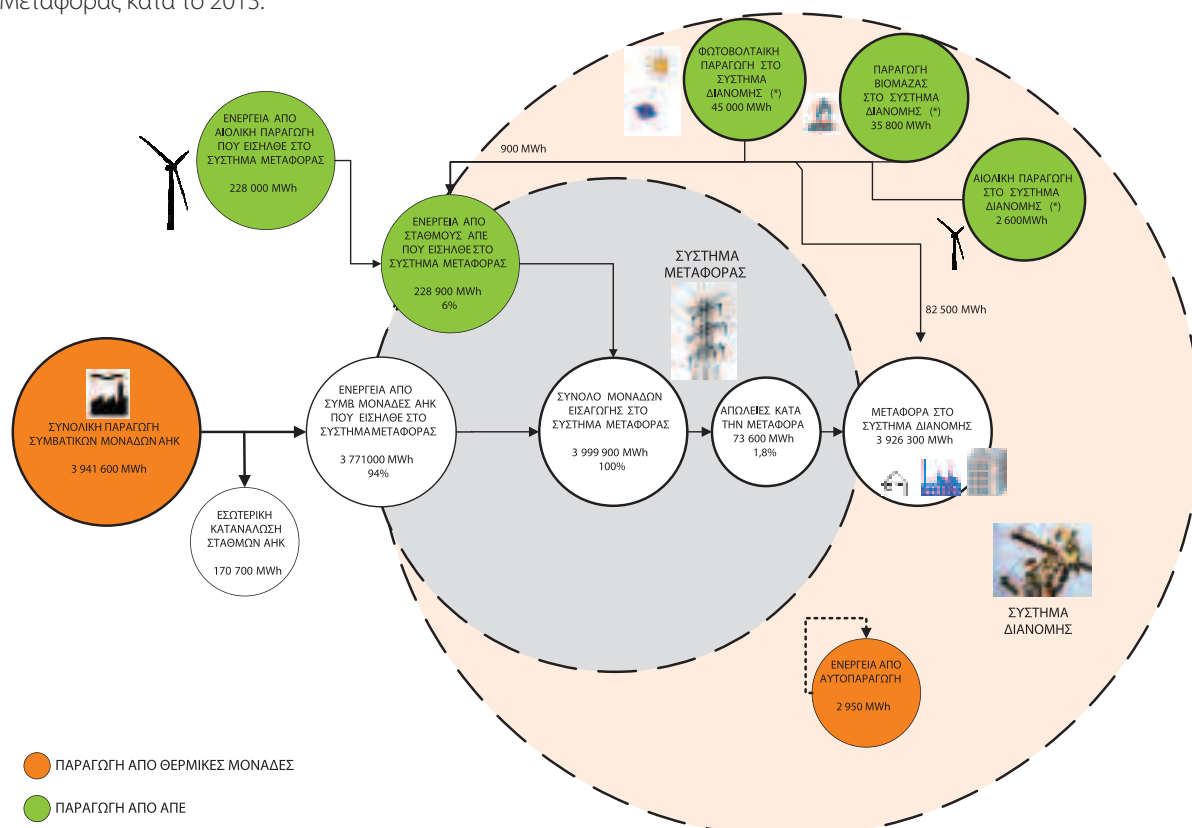
1. Την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τους τρεις Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς της ΑΗΚ
2. Την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από Ανεξάρτητους Παραγωγούς με τη χρήση:
  - (α) Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
  - (β) Συμβατικών Μονάδων
3. Την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από Αυτοπαραγωγούς
4. Τη συνολική ηλεκτρική ενέργεια που διοχετεύεται στο Σύστημα Μεταφοράς από Τρίτους

Κατά το έτος 2013, η συνολική ηλεκτρική ενέργεια προήλθε από τις πηγές 1, 2(α) και 3.

Το σύνολο της παραχθείσας ενέργειας από Συμβατικές Μονάδες (της ΑΗΚ και του Αυτοπαραγωγού) για το 2013 ήταν 3.944.600 MWh έναντι 4.481.200 MWh για το 2012. Ήταν δηλαδή κατά περίπου 13,6% χαμηλότερη σε σύγκριση με το 2012. Η μείωση αποδίδεται κατά κύριο λόγο στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης.

Το σύνολο της καθαρής ενέργειας που εισήλθε στο Σύστημα Μεταφοράς ήταν 3.399.900 MWh κατά το 2013 έναντι 4.499.200 MWh κατά το 2012. Αυτή περιλαμβάνει την ενέργεια από τους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς Παραγωγής της ΑΗΚ μετά την αφαίρεση των απωλειών κατανάλωσης σε βοηθητικά μηχανήματα (94%), την ενέργεια που διοχετεύτηκε στο Σύστημα Μεταφοράς από Αιολικά Πάρκα που είναι συνδεδεμένα στο Σύστημα Μεταφοράς καθώς επίσης και την ενέργεια που διοχετεύτηκε στο Σύστημα Μεταφοράς από το Σύστημα Διανομής (6%).

Το Σχεδιάγραμμα 14, δείχνει παραστατικά την παραγωγή και διακίνηση ενέργειας καθώς και τις απώλειες στο Σύστημα Μεταφοράς κατά το 2013.

(*) Οι πληροφορίες αυτές λαμβάνονται από τον ΔΣΔ σε μηνιαία βάση
 Σχ. 14 - Παραγωγή και Διακίνηση Ηλεκτρικής Ενέργειας κατά το 2013

Συνολική Ηλεκτρική Ενέργεια από Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς της ΑΗΚ

Το σύνολο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από τους τρεις Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς της Αρχής Ηλεκτρισμού ήταν 3.941.600 MWh κατά το έτος 2013 σε σχέση με 4.443.100 MWh κατά το έτος 2012, χωρίς να υπολογίζεται η ενέργεια η οποία που παράχθηκε από τρίτους κατά το έτος 2012. Συγκριτικά, σημειώθηκε δηλαδή μείωση της τάξης του 12,7% η οποία αποδίδεται στη μείωση της κατανάλωσης λόγω οικονομικής κρίσης και στην αυξημένη διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο Σύστημα.

Ηλεκτρική Ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Κατά το 2013 η ηλεκτρική ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας που διοχετεύθηκε στο Σύστημα Μεταφοράς, ήταν μόνο από την αιολική ενέργεια. Το σύνολο της Παραγωγής από τα Αιολικά Πάρκα συνδεδεμένα στο δίκτυο Μεταφοράς ήταν 228.000 MWh έναντι 184.100 MWh κατά το 2012. Παρουσίασε δηλαδή αύξηση της τάξης του 19,25%.

Ο μέσος Συντελεστής Εγκατεστημένης Ισχύος (ή δείκτης ενεργειακής Αποδοτικότητας - Capacity Factor) των Αιολικών Πάρκων που είναι συνδεδεμένα στο Σύστημα Μεταφοράς για το 2013 ανήλθε στο 18% έναντι 15% κατά το 2012.

Συνολική εισερχόμενη Ηλεκτρική Ενέργεια από το Σύστημα Διανομής προς το Σύστημα Μεταφοράς

Με την αύξηση της παραγωγής από ΑΠΕ και ειδικά από Φωτοβολταϊκά συστήματα στο Σύστημα Διανομής παρατηρείται εισερχόμενη ενέργεια στο Σύστημα Μεταφοράς. Η ενέργεια αυτή καταγράφεται στις περιπτώσεις στις οποίες η παραγωγή σε μια περιοχή, η οποία τροφοδοτείται από ένα συγκεκριμένο Υποσταθμό Μεταφοράς, είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση της συγκεκριμένης περιοχής. Η παραγωγή αυτή εισέρχεται στο Σύστημα Μεταφοράς και για το 2013 ανήλθε στις 900 MWh.

Αιολικό πάρκο στη περιοχή Λάρνακας

Συνολική Διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο Σύστημα Ηλεκτρικής Ενέργειας της Κύπρου

Με βάση τα στοιχεία που συλλέγει ο ΔΣΜΚ και τα στοιχεία που συλλέγει ο ΔΣΔ για τη διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο Σύστημα Διανομής, η συνολική διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο Σύστημα Ηλεκτρικής Ενέργειας της Κύπρου για το 2013 ανήλθε στο 7,5% της συνολικής παραγόμενης ενέργειας (Σχ.15).

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕ (MWh)	ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (MWh)	ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ* (MWh)	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΟΜΑΖΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ (MWh)
ΕΤΟΣ 2012				
4.723.844	185.149	19.827	37.634	242.609
	3,99%	0,43%	0,83%	5,24%

ΕΤΟΣ 2013				
4.256.367	230.610	45.349	35.831	311.432
	5,6%	1,1%	0,8%	7,5%

* Η παραγωγή από φωτοβολταϊκά συστήματα εμπεριέχει εκτιμήσεις

Σχ. 15 - Διείσδυση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο Σύστημα Ηλεκτρικής Ενέργειας της Κύπρου για τα Έτη 2012 – 2013

Αιολικό Πάρκο στην περιοχή Πάφου

Ηλεκτρική Ενέργεια Αυτοπαραγωγών

Η «Τσιμεντοποιία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ», με εγκεκριμένο φορτίο 30MVA και συνολική δυνατότητα Αυτοπαραγωγής 11 MW, είχε συνολική κατανάλωση για το έτος 2013 που ανήλθε σε 111.600 MWh έναντι 92.600 MWh κατά το 2012. Παρουσίασε δηλαδή αύξηση της τάξης του 17,03%.

Κατά το 2013, 3.000 MWh προήλθαν από αυτοπαραγωγή, έναντι 4.900 MWh κατά το 2012. Δηλαδή, κατά το 2013, μόνο το 2,7% της συνολικής κατανάλωσης, προήρθε από Αυτοπαραγωγή σε σύγκριση με 5,3% κατά το 2012. Οι υπόλοιπες 111.600 MWh ή 97,3% της συνολικής κατανάλωσης, τροφοδοτήθηκαν κατά το 2013 από την ΑΗΚ.

Απώλειες στα Συστήματα Παραγωγής και Μεταφοράς

Οι ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια μέσα στους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς της Αρχής Ηλεκτρισμού (κατανάλωση σε βοηθητικά μηχανήματα) ανήλθαν κατά το 2013 σε 170.700 MWh έναντι 161.200 MWh κατά το 2012.

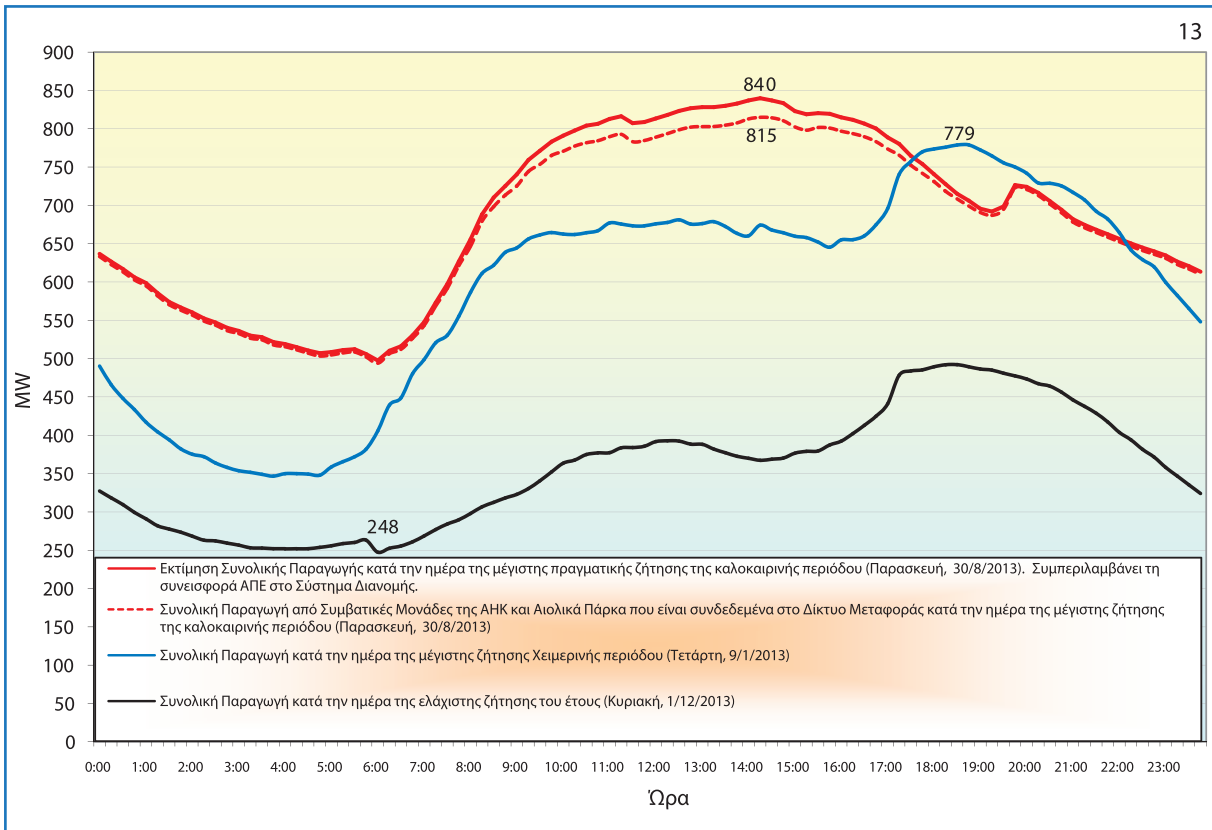
Οι θερμικές απώλειες κατά τη μεταφορά της ηλεκτρικής ενέργειας στο Δίκτυο Μεταφοράς για το 2013 ήταν κατά μέσο όρο 1,8% των μονάδων που εισήχθησαν στο Σύστημα Μεταφοράς.

Εκτιμώμενη Συνολική Μέγιστη Ισχύς Συστήματος

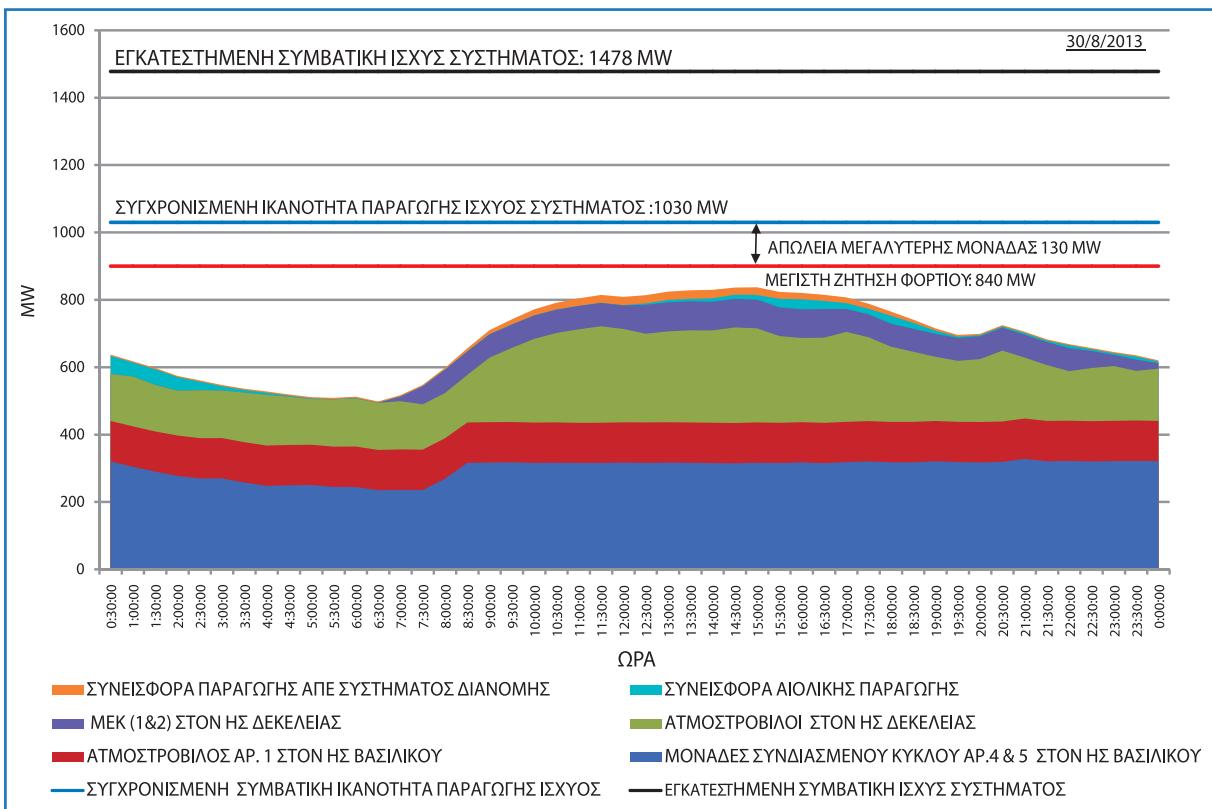
Ο ΔΣΜΚ διαθέτει συστήματα τα οποία καταγράφουν ανά ημίωρο την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από Συμβατικές Μονάδες της ΑΗΚ και Αιολικά Πάρκα που είναι συνδεδεμένα στο Δίκτυο Μεταφοράς. Η καταγραφή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο Σύστημα Διανομής είναι ευθύνη του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής.

Η Μέγιστη Ηλεκτρική Ισχύς από Συμβατικές Μονάδες της ΑΗΚ και Αιολικά Πάρκα που είναι συνδεδεμένα στο Δίκτυο Μεταφοράς κατά τη θερινή περίοδο του 2013, ανήλθε στα 815 MW. Με βάση την εκτιμώμενη συνεισφορά των ΑΠΕ που είναι συνδεδεμένα στο Σύστημα Διανομής, τα οποία την ώρα της μέγιστης ζήτησης ήταν 25 MW περίπου, εκτιμάται ότι Μέγιστη Ηλεκτρική Ισχύς του Συστήματος ανήλθε στα 840 MW. Η συνολική διαθεσιμότητα των θερμικών μονάδων παραγωγής ήταν 1.477,5 MW.

Η μέγιστη ζήτηση του συστήματος σημειώθηκε την Παρασκευή 30η Αυγούστου 2013 και ώρα 14:15, με τη θερμοκρασία στο εσωτερικό να βρίσκεται στους 39°C. Στο Σχεδιάγραμμα 16 φαίνονται οι καμπύλες της εκτίμησης της διακύμανσης της Συνολικής Παραγωγής, της διακύμανσης της Συνολικής Παραγωγής από Συμβατικές Μονάδες της ΑΗΚ και Αιολικά Πάρκα που είναι συνδεδεμένα στο Δίκτυο Μεταφοράς κατά την ημέρα της μέγιστης καλοκαιρινής ζήτησης καθώς επίσης και της Συνολικής Παραγωγής κατά την ημέρα της μέγιστης ζήτησης της χειμερινής περιόδου και κατά την ημέρα της ελάχιστης ζήτησης του έτους. Στις καμπύλες διακύμανσης της συνολικής παραγωγής της χειμερινής ζήτησης καθώς και κατά την ημέρα της ελάχιστης ζήτησης του έτους δεν λαμβάνεται υπόψη η συνεισφορά από ΑΠΕ στο Σύστημα Διανομής.

Σχ. 16 - Ημερήσια Διακύμανση στη Συνολική Παραγωγή κατά τις Ημέρες της Μέγιστης και Ελάχιστης Ζήτησης του Έτους 2013

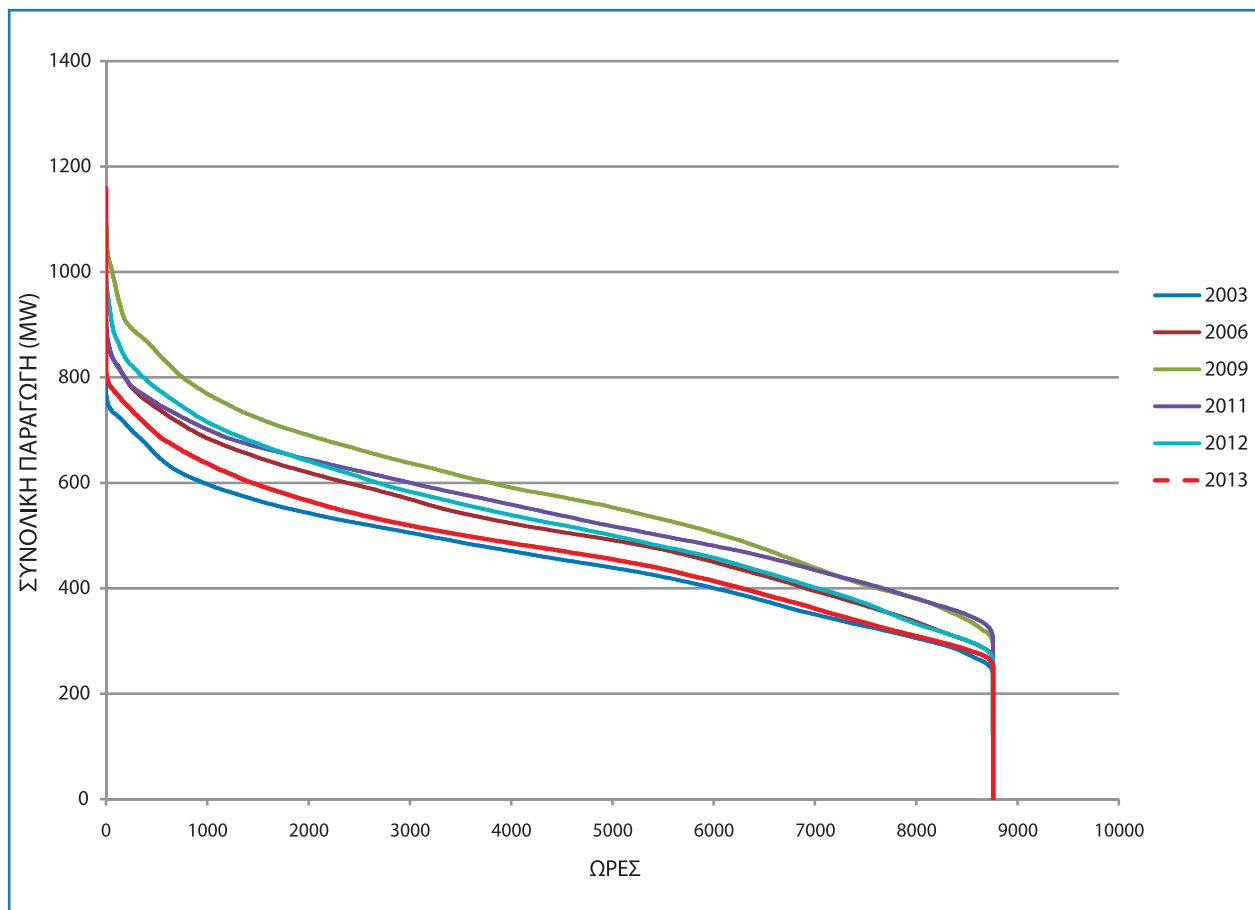
Σχ. 17 - Ημερήσια Διακύμανση και Κατανομή Παραγωγής Ισχύος κατά την Ημέρα της Μέγιστης Ζήτησης για το Έτος 2013

Συντελεστής Φορτίου

Ο Συντελεστής Φορτίου, που είναι ο λόγος του μέσου φορτίου προς το φορτίο αιχμής, ήταν 55,2% κατά το 2013, σε σύγκριση με τον Συντελεστή Φορτίου για το έτος 2012 που ήταν της τάξης του 53,3%. Κατά τη στιγμή της μέγιστης ζήτησης δεν υπήρξε συνεισφορά παραγωγής από Αυτοπαραγωγή. Η ενέργεια όμως που παράχθηκε από τον Αυτοπαραγωγό κατά το 2013 λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του Συντελεστή Φορτίου.

Καμπύλες Διάρκειας Φορτίου Συνολικής Παραγωγής Ισχύος

Στο Σχεδιάγραμμα 18 παρουσιάζονται οι Καμπύλες Διάρκειας Φορτίου σε σχέση με τη Συνολική Παραγωγή Ισχύος του Συστήματος για τα έτη 2003, 2006, 2009, 2011, 2012 και 2013.

Σχ. 18 - Καμπύλες Διάρκειας Συνολικής Παραγωγής για Έτη της Περιόδου 2003-2013

Αξιοπιστία Συστήματος

Βλάβες Παραγωγής

Οι βλάβες σε Μονάδες Παραγωγής επηρεάζουν άμεσα το Σύστημα Μεταφοράς και ανάλογα με τη σοβαρότητά τους τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η αξιοπιστία του Ηλεκτρικού Συστήματος. Για αυτό το λόγο είναι σημαντική η καταγραφή και η αξιολόγησή τους.

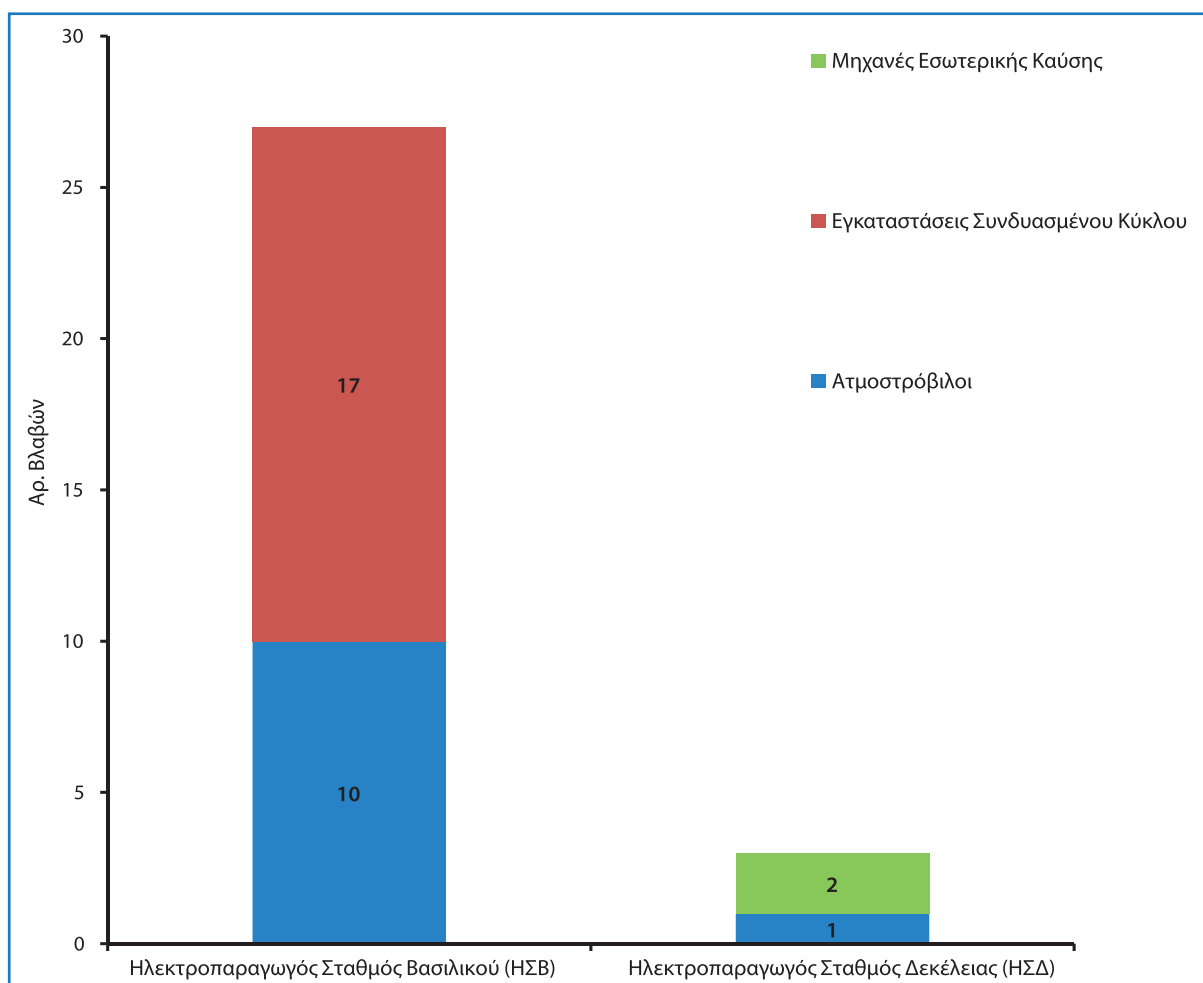
Κατά το 2013 σημειώθηκαν συνολικά τριάντα βλάβες στους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς του Συστήματος, εκ των οποίων είκοσι επτά στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού, και τρεις στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Δεκέλειας.

Σε είκοσι περιπτώσεις η απώλεια Μονάδων Παραγωγής συνοδεύτηκε με αποσύνδεση φορτίου, είτε χειροκίνητα από το Εθνικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας, είτε ως αποτέλεσμα της λειτουργίας των ηλεκτρονόμων υποσυχνότητας.

Τονίζεται ότι για τη διερεύνηση σοβαρών βλαβών, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου σε συνεργασία με την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου ετοιμάζει εκθέσεις για τα συμβάντα, όπου παρατίθενται εισηγήσεις και προτάσεις για διορθωτικά μέτρα, ούτως ώστε να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα επανάληψης παρόμοιων περιστατικών.

Στο σχεδιάγραμμα 19 φαίνεται η παρουσίαση των βλαβών που αφορά το είδος των μονάδων παραγωγής και τους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς όπου σημειώθηκε η βλάβη.

Σημειώνεται ότι ο σχετικά αυξημένος αριθμός βλαβών, κατά τη διάρκεια του 2013, οφείλεται στο γεγονός ότι έχουν επαναλειτουργήσει οι Ατμογεννήτριες 1, 2 και 3 καθώς και η Εγκατάσταση Συνδυασμένου Κύκλου ΕΣΚ 4.

Σχ. 19 - Σύνολο Βλαβών Παραγωγής 2013

Βλάβες Μεταφοράς

Κατά το 2013, σημειώθηκαν συνολικά δέκα εννέα (19) βλάβες στο Σύστημα Μεταφοράς που είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια αναχωρήσεων στο δίκτυο υψηλής τάσης. Οι βλάβες κατατάσσονται στις πιο κάτω κατηγορίες ανάλογα με την αιτία πρόκλησής τους:

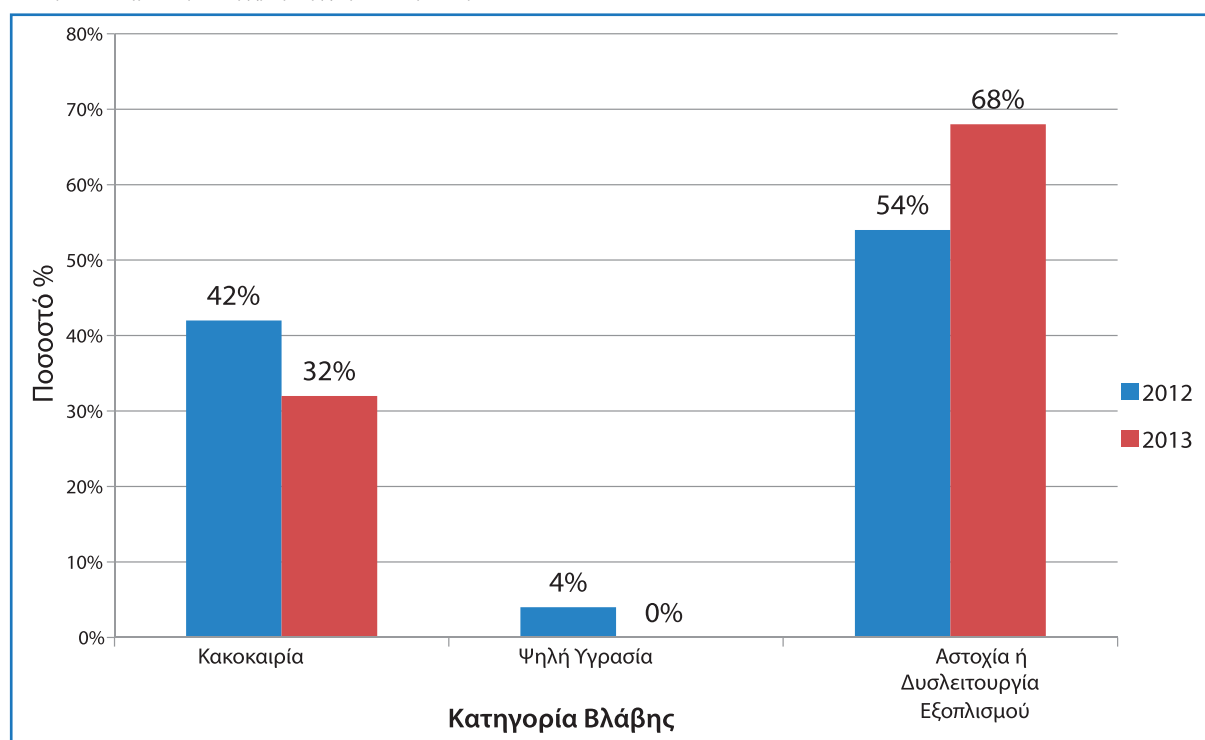
- 6 βλάβες λόγω κακοκαιρίας (32%)
- 13 βλάβες λόγω αστοχίας ή δυσλειτουργίας του εξοπλισμού (68%)

Στις δέκα τρεις από τις δέκα εννέα περιπτώσεις, η βλάβη συνοδεύτηκε με αποσύνδεση καταναλωτών (απώλεια φορτίων) και αυτό αφορούσε είτε σε βλάβες σε ακτινωτή αναχώρηση, είτε στη διαταραχή που προκλήθηκε στο σύστημα.

Η πιο σοβαρή βλάβη σημειώθηκε στις 19 Ιουλίου 2013, όταν λόγω εκτιμώμενης βλάβης στο καλώδιο 132 kV «Μονής-Γερμασόγειας» και αποτυχίας της προστασίας για απομόνωση τη βλάβης, λειτούργησε η προστασία ζυγών στον Η/Σ Μονής με αποτέλεσμα να ανοίξουν όλοι οι Διακόπτες Ισχύος στους Εφεδρικούς Ζυγούς. Λόγω της διαταραχής αυτής απωλέσθηκε φορτίο από το Σύστημα της τάξης των 78 MW. Η βλάβη αποκαταστάθηκε πλήρως σχεδόν άμεσα.

Επίσης, στις 19 Ιουνίου 2013 λόγω εκτεταμένης πυρκαγιάς που βρισκόταν σε εξέλιξη στη περιοχή Χοιροκοιτίας και Ορεινής Λάρνακας λειτούργησαν οι Ηλεκτρονόμοι της 1ης Κύριας Προστασίας της γραμμής 66 kV «Μαρί-Κοφίνου» και οι Ηλεκτρονόμοι 1ης και 2ης Κύριας προστασίας των γραμμών «Βασιλικός-Αλάμπρα» αρ.1 & 2. Λόγω της διαταραχής σημειώθηκε απώλεια φορτίου της τάξης των 57 MW. Η βλάβη αποκαταστάθηκε πλήρως μετά από περίπου 6 ώρες.

Συμπερασματικά, ο ολικός αριθμός των βλαβών Μεταφοράς κατά το 2013 (19) είναι αρκετά μικρότερος από αυτό του 2012 (26). Ο αριθμός των βλαβών λόγω αστοχίας ή δυσλειτουργίας του εξοπλισμού παρουσίασε αύξηση της τάξης του 14%, ενώ ο αριθμός των βλαβών λόγω κακοκαιρίας παρουσίασε μείωση της τάξης του 10%. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ο μηδενικός αριθμός των βλαβών λόγω ψηλής υγρασίας κατά το 2013, ένεκα της ήπιας καιρικής κατάστασης των θερινών μηνών αλλά και της πιστής εφαρμογής και φέτος του προγράμματος για έγκαιρο καθαρισμό των μονωτήρων με τη χρήση χειροκίνητων μέσων.

Σχ. 20 - Σύγκριση Βλαβών Μεταφοράς 2012 και 2013

Έκθεση και Οικονομικές Καταστάσεις 31 Δεκεμβρίου 2013

Περιεχόμενα

Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	143
Κατάσταση συνολικών εσόδων	143
Κατάσταση οικονομικής θέσης	144
Κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων	145
Κατάσταση των ταμειακών ροών	146
Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις	147-163
Ανάλυση εξόδων	164

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ
ΤΟΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Έχω ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση οικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2013, το λογαριασμό αποτελεσμάτων, κατάσταση συνολικών εσόδων, τις καταστάσεις μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών του έτους που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) Νόμων και των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων και για εκθέτες τις εσωτερικές δικλίδες που ο Διαχειριστής καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη Γενικού Ελεγκτή

Η δική μου ευθύνη είναι να εκφράσω γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μου. Έχω διενεργήσει τον έλεγχό μου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφώνομαι με κανόνες δεοντολογίας καθώς και να σχεδιάζω και διενεργώ τον έλεγχό με σκοπό την απόκτηση λελογισμένης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με το ποσό και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή, περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνων, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων της οντότητας που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων που έγιναν από τον Διαχειριστή, καθώς και την αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Ωστόσο, λόγω του θέματος που περιγράφεται στην παράγραφο της βάσης για αδυναμία έκφρασης γνώμης, δεν μπορώ να αποκτήσω επαρκή και κατάλληλα τεκμήρια που να παράσχουν βάση για ελεγκτική γνώμη.

Βάση για αδυναμία έκφρασης Γνώμης

Όπως αναφέρεται στη σημείωση 18 των οικονομικών καταστάσεων του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου για το έτος 2013, υπάρχει σοβαρή αβεβαιότητα ως προς την ορθή μεταχείριση του ΦΠΑ, η οποία από τα στοιχεία που υπάρχουν διαθέσιμα δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθεί, λόγω του ότι εκκρεμεί γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ως προς την φορολογική μεταχείριση των εσόδων. Επιπλέον, η πιο πάνω αβεβαιότητα ενδεχομένως να προκαλέσει έλλειμμα το οποίο ο ΔΣΜΚ κρίνει ότι πρέπει να καλύψει ο Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς, θέμα για το οποίο επίσης πρέπει να εξασφαλιστεί σχετική νομική γνωμάτευση και η σύμφωνη γνώμη της ΡΑΕΚ. Ως αποτέλεσμα, δεν μπορούσαμε να αποκτήσουμε επαρκή και κατάλληλα τεκμήρια που να παράσχουν βάση για γνώμη ελέγχου.

Αδυναμία Έκφρασης γνώμης

Λόγω της σοβαρότητας των θεμάτων που περιγράφονται στην παράγραφο της βάσης για αδυναμία έκφρασης γνώμης δεν μπορούσαμε να αποκτήσουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια που να παρέχουν βάση για γνώμη ελέγχου. Συνεπώς, δεν εκφράζουμε γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων.

Δρ. Οδυσσεύς Φ. Μιχαηλίδης
Γενικός Ελεγκτής
της Δημοκρατίας

Λευκωσία, 12 Ιουνίου 2014

Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	2013 €	2012 €
Κύκλος εργασιών	5	3.147.775	3.573.106
Άλλα έσοδα	6	32.566	24.707
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας		(3.188.083)	(3.445.943)
(Έλλειμμα) / Πλεόνασμα εργασιών		(7.742)	151.870
Έσοδα χρηματοδότησης		12.491	14.778
Έξοδα χρηματοδότησης		(1.002)	(1.265)
Καθαρά έσοδα χρηματοδότησης	8	11.489	13.513
Πλεόνασμα πριν τη φορολογία		3.747	165.383
Φορολογία	9	(3.747)	(14.998)
Πλεόνασμα για το έτος		-	150.385

Κατάσταση συνολικών εσόδων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

		2013 €	2012 €
Πλεόνασμα για το έτος		-	150.385
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση-Ζημιές εύλογης αξίας	12	(15.615)	-
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος		(15.615)	-
Συνολικά έσοδα για το έτος μετά τη φορολογία		(15.615)	150.385

Οι σημειώσεις στις σελίδες 147 μέχρι 163 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση οικονομικής θέσης

στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	2013 €	2012 €
Περιουσιακά στοιχεία			
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	12	158	-
		<u>158</u>	<u>-</u>
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία			
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα	13	642.573	443.070
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	14	374.351	575.108
		<u>1.016.924</u>	<u>1.018.178</u>
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		<u>1.017.082</u>	<u>1.018.178</u>
Αποθεματικά και υποχρεώσεις			
Αποθεματικά			
Συσσωρευμένο πλεόνασμα		214.674	218.052
Αποθεματικό εύλογης αξίας - χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση		(15.615)	-
		<u>199.059</u>	<u>218.052</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	15	801.863	787.345
Οφειλόμενη φορολογία		16.160	12.781
		<u>818.023</u>	<u>800.126</u>
Σύνολο υποχρεώσεων		<u>818.023</u>	<u>800.126</u>
Σύνολο αποθεματικών και υποχρεώσεων		<u>1.017.082</u>	<u>1.018.178</u>

Στις 12 Ιουνίου 2014 ο Διευθυντής του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου ενέκρινε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις για έκδοση.

Διευθυντής

Οι σημειώσεις στις σελίδες 147 μέχρι 163 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

Σημ.	Συσσωρευμένο πλεόνασμα	Αποθεματικό εύλογης αξίας – χρηματο-οικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	Σύνολο
	€	€	€
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2012	67.667	-	67.667
Συνολικά έσοδα για το έτος μετά τη φορολογία	150.385	-	150.385
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2012 / 1 Ιανουαρίου 2013	218.052	-	218.052
Συνολικά έσοδα για το έτος μετά τη φορολογία	-	-	-
Άμυνα λογιζόμενης διανομής μερίσματος για τα κέρδη του 2011	(3.378)	-	(3.378)
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος	-	(15.615)	(15.615)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2013	214.674	(15.615)	199.059

Από το 2009 και μετά, οι οργανισμοί που δεν διανέμουν 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία, όπως προσδιορίζονται από τον Περί Έκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας Νόμο, κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρισμα. Έκτακτη αμυντική εισφορά 20% για τα έτη 2012 και 2013 (μέχρι τις 31 Αυγούστου 2011, το ποσοστό ήταν 15% και αυξήθηκε σε 17% για το μετέπειτα διάστημα μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2011), θα είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην έκταση που οι μέτοχοι (άτομα και εταιρείες), κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών, από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου. Το ποσό αυτό, της λογιζόμενης διανομής μερίσματος, μειώνεται με οποιοδήποτε πραγματικό μέρισμα που ήδη διανεμήθηκε για το έτος στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται. Αυτή η έκτακτη αμυντική εισφορά καταβάλλεται από τον οργανισμό για λογαριασμό των μετόχων.

Στην περίπτωση οργανισμών δημοσίου δικαίου, ο όρος κέρδη περιορίζεται στα κέρδη που προκύπτουν από τη διεξαγωγή επιχείρησης. Στην περίπτωση του ΔΣΜΚ, η λογιζόμενη διανομή υπολογίστηκε στους εισπρακτέους τόκους.

Κατάσταση των ταμειακών ροών για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	Σημ.	2013 €	2012 €
Ροή μετρητών από εργασίες			
Πλεόνασμα για το έτος		-	150.385
Έσοδα από τόκους	8	(12.491)	(14.778)
Έξοδα χρηματοδότησης	8	1.002	1.265
Φορολογία	9	3.747	14.998
		<hr/>	<hr/>
Πλεόνασμα από εργασίες πριν τις αλλαγές στο κεφάλαιο κίνησης		(7.742)	151.870
Αλλαγές στο κεφάλαιο κίνησης:			
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα		(199.502)	(388.987)
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές		14.518	211.794
		<hr/>	<hr/>
Μετρητά που προήλθαν από εργασίες		(192.726)	(25.323)
Φορολογία που πληρώθηκε		(3.747)	(2.217)
		<hr/>	<hr/>
Καθαρά μετρητά από εργασίες		(196.473)	(27.540)
Ροή μετρητών από επενδυτικές δραστηριότητες			
Τόκοι που εισπράχτηκαν	8	12.491	14.778
Μετατροπή καταθέσεων σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	12	(15.773)	-
		<hr/>	<hr/>
Καθαρά μετρητά από επενδυτικές δραστηριότητες		(3.282)	14.778
Ροή μετρητών από χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Έξοδα χρηματοδότησης που πληρώθηκαν	8	(1.002)	(1.265)
		<hr/>	<hr/>
Καθαρά μετρητά για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(1.002)	(1.265)
Καθαρή μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα			
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή του έτους		575.108	589.135
		<hr/>	<hr/>
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στο τέλος του έτους	14	374.351	575.108
		<hr/>	<hr/>

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες

Χώρα συστάσεως και κύριες δραστηριότητες

Ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) συστάθηκε στην Κύπρο στις 17 Σεπτεμβρίου 2004 ως ξεχωριστή Νομική Οντότητα.

Η συγκρότηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) προέκυψε από την απόφαση της Κυβέρνησης για εναρμόνιση με την Οδηγία 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και σε επόμενο στάδιο τη συμμόρφωση με την Οδηγία 2003/54/ΕΚ.

Στις 25 Ιουλίου 2003 η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο του 2003, Νόμος Ν.122 (Ι)/2003, για σκοπούς εναρμόνισης με τις πιο πάνω Οδηγίες και ρύθμιση της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Κύπρο.

Οι βασικές πρόνοιες του Νόμου συμπεριλαμβάνουν:

1. τη σύσταση Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ)
2. τον ορισμό του Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς (ΙΣΜ) και του Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής (ΙΣΔ)
3. τη συγκρότηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς (ΔΣΜ)
4. το διαχωρισμό των πελατών σε Επιλέγοντες Πελάτες και Μη Επιλέγοντες Πελάτες
5. τη φιλελευθεροποίηση της Παραγωγής.

Στις 13 Δεκεμβρίου η Βουλή ψήφισε τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικό) Νόμο του 2012, Ν211(Ι)/2012 βασικές πρόνοιες του οποίου επηρεάζουν το ΔΣΜΚ ως ακολούθως:

1. Αντικατάσταση του ονόματος του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς σε Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και του όρου ΔΣΜ σε ΔΣΜΚ.
2. Διευκρινίζεται ότι ο ΔΣΜΚ είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.
3. Ο Προϋπολογισμός του ΔΣΜΚ θα υποβάλλεται ως ξεχωριστό νομοσχέδιο για έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σύμφωνα με τον περί προώθησης και ενθάρρυνσης της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας Νόμο (Ν33(Ι)/2003) ο ΔΣΜΚ έχει εξουσιοδοτηθεί με απόφαση της ΡΑΕΚ, ως «Εξουσιοδοτημένος εκδότης» για σκοπούς έκδοσης εγγύησης προέλευσης για εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνδεδεμένες στο Δίκτυο Μεταφοράς. Μέσα στα πλαίσια αυτά ο ΔΣΜΚ λειτουργεί ηλεκτρονικό μητρώο εγγύησης προέλευσης από το Φεβρουάριο του 2011.

Λειτουργικό περιβάλλον του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Η Κυπριακή οικονομία έχει επηρεαστεί αρνητικά τα τελευταία χρόνια από τη διεθνή πιστωτική κρίση και την αστάθεια των χρηματαγορών. Κατά τη διάρκεια του 2013 υπήρξε σημαντική μείωση της διαθέσιμης ρευστότητας για δανεισμό από τα Κυπριακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, λόγω κυρίως της χρηματοοικονομικής αστάθειας σε σχέση με την κρίση του Ελληνικού δημοσίου χρέους, περιλαμβανομένης της απομείωσης των Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου, και των επιπτώσεων της στην Κυπριακή οικονομία. Επιπλέον, η δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αντλήσει δανεισμό από τις διεθνείς χρηματαγορές έχει περιοριστεί σημαντικά μετά από τις μειώσεις στην πιστοληπτική της αξιολόγηση.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση εισήρθε σε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (η «Τρόικα»), για οικονομική στήριξη. Οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε επίτευξη συμφωνίας και λήψη απόφασης από το Eurogroup σχετικά με τα βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για ένα μελλοντικό πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής που περιλαμβάνει την παροχή οικονομικής βοήθειας προς την Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι €10 δισεκατομμύρια. Το πρόγραμμα στοχεύει να αντιμετωπίσει τις ασυνήθιστες οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος, και να αποκαταστήσει τη βιωσιμότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα, με σκοπό την αποκατάσταση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών τα επόμενα χρόνια.

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

1. Γενικές πληροφορίες (συνέχεια)

Η απόφαση του Eurogroup για την Κύπρο περιλαμβάνει σχέδια για την αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και διασφαλίζει τις καταθέσεις κάτω από €100.000, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, οι Κυπριακές αρχές επιβεβαίωσαν τη δέσμευση τους να εντείνουν τις προσπάθειες τους στους τομείς της δημοσιονομικής εξυγίανσης, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των ιδιωτικοποιήσεων. Το Eurogroup ζήτησε από τις Κυπριακές αρχές και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την οριστικοποίηση του σχετικού Μνημονίου (Memorandum of Understanding) τον Απρίλιο του 2013, για να ακολουθήσει η επίσημη έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας καθώς και η επικύρωση από κράτη μέλη της ευρωζώνης μέσω έγκρισης από τα εθνικά κοινοβούλια (ή άλλης ισοδύναμης έγκρισης).

Στις 12 Απριλίου 2013 το Eurogroup χαιρέτισε τη συμφωνία που έχει επιτευχθεί μεταξύ της Κύπρου και των θεσμικών οργάνων της Τρόικας σχετικά με το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής για την Κύπρο, και δήλωσε ότι τα απαραίτητα στοιχεία τέθηκαν σε εφαρμογή για να ξεκινήσουν οι σχετικές εθνικές διαδικασίες που απαιτούνται για την επίσημη έγκριση της συμφωνίας οικονομικής στήριξης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

Στις 22 Μαρτίου 2013, η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε νομοθεσία που αφορά την επιβολή περιοριστικών μέτρων αναφορικά με συναλλαγές που εκτελούνται μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Κύπρο. Η έκταση και η διάρκεια των περιορισμών αποφασίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών και τον Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και αυτά έχουν τεθεί σε ισχύ στις 28 Μαρτίου 2013. Η διεύθυνση του ΔΣΜΚ παρακολουθεί τις εξελίξεις σε σχέση με τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα και αξιολογεί τις επιπτώσεις στις δραστηριότητες του Οργανισμού.

Η επιδείνωση των λειτουργικών συνθηκών θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στις προβλέψεις ταμειακών ροών του ΔΣΜΚ και την εκτίμηση τους για την απομείωση των χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ δεν είναι σε θέση να προβλέψει όλες τις εξελίξεις που θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στην οικονομία της Κύπρου και κατά συνέπεια, ποια επίδραση, αν υπάρχει, θα μπορούσαν να έχουν στη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, τις ταμειακές ροές και τη χρηματοοικονομική θέση του ΔΣΜΚ.

Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ εκτιμά ότι λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του ΔΣΜΚ στο παρών επιχειρηματικό και οικονομικό περιβάλλον.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών

Οι κυριότερες λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν στην ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται πιο κάτω. Αυτές οι πολιτικές έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια για όλα τα έτη που παρουσιάζονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις εκτός από όπου δηλώνεται διαφορετικά.

Βάση ετοιμασίας

Δήλωση συμμόρφωσης

Οι οικονομικές καταστάσεις του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Επιπρόσθετα, οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις των περί ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων.

Βάση επιμέτρησης

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους.

Χρήση λογιστικών εκτιμήσεων και κρίσεων

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης από τη διεύθυνση στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

του ΔΣΜΚ. Οι τομείς που απαιτούν μεγαλύτερου βαθμού κρίση ή είναι πιο πολύπλοκοι ή είναι τομείς όπου οι παραδοχές και οι υπολογισμοί έχουν σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 4.

Υιοθέτηση καινούργιων και αναθεωρημένων ΔΠΧΑ

Κατά το τρέχον έτος ο ΔΣΜΚ υιοθέτησε όλα τα καινούργια και αναθεωρημένα ΔΠΧΑ τα οποία σχετίζονται με τις εργασίες του και είναι εφαρμόσιμα για λογιστικές περιόδους που αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου 2013.

Η υιοθέτηση αυτή δεν έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ.

Νέα Πρότυπα και Διερμηνείες που δεν τέθηκαν σε ισχύ

Τα ακόλουθα Πρότυπα, Αναθεωρήσεις σε Πρότυπα και Διερμηνείες έχουν εκδοθεί αλλά δεν τέθηκαν σε ισχύ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013:

Πρότυπο / Διερμηνεία	Εφαρμόζεται για ετήσιες χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την
(i) Υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση	
• ΔΠΧΑ 10 'Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• ΔΠΧΑ 11 'Κοινές Διευθετήσεις'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• ΔΠΧΑ 12 'Γνωστοποιήσεις των Συμμετοχών σε Άλλες Οντότητες'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• ΔΛΠ27 (Αναθεωρημένο): 'Ενοποιημένες και Ιδιαίτερες Οικονομικές Καταστάσεις'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• ΔΛΠ28 (Αναθεωρημένο): 'Επενδύσεις σε συγγενικές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• Τροποποίηση στο ΔΛΠ 32, 'Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• Μεταβατικές οδηγίες για ΔΠΧΑ 10, 11 & 12	• 1 Ιανουαρίου 2014
• Τροποποίηση στο ΔΛΠ 36 'Ανακτήσιμο ποσό - Γνωστοποιήσεις για μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία'	• 1 Ιανουαρίου 2014
• Τροποποίηση στο ΔΛΠ 39 'Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση', Ανανέωση Παραγώγων και συνέχιση της Λογιστικής Αντιστάθμισης	• 1 Ιανουαρίου 2014
• Επενδυτικές Οντότητες Τροποποιήσεις στα ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 27	• 1 Ιανουαρίου 2014
(ii) Δεν υιοθετήθηκαν ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση	
• ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα' που εκδόθηκε τον Νοέμβριο 2009 και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις (τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7)	• Δεν οριστικοποιήθηκε ακόμη

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

Αναγνώριση εισοδημάτων

Τα επιτρεπόμενα έσοδα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου προέρχονται από τις διατιμήσεις και χρεώσεις που εγκρίνονται από τη ΡΑΕΚ σύμφωνα με την παράγραφο (β) του εδαφίου (1) του άρθρου 32 και του άρθρου 86 και παραχωρούνται στον Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς για κάλυψη οποιουδήποτε μέρους ή και του συνόλου, εάν υπάρχει επάρκεια, των δαπανών στις οποίες υποβάλλεται ο Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς με βάση το εδάφιο (1) του άρθρου 65 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού νόμου του 2003, Ν122(Ι)/2003.

Η ΡΑΕΚ έχει εκδώσει τις Ρυθμιστικές Αποφάσεις, Αρ. 03/2010 ημερομηνίας 12/11/2010 και Αρ. 04/2010 ημερομηνίας 31/12/2010, με βάση τις οποίες καθορίζεται το Τέλος ΔΣΜΚ, το οποίο αποτελεί το κυριότερο έσοδο του ΔΣΜΚ. Με βάση τις πιο πάνω Ρυθμιστικές Αποφάσεις το Τέλος ΔΣΜΚ επιβάλλεται επί της Τιμολογούμενης Ενέργειας.

Για το έτος 2013 ο μόνος Προμηθευτής Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Κύπρο, ο οποίος τιμολόγησε ενέργεια ήταν η ΑΗΚ.

Άλλα έσοδα του ΔΣΜΚ αναγνωρίζονται ως εξής:

Έσοδα από τόκους – Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται κατά αναλογία χρόνου χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Έσοδα από τα Ερευνητικά Προγράμματα – Τα έσοδα του ΔΣΜΚ από τα Ερευνητικά Προγράμματα προκύπτουν από τους όρους του κάθε προγράμματος, όπως αυτοί καθορίζονται στο Πρόγραμμα - Πλαίσιο του κάθε Προγράμματος.

Έσοδα από Συνδέσεις στο Σύστημα Μεταφοράς – Τα έσοδα του ΔΣΜΚ από συμβόλαια για Σύνδεση στο Δίκτυο Μεταφοράς αντιπροσωπεύουν ανάκτηση Διοικητικών Εξόδων του ΔΣΜΚ.

Ωφελήματα υπαλλήλων

Ο Διευθυντής ΔΣΜΚ και οι υπάλληλοι που υπάγονται σε αυτόν καθ' όσον αφορά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, συνεισφέρουν στο Κυβερνητικό Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βάση τους μισθούς τους.

Φορολογία

Οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία για την τρέχουσα και τις προηγούμενες περιόδους υπολογίζονται με βάση το ποσό που αναμένεται ότι θα πληρωθεί ή θα ανακτηθεί από τις φορολογικές πολιτικές χρησιμοποιώντας φορολογικούς συντελεστές και νομοθεσίες που είχαν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί μέχρι την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Μετατροπή ξένου νομίσματος

(α) Νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ αποτιμούνται χρησιμοποιώντας το νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί ο ΔΣΜΚ («το νόμισμα λειτουργίας»).

Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ(€), το οποίο είναι το νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης του ΔΣΜΚ.

(β) Συναλλαγές και υπόλοιπα

Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται στο νόμισμα λειτουργίας με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν την ημερομηνία της συναλλαγής. Συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από την εξόφληση τέτοιων

συναλλαγών και από τη μετατροπή με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει στο τέλος του έτους χρηματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που είναι σε ξένα νομίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ο ΔΣΜΚ ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του στις κατηγορίες «δάνεια και εισπρακτέα» και «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση». Ο Διευθυντής αποφασίζει την κατάλληλη ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική αναγνώριση και επαναξιολογεί την ταξινόμηση αυτή σε κάθε ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Δάνεια και εισπρακτέα:

Τα δάνεια και εισπρακτέα είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σταθερές ή προσδιορισίμες πληρωμές που δεν εμπορεύονται σε ενεργή αγορά και για τα οποία δεν υπάρχει πρόθεση για εμπορία του εισπρακτέου. Τα δάνεια και εισπρακτέα περιλαμβάνονται στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εκτός αν έχουν λήξη που υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες από την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης. Αυτά ταξινομούνται ως μη-κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία. Τα δάνεια και εισπρακτέα του ΔΣΜΚ αποτελούνται από «εισπρακτέα» και «ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα» στην κατάσταση οικονομικής θέσης.

Αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με βάση συμβόλαιο κανονικής παράδοσης αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία που διεξάγεται η συναλλαγή, που είναι η ημερομηνία κατά την οποία ο ΔΣΜΚ δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζονται αρχικά σε εύλογη αξία, πλέον το κόστος συναλλαγής.

Ο ΔΣΜΚ αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης κατά πόσον υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, έχει υποστεί απομείωση στην αξία.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση:

Ο ΔΣΜΚ ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο αποκτήθηκαν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, κατά την αρχική αναγνώριση.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση είναι μη παράγωγα, τα οποία είτε ορίζονται στην κατηγορία αυτή ή δεν έχουν ταξινομηθεί σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία. Περιλαμβάνονται στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού, εκτός εάν ο ΔΣΜΚ προτίθεται να πωλήσει τις επενδύσεις μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς.

Αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με βάση συμβόλαιο κανονικής παράδοσης αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία που διεξάγεται η συναλλαγή, που είναι η ημερομηνία κατά την οποία ο ΔΣΜΚ δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά σε εύλογη αξία, πλέον το κόστος συναλλαγής για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση και χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, παρουσιάζονται μετέπειτα σε εύλογη αξία.

Κέρδη ή ζημιές που προέρχονται από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων» παρουσιάζονται στα αποτελέσματα στην περίοδο κατά την οποία προκύπτουν.

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των επενδύσεων που διαπραγματεύονται σε μια ενεργή αγορά βασίζεται στη χρηματιστηριακή τιμή προσφοράς. Εάν η αγορά για ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού δεν είναι ενεργή όπως επίσης και για μη εισηγμένες μετοχές, ο ΔΣΜΚ προσδιορίζει την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης. Οι μέθοδοι αποτίμησης περιλαμβάνουν τη χρήση πρόσφατων συναλλαγών που έγιναν σε καθαρά εμπορική βάση, αναφορά σε παρόμοιους τίτλους και μεθόδους προεξοφλημένων ταμειακών ροών κάνοντας μέγιστη χρήση δεδομένων της αγοράς και ελάχιστη χρήση εσωτερικών δεδομένων του ΔΣΜΚ. Για μετοχές όπου η εύλογη αξία δεν μπορεί να υπολογιστεί με αξιοπιστία, αναγνωρίζονται σε κόστος μείον οποιαδήποτε απομείωση στην αξία.

Μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματικών τίτλων που παρουσιάζονται σε ένα ξένο νόμισμα και ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση αναλύονται ανάμεσα σε συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μεταβολές στο αποσβεσμένο κόστος του τίτλου και άλλες μεταβολές στη λογιστική αξία του τίτλου. Οι συναλλαγματικές διαφορές σε χρηματικούς τίτλους αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ συναλλαγματικές διαφορές σε μη χρηματικούς τίτλους αναγνωρίζονται στα άλλα συνολικά εισοδήματα.

Ο τόκος στους τίτλους που είναι διαθέσιμοι προς πώληση ο οποίος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Τα μερίσματα από μετοχικούς τίτλους διαθέσιμους προς πώληση αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν αποδειχθεί το δικαίωμα του ΔΣΜΚ να εισπράξει.

Ο ΔΣΜΚ αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία αναφοράς κατά πόσον υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία ότι ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Στην περίπτωση μετοχικών τίτλων που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμοι προς πώληση, μια σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία της μετοχής κάτω από το κόστος της λαμβάνεται υπόψη ως ένδειξη πιθανής απομείωσης στην αξία. Αν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση η συσσωρευμένη ζημιά η οποία προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους απόκτησης και της παρούσας εύλογης αξίας, μείον ζημιές απομείωσης του στοιχείου ενεργητικού που προηγουμένως αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα, μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, εάν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειώνεται και η μείωση μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η απομείωση που αναγνωρίστηκε προηγουμένως αναστρέφεται μέσω των αποτελεσμάτων. Η αναστροφή γίνεται στο βαθμό που η λογιστική αξία της επένδυσης, κατά την ημερομηνία της αναστροφής, δεν υπερβαίνει το αποσβεσμένο κόστος αν η απομείωση δεν είχε αναγνωριστεί.

Όσον αφορά τις μετοχές διαθέσιμες προς πώληση, οι ζημιές απομείωσης που έχουν αναγνωριστεί στα αποτελέσματα προηγουμένως δεν αντιστρέφονται μέσω των αποτελεσμάτων. Οποιαδήποτε αύξηση στην εύλογη αξία τους μετά την μία ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα και θα συσσωρευτεί κάτω από τον τίτλο του αποθεματικού επανεκτίμησης επενδύσεων. Όσον αφορά τις διαθέσιμες προς πώληση χρεογράφων, η ζημιά απομείωσης της ανατρέπεται στη συνέχεια μέσω των αποτελεσμάτων εάν η αύξηση στην εύλογη αξία της επένδυσης μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με γεγονός που επήλθε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης.

Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο ΔΣΜΚ έχει μια παρούσα νομική ή τεκμαρτή υποχρέωση που προκύπτει από γεγονότα που έχουν προηγηθεί, είναι πιθανό να υπάρξει ροή περιουσιακών στοιχείων για εξόφληση αυτής της υποχρέωσης, και το ποσό της υποχρέωσης έχει υπολογιστεί αξιόπιστα. Δεν αναγνωρίζονται προβλέψεις για μελλοντικές ζημιές.

Οι προβλέψεις υπολογίζονται ως η τρέχουσα αξία των εξόδων που αναμένεται να απαιτηθούν για την εξόφληση της υποχρέωσης, χρησιμοποιώντας ένα ποσοστό πριν τη φορολογία, το οποίο αποδίδει τρέχουσες αξιολογήσεις αγοράς της αξίας του χρήματος διαχρονικά και τους κινδύνους που σχετίζονται με την υποχρέωση. Η αύξηση στην πρόβλεψη λόγω της παρέλευσης χρόνου αναγνωρίζεται ως χρεωστικός τόκος.

Εμπορικοί πιστωτές

Οι εμπορικοί πιστωτές αναγνωρίζονται αρχικά σε εύλογη αξία και μετέπειτα παρουσιάζονται σε αποσβεμένο κόστος, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα αποτελούνται από μετρητά στο ταμείο και καταθέσεις στην τράπεζα και τραπεζικά παρατραβήγματα. Στην κατάσταση οικονομικής θέσης τα τραπεζικά παρατραβήγματα περιλαμβάνονται στο δανεισμό στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Συγκριτικές πληροφορίες

Όπου χρειάζεται τα συγκριτικά ποσά έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση στο τρέχον έτος.

3. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

(α) Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Οι εργασίες του ΔΣΜΚ τον εκθέτουν σε ποικίλους χρηματοοικονομικούς κινδύνους : κίνδυνο τιμής αγοράς (περιλαμβανομένου συναλλαγματικού κινδύνου και κινδύνου επιτοκίου που αφορά την εύλογη αξία και κίνδυνο επιτοκίου που αφορά τις ταμειακές ροές), πιστωτικό κίνδυνο και κίνδυνο ρευστότητας.

Το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνου του ΔΣΜΚ επικεντρώνεται στη μη προβλεψιμότητα των χρηματαγορών και αποσκοπεί στη μείωση των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομική επίδοση του ΔΣΜΚ. Η διαχείριση κινδύνου διενεργείται από ένα κεντρικό γενικό λογιστήριο σύμφωνα με πολιτικές που εγκρίνονται από το Διευθυντή. Το λογιστήριο αναγνωρίζει, αξιολογεί και αντισταθμίζει τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους σε στενή συνεργασία με τις λειτουργικές μονάδες του ΔΣΜΚ.

• Κίνδυνος αγοράς

Κίνδυνος επιτοκίου που αφορά τις ταμειακές ροές και την εύλογη αξία

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος όπου η αξία των χρηματοοικονομικών μέσων διακυμαίνεται εξαιτίας αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς.

Καθώς ο ΔΣΜΚ έχει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία που φέρουν τόκο, τα έσοδα και η ροή μετρητών από εργασίες του ΔΣΜΚ ουσιαστικά εξαρτώνται από αλλαγές στα επιτόκια της αγοράς.

Ο Διευθυντής παρακολουθεί τις διακυμάνσεις στα επιτόκια σε συνεχή βάση και ενεργεί ανάλογα.

• Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει όταν η αδυναμία των συμβαλλομένων μερών να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους θα μπορούσε να μειώσει το ποσό των μελλοντικών ταμειακών εισροών από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Ο πιστωτικός κίνδυνος του ΔΣΜΚ προκύπτει από ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, καταθέσεις σε τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καθώς και από έκθεση σε πιστώσεις περιλαμβανομένων εκκρεμών εισπρακτέων και δεσμευτικών συναλλαγών.

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

3. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου (συνέχεια)

Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στο πιστωτικό κίνδυνο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οποιοσδήποτε εγγυήσεις που έχουν ληφθεί είναι:

	2013 €	2012 €
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση (Σημ.10)	158	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (Σημ.10)	374.351	575.108
	<u>374.509</u>	<u>575.108</u>
	-----	-----

• Κίνδυνος ρευστότητας

Ο πιο κάτω πίνακας αναλύει τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του ΔΣΜΚ σε σχετικές κατηγορίες λήξεων, με βάση την εναπομένουσα περίοδο κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης μέχρι την ημερομηνία λήξης του συμβολαίου. Πιο κάτω παρουσιάζονται οι συμβατικές λήξεις των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων περιλαμβανομένων των εκτιμημένων πληρωμών τόκου. Υπόλοιπα με λήξη εντός 12 μηνών ισούνται με τις λογιστικές τους αξίες.

	Μέχρι 6 μήνες €	6 μήνες μέχρι 1 χρόνο €
Στις 31 Δεκεμβρίου 2013		
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές (Σημ.10)	<u>38.254</u>	<u>465.084</u>
	<u>38.254</u>	<u>465.084</u>
	-----	-----
Στις 31 Δεκεμβρίου 2012		
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές (Σημ.10)	<u>51.946</u>	<u>439.770</u>
	<u>51.946</u>	<u>439.770</u>
	-----	-----

Η συνετή διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας συνεπάγεται τη διατήρηση ικανοποιητικών ποσών μετρητών και εμπορεύσιμων τίτλων, τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης μέσω ενός ικανοποιητικού ποσού εξασφαλισμένων πιστωτικών διευκολύνσεων και τη δυνατότητα διευθέτησης ανοικτών θέσεων στην αγορά. Ο Διευθυντής διατηρεί ευελιξία στη χρηματοδότηση διατηρώντας διαθεσιμότητα εντός των εξασφαλισμένων πιστωτικών ορίων.

(β) Εκτίμηση δίκαιων αξιών

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν είναι υπό εμπορία σε ενεργείς αγορές καθορίζεται χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους αποτίμησης αξιών. Ο ΔΣΜΚ χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους και κάνει υποθέσεις με βάση τις συνθήκες της αγοράς κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Η λογιστική αξία μείον πρόβλεψη για εμπορικά εισπρακτέα και πληρωτέα θεωρείται ότι προσεγγίζει τις δίκαιες αξίες τους. Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων για σκοπούς γνωστοποίησης υπολογίζεται με την προεξόφληση των μελλοντικών συμβατικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας το τρέχον επιτόκιο της αγοράς που είναι διαθέσιμο στο ΔΣΜΚ για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα.

4. Σημαντικοί λογιστικοί υπολογισμοί και εκτιμήσεις

Οι λογιστικοί υπολογισμοί και εκτιμήσεις αξιολογούνται σε συνεχή βάση και βασίζονται στην ιστορική εμπειρία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων προσδοκιών σχετικά με μελλοντικά γεγονότα που πιστεύεται ότι είναι λογικά σύμφωνα με τις περιστάσεις.

Ο ΔΣΜΚ κάνει υπολογισμούς και παραδοχές σε σχέση με το μέλλον. Ως αποτέλεσμα, οι λογιστικοί υπολογισμοί σπανίως ισούνται με τα πραγματικά αποτελέσματα. Οι υπολογισμοί και οι παραδοχές δεν αναμένεται να προκαλέσουν ουσιώδεις αναπροσαρμογές στη λογιστική αξία περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων κατά το επόμενο οικονομικό έτος.

5. Κύκλος εργασιών

	2013 €	2012 €
Τέλος ΔΣΜΚ (1)	3.111.830	3.484.480
Συνδέσεις δικτύου	8.600	70.326
Τέλος εγγραφής στο ηλεκτρονικό μητρώο εγγυήσεων προέλευσης	-	6.000
Έσοδα από έκδοση πιστοποιητικών εγγυήσεων προέλευσης	18.000	12.300
Παραχώρηση πόρων από ΑΗΚ	9.345	-
	3.147.775	3.573.106
	-----	-----

(1) Με βάση τις Ρυθμιστικές Αποφάσεις της ΡΑΕΚ, Αρ. 03/2010 ημερομηνίας 12/11/2010 και Αρ. 04/2010 ημερομηνίας 31/12/2010, και σχετικής οδηγίας της ΡΑΕΚ, ο ΔΣΜΚ συμπεριέλαβε στις Οικονομικές Καταστάσεις το τέλος ΔΣΜΚ (€σεντ0,08/kWh) επί της τιμολογούμενης ενέργειας για ολόκληρο το έτος.

Η τιμολογούμενη ενέργεια για το 2013 ήταν 3.889.787.533kWh (2012: 4.355.599.501 kWh).

6. Άλλα έσοδα

	2013 €	2012 €
Έσοδα από χορηγίες για εκπαίδευση προσωπικού	-	2.550
Έσοδα από χορηγίες για συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα ΕΕ (1)	-	4.789
Άλλα έσοδα	32.566	17.368
	<hr/>	<hr/>
	32.566	24.707
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

(1) Ο ΔΣΜΚ συμμετέχει σε δύο χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ Ερευνητικά Προγράμματα, το IS POWER και το 7MW-WEC-by-11. Τα έσοδα του ΔΣΜΚ από τα Ερευνητικά Προγράμματα προκύπτουν από τους όρους του κάθε προγράμματος, όπως αυτοί καθορίζονται στο Πρόγραμμα – Πλαίσιο του κάθε Προγράμματος.

7. Κόστος προσωπικού

	2013 €	2012 €
Μισθοί	87.185	87.186
Κοινωνικές ασφαλίσεις	-	4.959
Άλλες εισφορές	2.669	2.650
	<hr/>	<hr/>
	89.854	94.795
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Ο μέσος αριθμός των υπαλλήλων που εργοδοτούνταν από το ΔΣΜΚ στις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν 1 (2012:1).

Το μόνο άτομο που εργοδοτείται από το ΔΣΜΚ είναι ο Διευθυντής. Η στελέχωση του ΔΣΜΚ αποτελείται από 32 άτομα (2012:32) τα οποία προέρχονται από το υφιστάμενο προσωπικό του ΙΣΜ.

8. Καθαρά έσοδα χρηματοδότησης

	2013 €	2012 €
<u>Έσοδα χρηματοδότησης:</u>		
Έσοδα από τόκους:		
Τραπεζικά υπόλοιπα	12.491	14.778
<u>Έξοδα χρηματοδότησης:</u>		
Τραπεζικά δικαιώματα	(1.002)	(1.265)
	<hr/>	<hr/>
Καθαρά έσοδα χρηματοδότησης	11.489	13.513
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

9. Φορολογία

	2013 €	2012 €
Τρέχουσα φορολογία:		
Φόρος εισοδήματος	-	12.781
Αμυντική εισφορά	3.747	2.217
	<u>3.747</u>	<u>14.998</u>
	-----	-----

Ο φόρος επί των κερδών του ΔΣΜΚ πριν τη φορολογία διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε χρησιμοποιώντας τα εφαρμόσιμα ποσοστά φορολογίας ως εξής:

	2013 €	2012 €
Πλεόνασμα πριν τη φορολογία	3.747	165.383
	-----	-----
Φόρος υπολογιζόμενος με το εφαρμόσιμο ποσοστό φορολογίας ύψους 12,5%	468	16.538
Φορολογική επίδραση εξόδων που δεν εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς	96	233
Φορολογική επίδραση εκπτώσεων και εισοδήματος που δεν υπόκεινται σε φορολογία	(1.561)	(1.478)
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα	3.747	2.217
Άλλες φορολογικές επιδράσεις	-	1.162
Φορολογική επίδραση χρησιμοποίησης φορολογικών ζημιών (σε/από) μεταφορά	997	(3.674)
	<u>3.747</u>	<u>14.998</u>
	-----	-----
Χρέωση φορολογίας	3.747	14.998

Ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου υπόκειται σε εταιρικό φόρο με συντελεστή 12,5% (2012:10%) για φορολογητέα κέρδη.

Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις τόκοι εισπρακτέοι μπορεί να υπόκεινται σε αμυντική εισφορά με ποσοστό 30% (2012:15%). Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τόκοι αυτοί εξαιρούνται από εταιρικό φόρο.

10. Χρηματοοικονομικά μέσα ανά κατηγορία

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	Δάνεια και εισπρακτέα	Σύνολο 2013	Δάνεια και εισπρακτέα	Σύνολο 2012
	€	€	€	€	€
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην κατάσταση οικονομικής θέσης					
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση(Σημ.12)	158	-	158	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (Σημ.14)	-	374.351	374.351	575.108	575.108
	<u>158</u>	<u>374.351</u>	<u>374.509</u>	<u>575.108</u>	<u>575.108</u>
	-----	-----	-----	-----	-----

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όπως παρουσιάζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης	Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Σύνολο 2013	Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Σύνολο 2012
	€	€	€	€
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές (1)	503.338	503.338	491.716	491.716
	<u>503.338</u>	<u>503.338</u>	<u>491.716</u>	<u>491.716</u>
	-----	-----	-----	-----

Σημειώσεις:

(1) Το υπόλοιπο του στοιχείου της κατάστασης οικονομικής θέσης «εμπορικοί και άλλοι πιστωτές» είναι οφειλόμενα έξοδα, προβλέψεις και οφειλόμενες φορολογίες.

11. Πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Μετρητά στην τράπεζα και βραχυπρόθεσμες τραπεζικές υποχρεώσεις (1)

Κατηγορία βάσει αξιολογήσεων του οίκου Moody's	Αρ. Τραπεζών	2013 €	2012 €
Ca	1	48.604	-
Caa2	1	-	111.357
Χωρίς αξιολόγηση	1	325.694	463.251
		<u>374.298</u>	<u>574.608</u>

(1) Το υπόλοιπο του στοιχείου της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης «Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών» είναι μετρητά στο ταμείο 2013 €53 (2012 €500).

Κανένα από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα δεν έχει τύχει επαναδιαπραγμάτευσης.

12. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	2013 €	2012 €
Προσθήκες (1)	15.773	-
Ποσό επανεκτίμησης που μεταφέρεται στα αποθεματικά(2)	(15.615)	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	<u>158</u>	<u>-</u>
	Εύλογη αξία	Εύλογη αξία
	2013	2012
	€	€
Αξίες που προέκυψαν από την μετατροπή καταθέσεων στην Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ	<u>158</u>	<u>-</u>

(1) Στις 26 Μαρτίου 2013 ο ΔΣΜΚ διατηρούσε καταθέσεις πέραν του 'υπερβάλλοντος ποσού' των €100.000. Συγκεκριμένα, διατηρούσε το ποσό των €133.206 (ανασφάλιστες καταθέσεις €33.206). Κατά συνέπεια, και με βάση τις πρόνοιες του περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα της Τράπεζας Κύπρου Δημόσιας Εταιρείας Λτδ Διατάγματος του 2013 που εκδόθηκε από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου υπό την ιδιότητα της ως Αρχή Εξυγίανσης στις 29 Μαρτίου 2013 (το 'Διάταγμα') έχουν εκδοθεί συνολικά στο ΔΣΜΚ με ισχύ την 29η Μαρτίου 2013, 12.452 Μετοχές Τάξης Α ονομαστικής αξίας €1 η καθεμία, κατόπιν μετατροπής του 37,5% του 'υπερβάλλοντος ποσού' σε Μετοχές Τάξης Α, με τιμή μετατροπής το €1. Με βάση τη γραπτή ειδοποίηση ημερομηνίας 30 Ιουλίου 2013 του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, αναφορικά με τη μετατροπή ορισμένων από τους τίτλους που διέπονται από το Παράρτημα Α του Διατάγματος σε Μετοχές Τάξης Α, έχουν εκδοθεί συνολικά στον Οργανισμό, με ισχύ την 30 Ιουλίου 2013, 3.321 επιπρόσθετες Μετοχές Τάξης Α ονομαστικής αξίας €1 η καθεμία.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση, που αποτελούνται κυρίως από εμπορεύσιμες μετοχές, επανεκτιμούνται κάθε χρόνο σε εύλογες αξίες στις τιμές κλεισίματος στις 31 Δεκεμβρίου. Για επενδύσεις που

Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις (συνέχεια)

εμπορεύονται σε αγορές με έντονη κίνηση, η εύλογη αξία καθορίζεται σύμφωνα με τις επίσημες τιμές προσφοράς του Χρηματιστηρίου. Για άλλες επενδύσεις, η εύλογη αξία υπολογίζεται σύμφωνα με τις τρέχουσες τιμές αγοράς παρόμοιων τίτλων ή σύμφωνα με την προεξόφληση των ταμειακών ροών των πραγματικών περιουσιακών στοιχείων. Για μετοχές όπου η εύλογη αξία δεν μπορεί να υπολογιστεί με αξιοπιστία, αναγνωρίζονται σε κόστος μείον οποιαδήποτε απομείωση στην αξία.

Ο ΔΣΜΚ ακολουθεί και εφαρμόζει προδιαγραμμένη πολιτική μακροπρόθεσμης τοποθέτησης σε επιλεγμένες αξίες, με πολύ επιλεκτικές και σπάνιες ρευστοποιήσεις των επιλεγμένων τίτλων.

Οι μετοχές της Τράπεζας Κύπρου που κατέχει ο ΔΣΜΚ, εντός του 2013, δεν διαπραγματεύτηκαν στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Ως εκ τούτου η αρχική αναγνώριση των μετοχών έγινε στην ονομαστική τους αξία (€1 έκαστη).

Με βάση τις τελευταίες εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα έχει προχωρήσει σε απομείωση στις αξίες των συγκεκριμένων επενδύσεων κατά την διάρκεια του έτους.

(2) Η εύλογη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2013 δεν μπορούσε να καθοριστεί με βάση τρέχουσες τιμές αγοράς. Παρόλο που υπήρχαν συναλλαγές εκτός χρηματιστηρίου, η τιμή της διαπραγμάτευσης δεν ήταν διαθέσιμη στο ευρύ κοινό. Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ εφαρμόζοντας την αρχή της σύνεσης (Prudence concept) απομείωσε την αξία των μετοχών σε €0,01 έκαστη.

Ως αποτέλεσμα, ποσό ύψους €15.615 μεταφέρθηκε από το αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εκτός αν αναμένεται να ρευστοποιηθούν εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία αναφοράς ή εκτός αν θα χρειαστεί να πωληθούν για άντληση λειτουργικού κεφαλαίου.

13. Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα

	2013 €	2012 €
Προπληρωμές	27.779	36.040
Άλλοι χρεώστες	614.794	407.030
	<hr/>	<hr/>
	642.573	443.070
	-----	-----
	-----	-----

Η εύλογη αξία των εμπορικών και άλλων εισπρακτέων που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τη λογιστική αξία κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Οι λογιστικές αξίες των εισπρακτέων του ΔΣΜΚ αναλύονται ανά νόμισμα ως εξής:

	2013 €	2012 €
Ευρώ – νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης	642.573	443.070
	-----	-----
	-----	-----

14. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

	2013 €	2012 €
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	374.351	575.108
	<hr/>	<hr/>
	374.351	575.108
	-----	-----
	-----	-----

Για σκοπούς της κατάστασης ταμειακών ροών τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνουν:

	2013 €	2012 €
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	374.351	575.108
	-----	-----
	-----	-----

15. Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές

	2013 €	2012 €
Εμπορικοί πιστωτές	503.338	491.716
Άλλοι πιστωτές	268.446	268.446
Έσοδα προπληρωμένα	9.676	8.367
Οφειλόμενα έξοδα	20.403	18.816
	<u>801.863</u>	<u>787.345</u>
	-----	-----

Η εύλογη αξία των εμπορικών και άλλων πιστωτών που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τη λογιστική αξία κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Οι λογιστικές αξίες των εμπορικών και άλλων εισπρακτέων του ΔΣΜΚ αναλύονται ανά νόμισμα ως εξής:

	2013 €	2012 €
Ευρώ – νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης	<u>801.863</u>	<u>787.345</u>
	-----	-----

16. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ο ΔΣΜΚ δεν είχε ενδεχόμενες υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

17. Δεσμεύσεις

Στις 31 Δεκεμβρίου 2013 ο ΔΣΜΚ είχε δεσμεύσεις για λειτουργικές δαπάνες για τις οποίες υπογράφηκαν συμβόλαια ύψους €602.852 (2012: €93.173).

18. Γεγονότα μεταγενέστερα της κατάστασης οικονομικής θέσης

Ο ΔΣΜΚ για τα έτη 2005-2013 είχε γνωματεύσεις της Υπηρεσίας ΦΠΑ στις οποίες αναφερόταν ότι «δεδομένου ότι οι υπηρεσίες που παρέχει ο ΔΣΜΚ ουσιαστικά αφορούν υπηρεσίες μεταφοράς ηλεκτρισμού (υπηρεσίες μεταφοράς αγαθών) προς τις επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρισμού, οι εν λόγω υπηρεσίες αναφέρονται στο ένατο παράρτημα του Ν. 95(Ι)/2000 μέχρι 2004 και συνεπώς ο ΔΣΜΚ είναι υποκείμενο στο Φόρο πρόσωπο και οφείλει να εγγραφεί στο μητρώο ΦΠΑ και να επιβαρύνει με ΦΠΑ την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς ηλεκτρισμού». Σε άλλο σημείο αναφερόταν ότι «δεν θεωρείται υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο για τις πράξεις ή συναλλαγές που ενεργεί κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, έστω και αν εισπράττει τέλη, συνεισφορές ή άλλες επιβαρύνσεις σε σχέση με αυτές τις πράξεις».

Πιο συγκεκριμένα για τα έσοδα του, ο ΔΣΜΚ είχε τις ακόλουθες γνωματεύσεις:

Έσοδο	Γνωμάτευση ΦΠΑ
Συνδέσεις Δικτύου	Υπηρεσίες που υπόκεινται στον εκάστοτε σε ισχύ συντελεστή ΦΠΑ
Τέλος εγγραφής στο ηλεκτρονικό μητρώο εγγυήσεων προέλευσης	Εκτός αντικειμένου ΦΠΑ
Έκδοση πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης	Εκτός αντικειμένου ΦΠΑ
Παραχώρηση πόρων από ΑΗΚ	Υπηρεσίες που υπόκεινται στον εκάστοτε σε ισχύ συντελεστή ΦΠΑ

Επειδή η ΡΑΕΚ με τις Ρυθμιστικές αποφάσεις Αρ. 03/2010 ημερομηνίας 12/11/2010 και Αρ. 04/2010 ημερομηνίας 31/12/2010 καθόρισε το Τέλος ΔΣΜΚ ως το κυριότερο έσοδο του ΔΣΜΚ και ενόψει της αναγνώρισης της ανεξάρτητης νομικής υπόστασης του ΔΣΜΚ από την ΑΗΚ, ο ΔΣΜΚ ζήτησε με επιστολή του από την Υπηρεσία ΦΠΑ γνωμάτευση κατά πόσο η χρέωση του Τέλους ΔΣΜΚ αποτελεί φορολογητέα πράξη και όπως επιβεβαιωθούν οι προηγούμενες γνωματεύσεις της Υπηρεσίας ΦΠΑ.

Η Υπηρεσία ΦΠΑ με επιστολή της ημερομηνίας 5 Ιουνίου 2014 γνωμάτευσε ότι:

1. «Ανάκτηση δαπανών από χρεώσεις για συνδέσεις στο Δίκτυο Μεταφοράς και Τέλος ΔΣΜΚ δεν αποτελεί αντικείμενο του ΦΠΑ αφού τα εν λόγω ποσά εισπράττονται στα πλαίσια πράξεων ή συναλλαγών που ενεργείτε κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας σύμφωνα με το άρθρο 31 του περί Φόρου Προστιθεμένης Αξίας νόμου του 2000 όπως έχει τροποποιηθεί».
2. «Παραχώρηση Πόρων ΑΗΚ προς ΔΣΜΚ αποτελεί παροχή υπηρεσιών προς την ΑΗΚ η οποία δεν καλύπτεται από το άρθρο 31 του περί Φόρου Προστιθεμένης Αξίας Νόμου του 2000 όπως έχει τροποποιηθεί και ως εκ τούτου η εν λόγω συναλλαγή υπόκειται σε ΦΠΑ».

Στην ίδια επιστολή αναφέρεται ότι «Πληροφορείστε ότι σχετική επιστολή θα σταλεί στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για γνωμάτευση ως προς τη φορολογική μεταχείριση των εσόδων σας».

Το πιο πάνω γεγονός έχει δημιουργήσει σοβαρή αβεβαιότητα ως προς την ορθή μεταχείριση του ΦΠΑ που προκύπτει από τα έσοδα του ΔΣΜΚ, αλλά και ως προς τις εκπιπτόμενες δαπάνες σε σχέση με το ΦΠΑ. Σημαντικό μέρος του ποσού που αφορά ΦΠΑ επιστρεπτέο ύψους €403.741 και περιλαμβάνεται στους άλλους χρεώστες (σημ. 13) αλλά και του ΦΠΑ που χρεώθηκε το 2014 από την ΑΗΚ και αφορά έσοδα του 2013 ύψους €492.109, ενδέχεται να διαγραφεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων αν τελικά κριθεί ότι αφορά ΦΠΑ σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες. Ταυτόχρονα το γεγονός αυτό θα οδηγούσε σε αύξηση του εσόδου «Παραχώρηση πόρων από ΑΗΚ», το οποίο με βάση τα άρθρα 65, 68 και 86 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου του 2003 (Ν. 122(Ι)/2003) ο ΔΣΜΚ κρίνει ότι η ΑΗΚ ως Ιδιοκτήτης του Συστήματος Μεταφοράς οφείλει να καλύψει και η Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων δεν θα παρουσίαζε ούτε πλεόνασμα και ούτε έλλειμμα, θέμα για το οποίο επίσης πρέπει να εξασφαλιστεί σχετική νομική γνωμάτευση και η σύμφωνη γνώμη της ΡΑΕΚ.

Ο ΔΣΜΚ έκρινε ότι είναι ορθότερο να μην προβεί σε αλλαγές στις Οικονομικές Καταστάσεις του 2013 ενόψει της αναμενόμενης γνωμάτευσης από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και λόγω ασαφειών που πρέπει να διευκρινιστούν.

Ανάλυση εξόδων

για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013

	2013 €	2012 €
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας		
Μισθοί	87.185	87.186
Κοινωνικές ασφαλίσεις	-	4.959
Άλλες εισφορές	2.669	2.650
Μισθοί και έξοδα υπαλλήλων αποσπασμένων στο ΔΣΜΚ	2.356.067	2.606.963
Αμοιβές τρίτων	99.523	107.796
Τέλη άδειας προς ΡΑΕΚ	8.543	8.543
Έξοδα ταξιδιών	13.633	29.248
Έξοδα παραστάσεων	20.657	26.026
Οδοιπορικά και μεταφορικά	1.059	1.966
Επιμόρφωση προσωπικού	8.286	2.570
Έξοδα ευημερίας υπαλλήλων αποσπασμένων στο ΔΣΜΚ	67.422	83.850
Διοικητικά έξοδα ΙΣΜ	59.862	27.857
Διάφορα έξοδα	14.643	12.239
Ενοίκια	103.707	99.700
Κοινόχρηστα	5.574	4.195
Τηλέφωνα και ταχυδρομικά	21.936	25.199
Εκτυπωτικά και γραφική ύλη	2.962	3.268
Συνδρομές	134.364	110.665
Φωτισμός και θέρμανση	59.864	48.198
Προμήθειες και συντήρηση εξοπλισμού μεταφοράς και διανομής	31.080	23.313
Ασφάλειες	17.187	16.554
Έξοδα οχημάτων	767	587
Ενοίκιο χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	57.631	92.714
Συντήρηση κτηριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	13.462	18.318
Άμεσα έξοδα για συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα ΕΕ	-	1.379
	<u>3.188.083</u>	<u>3.445.943</u>
	-----	-----

